

'ΕΚΛΟΓΗ

ΤΟΜΟΣ Ζ'

ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ

ΤΕΥΧΟΣ 72

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Τὸ «Πιστεύω» τοῦ στρατηγοῦ Μὰκ Ἀρθουρ	15
Τὸ κομικὸ θέμα καὶ ἡ ἐξηγησὴ του	16
Ἡ Ἑλλάδα ὡπὼς τὴν εἶδα καὶ τὴν ἔζησα	23
Ἡ θέσι τῆς γυναίκας στὴ μουσικὴ	29
Ἡ Ἀφρικὴ θὰ σώσῃ τὴν Εὐρώπην	33
Λοὺ Ζουβὲ	37
Πολυβιγνυλπυρρολιντὸν	
Ἡ συνωμοσία τῶν γάνων	43
Λαξευτοὶ Ναοὶ τῶν Ἰνδιῶν	47
Ἐφημερίδες σὲ μικροφίλμ	51
Τὰ γραμματόσημα τῆς Ἀνασυγκροτήσεως	55
Διεθνὴς Παιδικὸς Διαγωνισμὸς	56
Ἡ μεγάλη γιγὰ	58
Τὸ Σύμπαν	60
Ἐκδόσεις	63
Ὁ καπνὸς	72
Συνέδριο Καλῆς Συμπεριφορᾶς	76
Ἀποστολὴ στὴν Ἀνταρκτικὴ	79
Ἡ Διογέννητη καὶ ὁ μάγος μουσικὸς	84
Ἡ τέχνη τῆς φωτογραφίας	91
Ἡ πορεία τοῦ ἀνθρώπου	94
Μικρὸς ὁδηγὸς ἐσωτερικοῦ Τουρισμοῦ	101
Ἡ μόδα τοῦ 1952	114
Ἐκτὸς τοῦ «Popular Science Monthly»	118
Ἐκτὸς τοῦ «Time»	
Ἐκτὸς τοῦ «V. G. Calleron»	
Ἐκτὸς τοῦ «A. C. Benitte»	
Ἐκτὸς τοῦ «P. Stevens»	
Ἐκτὸς τοῦ «Illustrated»	
Ἐκτὸς τοῦ «K. Μιχαηλίδης»	
Ἐκτὸς τοῦ «Σ. Δ. Α.»	
Ἐκτὸς τοῦ «Unesco»	
Ἐκτὸς τοῦ «Μαρίνα»	

Τὸ ἐξώφυλλό μας : «Νότιες θάλασσες», ἀπὸ τὸ «National Geographic magazine». (Ἐκτίπωσις τοῦ ἐργοστασίου Ο. Περι-δολαράκη — Β. Λυκογιάννη).

"'Εκλογή"

ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ : ΕΛΕΝΗ Γ. ΒΛΑΧΟΥ

ΓΡΑΦΕΙΑ : ΣΩΚΡΑΤΟΥΣ 57, ΑΘΗΝΑΙ. ΤΗΛ. 54.873

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ :

Ἐσωτ. Ἐτησ. 50.000

Ἐσωτ. Ἐξάμ. 25.000

Ἐξωτ. Ἐτησ. \$ 4

Ἐξωτ. Ἐτησ. £ 1.10.0

Ἀπαγορεύεται ἡ ἀναδημοσίευσις ἀρθρῶν καὶ εἰκόνων τῆς «Ἐκλόγης» χωρὶς τὴν ἀδεία τῶν συγγραφέων καὶ τῶν ἐκδοτῶν.

ΟΡΑΜΑ ΕΣΠΕΡΙΝΟ ΣΤΗΝ ΕΞΟΧΗ

Σιὰ ρόδα τ' ἀγεράκι δὲν ἐμίλει
 κ' ἔλεγες κ' εἶναι ἡ πλάση βουθαμένη·
 Σὰ νῆχε τὴ λαλιά του ξεχασμένη
 τὸ ἐκοιταϊκό, τὸ δουρακωμένο δείλι·

Μὰ αἰφνίδια νά, ντυμένη τὸν Ἀπρίλη
 καὶ μὲ τὸ Μάη φωτισεφανωμένη,
 ἡ Ἀκριβοδώρη, ἡ Νοσιαλγημένη
 σὰ χρυσοφιλντισένια ἐφάνη σιήλη.

Ἄνθια ἐσαλέψαν· αὔλες πεταλοῦδες
 μέσ' στοῦ θραδιοῦ τὴν αὖρα ἐφτερουγίσαν,
 ἀγγέλοι μ' ἀπαλόξανθες πλεξοῦδες

Λαγοῦττα ἀστροσιτόλισττα ἐχυνπῆσαν·
 ἰριδιομένη ἡ πλάση ἐτραγουδοῦσε·
 ἀπάνω Της ἀνθούς κι ἀνθούς μαδοῦσε.

(Ἀπὸ τὸ «Ἔργο Ζωῆς»·

Ο Λευτέρης Ἀλεξίου κατάγεται ἀπὸ τὸ Ἡράκλειον τῆς Κρήτης καὶ Ντάντε κυρίως. Τὸ ἐπάγγελμά του εἶναι καθηγητὴς σὲ γυμνάσιο. Ἐξέδιδε λογοτεχνικὴ ἐργασία. Ὁ Λευτέρης Ἀλεξίου καλλιέργησε μὲ πολλὴν ἐπιτυχία τὸ συννέτο καὶ γενικὰ ἀκολούθησε τὴν καθιερωμένη στιχουργία μὲ πολλὴν ἐπιμέλεια στὴ μορφή. Ποιητικὲς συλλογές του ἐκτὸς ἀπὸ τὴν ἀναφερόμενη: «Σοννέτα», «Μπαγκατέλλες», «Ἀνάγλυφα καὶ Σύμβολα».

Ἀπὸ τὰ καλύτερα δημοσιεύματα ὅλου τοῦ κόσμου

ΤΟ "ΠΙΣΤΕΥΩ,"
 ΤΟΥ ΣΤΡΑΤΗΓΟΥ ΜΑΚ ΔΡΘΟΥΡ

Αὐτὰ τὰ λόγια εἰσκόπονται μέσα στὸ γραφεῖο τοῦ στρατηγοῦ, ἀνάμεσα στὶς προσωπογραφίες τοῦ Οὐάσιγκτων καὶ τοῦ Λίνκολν.

Ἡ νεότης δὲν εἶναι ἀπλῶς μιὰ περίοδος τῆς ζωῆς. Εἶναι μιὰ κατὰ τὰς ψυχῆς. Εἶναι ἡ εἰκόνα τῆς θελήσεως, τῆς φαντασίας, τῆς δύναμης, τῆς ἀγάπης γιὰ τὴν περιπέτεια, τῆς νίκης, τοῦ θάρρους ἀπέναντι στὴ δειλία.

Κανείς δὲν γεννᾷ ἀπλῶς γιὰτὶ περνοῦν τὰ χρόνια. Ὁ ἄνθρωπος γεννᾷ μόνον ὅταν χάσῃ τὰ ἰδανικά του. Τὰ χρόνια ρυτιδώνουν τὸ δέγμα, ἡ ἀπώλεια ὅμως τοῦ ἐνθουσιασμοῦ ρυτιδώνει τὴν ψυχὴ. Ἡ ἔγνοια, ἡ ἀμφιβολία, ἡ ἔλλειψη ἐμπιστοσύνης σὶν ἐαυτὸ μας, ὁ φόβος καὶ ἡ ἀπελπισία... αὐτὰ εἶναι οἱ καρποὶ τῶν μακρῶν χρόνων ποὺ κάνουν τὸ κεφάλι νὰ σκῶθῃ καὶ τὸ λαμπερὸ πνεῦμα νὰ γίνῃ σκόνη. Ἀσχετὰ ἂν εἶναι 70 ἢ 16 χρόνια, στὴν καρδιά κάθε ἀνθρώπου ὑπάρχει ἡ ἀγάπη γιὰ τὸ ἄγνωστο, τὸ γλυκὸ σάσιμα ἀπέναντι σι' ἀστέρια καὶ στὰ πράγματα καὶ τίς σκέψεις ποὺ λάμπουν σὰν αὐτὰ· ὑπάρχει ἡ πρόκλησις ἀπέναντι στὰ γεγονότα ποὺ δὲν γνωρίζει φόβος, ὑπάρχει ἡ ἀσίστη ὁρμή τοῦ παιδιοῦ γιὰ τὸ καινούργιο. Εἶσαι νέος ὅσο καὶ ἡ πίστι σου· εἶσαι γέρος ὅσο καὶ ἡ ἀμφιβολία σου. Εἶσαι νέος ὅσο καὶ ἡ ἐμπιστοσύνη σὶν ἐαυτὸ σου· εἶσαι γέρος ὅσο καὶ ὁ φόβος σου· εἶσαι νέος ὅσο καὶ ἡ ἐλπίδα σου· εἶσαι γέρος ὅσο καὶ ἡ ἀπελπισία σου. Ὅσο ἡ καρδιά σου δέχεται τὰ μηνύματα τῆς δημοφιλίας, τῆς χαρᾶς, τοῦ θάρρους, τοῦ μεγάλου καὶ τοῦ ἡρωικοῦ ποὺ βγαίνουν ἀπὸ τοῦτὴ γῆ, ἀπὸ τὸν ἄνθρωπο καὶ τὸ ἄπειρο, τόσο εἶσαι νέος. Ὅταν τὰ σῶματα ποὺ σοῦ φέρονται αὐτὰ τὰ μηνύματα κοποῦν καὶ τὴν καρδιά σου σκεπάζῃ τὸ χιόνι τῆς ἀπελπισίας καὶ ὁ πάγος τοῦ κυνισμοῦ, τότε, καὶ μόνον τότε, ἔχεις πραγματικὰ γεράσει καὶ ὁ Θεὸς ὡς λυπητὴ τὴν ψυχὴ σου.

ΤΟ ΚΩΜΙΚΟ ΘΕΜΑ ΚΑΙ Η ΕΞΗΓΗΣΗ ΤΟΥ

Του
Ε. Π. ΠΑΠΑΝΟΥΤΣΟΥ

Θά φανῇ παράδοξο, εἶναι όμως ἀληθινὸ ὅτι ἡ εὐθυμία πού μᾶς δίνει ἡ ἐντύπωση τοῦ κωμικοῦ ἀποτελεῖ ἓνα ἀπὸ τὰ πιὸ δύσκολα προβλήματα τῆς ψυχολογίας τῆς Τέχνης καὶ τῆς Αἰσθητικῆς. Ὁ Κικέρων τὸ θεωροῦσε ἄλυτο. Πολλὲς ὅμως καὶ εὐστοχες ἐξηγήσεις ἔχουν γιὰ τὸ κωμικὸ προταθῇ ἀπὸ σοφοῦς πού ἐξήσαν πρὶν καὶ ἰδίως ὕστερ' ἀπὸ τὸν ρωμαῖο ρήτορα καὶ στοχαστή, κ' ἔτσι σήμερα μπορούμε νὰ εἰποῦμε ὅτι στὸ θέμα τοῦτο εἴμαστε ἀρκετὰ κατατοπισμένοι. Δὲν πρόκειται φυσικὰ γιὰ τὴν ἐξήγηση τοῦ γέλιου. Τὸ ἓνα ζήτημα δὲν καλύπτει τὸ ἄλλο. Τὸ γέλιο εἶναι ψυχοφυσιολογικὸ φαινόμενο τῆς κατηγορίας τῶν ἀνακλαστικῶν ἀντιδράσεων καὶ προκαλεῖται ὅχι ἀποκλειστικὰ ἀπὸ τὴν αἴσθηση τοῦ κωμικοῦ, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ πολλὰς ἄλλες αἰτίες πού δὲν ἔχουν ἀμεση σχέση μετὰ τὴν ἀντίληψη ἑνὸς κωμικοῦ θέματος (χαρὰ γενικὰ ἐκφράζει τὸ γέλιο). Ἐδῶ ἐπομένως θὰ περιορισθούμε στὴν ἐξήγηση ὅχι γενικὰ τοῦ γέλιου, ἀλλὰ εἰδικὰ τῆς θυμηδίας πού γεννιέται μέσα στὴν ψυχὴ μας ἀπὸ τὴν ἐντύπωση τοῦ κωμικοῦ καὶ πού συνήθως (ὅχι

πάντα, οὔτε κατὰ κανόνα) ἐξωτερικεύεται μὲ τὸ γέλιο.

Ἐκεῖνο πού πρῶτα ἔχομε νὰ παρατηρήσωμε εἶναι ἡ μεγάλη ποικιλία καὶ ἀνομοιογένεια τῶν περιπτώσεων πού μᾶς δίνουν τὴν ἐντύπωση τοῦ κωμικοῦ. Διασκεδάζομε ὅταν ἰδοῦμε κάποιον νὰ φορῇ ἀνάποδα τὸ σακκάκι του (ἀπὸ ἀπροσεξία ἢ καὶ ἐπίτηδες), ἀλλὰ γελοῦμε καὶ ὅταν παρακολουθοῦμε ἓνα μεθυσμένον ἄνθρωπο νὰ μονολογῇ καὶ νὰ παραπατᾷ ἢ τὴ στιγμή πού ἓνας σοβαρὸς κύριος χάνει τὴν ἰσορροπία του καὶ πέφτει στὸ δρόμο φαρδύς πλατύς. Οἱ «παρεξηγήσεις» στὸ θέατρο ὅπως καὶ τὰ παθήματα τῶν ἀφηρημένων μᾶς δίνουν μεγάλην εὐθυμία. Κωμικὸ ἐπίσης μᾶς φαίνεται ἓνα ξευπνο γελοιογραφικὸ σκίτσο πού διαπομπεύει κάποιο γνωστὸ πρόσωπο τῆς δημόσιας ζωῆς, ὅπως καὶ ἓνα λογοπαίγνιο μὲ τοὺς ἀπίθανους συνδυασμοὺς τῶν λέξεων καὶ τῶν νοημάτων του. Τί κοινὸ ἔχουν ὅλες αὐτὲς οἱ τόσο ἀνόμοιες μεταξὺ τους περιπτώσεις καὶ πῶς μπορούμε νὰ δώσωμε μὲ μερικὰ καίρια γνωρίσματα τὸν λογικὸ τύπο, τὸν ὅρισμό τοῦ κωμικοῦ, γιὰ νὰ ἐξηγήσωμε τὸ φαινόμενο; Σ' ἓνα πρῶτο καὶ βασικὸ γνώ-

ρισμὰ τοῦ μᾶς ἔκανε προσεκτικούς ὁ Πλάτων καὶ ἔπειτα ὁ Ἀριστοτέλης. Κωμικὸ εἶναι πάντα ἓνα ἐλάττωμα, ἓνα σφάλμα, μιὰ ἀδυναμία, ἓνα ἀτύχημα ἔστω, πού δὲν «πάει πολὺ βαθιά» οὔτε σ' ἐκείνον πού τὸ ἔχει οὔτε σ' ἐμᾶς πού τὸ βλέπομε, ἀλλὰ στέκεται κάπως στὴν ἐπιφάνεια τοῦ προσώπου πού τὸ παρουσιάζει καὶ γιὰ τοῦτο ἡ αἴσθηση πού μᾶς δίνει ἔχει μιὰ κάποιαν ἐπιπολαιότητα, ἐλαφρότητα καὶ γοργότητα. Γελοῦμε μὲ τὸν ματαιόδοξο πού κάνει τίς γκάφες του μέσα σ' ἓνα κοσμικὸ σαλόνι, ἀλλὰ πονοῦμε γιὰ τὸν μεγαλομανῆ πού παρασταίνει τὸν Ναπολέοντα στὴν αὐλὴ ἑνὸς φρενοκομείου καὶ δὲν εὐθυμοῦμε καθόλου ἀπὸ τὸ φέρσιμό του. Ἡ ζήλεια τοῦ Σγαναρέλου ἢ τοῦ Γιώργη Νταντέν μᾶς διασκεδάζει· τρέμομε ὅμως γιὰ τὴ ζήλεια τοῦ Ὁθέλλου καὶ μὲ φρίκη περιμένομε τὸ ξέσπασμά της. Τὸ κωμικὸ λοιπὸν ἐλάττωμα ἢ πάθημα δὲν πάει ἕως τὴ ρίζα τῆς προσωπικότητος οὔτε φτάνει ἕως τὴν κεντρικὴ ἔστιά της μοίρας της, ὅπως τὸ τραγικόν. Ἀλλὰ στέκεται στὴν ἐπιφάνεια, στὴ φλούδα της. Καὶ γιὰ τοῦτο μπορούμε νὰ εὐθυμήσωμε μαζί του. «Ἀνῶδυνον» πρέπει νὰ εἶναι, καθὼς λέγει ὁ Ἀριστοτέλης, καὶ «οὐ φθαρτικόν». Ποτὲ λ. χ. μιὰ δυσμορφία ἢ ἓνα ἀτύχημα δὲν μᾶς χαρίζει τὸ γέλιο, ὅταν προκαλῇ μέσα μας τὸν πόνο, τὸν οἶκτο, τὴν ὀργὴν καὶ τὴν ἀηδία. Τὸ κλίμα τοῦ κωμικοῦ εἶναι ἡ ἀδιαφορία (ὅπως παρατηρεῖ ὁ Μπεργκσόν)· ἡ αἴσθησή του ἀποστρέφεται τὴ συγκίνηση πού πάει βαθιά, τὴν ταραχὴ πού ἀναδεύει τοὺς ἐσώτερους χώρους τῆς ψυχῆς μας.

Ἐνα δεύτερο γνώρισμα τοῦ κωμικοῦ θὰ μᾶς βοηθήσῃ νὰ εἰ-

δύσωμε περισσότερο στὴν οὐσία του καὶ νὰ καταλάβωμε τὸ νόημα του. Στὴν ἀστειότητα συμβαίνει πάντα νὰ διαφεύδεται, μ' ἓναν τρόπο πού δὲν τὸν περιμένομε, μιὰ ἐντονὴ προσδοκία μας: προσδοκοῦμε κάτι καὶ αἴφνης στὴ θέση τοῦ παρουσιάζεται ἓνα «τίποτα» πού ἀποδεικνύει ἐντελῶς μάταιη τὴν προσδοκία μας καὶ τῆς ἀφαίρει κάθε σοβαρότητα. Ἐννοεῖται ὅτι γιὰ νὰ φέρῃ τὴ θυμηδία αὐτὴ ἡ μετάπτωση πρέπει τὸ ἀναμενόμενο νὰ μὴ μᾶς ἐνδιαφέρῃ σοβαρὰ, ἀλλὰ ν' ἀντιπροσωπεύῃ κάτι πού μπορούμε μαζί του νὰ παίξωμε. Ὁλόκληρο τὸ περιστατικὸ εἶναι ἀνάγκη νὰ ἔχῃ ἓνα παιγνιδιάρικο χαρακτήρα γιὰ νὰ μᾶς δώσῃ τὸ γέλιο· διαφορετικὰ θλίψη μόνον μπορεῖ νὰ προκαλέσῃ ἡ διάψευση τῆς προσδοκίας μας, ὅχι χαρὰ. Αὐτὴ τὴ μέθοδο μεταχειρίζονται πολλοὶ οἱ φαρσέρ, οἱ καλοὶ ἀφηγητές, καθὼς καὶ οἱ κλόουνς τῶν ἱπποδρομιῶν γιὰ νὰ σκορποῦν τὴν εὐθυμία στὸ ἀκροατήριό τους. Ἡ προετοιμασία τοῦ κοινοῦ γίνεται μὲ τρόπο πού νὰ ἐντελῇ τὴν προσδοκία του καὶ νὰ κορυφώσῃ τὴν περιέργειά του· ἔπειτα, ξαφνικὰ καὶ ἀπὸ 'κεῖ πού κανεὶς δὲν τὸ περιμένει, ὅλη αὐτὴ ἡ ἐνταση πέφτει στὸ μηδὲν μὲ μιὰν ἐκπληκτικὴ διάψευση πού τῆς ἀφαίρει καὶ τὸ τελευταῖο ἶχνος τῆς σοβαρότητας. Τὴ στιγμή ἐκείνη ξεσπάει τὸ γέλιο τοῦ κωμικοῦ ἀφθονο καὶ ἀκατάσχετο. Τὸ ἀκόλουθο λ. χ. τέχνασμα εἶναι γνωστό. Παρασιάζονται στὴ σκηνὴ δυὸ-τρεῖς κλόουνς πού μὲ φασαρία, ἰδρώτα καὶ φωνὲς προσπαθοῦν νὰ σύρουν μ' ἓνα σχοινὶ πρὸς τὰ ἔξω ἓνα κατὰ τὰ φαινόμενα πολὺ δύστροπο ἄλογο χωμένο στὰ παρασκηνία. Δὲν τὸ καταφέρνουν καὶ διαρκῶς καλοῦν

σέ βοήθεια άλλους συναδέλφους των που προσθέτουν κι' αυτοί τις δικές τους δυνάμεις, πάλι χωρίς αποτέλεσμα. Από το θάθος ακούεται το χλιμίντρισμα του αλόγου και ο σαματάς που κάνουν τα πέταλά του. Η ένταση φτάνει στο κατακόρυφο όταν έρχεται να βοηθήσει ένας πελώριος αθλητής θαρών που αρπάζει το σκοινί και το τραβάει με όλη τη δύναμή του. Τώρα επί τέλους καταφέρνουν το ακατόρθωτο: το φοβερό ζώο σέρνεται έξω στη σκηνή, αλλά είναι ένα μικροσκοπικό ξύλινο αλογάκι που κυλάει απάνω σε ροδίτσες... Αυτή η προσδόκητη διάψευση της άναμνής μας (με παιγνιδιάρικο τρόπο) μας διασκεδάζει. Και εδώ η ψυχική εuforia που μας δίνει το κωμικό μπορεί να εξηγηθεί ως εξής: η προσδοκία με την έντασή της κινητοποιεί δυνάμεις ψυχικές που έπειτα δεν χρησιμοποιούνται: οι δυνάμεις αυτές καθώς «έλευθερώνονται» με τη διάψευση, έκκενδρываются σ' ένα «παιγνίδι» ανάμεσα στην άναμνη και στη μεταίωσή της, που μέν τέρπει. Αυτή την εξήγηση δίνουν στο κωμικό ο φιλόσοφος Κάντ και ο ψυχολόγος Λίπς.

Ο Σοπερχάουερ όμως προχώρησε περισσότερο και ανακάλυψε μέσα στην έντωση του κωμικού ένα παραπάνω στοιχείο που σε ώρισμένες περιπτώσεις γίνεται πραγματικά πολύ σημαντικό. Ας πάρουμε για παράδειγμα ένα εύφωτολόγημα: Μια κρύα χειμωνιάτικη μέρα είδε, λέγει, κάποτε ο βασιλιάς έναν υπηκόο του ντυμένον καλοκαιρινά και τον ρώτησε το γιατί. «Αν ήμουν μεγάλειότητά σας» απάντησε εκείνος «φορούσε ό,τι και εγώ, δεν θα αισθανότανε καθόλου το κρύο». «Δηλαδή τί φορείς;» ξαναρωτά

ο βασιλιάς. «Όλη μου τη γκαρνταρόμπα» απάντησε ο έτοιμόλογος χωρικός.—Ποιά είναι η έπιτυχία αυτού του εύφωτολόγηματος που μας φέρνει το γέλιο; Όλοφάνερα η πολύ έξυπνη υπαγωγή δύο συγκεκριμένων περιπτώσεων έντελως άσυμβίβαστων μεταξύ τους κάτω από την ίδια άφηρημένη έννοια και διατύπωση που πραγματικά τις περιλαμβάνει μέσα στο πλαίσιο της. Τα «καλοκαιρινά φορέματα» του φτωχού διαβόλου ήταν βέβαια «όλη του η γκαρνταρόμπα»· αυτή όμως η έννοια («ή γκαρνταρόμπα όλόκληρη») για το βασιλιά αντιπροσώπευε κάτι έντελως διαφορετικό: πανωφόρια και γουνάρικά άμέτρητα. Δεν είναι περίεργο που μια λογική έννοια μπορεί ν' άγκαλιάσει τόσο άνόμοια μεταξύ τους πράγματα, όπως τα ισχυρότατα ρούχα ενός φτωχού και τα βαριά φορέματα ενός βασιλιά; Όμως αυτή άκριβώς είναι η δύναμη και η άδυναμία της. Με την άδυναμία της παίζει άκριβώς το καλαμπούρι... Το άσύμπτωτο και το άσυμβίβαστο «συγκεκριμένου» και «άφηρημένου» που έρχεται με τις έπιτυχίες του εύφωτολόγηματος στο φως, δείχνει καθαρά την άνεπαρκεία του στοχασμού να περιλάβει μέσα στα άφηρημένα σχήματά του την άπειρία των άποχρώσεων της πραγματικότητας. Από τη σύγκρουσή τους η καθαρά λογική σκέψη θγαίνει νικημένη και ταπεινωμένη, και έπειδή αυτή γίνεται με τις «έννοιές» της αίτία των φόβων, των τύψεων και των στενοχωριών μας, φυσικό (λέγει ο Σοπερχάουερ) είναι η ταπεινώσή της να μας διασκεδάσει και να μας χαροποιήσει.

Όρισμένως μια άσυμφωνία και μια αντίθεση νοημάτων που η κοι-

νή αντίληψη νομίζει ότι συνανήκουν άρμονικά μέσα στην ίδια άλληλουχία έντυπώσεων ή σκέψεων (άσυμφωνία και αντίθεση που μας ξαφνίζουν) είναι χαρακτηριστικό γνώρισμα του κωμικού θέματος. Έκείνο όμως που μένει άκόμη από την άποψη αυτή να εξετασθεί είναι το πώς πρέπει να φαντασθούμε αυτή την άσυμφωνία και την αντίθεση. Είναι τάχα η φύση της πάντα λογική (όπως υποθέτει ο Σοπερχάουερ) ή ποιές λογικές συγκρούσεις κάνουν κωμικήν έντωση; — γιατί άσφαλώς υπάρχουν περιπτώσεις λογικής άσυμφωνίας (άσύμπτωτου μεταξύ «συγκεκριμένου» και «άφηρημένου») που μας στενοχωρούν και δεν μας διασκεδάζουν. Μήπως, αν εξετάσουμε πιο βαθιά το ζήτημα, θα ανακαλύψουμε ότι η αντίθεση που προκαλεί το γέλιο στην κωμική έντωση έχει φύση ήθική; Ό Γκαίτε γράφει κάπου: «Με τίποτ' άλλο δεν φανερώνουν οι άνθρωποι το χαρακτήρα τους περισσότερο, όσο μ' εκείνο που βρίσκουν άξιο γέλαστο. Το γελοίο πηγάζει από μιάν ήθική αντίθεση που με άβλαστο τρόπο γεφυρώνεται μέσα σε μιάν άισθητή παράσταση. Ο άίσθησιακός άνθρωπος γελάει συχνά εκεί που δεν υπάρχει τίποτα για γέλια. Ό,τιδήποτε κι' αν τον έρεθίζει, έρχεται στην έπιφάνεια ή έσωτερική του εύχαρίστηση. Ο έξυπνος βρίσκει γελοία σχεδόν τα πάντα, ο θαυστόχαστος σχεδόν τίποτα». Κάποιος εύτελισμός, κάποια διάπομπηση, κάποιο ρεζίλεμο γίνεται μέσα στο κωμικό θέμα και αυτή η ήθική έκπτωση (όταν μείνει μέσα στα όρια της άστεϊότητας) φέρνει την ιλαρότητα. Γελούμε όχι μόνο όταν κάτι άσχημο και άνάξιο λόγου παίρνει την έπιφαση

του σπουδαίου και ζητή να μας έπιβληθεί (μια μαϊμουδίτσα π. χ. που φορεί ψηλό καπέλλο και γυαλιά) αλλά και όταν κάτι σεβαστό μας παρουσιάζεται μέτριο και ταπεινό (όπως γίνεται στην παρωδία). Στην κωμική παραμόρφωση μπορεί να έξευτελισθεί και το Μικρό και το Μεγάλο: το Μικρό, άφου δεν μπορεί να κρατήσει το θάρος της άληθινής μεγαλωσύνης που φιλοδοξεί να την υποκριθεί· και το Μεγάλο, γιατί με κάποια μεταβολή της σκηνοθεσίας δείχνει τις άναποφύκτες, τις μοιραίες άδυναμίες του. Για τουτό άκριβώς ένα από τα άγαπημένα θέματα της κωμωδίας είναι να παρουσιάσει με άστεία χαρακτηριστικά ή να ρίχνει σε διασκεδαστικές περιπέτειες πρόσωπα που είτε η ηλικία είτε η κοινωνική θέση είτε η μόρφωσή τους τα κάνει πολύ σεβαστά (γέροντες, παπάδες, άρχοντες κ.λ.π.).

Έδώ έχει τη θέση της η λύση που δίνει στο πρόβλημα του κωμικού ο Μπωντλαίρ. Ο εύτελισμός και η έκπτωση προσώπων και πραγμάτων στο σοφό και στον άγνοο άνθρωπο θλίψη μόνο θα προκαλέσει και δάκρυα, ποτέ την εύθυμία και το γέλιο. Κάποια λοιπόν υπεροψία και κάποια έλλειψη έπιείκειας και θιαθείας συμπάθειας, άρα κάποιο θάθος κακίας πρέπει να υπάρχει μέσα σ' εκείνον που διασκεδάζει με τις συγκρούσεις, τις ήθικές αντίθεσεις και τις διαπομπεύσεις του κωμικού θέματος. Αυτό άκριβώς υποστηρίζει ο Μπωντλαίρ. Το κωμικό, λέγει, έχει διαβολική καταγωγή, είν' ένα από τα κουκούτσια του συμβολικού μήλου της άμαρτίας. «Ο σοφός γελάει τρέμοντας». Ο Καν' έξοχήν σοφός και άγνός, ο Χριστός, ποτέ δεν έγέλασε. Το θυμό

τὸν δοκίμασε, καθὼς καὶ τὰ δάκρυα, ὅχι ὅμως τὸ γέλιο. Ἄν ἡ ἀγνή Βιργινία (ἡ ἡρώδεια τοῦ Μπεργκσόν - ντε - Σαίν - Πιέρ) μὲ τὴν ἀπλὴ καὶ ἀγγελικὴ ψυχὴ, ἐρχότανε κάποτε στὸ Παρίσι κ' ἔβλεπε μιὰν ἔξυπνη γελοιογραφία (ἀκόμη κι' ἂν ὑποθέσουμε ὅτι θὰ καταλάβαινε τὸ νόημά της), στενοχώρια μόνο θὰ αἰσθανότανε καὶ φόβος θὰ ἔσφιγγε τὴν καρδιά της, ἀλλὰ δὲν θὰ γελοῦσε. Ὑστερ' ἀπὸ λίγο καιρὸ μαζί μὲ τὴ «γνώση» θὰ ἔμπαινε στὴν ψυχὴ τῆς Βιργινίας ἡ ὑπεροψία καὶ ὁ ἀμαρτωλὸς ἄγγελος θὰ μποροῦσε πιά νὰ διασκεδάξῃ μὲ τὰ κωμικὰ θέματα... Ὑπάρχει, γράφει ὁ Μπωντλαίρ, πιδ ἀξιοθρήνητο φαινόμενο ἀπὸ τὴν ἀδυναμία πού διασκεδάζει μὲ τὴν ἀδυναμία; Καὶ ὅμως ὅταν βλέπω με ἕναν ἄνθρωπο νὰ πέφτῃ στὸ χιόνι ἢ νὰ κλονίζεται στὴν ἄκρη ἑνὸς πεζοδρομίου, γελοῦμε. Γιατί, χωρὶς νὰ τὸ καταλαβαίνουμε ἢ νὰ θέλωμε, μᾶς κυριεύει ὁ δαίμονας τῆς ὑπεροψίας: ἐγὼ δὲν πέφτω. ἐγὼ θαδίζω ἴσια. ἐμὲ νὰ τὸ πῶδι μου εἶναι σταθερὸ καὶ βέβαιον... Ἀκόμη καὶ ὅταν γελοῦμε ὅχι μὲ τὸ πάθημα ἢ τὸ ἐλάττωμα ἑνὸς ὁμοίου μας, ἀλλὰ μ' ἕνα ἀντικείμενο ἢ μὲ μιὰ σύμπτωση, πάλι τὸ γέλιο μας φαίνεται νὰ ἐκφράζῃ τὴν ιδέα τῆς ὑπεροχῆς — αὐτὴ τῇ φορᾷ τοῦ ἀνθρώπου ἀπάνω στὴ Φύση.

Ὁ Γάλλος φιλόσοφος Ἀνρί Μπεργκσόν στὴν ἐξήγησή τοῦ κωμικοῦ, τονίζει ιδιαίτερα τὴν ἐνταση καὶ τὴ βαθύτερη σημασία μιᾶς ὀρισμένης ἀντίθεσης πού ἐκφράζει μιὰν ὅχι μόνο λογικὴ, ἀλλὰ καὶ ἠθικὴν ἀσυμφωνία. Πρόκειται γιὰ τὴν ἀντίθεση μηχανισμοῦ καὶ ζωῆς, αὐτομάτου καὶ ἐλευθερίας.

Ἡ «μηχανή», ὅσο τέλεια κι' ἂν

τὴ φαντασθοῦμε, διαφέρει ριζικά ἀπὸ τὸ ζωντανὸ πλάσμα. Ἐκεῖ ἔχομε ἀθεράπευτην ἀδυναμία ἀναπροσαρμογῆς (ὅταν ἀλλάζουν οἱ ἐξωτερικοὶ ὅροι) καὶ ἀπελπιστικὴν ἀκαμψία· ἐδῶ μιὰ δύναμη εὐλύγιση, δημιουργικὴ καὶ πάντα νέα — ἡ μηχανὴ εἶναι τὸ παθητικὸ αὐτόματο, ἡ ζωὴ μιὰ θριαμβεύουσα ἐλευθερία. Νὰ τῶρα πῶς προκαλεῖται, κατὰ τὸν Μπεργκσόν, ἡ κωμικὴ ἐντύπωση: ὅταν ἐκεῖ ὅπου ὑπάρχει καὶ περιμένομε νὰ θροῦμε κάτι τὸ ζωντανό, τὸ προσωπικὸ καὶ ἐλεύθερο, συναντοῦμε τὴ μηχανή, δηλαδή τὸν αὐτοματισμό, τὴν τυφλὴ ἐπανάληψη καὶ τὴν ἀκαμψία, ἐκεῖ αἰσθανόμαστε μιὰν ἀνωμαλία κ' ἕναν ξεπεσμό, πού ὅταν δὲν μᾶς συγκινῇ βαθύτερα, μᾶς διασκεδάζει. Κοροϊδεύουμε καὶ «τιμωροῦμε» μὲ τὸ γέλιο μας τὴν ἐνέργεια πού ἔχασε τὴ ζωτικὴν ἐλευθερίαν τῆς καὶ ἔγινε αὐτόματο, τὴ φυσικότητα πού ἐθυσίασε τὴν εὐλυγισίαν καὶ τὴ χάρη τῆς κ' ἔγινε κάτι τὸ τεχνητὸ καὶ τὸ ψεύτικο, τὴ δημιουργικότητα πού ξέπεσε στὴν παθητικὴν ἐπανάληψη, τὸν ἄνθρωπο πού ἄφησε τὰ πάθη του νὰ τὸν κάνουν «παιγνιδάκι» (κάτι πού κουνιτίζεται καὶ ἐνεργεῖ πάντοτε κατὰ τὸν ἴδιο καὶ ἀπαράλλαχτο τρόπο) ἢ ἐκείνον πού ἀπὸ ἀφηρημάδα γίνεται μηχανή... Κατὰ βάση, σημειώνει ὁ Μπεργκσόν, κωμικὰ εἶναι τὰ ἐλαττώματα, (ματαιοδοξία, σχολαστικισμός, ἀφηρημάδα, φιλαργυρία, ζήλεια κ.λ.π.), καθὼς καὶ τὰ πάθηματα πού ἀφαιροῦν ἀπὸ τὸν ἄνθρωπο τὴν ἐλευθερίαν καὶ τὸν μεταβάλλουν σὲ αὐτόματο. Τὸ γέλιο εἶναι μιὰ κοινωνικὴ κύρωση· ἡ ζωντανὴ κοινωνία θέλει τὰ μέλη τῆς ἐλεύθερους ἀνθρώπους καὶ ὅχι μηχανές. Ἡ ἀκαμψία δίνει πάντοτε

τὴν ἐντύπωση τοῦ κωμικοῦ καὶ τὸ γέλιο εἶναι ἡ τιμωρία τῆς. Ἀκόμη καὶ τὸ λογοπαίγιο φανερώνει τὴ μηχανικὴν ἀκαμψία (ἐλλειψὴ ἀναπροσαρμοστικότητας ἢ «ἀφηρημάδα») τῆς γλώσσας· γι' αὐτὸ μᾶς διασκεδάζει.

Ἐάν τώρα συνθέσουμε τὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ κωμικοῦ θέματος πού μᾶς ἔδωσε ἡ παραπάνω ἀνάλυση, μποροῦμε νὰ διατυπώσουμε ὡς ἐξῆς τὴν ἐξήγησή του: Τὴν κωμικὴ ἐντύπωση προκαλεῖ κατὰ κανόνα ὁ ἀπροσδόκητος συμφορμὸς δύο ἀσυμβίβαστων νοημάτων πού ἔρχονται σὲ ἐπαφὴ ἀπὸ κάποιαν ἀσήμαντη σχέση τους, συμφορμὸς πού τὰ εὐτελίζει καὶ τὰ δύο. Ὑπὸ μιὰν ὅμως προϋπόθεση, ὅτι αὐτὴ ἡ σύγχυση καὶ αὐτὸς ὁ εὐτελισμός, ἡ «ἐκπτώση», γίνεται ὅχι στὰ σοβαρά, ἀλλὰ σὰν ἀστειότητα καὶ παιγνίδι (ἀπὸ σύμπτωση ἢ καὶ σκόπιμα). Ἰδού μερικὰ παραδείγματα: Ἡ καρατόμηση ἑνὸς ἀνθρώπου μὲ τὴ λαίμητόμο, ψεύτικα ἔστω ἀπάνω στὴ σκηνὴ τοῦ θεάτρου δὲν εἶναι καθόλου διασκεδαστικὸ θέαμα. Ὅταν ὅμως ὁ ἐκτελούμενος κατάδικος εἶναι ὁ Πιερότος, πού μόλις πέφτει αἰμόφυρτος ἀπὸ τὸ ἱκρίωμα ἀρπάζει τὸ κομμένο του κεφάλι καὶ τὸ χώνει μὲ βουλμία στὶς τσέπες του σὰν νὰ ἦαι χοιρομήρι — τὸ θέαμα ἀπὸ μακάβριο γίνεται κωμικώτατο. Ἐδῶ ἔχομε δύο νοήματα ἢ σκηνές πού συμπλησιάζουν ἀπὸ σύμπτωση: καρατόμηση καὶ κλοπή. Νὰ συγχωνευθοῦν σὲ ἕνα καὶ ν' ἀποτελέσουν μιὰ «νοικοκυρεμένη» νοηματικὴν ἀλληλουχίαν εἶναι ἀδύνατον, γιατί δὲν συμβιβάζονται. Ἀκριβῶς ἡ ἀπροσδόκητη διασταύρωσή τους ἀπάνω στὸ ἴδιο γεγονός ἔχει τὸ ἀποτέλεσμα ν' ἀνακηδέσῃ τὸ ἀσυμβίβαστο πού τὰ χωρίζει καὶ — νὰ εὐτελισθοῦν: δ-

λα μποροῦμε νὰ φαντασθοῦμε ὅτι εἶναι ἱκανὸς νὰ λαφυραγωγῇ ἕνας κλεπτομανὴς, ποτὲ ὅμως καρατομημένος τὸ δικό του κεφάλι! Γελοῦμε λοιπὸν μὲ τὴν «ἀφηρημάδα» του, καὶ μὲ τὸν ξεπεσμό πού παθαίνει τόσο ἡ κλοπὴ ὅσο καὶ ὁ θάνατος... Κάποτε ἕνας αὐστηρὸς σκηνοθέτης γιὰ νὰ μὴν ἀπομακρύνωνται οἱ ἡθοποιοὶ τοῦ ἀπὸ τὸ κείμενο ἐτιμώρησε μὲ σκληρὲς ποινὲς ὅσους παρασυρμένοι ἀπὸ τὴ διάθεση τῆς στιγμῆς αὐτοσχεδίαζαν. Τὸ ἄλλοι θράδυ ἕνας ἀπὸ τοὺς πρωταγωνιστὲς εἶχε νὰ παίξῃ κάποιο ρόλο ἐφιππος, ἀλλὰ τὴν ὥρα πού μπῆκε καθάλλα στὴ σκηνὴ τὸ ἄλλογό του ἐλέρωσε τὸ σανίδωμα. «Ἀθλιε», λέγει τότε στὸ ζῶο του ὁ ἡθοποιός, «δὲν ἐδιάβασες λοιπὸν τὴν ἀνακοίνωση ὅτι ἀπαγορεύονται οἱ αὐτοσχεδιασμοί;». Κ' ἐδῶ ὁ συμφορμὸς δύο ἀσυμβίβαστων νοημάτων φέρνει τὸ γέλιο. Ἐκτὸς κειμένου καὶ προγράμματος εἶναι καὶ οἱ προσθήκες τῶν ἡθοποιῶν καὶ οἱ ἀπρόβλεπτες πράξεις τους, ὅπως ἡ ἀταξία τοῦ ἀλόγου. Αὐτὸ ὅμως τὸ κοινὸ γνώρισμα ἀντὶ νὰ συνθέτῃ τὰ δύο νοήματα σὲ ἕνα, ἐνεργεῖ ἐδῶ ἐκρηκτικὰ: τὰ φέρνει σὲ σύγκρουση μὲ ἀποτέλεσμα νὰ διαπομπευθοῦν καὶ τὰ δύο — καὶ ἡ ἀπαγόρευση τοῦ κανονισμοῦ καὶ ἡ φυσιολογικὴ λειτουργία. Τοῦτο τὸ ἀπροσδόκητο πάθημά τους φέρνει τὴ θυμηδία.

Ἀς σημειωθῇ ἀκόμη ὅτι μερικὲς παραλλαγές τοῦ κωμικοῦ θέματος ἀπομακρύνονται ἀρκετὰ ἀπὸ τὴν καθαρὴ οὐσία του. Ἐνῶ δηλ. ἀπὸ τὸ καθαρὸ κωμικὸ λείπει ἐντελῶς ὁ τόνος τοῦ σοβαροῦ, ἡ εἰρωνεία καὶ τὸ χιόμορο προκύπτουν ἀπὸ τὸν συγκερασμὸ σοβαρότητας καὶ παιγνιδιοῦ. Στὴν εἰρωνεία πίσω ἀπὸ μιὰ σοβαρὴ παρατήρηση ἢ φρά-

ση κρύβεται το παιγνίδισμα και η εθυμία· αντίθετα στο χιούμορ πίσω από την άστεϊότητα υπάρχει και γίνεται έκδηλος ο σοβαρός τόνος. Γι' αυτό, το χιούμορ δεν προκαλεί πάντα την ξένοιαστη και διασκεδαστικήν εθυμία που σκορπίζει το καθαρό κωμικό· για το στοχαστικόν άνθρωπο το γέλιο έχει έδω γεύση πικρή. Την αισθανόμαστε με άρκετην ένταση, όταν π.χ. διαβάζουμε τὰ παθήματα του Δόν - Κιχώτη ή βλέπουμε στὸν κινηματογράφο τις περιπέτειες του Σαρλώ. Ὑπάρχει μεγάλη απόσταση ανάμεσα στὸ κωμικό του Τσάρλι Τσάπλιν καὶ στὸ κωμικό του Ντίσνεϋ. Πίσω ἀπὸ τὸ χιούμορ του Τσάπλιν αισθανόμαστε συχνά τὴν παρουσία τοῦ τραγικοῦ.

Μία τελευταία παράτηρησις: ἑκτὸς ἀπὸ τὸ καθαρό καὶ «ἀθώο» κωμικό, ὑπάρχει καὶ τὸ κωμικό με «σημασία», πού γιὰ νὰ γίνῃ ἀντιληπτό, χρειάζεται κάποια μύηση καὶ κάποια ἐνοχή. Σ' αὐτὴ τὴ δεύτερη κατηγορία τοῦ κωμικοῦ ἀνήκει ἑκτὸς ἀπὸ τὸ χιούμορ καὶ ἡ σάτιρα. Ἐκεῖνος πού σατιρίζει θέλει νὰ θίξῃ, νὰ «δαγκάσῃ» εἴτε ἀπὸ κακεντρέχεια εἴτε ἀπὸ μνησικακία. Ποτέ δὲν εἶναι ἀθῶος καὶ ἀνυστερόβουλος ὁ σαρκασμός. Στὴ σάτιρα γίνεται πάντοτε ἐμπρόθετη ἐκμετάλλευσις τοῦ ἀπροσδόκητου συμπτώματος πού χαρακτηρίζει τὸ κωμικὸ θέμα. Ὅταν λ.χ. παίζουμε μετὰ τὸ ὄνομα τῆς γεωγραφικῆς καταγωγῆς ἐνὸς ἀνθρώπου καὶ λέμε ὅτι «αὐτὸς δὲν εἶναι τήνιος»

ἀλλὰ κτήνιος», ὑποκρινόμαστε ὅτι πέσαμε τυχαία σ' αὐτὴ τὴ σύμπτωση τῶν ὄρων, ἐνῶ ἐπίτηδες κατασκευάζουμε τὴν ἐξωτερικὴν τους ὁμοιότητα γιὰ νὰ υποδηλώσωμε ὅτι ἐδῶ κρύβεται μιὰ βαθύτερη ἐσωτερικὴ συγγένεια. Χαρακτηριστικὸ γιὰ τὴ σάτιρα εἶναι ὅτι ἄλλο συναισθηματικὸ τόνον ἔχει τὸ γέλιο ἐκείνου πού τὴν κἀνει, ἄλλον ἢ ἐντύπωση τοῦ σατιριζόμενου καὶ ἄλλον ἢ εθυμία ἐκείνων πού τὴν ἀκούουν. Τὸ καθαρό καὶ ἀθῶο κωμικὸ ἐνώνει ὅλους ὅσοι τὸ δέχονται μέσα στὴν ἴδια εὐθυμῇ διάθεσιν. Ἀντίθετα στὴ σάτιρα, ἡ εὐθυμία ἐκείνου πού σατιρίζει εἶναι στὸ βάθος χαιρεκακία. Τοῦ σατιριζόμενου τὸ γέλιο δύσκολα κρύβει τὴν πίκρα καὶ τὴν ὀργήν του. Καὶ ὁ ἀντίκτυπος στὴν ψυχὴ τῶν ἄλλων παρουσιάζει πολλὰς ποικιλίας· μιὰ μόνο ἀποκλείεται: ἡ ἐντελὴς ἀθῶα χαρά.

Θὰ ἦταν παράλειψις νὰ κλείσωμε αὐτὸ τὸ σύντομο ἄρθρο γιὰ τὴν ἐννοία τοῦ κωμικοῦ, χωρὶς νὰ τονίσωμε ὅτι μόνο οἱ ἀκμαῖοι καὶ πνευματικὰ ἐξελιγμένοι ἄνθρωποι, λαοὶ καὶ πολῖτιςμοι τὸ χαίρουν καὶ τὸ καλλιεργοῦν στὴν τέχνη καὶ στὴ ζωὴ τους. Δὲν εἶναι τυχαίον ὅτι ἡ αἴσθησις τοῦ κωμικοῦ λείπει ἀπὸ τοὺς ἡλίθιους καὶ τοὺς ἀγροίκους, οὔτε ὅτι ἡ λέξις ἀστειὸ προέρχεται ἀπὸ τὸ «ἄστν», τὴ μεγάλη δηλ. καὶ προηγμένη πόλιν. Καὶ τὸ ἓνα καὶ τὸ ἄλλο σημαίνουν ὅτι καὶ στίς καλὰς καὶ στίς κακὰς στιγμὰς τοῦ κωμικοῦ ἔχει μέσα του πνεῦμα καὶ ἀνθρωπιά.

Δὲν εἶναι ἐχθρὸς τοῦ καλοῦ τὸ ἄσχημο. Ἄν δὲν ὑπῆρχε τὸ ἄσχημο δὲν θὰ ξεχώριζε τὸ καλόν. Ὁ ἐχθρὸς τοῦ καλοῦ εἶναι τὸ καλύτερο.

Κ. Η. Μπ.

Η ΕΛΛΑΔΑ

ΟΠΩΣ ΤΗΝ ΕΙΔΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΖΗΣΑ

Τοῦ

ELLERT SEDGWICK

Ἐκδότης τοῦ «Ἀτλάντικ» ἀπὸ τὸ 1908 ὡς τὸ 1938, ὁ Ἑλλερν Σέτ-ζγουϊκ, πάντα συνήθιζε νὰ ταξιδεύῃ καὶ οἱ ἐντυπώσεις του ζωντάνευαν τὶς στίλβες τοῦ περιοδικοῦ του. Σήμερα, παρ' ὅλο ὅτι ὑποφέρει ἀπὸ ἀρθρίτιδα, ἐξακολουθεῖ νὰ ταξιδεύῃ καὶ νὰ γράφῃ τὶς ἐντυπώσεις του ἀπὸ τὶς χώρες πού γνωρίζει.

Ὅταν τὸν δέκατο ὄγδοο αἰῶνα τὰ ταξίδια στὴν Εὐρώπῃ ἐγιναν γιὰ πρώτη φορὰ τῆς μόδας, οἱ ταξιδιωτὲς συνήθιζαν νὰ περιβάλλουν τὰ θαύματα πού εἶχαν δῇ με μερικοὺς «φιλοσοφικοὺς στοχασμούς». Εἶναι ἀκόμη εὐχάριστο νὰ φιλοσοφῇ κανεὶς μετὰ τὸν δικό του τρόπο καὶ ὅποιος ἔχει τελειώσει ἓνα σχολεῖο καὶ ἔχει κάπως καλλιεργήσει τὸ πνεῦμα του, μπορεῖ νὰ ἀκολουθήσῃ τὴν ἀποφθεγματικὴ σοφία τῶν πατέρων του. Γι' αὐτὸ καθὼς κανεὶς περπατᾷ στοὺς νεοκλασικοὺς δρόμους τῶν Ἀθηνῶν καὶ βλέπει νὰ ὑψώνεται ἡ θρυλικὴ Πνύκα καὶ ἡ Ἀκρόπολις πού λάμπει μετὰ χρυσοκόκκινες ἀνταύγειες, ἀναρωτιέται γιὰ πόσο ἄραγε καιρὸ ἀκόμη θὰ κηρύσσεται ἡ εὐκολὴ θεωρία τῆς ὁμαλῆς πορείας καὶ προσόδου τοῦ ἀνθρώπου σύμφωνα μετὰ τὴν ὁποία «ἡ ἀκμὴ» δίνει τὴν θέσιν τῆς στὴν «παρακμῇ». Μπρὸς στὰ μάτια μας ἔχομε τὴν φυσικὴ ἀπόδειξιν, πού ἀνατρέπει αὐτὴ τὴν θεωρίαν. Πρὶν ἀπὸ δύο χιλιάδες χρόνια τὸ κάλλος, τὸ πνεῦμα, ἡ εὐγενὴς ἀναζήτησις τῶν μυστικῶν τῆς ζω-

ῆς εἶχαν φθάσει στὸ κορύφωμά τους. Μπροστὰ τοῦ ἔχει κανεὶς αὐθεντικὴ τὴν εἰκόνα τῆς ἱστορίας. Εἴκοσι αἰῶνες ἀκολούθησαν ἓνα μονοπάτι πού πότε κατηφόριζε σὲ βαθιεῖς πεδιάδες, πότε ἀνέβαινε σὲ ὑψώματα, ἀλλὰ πού δὲν ξανάφθασε ποτὲ στὴν κορυφή.

Ἡ Ἑλλάδα τὴν στιγμὴ αὐτὴ βρίσκεται σ' ἓνα ἀπὸ τὰ ἀνεβήματα αὐτὰ καὶ κάθε Ἀμερικανὸς μπορεῖ νὰ εἶναι περήφανος πού ἡ χώρα του τὴν βοήθησε στὴν πρόσφατη καὶ δύσκολη αὐτὴ ἀνόδον.

Ἀπὸ τὴν ἐποχὴ πού ἡ Ἀθηνὰ τοὺς χάρισε τὴν ἑλλά, οἱ Ἕλληνες ὑπῆρξαν ἀγροτικὸς λαός. Ἡ ἱστορία δὲν ἀναφέρει τί ἐργαλεῖα τοὺς ἔδωσε ἡ θεὰ, ἀλλὰ κατὰ πάσαν πιθανότητα δὲν διέφεραν καθόλου ἀπὸ τὰ ἐργαλεῖα πού χρησιμοποιοῦν καὶ σήμερα. Τὸ τσαπὶ του δὲν τὸ χωρίστηκε ποτὲ ὁ Ἕλληνας. Τὸ χῶμα ὅμως στὴν Ἑλλάδα εἶναι σκληρὸ σὰν τσακμακόπετρα καὶ οἱ χωρικοὶ λένε ὅτι δὲν πρέπει νὰ σκάθῃ κανεὶς. Πρέπει νὰ σπάῃ τὴν πέτρα. Μία ἄλλη δυσκολία γιὰ τὴ γεωργίαν

είναι ή συνήθεια πού έχει κάθε χωρικό σπίτι νά συντηρή μιά κατσίκα μέ την οικογένειά της. Μέ τ'ό σύστημα αυτό κανένα χωράφι δέν είναι ασφαλισμένο. Τά μικρά μελαγχολικά σπítια δέν τά απαλύνουν άνθρωποι ή λαχανόκηποι. 'Η οικονομία της 'Ελλάδος μπορεί νά συνοψισθῇ σέ μιά φράση: «ή κατσίκα ζῇ μέ τ'ό τίποτα καί τ'ό ἔθνος ζῇ ἀπό τήν κατσίκα».

Πόσο θαυμάζει κανείς τ'ό λαό! 'Η εὐθυμία του, ή ικανότης της προσαρμογῆς πού έχει, ή θερμή ἀγάπη του γιά τήν ἐλεύθερη 'Ελλάδα. Πεντακόσια χρόνια Τουρκοκοῦ ζυγοῦ, ἕνας αἰώνας πολέμων, εἰσβολῶν, λεηλασιῶν καί καταστροφῶν δέν ἐμείωσαν τήν πίστι του. Εἶναι ἀπόλυτα λυτρωμένος ἀπό τ'ό ἀμάρτημα πού κατέχει τὸν σημερινό κόσμο. Δέν γνωρίζει τὸν φθόνο, τ'ό χειρότερο ἀπό τὰ μεγάλα ἀμαρτήματα — τὸν φθόνο πού εἶναι τ'ό μικρό-διο τοῦ σοσιαλισμοῦ, τ'ό δηλητήριο τοῦ Κομμουνισμοῦ. 'Η φιλοξενία εἶναι ἐρῇ γι' αὐτὸν καί προσφέρει στὸν ξένο ὅτι έχει. Σέ καλωσορίζει στὸ σπίτι του πού συχνά εἶναι πολὺ μικρὸ γιὰ νά χωρέσῃ τ'ό τζάκι. Τά ἐπίγεια ἀγαθὰ του εἶναι ἕνα τραπέζι, δυὸ καρέκλες ἕνα-δυὸ σκαμνιά καί μερικὲς εἰκόνες πάνω ἀπὸ τ'ό κρεββάτι: αὐτὰ καί ή ἀπαραίτητη κατσίκα καί βέβαια καί ὁ γόιδδαρος. Τὸ πῶς κατορθώνουν οἱ 'Ελληνες καί ἐργάζονται ἐνῶ τρέφονται τόσο λιτὰ, θὰ πρέπει νά ἐκπλήσῃ τοὺς διαιτολόγους. Τὸ πρωϊνὸ τους εἶναι μιά «δαχτυλήθρα» καφέ καί λίγο ψωμί, τὸ μεσημεριανὸ τους εἶναι λίγο τυρὶ καί ἕνα μεγάλο πιάτο χόρτα μέ λάδι. Σ' ὅλα τὰ μέρη τῆς χώρας οἱ γυναῖκες γυρίζουν στὰ χωράφια καί στοὺς λόφους

καί μαζεύουν χόρτα. Τὸ ποτὸ πού πίνουν σ' ὅλη τήν 'Ελλάδα εἶναι τόσο χαρακτηριστικὸ τῶν προτιμήσεων τοῦ 'Ελληνικοῦ λαοῦ, ὥστε καί ή ἀγάπη τοῦ ξένου γιὰ τήν 'Ελλάδα κρίνεται ἀνάλογα μέ τήν ἀγάπη του γι' αὐτό. 'Η ρετσίνα εἶναι ἕνα ποτὸ ξυνό, μέ πολὺ ρετσίνα. Φαίνεται ὅτι ὁ 'Οδυσσεύς καί οἱ σύντροφοί του χρησιμοποιοῦσαν τὸ ρετσίνα γιὰ νά φράζον τὰ ἀσκιά τοῦ κρασιοῦ. Μὰ στὶς τρεῖς χιλιάδες χρόνια πού ἀκολούθησαν δημιουργήθηκε μιά προτίμησι γιὰ τὸ ἄρωμα τοῦ ρετσίνοῦ ή τοῦλάχιστον γανώθηκε ὁ οὐρανίσκος τῶν 'Ελλήνων καί ἀντέχει στήν δυνατὴ γεύσι του.

Κουτίδα τῆς ὁμορφιάς καί τῆς δημοκρατίας.

Ὅλοι οἱ ταξιδιώτες, ἀπὸ τὸν 'Ηρόδοτο ὡς τὸν Οὐνκελμαν καί ἀπὸ τὸν Οὐνκελμαν ὡς ἐμένα, ἐκθειάζουν τήν καθαρότητα τῆς 'Ελληνικῆς ἀτμόσφαιρας. Φαίνεται μᾶλλον σάν ιδιότητα τῶν βουνῶν παρὰ σάν κάτι μέσα ἀπὸ τὸ ὁποῖο βλέπει κανείς μέ εὐχαρίστησι πρὸς τὸν Ὑμηττό, τήν Πάρνηθα ή τήν Πεντέλη. Οἱ γραμμὲς εἶναι ἀπτόμεες, ὥστόσο ἔχουν μιά αἰθέρια λεπτότητα. Θυμήθηκα τὰ τοπία τῆς Ἰαπωνίας καί συνέκρινα τήν ἀβρὴ ὁμορφιά τους μέ τήν ὁμορφιά τοῦ τοπίου πού εἶχα ἐμπρός μου. 'Εκεῖ οἱ λόφοι πλασιάζονται ἀπὸ τὰ τρεμάμενα φύλλα τῶν μπαμποῦ. Στὴν 'Ελλάδα τὰ γυμνὰ βουνὰ φαίνονται σάν νά θγαίνουν μέσα ἀπὸ ἕνα ὄνειρο. Δέν εἶναι νά ἀπορῇ κανεὶς πού οἱ Θεοὶ τὰ ἀγαποῦσαν.

Στὴν 'Ελλάδα μόνο ή ὁμορφιά καί ή ἱστορία σέ ἀπορροφῶν. 'Ενδιαφέρθηκα ἰδιαίτερος γιὰ τίς

'Αμερικανικὲς ἀνασκαφὲς πού γίνονται στήν Ἀγορά. "Αρχισαν πρὶν ἀπὸ 20 περίπου χρόνια καί δει ἔχουν συμπληρωθῇ ἀκόμη. Ἀντίθετα πρὸς τοὺς ἄλλους συναδέλφους τους ἀρχαιολόγους, οἱ Γιάνκηδες αὐτοὶ δέν ἐλπίζουν ν' ἀνακαλύψουν κανένα Ἀπόλλωνα τοῦ βου αἰῶνος ή καμμιά Ἀφροδίτη τοῦ Χρυσοῦ Αἰῶνος. Δέν ξεθάβουν ἀγάλματα, ἀλλὰ ἕναν πολιτισμό. Γιὰ πρώτη φορὰ διαγράφεται καθαρὰ ή τοπογραφία καί ή συστηματικὴ διάταξις τοῦ κέντρου τῆς 'Ελληνικῆς ζωῆς. 'Εδῶ, ἀνάμεσα στὶς στοῖες, περπατοῦσε ὁ Σωκράτης, ἐδῶ ἀκουγόταν ή βοή ἀπὸ τὸ αἰώνιο παζάρεμα τοῦ ἐμπορίου καί τοῦ πελάτη πού συνεχίζεται καί σήμερα στοὺς δρόμους τῶν Ἀθηνῶν.

'Ακούραστοι οἱ Ἀμερικανοὶ ἀρχαιολόγοι ἀνακαλύπτουν πράγματα πού ἔχουν τόση σημασία γιὰ τὸ πνεῦμα, ὅση τὸ μάρμαρο ή ὁ χαλκός γιὰ τὸ μάτι. Βρῆκαν π.χ. τὰ κομμάτια τοῦ πωλητηρίου πού δημοσιεύθηκε ὅταν βγῆκε στὸν πλειστηριασμό ή πρῶτος τοῦ Ἀλκιβιάδη γιὰ νά τιμωρηθῇ ή ἱεροσουλία του καί γιὰ ν' ἀποτελέσῃ αὐτὸ μιά σοβαρὴ προειδοποίησι πρὸς τοὺς «καπετὰν-φασαρίες» τῶν ἐπερχομένων γενεῶν. Ὅλοι μποροῦσαν νά διηγηθοῦν αὐτὴ τὴν ἱστορία. Ὁ νέος καί μεγαλοπρεπὴς Ἀλκιβιάδης, ὁ καλύτερος μαθητὴς τοῦ Ἀριστοτέλη, ὁ γόνος τῶν Εὐπατριδῶν, τὸ εἰδωλὸ τοῦ λαοῦ, τήν παραμονὴ πού θὰ ἀνελάμβανε τήν συναρχηγία τῆς Ἐκστρατείας τῆς Σικελίας, πῆρε μέρος, ὅπως λέγεται, σ' ἕνα ὀργισμὸς γλέντι. Ἀσεβώντας ἀπέναντι στὰ Ἐλευσίνια Μυστήρια, θάφοντας τὰ πρόσωπα τῶν ἱερῶν ἀγαλμάτων, βγῆκε ἀπὸ τὰ ὅρια τῆς εὐπρεπείας. Καί, ὅ-

πως ἦταν ἀναπόφευκτο καί δικαιο, ἀφαίρεσαν ἀπὸ τὸν ταραξία ἥρωα τὴν ἀρχιστρατηγία καί τὸν ἐξώρισαν. 'Η περιουσία του βγῆκε σέ πλειστηριασμό. Καί γιὰ νά πληρωθῇ τὸ τίμημα τῆς ντροπῆς, οἱ Δημογέροντες διέταξαν νά σκαλισθῇ τὸ πωλητήριο σέ μάρμαρο καί νά τοποθετηθῇ στήν Ἀγορὰ γιὰ νά μὴν ξεχαστῇ ποτὲ ή καταισχύνῃ. Κανένα βιβλίον δέν θὰ μπορούσε νά δώσῃ ζωντανότερα αὐτὴ τὴν ἱστορία. Στὸ μάρμαρο σκαλισμένα στήν αἰωνιότητα, βρίσκονται ὅλα τὰ θλιβερά ἀντικείμενα — κεραμίδια ἀπὸ τὴ σκεπὴ τοῦ σπιτιοῦ του, κρεββάτια, ἀσπρόρουχα, καρέκλες, ἀκόμη καί τὰ ὑπολείμματα τῶν τροφίμων πού βρέθηκαν στὸ κελάρι του. Ὅλα ἀγοράσθηκαν ἀπὸ ἐκείνους πού πρόσφεραν περισσότερα ή τελευταία σελίδα γιὰ τὸν Ἀλκιβιάδη θὰ γραφτῇ ὅταν ὁ ἐπιγραφολόγος διαβάσῃ τὴν τελευταία λέξι καί κἀνὴ πλήρη ἀπογραφή ὅλων τῶν ἀντικειμένων πού βρίσκονταν στὸ σπίτι ἐνὸς εὐγενοῦς Ἀθηναίου.

Μία ἄλλη βιτρίνα πού βρίσκεται ἐκεῖ κοντὰ, στὸ προσωρινὸ μουσεῖο, ρίχνει ἄπλετο φῶς σέ μιά ἄλλη πλευρὰ τῆς ἑλληνικῆς ζωῆς. Ὅλοι ὅσοι συχνάζουν στὸ Μουσείο γνωρίζουν καλὰ τὰ ὀστρακα πού ἐχρησιμοποιοῦντο στήν ψηφοφορία. Στὴν πραγματικότητα τὰ ὀστρακα αὐτὰ εἶναι συνήθως πήλινα πινακίδια γυαλισμένα ἔτσι πού νά ἐπιτρέπουν στὸν ψηφοφόρο νά ἐκφράσῃ τὴ θέλησί του γραπτῶς. Στὴν Ἀγορὰ βρέθηκαν πάρα πολλὰ ἀπ' αὐτὰ πού ἔφεραν τὸ θρυλικὸ ὄνομα: Θεμιστοκλῆς. Οἱ ψῆφοι ρίχνονταν σέ δυὸ διαφορετικὰ δοχεῖα. Στὸ ἕνα ὅσοι ἦσαν ὑπὲρ τῆς ἐξορίας τοῦ Θεμιστοκλῆ, στὸ ἄλλο ὅσοι ἦσαν κατὰ. Ἐχοντας

κανείς ύπ' όψει του τόν μεγάλο αριθμό τών ψηφοφόρων που ψήφισαν εκείνη την μνημειώδη ή-μέρα, θά περίμενε ότι θά έβρισκονταν πολλά όστρακα. Έκείνο όμως που κάνει ένδιαφέρουσα την συλλογή είναι ότι ώρισμένα άπ' αυτά τά ψηφοδέλτια έχουν τόν ίδιο γραφικό χαρακτήρα. Τό πράγμα είναι πολύ καθαρό. 'Ο «'Αφέντης» ήταν άνακατεμένος στην υπόθεση. 'Ετοιμάσε τά ψηφοδέλτια και οί ψηφοφόροι τά έρριξαν — δέν έχει σημασία άν τό έκαναν για ένα ή δύο όβολους. 'Η ψηφοδόχη ήταν γεμάτη.

*«'Ο,τι ζή στόν κόσμο έχει
έλληνική προέλευσι».*

Τί στοιχεία έχουν άνθρωποι ήλικιωμένοι όπως εγώ για να ύποστηρίζουν τις αντίληψεις τους σχετικά με την πορεία της ιστορίας; Ζήσαμε μόνο ένα έλάχιστο μέρος της και πιθανώτατα υπερτιμούμε την ταχύτητα της άλλαγής που μάς πρόφθασε. Για να έκφράσω άπλά τόν συλλογισμό μου, θ' αναφέρω ένα παράδειγμα — την ταχύτητα με την όποία αλλάζουν οί προτιμήσεις. Θυμάμαι τις αισθητικές άρχές της παιδικής μου ήλικίας. 'Ο Λέσσινγκ δέν είχε ακόμη ξεχαστή. 'Ο Ραφαήλ ήταν άναντίρρητα ό μεγαλύτερος ζωγράφος, ό 'Απόλλων τού Μπελθεντέρε ήταν πάνω από κάθε σύγκρισι, ένώ τό χρώμα και ή γραμμή τού 'Ελ Γκρέκο ήταν τρομακτικά και παράξενα. 'Η επανάστασι που έγινε στις άρχές μας, έγινε άσφαλώς πάρα πολύ γρήγορα. "Αν σκεφθούμε όμως την μεταβολή, είναι διασκεδαστικό να σημειώσω με πόσο σταθερά ριζωμένα στη σκέψι διαφόρων εποχών είναι ώ-

ρισμένα αξιώματα που καθυστερούν την πορεία της άλλαγής. 'Ο Χρυσός Αιώνας τού Περικλή εξακολουθεί να είναι τό άπόγειο της ανθρώπινης τελειότητας, ωστόσο σχεδόν ξαφνικά μετά άπ' αυτόν ήρθε ή παρακμή.

Ώστόσο προβάλλουν ώρισμένα έρωτήματα. Μένω κατάπληκτος όταν θυμηθώ ότι ή Πτερωτή Νίκη που βρίσκεται στο Παρίσι έγινε 300 όλόκληρα χρόνια μετά άπό την τελειωτική πάροδο της έποχής της τελειότητας και ότι στο Μουσείο τών 'Αθηνών ύπάρχει ένα παράξενο έκθεμα που δείχνει πώς ένας 'Ελληνας ειδικευμένος τεχνίτης μπορεί να περιφρονήσει κάθε κλασσικό κανόνα. Τό άγαλμα αυτό προέρχεται άπό μία έποχή παρακμής. "Εγινε ένα περίπου αιώνα πριν άπό τόν Χριστό. Σκοπός τού καλλιτέχνη δέν είναι να άποδώσει τό κάλλος, δέν ύπάρχει ωστόσο πιθανότητα να δη κανείς θαυμασιώτερο δείγμα της δημιουργίας ένός γλύπτη. 'Η χάλκινη αυτή μορφή παριστάνει ένα τζοκεύ, ένα χαμίνι που μόλις προβιβάστηκε άπό τό πεζοδρόμιο. Με τά πόδια όσο είναι άνθρωπινα δυνατόν άνοιγμένα, καθάλλικεύει τό άλογό του: τά χαρακτηριστικά του είναι παραμορφωμένα άπό την ίσχυρή συγκίνησι, όπως προσπαθεί να αναγκάσει τό άλογό του πού, άλλοιμονο, πνίγηκε έδω και δυό χιλιάδες χρόνια ταξιδεύοντας για τη Ρώμη — να τρέξει όσο μπορεί γρηγορότερα... 'Ο μικρός αλήτης σηκωμένος στην πλάτη τού ζώου κρατά ακόμη τά άχρηστα πιλά χαλινάρια. "Αν προσέξει κανείς μπορεί να τόν άκούσει να φωνάζει λαχανιασμένα άπό μέσα του: «Τρέχα παλιόλογο», όπως κρέμεται πάνω άπό τ' αυτιά της

φοράδας. Συνδυάζει όλα όσα δέν έπρεπε να έχη ένα 'Ελληνικό άγαλμα. Είναι γεμάτο πάθος, παράξενο, ζή στο χρόνο, όχι στην αιωνιότητα — και όμως είναι θαυμάσιο. Πριν άπό ένα-δυό χρόνια τό ψάρεψαν οί ψαράδες με τά δίχτυα τους, και άπό τότε τά ψάρια ξεχάστηκαν και τά δίχτυα ρίχνονται μάταια για να ψαρέψουν τό χαμένο του άλογο.

Είναι καταπληκτικό πόσο επιδρά ένα τέτοιο άγαλμα στην άντιληψί μας για την κλασσική τέχνη. Μέσα στην σύγχυσι σου γυρίζεις κι' αντικρύξεις μπροστά σου τόν 'Ηνίοχο, πού ίσως είναι τό μεγαλοπρεπέστερο άγαλμα τού κόσμου. Στέκεται ψηλός, σάν Θεός, σφύζοντας μονάχα άπό έσωτερική ζωή, γαλήνιος όπως έπρεπε να είναι ένας 'Ελληνας, με τό στεφάνι της νίκης στο μέτωπο. Κέρδισε τόν άγώνα και περνά μπρός άπ' τις κερκίδες, κρατώντας ακόμη στα χέρια τού τά χαλινάρια. Σου κόβεται ή άναπνοή όταν σκεφθής ότι ό μεγαλοπρεπής αυτός νέος δέν ήταν παρά μία δευτερεύουσα μορφή σ' ένα όλόκληρο σύμπλεγμα. 'Ο βασιλικός του κύριος στεκόταν δίπλα του και δεχόταν τις έπευφημίες τού πλήθους πού άείζαν στόν επιδέξιο οδηγό του. Μπροστά τους άλογα άπό λαμπερό χαλκό τέντωναν τά κεφάλια τους στις λαμαριές.

"Ολοι ξέρουν τόν 'Ηνίοχο, κανένας όμως 'Οδηγός δέν έξηγει τί είναι τό θαυμασιώτερο πράγμα αυτής της μορφής. Σε προηγούμενες επισκέψεις μου είχα παρηγήσει τά μάτια του: με τις κόρες φτιαγμένες άπό κάποια σκούρα πέτρα ή άπό μάρμαρο, και την γκριζα ίρι, δίνουν μία έκφρασι άποφασιστικότητας που είναι έντελώς ξένη προς την ά-

παθή ήρεμία με την όποία άτένιζαν ένα κόσμο αδιάφορο γι' αυτούς, τά πρόσωπα τά σκαλισμένα άπό τόν Φειδία ή τόν Πραξιτέλη. Τό μάτι είναι ή ψυχή τού σώματος και τό μάτι τού 'Ηνίοχου έχει μέσα του την λάμψι της νίκης.

Αυτό τό είχα καταλάβει. Τί ήταν όμως εκείνο που έδινε στα μάτια αυτή την ζωντάνια; Κύτταξα προσεκτικά και ώ του θαύματος, είδα ότι ήταν οί μακρυές χάλκινες θλεφαρίδες, που είχαν σκαλισθή άκόμη και στις άκρες τών κάτω θλεφάρων.

Ποιός ήταν άραγε ό μεγάλος 'Ανώνυμος που ξεπέρασε την τέχνη τού γλύπτη; Τό μόνο που ξέρουμε είναι ότι οί καταστροφές και οί 20 αιώνες σεβάστηκαν τό έργο του.

'Ο χαλκός και τό μάρμαρο δέν είναι παρά ένα μέρος αυτών που όφειλουμε στην 'Ελλάδα. 'Ο γνωστός λόγιος Σέρ Χένρυ Μαίην έκφράζεται γι' αυτήν την όφειλή αληθινά και άπλά: «'Εκτός άπό τις σκοτεινές δυνάμεις της φύσεως, ό,τι ζή στόν κόσμο έχει έλληνική προέλευσι».

Τά Παναθήναια δέν έσβησαν.

Συχνά στις περιπλανήσεις μας σταματήσαμε σε χωριάτικα σπίτια. 'Η ύποδοχη που μάς έκαναν ήταν θερμή. Σ' ένα χωριό, θυμάμαι, στη μέση της πλατείας μία ομάδα χωρικών γιόρταζε τά «προεόρτια» ένός γάμου. Οί βιολιτζήδες έπαιζαν τούς πιό ζωηρούς σκοπούς. Νέοι και κορίτσια χόρευαν σε δυό χωριστούς κύκλους, οί νέοι θορυβάδες, οί κοπέλλες συνεσταλμένες. 'Ο κόσμος τραγουδούσε και κρατούσε τό ρυθμό με τά παλαμά-

κία. "Ενα θαρέλι ρετσίνα, πηγή και σύμβολο της εὐτυχίας, ξδινε σκοπό στο γλέντι.

"Οσοίτοο ή διασκέδασι ξφθασε στέ κατακόρυφο όταν φάνηκε μία πομπή που θα τιμούσε άκόμη και τη Βασίλισσα του Σαββ. "Ενα άλλογο, τρία μούλάρια, και ένας γαϊδαρός, φορτωμένα με την προίκα της νύφης. "Απάνω απ' όλα, στην κορφή - κορφή ήταν το δώρο - των δώρων, μία κούνια. Σκέφθηκα τις δρες της άμχανίας που έχω περάσει προσαπώνοντας να θρω τί δώρο ξπρεπε να στείλω σε γάμους που είχαν γίνει στη Βοστώνη. Αυτή είναι ή άπάντησι στους πόθους κάθε ζευγαριού.

Τό πλήθος θρισκόταν σε ξκστασι, και όταν ή κούνια ξεφορτώθηκε και τοποθετήθηκε στην πόρτα του μικρού σπιτιού, όλες οι γριές του χωριού περνούσαν, την κουνούσαν και στο πρόσωπό τους άνθιζε ένα χαμόγελο γεμάτο έμπιστοσύνη. "Ηταν όμως άκόμη ένα δώρο, πολύ πολύτιμο για να τό έμπιστευθ ή κανείς σε μούλάρια και σε γαϊδούρια: τελευταίος έρχόταν ένας καλεσμένος πηγαινόντας πότε δεξιά πότε άριστερά σαν να χόρευε και σηκώνοντας ψηλά ένα μεγάλο καθρέ-

φτη, τον πρώτο που θα λάμπρυνε τό μακρυνό αυτό χωριό.

Μπροστά στα μάτια μου είδα να πρόχωρη κατ' ευθείαν συνεχεια μέσα από τους αιώνες ή Πομπή των Παναθηναίων. "Αντίκρυζα τό σύμβολο εκείνου για τό όποιο προοριζόταν ή "Ελλάς: την άγάπη για τη ζωή, τα χρώματα και τό υπέροχο φως, για την ευτυχία παρ' όλα τα θάσανα που πέρασε από τον Τουρκο και τον Ρώσο και τό Βούλγαρο, τον άδιάκοπο μόχθο για τό άνάσκαμμα της φτωχής γής, τον συνεχή φόβο του άγρότη της μη τυχόν τη σπορά του χαρή κάποιος άλλος. "Αντίκρυζα την άθόρμητη άπόλαυσι της στιγμής, που δέν μπορούν να μάς τη δώσουν όλα τα αυτοκίνητα, τα γήπεδα του γκόλφ, ή οι μηχανές της "Αμερικής.

"Ο γάμος αυτός ήταν και ένας ευτυχισμένος συνδυασμός. "Ο υπάλληλος της ταβέρνας παντρευόταν την κόρη του ταβερνιάρη. Σε μία τέτοια λοιπόν ταβέρνα με έξι καρέκλες, ένα ταμείο, λίγο ψωμί, λίγο τυρί, ένα θάζο μέλι και την υπόσχεσι ενός άρνιού για τό έπόμενο Πάσχα — σ' αυτά και στο θάρρος τους στηριζόταν τό μέλλον τους και ή ευτυχία τους.

Τό έθνος πρέπει να μάθη να θεωρή έθνικό ό,τι είναι άληθινό.

Σολωμός

"Αν θέλεις να κάνης κάποιον ευτυχισμένο, δέν είναι άνάγκη να του αύξήσης τα έσοδά του. Καλύτερα έλάττωσε τις άνάγκες του.

Σενέκας

Η ΘΕΣΙ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΣΤΗ ΜΟΥΣΙΚΗ

Του

SIR THOMAS BEECHAM

Ο άριθμός των γυναικών μουσικών έχει σε μεγάλο βαθμό αύξηθ ή στα τελευταία τριάντα χρόνια. Τό φαινόμενο αυτό δέν είναι καθόλου περίεργο, είναι μάλιστα άναπόφευκτο, όταν σκεφθ ή κανείς πώς ή μουσική στις ήμέρες μας θρίσκεται σε άπελπιστική παρακμή.

"Η ζωντανή και δημιουργική τέχνη στηρίζεται σχεδόν άποκλειστικά στον άνδρα, από τον όποιο ουσιαστικά έχουν προέλθει όλα τα δημιουργικά στοιχεία του πολιτισμού. "Όταν ή τέχνη γίνη άγονη και πάρη μία στερεότυπη μορφή, τότε εμφανίζεται ή γυναίκα.

Μιλώ φυσικά για τη μουσική από άποψι έκτελέσεως. Γιατί γυναίκες συνθέτες ούτε υπήρξαν ούτε ίσως θα ύπάρξουν ποτέ. Προβλέπω με μεγάλη άπαισιοδοξία ότι θάρρη ήμέρα που ή μουσική θα γίνη μονοπώλιο των γυναικών. Και ό λόγος είναι ότι ό άνδρας, τό δυναμικώτερο ζών του κόσμου, δέν θα θρίσκη πιά εύχαρίστησι και έπομένως θα εγκαταλείψη την τέχνη αυτή, που, για την ώρα, φαίνεται άνίκανη για νέες καλλιτεχνικές δημιουργίες.

"Η θαυμαία αυτή μετάπτωσι

από τον τραχύ, άρρενωπό χαρακτήρα στην έκλεπτυσμένη θηλυπρέπεια, είναι φαινόμενο συνηθισμένο σ' όλες τις τέχνες. "Αν ξγραφα την ιστορία της μουσικής, θα άφιέρωνα ένα ιδιαίτερο κεφάλαιο για να δείξω πώς ή θαιρεία και ήρωική μουσική του 18ου και των άρχών του 19ου αιώνα, όπως μορφοποιήθηκε από μεγαλοφυίες σαν τον Χέντελ και τον Μπετόβεν, παρήκμασε σιγά - σιγά στα τελευταία εκατό χρόνια και έγινε ένα άσθενικό και πλαδαρό κατασκευάσμα. "Από τό κεφάλαιο αυτό θα φαινόταν γιατί ή χρυσή λύρα του Φοίβου έχει σιγήσει στις μέρες μας και γιατί άκούεται μόνο ό ταπεινός αυλός του άγροίκου Πανός.

Για την ώρα ένα μόνο μπορώ να πω και αυτό δέν είναι δύσκολο να τό καταλάβη κανείς: ότι δηλαδή ή γυναίκα προσπαθεί να θεμελιώση τη σημερινή της καλλιτεχνική θέσι πάνω στα συντρίμματα του καταλυθέντος ναού της τέχνης. Αυτό δέν σημαίνει ότι μπορεί κανείς να την κατηγορήσει πώς είναι συνυπεύθυνη για τα άτέλειωτα έγκλήματα που γίνονται στα τελευταία πενήντα χρόνια εις βάρος ενός

πολιτισμού ανώτερου από τον δικό μας. Από την ευθύνη αυτή ασφαλώς μπορούμε να την απαλλάξουμε.

Η αλήθεια είναι πολύ απλή: όλες οι έκδηλώσεις του ανθρώπου ακολουθούν τον προδιαγεγραμμένο δρόμο της αναπτύξεως, της άκμης και της παρακμής. Η μουσική στάθηκε, ως ένα σημείο, τυχερή από την άποψη αυτή, γιατί από όλες τις μεγάλες τέχνες μπήκε τελευταία στην περίοδο της παρακμής. Όσον αφορά τα προσωπικά μου αισθήματα, με μεγάλη περιέργεια και ενδιαφέρον θα παρακολουθίσω τον τρόπο με τον οποίο η γυναίκα θα χρησιμοποιήσει το νέο όργανο που θα πάρει στα χέρια της — τη μουσική.

Υπάρχει μία χαρακτηριστική «γυναικεία» στάση απέναντι στη μουσική, η οποία έχει ιδιαίτερη σημασία από παθολογική άποψη. Γενικά η γυναίκα αποδίδει τη μουσική διαφορετικά από τον άνδρα. Το φυσικό αυτό γεγονός το ανέκαλυψα πριν από πολλά χρόνια, όταν έτυχε να ακούσω μία ομάδα γυναικών να παίζουν βιόλα, ένα από τα πιο άχάριστα και άχαρακτηρίστα όργανα της ορχήστρας. Αυτό που άκουγα ήταν τελείως διαφορετικό από εκείνο που είχα συνηθίσει να ακούω όταν έπαιζαν άνδρες. Για το γούστο μου το γυναικείο παίξιμο ήταν πιο έλκυστικό. Περισσότερο μάλιστα έλκυστικό ήταν το παίξιμο μιάς από τις γυναίκες αυτές, που προσπαθούσε να αποδώσει γλυκύτερους και έκφραστικότερους τόνους. Τέτοιους τόνους δεν τους άκουσα ποτέ από άνδρα. Η γυναικεία αυτή απόδοσις της μουσικής θα έκδηλωθη ίσως σιγά-σιγά και σε άλλα όργανα της ορχήστρας και δεν είναι άπι-

θανο μία μέρα να κυριαρχήσει έντελως.

Άλλα αυτό, φυσικά, θα εξαρτηθεί από την ικανότητα των γυναικών να καταλάβουν ότι η σωτηρία τους έγκειται στο να καλλιεργήσουν και όχι να καταπνίξουν τον «γυναικείο» αυτό χαρμηλότητα. Για την ώρα οι περισσότερες απ' αυτές προσπαθούν να διατηρήσουν την «αρρενωπή» παράδοσι με την οποία έχουν εμπιστευθεί στα δώδεκα.

Ξέρω πως αν ζητήσουν να ξεφύγουν από την παράδοσι αυτή, θα αποδοκιμασθούν από τους κριτικούς, οι περισσότεροι από τους οποίους είναι άνδρες. Θα τις συμβούλευα όμως να κλείσουν τα αυτιά τους σ' αυτές τις αποδοκιμασίες, γιατί και στών μεγαλύτερων μουσικιστών τα έργα μπορεί να διακρίνη κανείς, κοντά στο αρρενωπό, και το θηλυκό στοιχείο. Το στοιχείο αυτό πιστεύω ότι έχει σε μεγάλο βαθμό αγνοηθεί από τους αρρενες εκτελεστές. Άλλοιως δεν εξηγούνται οι άχαρες εκτελέσεις του Μπάχ, του Χέντελ και του Χαίντν που ακούμε τόσο συχνά σε όλα τα μέρη του κόσμου. Είναι καιρός πια να εξαρθώ και η άλλη πλευρά των μουσικών συνθέσεων.

Τα πράγματα που περισσότερο απ' όλα εμποδίζουν την πλήρη εξέλιξη της γυναικείας στόν τομέα της μουσικής είναι ο γάμος και ο σνομπισμός. Προκειμένου για γυναίκες καλλιτέχνες, τον γάμο μόνο με μεγάλη καταστροφή μπορεί να τον παρομοιάσει κανείς, με καταστροφή στην οποία δεν χωρεί επανόρθωσι. Και όμως καμμία καλλιτέχνις δεν προφυλάσσεται από τον θάνατο αυτό. Αντίθετα όλες τρέχουν εκούσια προς τα εκεί.

Πόσες και πόσες φορές δεν επαναλαμβάνεται το απογοητευτικό περιστατικό της κόρης με ταλέντο στην οποία οι ίδιοι της και οι φίλοι της έχουν στηρίξει μεγάλες ελπίδες; Ύστερα από μόχθους πολλών έτων, τη στιγμή ακριβώς που θα έφθανε στην επιτυχία, τα παρατά όλα και αναγγέλλει τους γάμους της με κάποιον που της έχει θέσει ως όρο απαράβατο ότι ποτέ δεν θα εμφανισθεί στο κοινό. Και η κοινωμία μας αντί να βρή την τιμωρία που άρμόζει στο έγκλημα του κάποιου αυτού, χειροκροτεί την καταστροφή με ένθουσιασμό. Χαίρεται για τα τόσα χρόνια έντατικής προσπάθειας που πήγαν χαμένα!

Άλλα και η κατάρα του σνομπισμού δεν είναι μικρότερη. Κάνει τη γυναίκα να μη μνή ποτέ ευχαριστημένη μ' αυτό που είναι και να θέλη να γίνη κάτι άλλο έντελως διαφορετικό. Και έτσι θέθαινα δεν δημιουργούνται γνήσιες καλλιτεχνικές προσωπικότητες. Θα σας αναφέρω σχετικά ένα διασκεδαστικό και αληθινό περιστατικό:

Μία μέρα στην Όπερα του Λονδίνου ήρθε να με δει μία νεαρή καλλιτέχνις, φιλόδοξη και έλκυστική. Διέκρινα στα μάτια της μία κρυφή μελαγχολία και τη ρώτησα ποιά ήταν η ατία της.

— Θα ήθελα να ήμουν πραγματική λαίδη, μου είπε εμπιστευτικά και αναστέναξε.

— Τί ιδέα, είπα με απορία. Και αν ήσουν τι θα έκανες;

— Ού! πολλά πράγματα. Πρώτα από όλα όμως θα έρχόμουν στις δοκιμές και θα έφευγα όταν μου άρεσε.

— Μα δεν θέλεις να γίνης πραγματική καλλιτέχνις; την ρώτησα.

— Ναι, δε λέω, αυτό θα ήταν ωραίο. Είναι όμως άλλο πράγμα...

☆

Μέχρι τώρα μιλήσαμε για τη μουσική γενικά και ειδικότερα για την ενόργανη μουσική, όπου ο άνδρας κυριαρχεί. Τα πράγματα όμως αντιστρέφονται όταν έρθουμε στη φωνητική μουσική. Στόν τομέα αυτό στα τελευταία διακόσια χρόνια αναμφισβήτητα δεσπόζει η γυναίκα, κυρίως εξ αιτίας της αναπτύξεως της όπερας. Αρχικά η έπιδοσι της γυναικείας στη φωνητική μουσική ήταν μικρή, γιατί για λόγους κοινωνικούς και θρησκευτικούς η συμμετοχή της σε κάθε είδους δημόσιες συγκεντρώσεις ήταν περιωρισμένη. Άλλα από τον 19ο αιώνα και ύστερα, τα δνόματα των μεγαλύτερων αιδών είναι γυναικεία: Μάλιμπραν, Τζένυ Λίντ, Χριστίνα Νίλσον, Τερνίνα, Μπόρι, Φάρραρ, Τζερίτζα, Ρέσ-μπεργκ, Φλάγκσταντ. Σπάνια είναι τα δνόματα μεγάλων αιδών ανδρών σαν τον Μάουρελ, τον Ρέστζκε, τον Καρούζο.

Όλοι οι συνθέτες αναγνώρισαν η αναγκάστηκαν τελικά να αναγνωρίσουν την κυριαρχία αυτή της γυναικείας στη φωνητική μουσική. Χαρακτηριστικό είναι το γεγονός ότι στις πιο δημοφιλείς όπερες, όπως η Κάρμεν, η Μανόν, η Μινιόν, ο Φάουστ, ο Μποέμ, η Μαντάμ Μπαττερφλάυ, η Τόσκα, Φιντέλιο κ.λ.π., τον κύριο ρόλο τον έχει γυναίκα.

Άκόμη και στόν Βάγκνερ η πιο ενδιαφέρουσα μορφή είναι η ήρωίδα και όχι ο ήρωας. Η Σέντα και η Έλσα είναι τύποι με περισσότερη ζωτικότητα από τον Όλλανδο ή τον Λόενγκριν. Ο Τάνχουζερ εκμηδενίζεται δίπλα

στούς έναλλασσόμενους τύπους της 'Αφροδίτης και της 'Ελυσάβετ. Στην έρωτική τραγωδία της 'Ιζόλδης το δυναμικό στοιχείο υπάρχει στην ήρωίδα. 'Ακόμη, ή κύρια μορφή στην τετραλογία είναι ή Βρουγγίλδη και όχι ο Βόταν ή ο Σήγκφρητ.

Σήμερα πιά είναι άπίθανο νά άνατραπή ή μονομέρεια αὐτή, γιατί οί σημερινές γυναίκες δέν ύστεροῦν ἀπό τίς παλιές οὔτε σέ τάλέντο οὔτε σέ χάρι, ἐνῶ μέ τούς άνδρες συμβαίνει ἀσφαλῶς τὸ ἀντίθετο. 'Η ἐπίδοσι τῶν άνδρῶν στή φωνητική μουσική σήμερα ὕστερεῖ τόσο πολὺ, ὥστε θά ἀξίζε νά ἐρευνηθῇ ή αἰτία τοῦ φαινομένου αὐτοῦ μέ ιδιαίτερη σοδαρότητα.

☆

"Υστερα ἀπὸ τὰ παραπάνω δέν μπορῶ νά μὴν ἐκφράσω τὴν ἀπορία μου πῶς οί 'Αμερικανοὶ συνθέτες δέν ἔχουν ἀκόμη καταλάβει ὅτι ὁ ἀσφαλέστερος δρόμος πρὸς τὴν ἐπιτυχία εἶναι ή δημιουργία ἐνός νέου τύπου ήρωίδος μέ ἀμερικανικό χαρακτήρα, ὁ ὁποῖος, ὅπως ὁ τύπος τῆς ἐθνικῆς

ήρωίδος, ἀσφαλῶς θά προκαλέσῃ μεγάλο ρομαντικό ἐνδιαφέρον.

Ποτὲ δὲν μοῦ ἄρεσε καὶ οὔτε μοῦ ἀρέσει ή συνεργασία άνδρῶν καὶ γυναικῶν σέ μιὰ ὀρχήστρα. 'Η ἀποψὶ μου αὐτὴ μπορεῖ θέβαια νά θεωρηθῇ σήμερα αἰρετική καὶ παράλογη. Σάν διευθυντῆς ὀρχήστρας ὅμως πολλές φορές ἔχω θρεθῇ σέ ἀμηχανία κατὰ τίς δοκιμές, ὅταν πάνω στήν πιὸ κρίσιμη στιγμή τῆς προσπάθειάς μου ἀναγκάζομαι νά τηρῶ ὀρισμένους τύπους εὐγενείας. Μὲ τὸν τρόπο αὐτὸ δημιουργεῖται ἕνας διχασμὸς τοῦ ἑαυτοῦ μου : κάτι με ὠθεῖ νά ἐκδηλωθῶ ἐλεύθερα, σύμφωνα με τὴν ἔμπνευσί μου, καὶ κάτι ἄλλο με πιέζει νά συμπεριφερθῶ σάν ἕνας μικρὸς τζέντλεμαν. 'Η πείρα μου μοῦ λέει ὅτι ή παρουσία μερικῶν ὀραίων γυναικῶν σέ μιὰ ὀρχήστρα διασπᾷ τὴ συνοχή της. Κάποτε ἔνα μέλος τῆς ὀρχήστρας μοῦ εἶπε χαρακτηριστικά : «'Αν αὐτὴ πού κάθεται δίπλα μου εἶναι νόστιμη, δέν μπορῶ νά παίξω, ἀν πάλι εἶναι καμμιά ἀσχημομούρα, τότε δέν θέλω νά παίξω μαζί της».

Μιά φορά ὁ Σερ Τόμας Μπήτσαν, διευθυντῆς τῆς Φιλαρμονικῆς τοῦ Λονδίνου, ἐξηγοῦσε γιατί δέν θέλει γυναίκες στήν ὀρχήστρα του.
— "Αν εἶναι νόστιμες, ἐνοχοῦν τοὺς μουσικούς μου, εἶπε. "Αν εἶναι ἀσχημες, ἐνοχοῦν ἐμένα.

«New York Herald Tribune»

Πρὸς τὴν οἰκονομικὴν ἀλληλοσυμπλήρωσιν τῶν δύο ἡπείρων

Η ΑΦΡΙΚΗ ΘΑ ΣΩΣΗ ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗΝ

Τοῦ

Π. Β. ΠΕΚΛΑΡΗ

Ενῶ ή παγκόσμιος κοινή γνώμη παρακολουθεῖ με αγωνίαν, ἀν ὅχι ἀπαισιοδοξίαν, τὰς ἐναλλασσομένας φάσεις τοῦ πολέμου τῆς Κορέας, τὴν αὐξομειουμένην ἔντασιν εἰς τὴν ἀπὸ μηνῶν συνεχιζομένην διένεξιν περὶ τὰ πετρέλαια τῆς Περσίας καὶ γενικώτερα τὴν πολιτικοπροπαγανδιστικὴν διεκλυσιτίνδαν μεταξύ 'Ανατολῆς καὶ Δύσεως — εἰς τὰ παρασκήνια τῆς διεθνούς διπλωματίας λαμβάνουν χώραν γεγονότα, τὰ ὁποῖα με τὸ νά μὴ εἶναι θορυβώδη καὶ ἐντυπωσιακά δέν σημαίνει ὅτι εἶναι ὀλιγώτερον ἄξια προσοχῆς. 'Ενα ἀπὸ τὰ γεγονότα αὐτά ήτο καὶ ή διεθνὴς συνδιάσκεψις πού ἐτερμάτισε πρὸ ὀλίγων ἑβδομάδων τὰς ἐργασίας της εἰς τὴν πρωτεύουσιν τῆς Τανκανίκας Ναϊρόμπι. Κύριος σκοπὸς τῆς διασκέψεως ήτο ή κατάστρωσις κοινῶν σχεδίων πρὸς ἐπίλυσιν διαφόρων ζωτικῆς σημασίας προβλημάτων τῆς 'Αφρικῆς, σχετιζομένων με τὴν ὀργάνωσιν τῶν συγκοινωνιῶν εἰς τρόπον ὥστε τὸσον ἀπὸ οἰκονομικῆς, ὅσον καὶ ἀπὸ στρατιωτικῆς ἀπόψεως νά καταστή ή Μαύρη 'Ηπειρος ὀργανικὸν συμπλήρωμα τοῦ δυτικοῦ συγ-

κροτήματος. Εἰς τὸ Ναϊρόμπι προσήλθον ἀντιπροσωπεῖται ὅλων σχεδὸν τῶν εὐρωπαϊκῶν χωρῶν πού ἔχουν ἄμεσα συμφέροντα εἰς τὴν 'Αφρικὴν, καθὼς ἐπίσης καὶ τὰ ἀνεξάρτητα ἀφρικανικά κράτη ἐκτὸς τῆς Λιθερίας καὶ τῆς Αἰγύπτου, ή ὁποία δέν ἐδέχθη νά λάβῃ μέρος εἰς τὴν διάσκεψιν ἐξ αἰτίας τῆς ἀντιθέσεώς της πρὸς τὴν 'Αγγλίαν.

☆

Δέν χωρεῖ ἀμφιβολία ὅτι ή μελέτη εὐρέος προγράμματος πρὸς ἀνάπτυξιν τοῦ ἀφρικανικοῦ συγκοινωνιακοῦ δικτύου ἀποτελεῖ βασικὴν προϋπόθεσιν πρὸς ἐπίλυσιν τῶν μεγάλων προβλημάτων τῆς 'Αφρικῆς. Τεράστια ἐκτάσεις τῆς Μαύρης 'Ηπείρου παραμένουν καὶ σήμερον ἀκόμη καθ' ὀλοκληρίαν ἀνεκμετάλλευτοι καὶ εἶναι ἀνεπαρκῶς γνωστὰ δεδομένου ὅτι εἶναι ἀπρόσιτοι. Κατὰ τὴν γνώμην τῶν ειδικῶν, ή διεύρυνσις τῶν ὀδικῶν, σιδηροδρομικῶν καὶ ποταμοπλοικῶν συγκοινωνιῶν τῆς 'Αφρικῆς εἶναι ἀπαραίτητος διὰ τὴν ἐξερεύνησιν τῶν παρθένων εἰσέτι τμημάτων αὐτῆς καὶ τὴν συστηματικὴν μελέτην τοῦ φυ-

τικοῦ, ζωϊκοῦ καὶ ὀρυκτοῦ πλούτου των. Προβλέπεται ὅτι ἂν τὰ τμήματα αὐτὰ ἀποδοθοῦν εἰς τὴν διὰ συγχρόνων τεχνικῶν μέσων ἐκμετάλλευσιν θ' αὐξήσουν σημαντικῶς τὴν σημερινὴν παραγωγὴν εἰδῶν πρώτης ἀνάγκης ὡς καὶ βιομηχανικῶν ὑλῶν τῆς Ἀφρικῆς.

Μὲ τὴν πύκνωσιν τῶν συγκοινωνιῶν ἀναμένεται ἐπίσης ὁ θαυμαῖος ἀλλὰ σταθερὸς ὑψωμὸς τῆς βιοτικῆς στάθμης τῶν Ἰθαγενῶν, οἱ ὅποιοι εἰς τὰς περισσότερας τῶν ἀφρικανικῶν χωρῶν — ἀνεξαρτήτων κρατῶν ἢ ἀποικιῶν — ζοῦν εἰς πρωτόγονον ἀκόμη κατάστασιν, μαστιζόμενοι καὶ ἀποδεκατιζόμενοι ἀπὸ λοιμῶδεις νόσους. Παραλλήλως θὰ ὑψωθῇ φυσικὰ καὶ τὸ πνευματικὸν ἐπίπεδον τῶν διαφόρων ἀφρικανικῶν φυλῶν, αἱ ὁποῖαι εὐρίσκονται εἰς ἡμιαγρίαν κατάστασιν καὶ ἔχουν παραμείνει εἰς «νηπιακὴν» ἡλικίαν. Πρόκειται περὶ ἔργου μακροχρονίου καὶ ἀνυπολογίστων εἰσέτι διαστάσεων, τὸ ὅποιον προϋποθέτει μεθοδικὴν ἐκτέλεσιν, κεφάλαια καὶ ἀνθρώπους ἱκανοὺς ν' ἀναλάβουν τὴν δυσχερῆ ὅσον καὶ ἐπίπονον ἐργασίαν τοῦ σκαπανέως τοῦ πολιτισμοῦ.

Ἡ «κατάκτησις» τῆς Ἀφρικῆς ἀπὸ τὸν σύγχρονον ἄνθρωπον ἢ μπορεῖ νὰ συγκριθῇ ἐν τινὶ μέτρῳ μὲ τὴν καταπληκτικὴν εἰς ἀποτελέσματα ἐπώκιησιν καὶ ἐκμετάλλευσιν τῆς Βορ. Ἀμερικῆς, ἡ ὁποία πρὸ ἐνὸς καὶ ἡμίσεος ἀκάμῃ αἰῶνος ἦτο τόπος, ὅπου δὲν μετέβαινον παρὰ μόνον τυχοδιώκται καὶ ἄνθρωποι ἀποφασισμένοι νὰ δημιουργήσουν διὰ σκληρᾶς ἐργασίας μίαν νέαν πατρίδα. Εἶναι βέβαιον ὅτι εἰς τὴν περὶπτωσιν τῆς Ἀφρικῆς αἱ συνθη-

και εἶναι κατὰ πολὺ ὀλιγώτερον εὐνοϊκαί — ἰδίως τὸ τροπικὸν κλίμα — ἀπ' ὅ,τι ἦσαν εἰς τὴν Βόρ. Ἀμερικὴν. Ἐν τούτοις ὅμως ἡ ἐποχὴ μας θέτει εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ ἀνθρώπου τέλεια τεχνικὰ μέσα, τὰ ὁποῖα εἶναι ἀπ' ἐνὸς πολῦτιμοι βοήθοι καὶ ἐπιτρέπουν τὴν ἐξοικονόμησιν πολυτίμων σωματικῶν δυνάμεων, ἀπ' ἐτέρου δὲ φέρουν ταχύτερον πρὸς τὴν ἐπιτυχίαν.

✧

Αἱ ἐξελιξέεις μετὰ τὸν δεύτερον παγκόσμιον πόλεμον ἔχουν καταστήσει σαφές ὅτι ἡ Εὐρώπη ἔχασε μέγα μέρος τῶν ἀσιατικῶν πλουτοπαραγωγικῶν πηγῶν τῆς, αἱ ὁποῖαι ἐτροφοδότην ἄλλοτε τὴν εὐρωπαϊκὴν βιομηχανίαν μὲ τὰς ἀπαραιτήτους πρώτας ὑλας, συγχρόνως δὲ ἀπώλεσε καὶ μεγάλας καταναλωτικὰς ἀγοράς, χάρις εἰς τὰς ὁποίας ἦτο ἐξησφαλισμένη ἡ οἰκονομικὴ σταθερότης τῆς ἡπείρου μας. Ὁ ἄγων περὶ τὰς περσικὰς πετρελαιοπηγὰς εἶναι μία μόνον ἐκδήλωσις τῆς μάχης ὑποχωρήσεως πού δίδει ἡ Εὐρώπη ἀπὸ δεκαετίας εἰς τὴν Ἀσίαν, μάχης τῆς ὁποίας αἱ προηγηθεῖσαι φάσεις χαρακτηρίζονται ἀπὸ ἀτέρμονα σφαιρὰν ἡττῶν: Κίνα, Ἰνδοκίνα, Ἰνδονησία, Μαλαισία, Ἰνδία, Βιρμανία κ. ἄ. Ὁ λευκὸς ἄνθρωπος ἐγκαταλείπει τὰς θέσεις του, ἡ Εὐρώπη περιορίζεται σιγὰ-σιγὰ μέσα εἰς τὰ καθαρῶς γεωγραφικά της ὅρια, τὰ ὁποῖα μὲ τὴν ὑπαρξίν τοῦ σιδηροῦ παραπετάσματος ἔχουν γίνῃ ἀσφυκτικῶς στενά.

Ἡ οἰκονομικὴ καταστροφὴ πού ἀπειλεῖ τὴν Εὐρώπην εἶναι σήμερον πολὺ σοβαρώτερα καὶ αὐτοῦ τοῦ πολιτικοῦ κινδύνου, τὸν ὁποῖον διατρέχει ἐκ τοῦ κομμουνισμοῦ.

νισμοῦ. Ἡ μᾶλλον ὁ κομμουνιστικὸς κίνδυνος θὰ ἐντείνεται ἐν ἀναλογίᾳ πρὸς τὴν αὐξησιν τῶν οἰκονομικῶν δυσχερειῶν τῆς γῆραιας Εὐρώπης, αἱ ὁποῖαι κατ' ἀνάγκην θὰ προκύψουν ἐκ τῆς διαγραφομένης ὁλονὲν ὀφθαλμοφανέστερον ἀπομονώσεώς της. Ἄν σήμερον ἡ Εὐρώπη κατάρθωσιν νὰ ὑπερникήσῃ ὀρισμένα συμπτώματα τῆς θαθείας οἰκονομικῆς κρίσεως, ἡ ὁποία ὑποθόσκει, τοῦτο τὸ ὀφείλει κατὰ μέγιστον μέρος εἰς τὴν ἀμερικανικὴν οἰκονομικὴν βοήθειαν. Ἄλλ' αἱ Ἡνωμέναι Πολιτεῖαι δὲν θὰ δυνηθοῦν νὰ παρέχουν ἐπ' ἀπείρον δυναμωτικὰς ἐνέσεις εἰς τὴν Εὐρώπην, ἡ ὁποία μίαν ἡμέραν θὰ χρειασθῇ νὰ στηριχθῇ εἰς τὰς ἰδικὰς της καὶ μόνον δυνάμεις.

✧

Ἐτοι ἡ στροφὴ τοῦ βλέμματος τῶν εὐρωπαϊκῶν ἔθνων πρὸς τὴν Ἀφρικὴν ἀποδεικνύεται σήμερον ἀδήριτος ἀνάγκη. Εἰς τὴν δυτικὴν Εὐρώπην ζοῦν, ἀναλόγως τῶν περιοχῶν τῆς, 100—300 ἄνθρωποι ἀνὰ 1 τετραγ. χιλιόμετρον, ἐνῶ εἰς τὴν γειτονικὴν Μαύρην Ἠπείρον ὑπάρχουν ἐκτάσεις, ὡς λ. χ' ἡ Ἀλγερικὴ Σαχάρα, ὅπου κατοικεῖ 1 ἄνθρωπος ἀνὰ 2,5 τετραγωνικά χιλιόμετρα. Βεβαίως ἡ Σαχάρα εἶναι ἔρημος, μόνον δὲ εἰς τὸ θόρειον τμήμα αὐτῆς (ἀπὸ τῆς Κυρηναικῆς μέχρι τοῦ Μαρόκου) πίπτουν ὄροχα καὶ πρὸς νότον ὁ ποταμὸς Κογκὸ καὶ οἱ παραπόταμοί του παρέχουν ἄρκετὸν ὕδωρ διὰ τὴν καλλιέργειαν. Γεννᾶται ὅμως τὸ ἐρώτημα ἂν ἡ σύγχρονος ἐπιστημονικὴ καὶ τεχνικὴ πρόοδος ἡμπορῶν νὰ καταστήσουν κατοικήσιμα τμήματα τῆς Σαχάρας. Τὸ ἐρώτημα αὐτὸ ἀπασχολεῖ ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν τὴν φαντασίαν τῶν

συγγραφέων, μηχανικῶν καὶ ἐπιστημόνων, πολλάκις δὲ διετυπώθησαν τολμηραὶ θεωρίαι, ὡς ἡ διοχέτευσις τῶν ὑδάτων τῆς Μεσογείου εἰς τὴν ἔρημον, αἱ ὁποῖαι ὅμως, χωρὶς νὰ πρέπει νὰ χαρακτηρισθοῦν ὅλαί ὡς φαντασιοπληξίαι, παρουσιάζουν ὀλίγον πρακτικὸν ἐνδιαφέρον.

Ἀντιθέτως ὁ σκληρὸς, ἀλλ' εἰς μικροτέραν κλίμακα, ἄγων πού διεξάγεται ἤδη εἰς πολλὰ σημεῖα τῆς ἀφρικανικῆς γῆς ἐναντίον τῆς ἄμμου καὶ τῆς ξηρασίας ἔχει ἀποδώσει ἤδη θετικὰ ἀποτελέσματα. Τὸ ἀρδευτικὸν σύστημα τῆς Αἰγύπτου καὶ τοῦ Σουδάν εἶναι εὐγλωττον δείγμα τοῦ πόσον ἡμπορεῖ νὰ συντελέσῃ εἰς τὸν πολλαπλασιασμὸν τῶν παραγωγικῶν δυνατοτήτων ἡ καλομελετημένη ἐκμετάλλευσίς τῶν ὑπαρχουσῶν ποσοτήτων ὕδατος. Ἀπὸ τὰ ὑπὸ ἐκτέλεσιν ἤδη γιγαντιαῖα ὕδραυλικὰ ἔργα ἐπὶ τοῦ ἱελοῦ ἀναμένεται ἡ ἀπόσπασις καὶ νέων καλλιεργησίμων γαιῶν ἀπὸ τὴν ἔρημον. Ταῦτο χρόνως ἡ παραγωγὴ σημαντικῆς ἠλεκτρικῆς ἐνεργείας φυσιολογικῶς θ' ἀποβῇ παράγων πολιτισμοῦ καὶ προόδου διὰ τοὺς λαοὺς πού κατοικοῦν εἰς τὴν κοιλάδα τοῦ ποταμοῦ, ἀπὸ τῶν πηγῶν μέχρι τῶν ἐκβολῶν του.

Εἰς τὴν Λιβύην δὲν ὑπάρχουν μὲν ποταμοί, ἀλλ' αἱ παράκτιοι περιοχαὶ τῆς εἶναι καταπράσινοι χάρις εἰς τὰς χειμερινὰς βροχὰς πού πίπτουν ἀφθονοί. Οἱ Ἴταλοι εἶχαν ἐφαρμόσει εἰς τὴν Λιβύην μὲ μεγάλην ἐπιτυχίαν τὴν λεγομένην «στρατηγικὴν τοῦ ἐλαιοδέιδρου», ἔχοντες ὑπ' ὄψιν ὅτι οἱ ἐλαιῶνες ὁμοιάζουν μὲ σπόγγους, οἱ ὅποιοι ἀπορροφοῦν καὶ συγκρατοῦν τὴν ὑγρασίαν, ἡλιπιζαὶ δὲ ὅτι εἰς σχετικῶς βραχὺ χρονικὸν διάστημα θὰ κατάρθω-

να· να δημιουργήσουν κατοικήσιμον χώρο δια 2—3 εκατομμύρια μεταναστών από την πυκνοκατοικημένη Ιταλίαν. Οι Γάλλοι κατασκευάζουν τώρα εις τὸ Ἀλγέριον καὶ τὸ Μαρόκον μεγάλας τεχνητάς λιμένας πρὸς συγκέντρωσιν τῶν ὁμβρίων ὑδάτων, τὰ ὁποῖα χάνονται λόγω τῆς γεωλογικῆς ὑφῆς τοῦ ἐδάφους, τὸ ὁποῖον δὲν τὰ συγκρατεῖ. Εἰς τὴν περιοχὴν Καζαμπλάνκας—Μαρακές ἔχουν ἤδη ἀποπερατωθῇ 6 τῶν τεχνητῶν αὐτῶν λιμνῶν. Τοιοῦτων ἔργων μελετᾶται ἡ κατασκευὴ καὶ κατὰ μήκος τῶν νοτίων προσβάσεων τῆς ὁροσειρᾶς τοῦ Ἀτλαντος, εἰς βάθος πολλῶν ἑκατοντάδων χιλιομέτρων ἀπὸ τῶν μεσογειακῶν παραλίων.

Ἡ «ἐπίθεσις» κατὰ τῆς Σαχάρας προωθείται καὶ ἀπὸ Νότου. Γάλλοι μηχανικοὶ πιστεύουν ὅτι εἶναι δυνατὴ ἡ δημιουργία μιᾶς δευτέρας Αἰγύπτου εἰς τὴν κοιλάδα τοῦ ποταμοῦ Νίγηρος, ὁ ὁποῖος πλημμυρίζει κατ' ἔτος καλύπτων διὰ τῶν ὑδάτων του ἑκτασιν 90.000 τετραγ. χιλιομέτρων. Διὰ τῆς κατασκευῆς ὑδροφρακτῶν, τεχνητῶν λιμνῶν καὶ ηλεκτρικῶν ἐργοστασίων ἐλπίζεται ὅτι τὸ γαλλικὸν Σουδάν ἡμπορεῖ νὰ γίνῃ χώρα κατὰ πολὺ εὐφωρότερα τῆς Αἰγύπτου.

Επὶ τοῦ παρόντος τὰ ἀφρικανικὰ προβλήματα ποὺ ἀπασχολοῦν τοὺς εἰδικούς περιορίζονται μόνον εἰς τὴν τεχνικὴν ἀνάπτυξιν τῶν οικονομικῶν δυνατοτήτων τῆς Μαύρης Ἠπείρου, ἡ ὁποία κατοικεῖται ἀπὸ 200 ἑκατομμύρια μαύρων καὶ 4—5 ἑκατομμύρια λευκῶν. Οἱ ἰθαγενεῖς πληθυσμοὶ αὐξάνουν μὲ ταχὺν ρυθμὸν

καὶ δημιουργεῖται καὶ εἰς τὴν Ἀφρικὴν πρόβλημα δημογραφικόν. Εἰς τὴν Αἰγύπτου ἐδιπλασιάσθη ὁ πληθυσμὸς ἐντὸς 30 ἐτῶν, τὸ αὐτὸ συνέβη καὶ εἰς τὸ Μαρόκον. Εἰς τὴν Ἀλγερίαν ὁ ἀριθμὸς τῶν κατοίκων αὐξάνει κατ' ἔτος κατὰ 140.000 ψυχάς.

Τὸ ζήτημα τῆς Ἀφρικῆς παρουσιάζεται οὕτω ὑπὸ διπλὴν μορφήν. Ἀφ' ἑνὸς μὲν πρέπει νὰ ἐνταθοῦν αἱ προσπάθειαι πρὸς βελτίωσιν τῶν ὁρων γεωργίας τῶν ἀφρικανικῶν χωρῶν διὰ νὰ δυνηθοῦν οἱ λαοὶ τῶν ν' ἀντεπεξέλθουν πρὸς τὸ ἐπισιτιστικὸν πρόβλημα, ἀπ' ἑτέρου δὲ εἶναι ἀνάγκη ὅπως δημιουργηθοῦν αἱ προϋποθέσεις ποὺ θὰ καταστήσουν τὴν Μαύρην Ἠπείρον τροφοδότην, ἀλλὰ καὶ καταναλωτὴν τῆς εὐρωπαϊκῆς βιομηχανίας. Ἡ Ἀφρικὴ ἴσως νὰ μὴ εἶναι εἰς θέσιν ν' ἀντικαταστήσῃ πλήρως τὴν ἀπείρους μεγαλύτεραν ἀσιατικὴν ἀγοράν. Διὰ τὴν Εὐρώπην εἶναι ὁμῶς σήμερον μία ὁπωσδήποτε ἀσφαλὴς οικονομικὴ διέξοδος. Πρὸς ἐπίτευξιν τοῦ σκοποῦ αὐτοῦ θ' ἀπαιτηθοῦν πολλοὶ δεκαεταῖαι, τεράστια κεφάλαια καὶ πρὸ παντὸς ἀλλαγὴ τῆς μέχρι τοῦδε μετασυστημικῆς πολιτικῆς τῶν ἀνεξαρτήτων ἀφρικανικῶν χωρῶν, ὡς καὶ τῶν ἀποικιακῶν δυνάμεων, διότι μόνον μὲ τὴν βοήθειαν τῶν Εὐρωπαίων εἶναι δυνατόν οἱ ἀφρικανικοὶ λαοὶ νὰ φθάσουν ταχέως εἰς ἕνα ὑποφερτὸν ἐπίπεδον ζωῆς, τὸ ὁποῖον ἐφ' ὅσον ὑφύεται θὰ διανοίγῃ ὁλονὲν καὶ εὐρύτερους δρόμους διοχετεύσεως τῶν εὐρωπαϊκῶν βιομηχανικῶν ἀγαθῶν. Ἀπὸ τὴν ἐπιτυχίαν τῶν σχεδίων αὐτῶν θὰ ἐξαρτηθῇ κατὰ μέγα μέρος ἡ ἐξυγίανσις ἡ ἡ πλήρης καταστροφή τῆς εὐρωπαϊκῆς οικονομίας εἰς τὸ μέλλον.

Μία φουσιγνωμία τῆς Γαλλικῆς Σκηνῆς

Λουὶ Ζουβέ

Λίγα λόγια γιὰ τὸ ἔργο του

Τὸ ἀπόγευμα τῆς 14ης Αὐγούστου σὲ μιὰ ἐπανάληψιν τοῦ ἔργου τοῦ Γκράχαμ Γκρήν «Δύναμις καὶ Δόξα» ὁ Λουὶ Ζουβέ, ὁ μεγάλος Γάλλος ἠθοποιὸς τοῦ θεάτρου καὶ τοῦ κινηματογράφου, ἔπασσε λιπόθυμος στὴ σκηνὴ τοῦ THEATRE DE L' ATHENEE. Τὸν μετέφεραν στὸ γραφεῖο του, δόπου καὶ πέθανε τὸ βράδυ τῆς 16ης Αὐγούστου χωρὶς στὸ μεταξὺ παρὰ γιὰ μερικὲς στιγμὲς νὰ ἀνακτήσῃ τίς αἰσθήσεις του.

Ὁ θάνατος ἔκανε στὸν Ζουβέ μιὰ μεγάλη χάρι. Πῆγε καὶ τὸν θρῆκε στὸ θεάτρό του. Τὴν ἡμέρα ἐκείνη ὅλοι οἱ κόσμος δὲν εἶχε παρὰ ἕνα ὄνομα στὰ χεῖλη του. Τὸ ὄνομα τοῦ Ζουβέ. Γιὰ μιὰ ἀκόμη φορὰ ἡ καρδιά τοῦ Παρισιοῦ παρ' ὀλίγο νὰ παύσῃ νὰ χτυπᾷ. Ὅπως καὶ τὴν ἡμέρα τοῦ θανάτου τοῦ Ραιμύ. Ὅπως τὴν ἡμέρα τοῦ θανάτου τοῦ Σερντάν.

Πρέπει νὰ εἶναι κανεὶς πολὺ μεγάλος ἠθοποιὸς γιὰ νὰ κατορθώσῃ ἀκόμη καὶ μετὰ τὸν θάνατό του νὰ συγκινή, τὸν κόσμο. Δὲν ἔχουν ὅλοι τὸ χάρισμα νὰ συγκλονίζουσιν τὴν ψυχὴ τοῦ πλήθους.

Ἀπὸ τίς διαφορὰς συμβατικῆς ἐκδηλώσεως, οἱ συγκινητικώτερες ἦταν τὰ λόγια θαυμασμοῦ τῶν ἀπλῶν κατοίκων τῶν συνοικιῶν τοῦ Παρισιοῦ. Πάντοῦ· στὸς

δρόμους, στὸν ὑπόγειο, στὰ μαγαζιά, δὲν μιλοῦσαν παρὰ γιὰ τὸν Ζουβέ. Μιὰ γιγαντιαία χορωδία, πρὸ συγκινητικῆς ἀπὸ τοὺς θρηνηδούς τῆς τραγωδίας. Τώρα μπορεῖ νὰ τὸ φωνάξῃ κανεὶς: Ὁ Ζουβέ ἀγαπήθηκε πολὺ ἀπὸ τὸ κοινόν.

☆

Ἡ ζωὴ τοῦ Λουὶ Ζουβέ εἶναι ἄγνωστη στὸ πολὺ κοινόν. Ἀπέφυγε συνήθως τίς συνεντεύξεις. Προτιμοῦσε νὰ τὸν κρίνουν ἀπὸ τὸ ἔργο του καὶ ὄχι ἀπὸ μιὰ φράσιν του. Γεννήθηκε στὶς 24 Δεκεμβρίου τοῦ 1887 στὸ Κροζόν (Φινιστέρ). Σὲ ἡλικία 8 ἐτῶν ἀνακάλυψε τὸν Μολιέρο, 12 ἐτῶν διάβασε Μπωμαρσαί, 13 ἀπῆγγειλε «Πολύεκτο». Ἀλλὰ ἡ οἰκογένειά του δὲν ἤθελε νὰ ἀκούσῃ γιὰ θεάτρο καὶ τὸν ἔγραψε στὴ Φαρμακευτικὴ Σχολή, στὸ Παρίσι. Σὲ λίγο, ὅλα τὰ βράδια τοῦ τὰ περνοῦσε στὸ ὑπερῶο τοῦ θεάτρου ποὺ ἔπαιζε ὁ Σουλλὺ «Οἰδίποδα» καὶ πολὺ σύντομα ἐγκατέλειψε τίς σπουδές του γιὰ νὰ κἀνῃ μιὰ τουρνέ μὲ τὸν Λεὼν Νοέλ.

Στὴ σκηνὴ ἀνέβηκε γιὰ πρώτη φορὰ σ' ἕνα ἔργο «κοινωνικόν» μὲ τάσεις ἀναρχικῆς, στὸ Σατὼ ντὲ Πέπλ. Ὁ πρῶν φοιτητὴς τῆς φαρμακευτικῆς ἐμφανίστηκε στὸ

πάρκο του 'Υνιβερσιτέ Ποπυλαίρ της οδού Σαιντ 'Αντουάν στο έργο «Συνταγματάρχης Σαμπέρ». 'Ο Λεόν Νοέλ άρχισε να του αναθέτει δευτερεύοντες ρόλους. Καί τις τρεις φορές πού παρουσιάστηκε στο Κονσερβατουάρ απέτυχε καί έτσι αποφάσισε να μπη στο Σατελέ, όπου έπαιξε μικρούς ρόλους. 'Αλλά τις ελεύθερες ώρες του τις αφιέρωνε στο θίασο του θεάτρου «Δράσις καί Τέχνη». Τότε ήταν 18 ετών. Τό θέατρο «Δράσις καί Τέχνη» πού ίδρυσε ο Ζουβέ με τόν 'Υβόν Ντελμπός καί τόν Ντεβίν χρεωκόπησε. Για να έξοφλήση τó χρέος αναγκάστηκε να φύγει για τουνρέ.

Τήν εποχή αυτή παντρεύτηκε μιά Δανίδα φαρμακοποιό. Προς στιγμή τó ζευγάρι άφοσιώθηκε στη φαρμακευτική, αλλά σύντομα τούς χώρισε ή κλίσις του Ζουβέ προς τó θέατρο. 'Από τó γάμο του ο Ζουβέ απέκτησε τρία παιδιά.

Τό 1913 προσλαμβάνεται από τόν Ζάκ Κοπώ στο «Βιέ Κολομπιέ», όπου εργάζεται συγχρόνως ως ντεκορατέρ (είχε κάποτε παραικολουθήσει μαθήματα διακοσμητικής), ως ρεζίσσερ καί σκηνοθέτης. Τό πρώτο έργο τους: «Μιά γυναίκα πού τήν σκότωσε ο πόνος» του Τόμας Χέιγουντ, άνέδειξε τόν Λουί Ζουβέ καί του στερώσε τήν φήμη του ως ήθοποιού καί κυρίως ως σκηνοθέτη.

Τό 1914 έπιστρατεύεται καί ακολουθεί τόν Κοπώ στις 'Ην. Πολιτείες για μιά προπαγανδιστική τουνρέ. Στα 1922 εγκαταλείπει τόν Κοπώ για να αναλάβη τή διεύθυνσι του θεάτρου τών Champs Elysées. Στόν Ζουβέ όφειλομε τις θαυμασιές έρμηνείες τών έργων του Ζιροντώ, του Ζάν Σαρμέν, του Ζυλ Ρομάν πού ά-

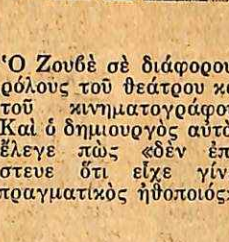
νεβάστηκαν κατά τά 12 χρόνια πού άκολουθήσαν.

'Απ' αυτήν τήν εποχή ο Λουί Ζουβέ έχει πιά άναδειχθή. Κανείς δέν ειρωνεύεται πια τήν προφορά του, τις ιδέες του, τις φιλοδοξίες του.

Τό 1934 αναλαμβάνει τή διεύθυνσι του ATHENEE. Οι Ναζί άπαγόρευσαν στόν Λουί Ζουβέ να παίξη ώρισμένα κλασσικά έργα. Γι' αυτό έξωρίστηκε στην 'Ελβετία καί κατόπιν στη Νότιο 'Αμερική, όπου ο θιασός του από τó 1941 ως τó 1945 έκανε 67.000 χιλιόμετρα καί έδειξε τι μπορεί να δημιουργήση τó πραγματικό Γαλλικό θέατρο. 'Όταν τó 1945 γύρισε στο Παρίσι ανέλαβε καί πάλι τή διεύθυνσι του ATHENEE.

☆

'Ο Λουί Ζουβέ άγαπούσε πολύ τήν 'Εβδομή Τέχνη, αλλά πρέπει να παραδεχτούμε ότι ή πρώτη επαφή του με τόν κινηματογράφο δέν ήταν πολύ έπιτυχής. 'Όταν τó 1932 γύρισε τις ταινίες «Νόκ» καί «Τοπάς» έγραφε: «'Ο κινηματογράφος; τι θέλετε να ξαίρω γι' αυτόν; έγώ μόλις τώρα άρχισα να παίζω. Τώρα άρχισα να μπαίνω στα μυστικά του. 'Η κινηματογραφική ταινία είναι ένα μοναδικό μέσο ψυχαγωγίας πού άξίζει όλο τόν θαυμασμό μας, γιατί μορφώνει τó κοινό. Δέν ταξιδεύει κανείς με τó άλογο όταν μπορεί να χρησιμοποιήση τó άεροπλάνο. 'Όλος ο κόσμος πηγαίνει στόν κινηματογράφο καί έγώ ο ίδιος πηγαίνω όσο συχνότερα μπορώ. Μ' άρέσουν πολλά πράγματα σ' αυτόν καί κυρίως ο Σαρλώ πού είναι μοναδικός... Πιθανόν τήν πρώτη μου επαφή, τή δοκιμή αυτή, να τήν άκολουθήσουν καί άλλες. Δέν ξαίρω άκόμη. 'Εκείνο πού

'Ο Ζουβέ σέ διάφορους ρόλους του θεάτρου καί του κινηματογράφου. Καί ο δημιουργός αυτός έλεγε πώς «δέν έπίστευε ότι είχε γίνει πραγματικός ήθοποιός».

ξαίρω είναι ότι τó θέατρο όφειλει πολλά στόν κινηματογράφο, πού αύξησε τó κοινό τών θεαμάτων καί επέτρεψε σέ τόσους ήθοποιούς του θεάτρου να άποφύγουν τούς κινδύνους τής κρίσεως. Κι' έγώ ο ίδιος δέν έρχομαι στόν κινηματογράφο για να γίνω άστέρι. Αυτό δέν θά μου άρεσε ποτέ».

'Η ύπερήφανη στάσι του Ζουβέ έκανε τούς παραγωγούς καί τούς δημοσιογράφους να πιστέψουν ότι δέν συμπαθούσε τόν κινηματογράφο. 'Όπως άποδεικνύουν οι γραμμές αυτές πού έγραψε ο Ζουβέ τó 1945, αυτό δέν άληθεύει. 'Ο κινηματογράφος είναι μιά σύγχρονη έκδήλωσι τής δρα-

ματικής τέχνης, τής τέχνης του θεάτρου. Πρέπει να τó όμολογήσουμε χωρίς να φοβόμαστε τις διαφωνίες ότι: «δέν υπάρχουν δυό διαφορετικοί κλάδοι τής δραματικής τέχνης, τó θέατρο καί ο κινηματογράφος...»

Τρία χρόνια άργότερα ο μέγας Ζάκ Φεϊντέρ οδηγεί πάλι τόν Ζουβέ στο στούντιο. Δέν ξεχνά όμως τó θέατρο. 'Εγκαταλείπει τó θέατρο τών Champs Elysées για τó ATHENEE όπου επαναλαμβάνει μερικές από τις έπιτυχίες του καί δημιουργεί καινούργιες: «Τέσσα», «Διαβολέμενη Μηχανή» του Ζάκ Κοκτώ, «'Ηλέκτρα» καί άλλα έργα του Ζιρωντού, με τά όποια ο θιασός του θριαμβεύει.

Ο κινηματογράφος στο μεταξύ με την εμφάνισι καλύτερων σκηνοθετών, όπως ο Μαρσέλ Καρνέ, ο Ντυβιγιέ, ο Φεϊντέρ, κ. ά. προσελκύει πάλι τον πολύμορφο αυτό ηθοποιό.

Το πρώτο μέρος της σταδιοδρομίας του στον κινηματογράφο στηρίζεται σε μία μόνο μορφή του ταλέντου του: στη δημιουργία χαρακτήρων. Σ' οποιοδήποτε ρόλο κι' αν εμφανίζεται, είτε ως γκάγκστερ ή ως ψευτοκαλόγερος ή ως τραγουδιστής, το υποδύεται με εξαιρετική χάρι.

Από το 1945 που επέστρεψε στη Γαλλία έρμηνευσε κυρίως έργα του Άνρϋ Ζωρζ Κλουζώ: «Το λιμάνι των χρυσοχόων» με την Σούζυ Ντελαίρ και τον Μπερνάρ Μπλιέ, «Επιστροφή στη Ζωή», «Η Μικέτ και η μητέρα της» και άλλα.

Στο δεύτερο αυτό και τελευταίο μέρος της σταδιοδρομίας του ο Ζουβέ έγύρισε πολύ περισσότερα κινηματογραφικά έργα.

Ο Ζουβέ πέθανε προτού προφτάσει να εορτάση τα είκοσί του χρόνια στον κινηματογράφο, γιατί δεν έχουν περάσει 20 χρόνια από την εποχή που πρώτοεμφανίστηκε στην οθόνη. Και σήμερα ο θάνατός του αφήνει ένα κενό

στον Γαλλικό Κινηματογράφο, κενό δυσαναπλήρωτο. Όπως δεν βρέθηκε κανείς να πάρη τη θέση του Ραιμύ, έτσι δεν θά βρεθί κανείς να αντικαταστήση τον Ζουβέ.

Την τελευταία φορά που μίλησε για το έργο του, πράγμα που έκανε πολύ διακριτικά και μόνον όταν τον ρωτούσαν είπε:

«Δεν θά μπορούσα ποτέ να πω πως έγινα ηθοποιός. Σάν παιδί δεν έδειξα κανένα ταλέντο. Δεν υπήρχε προδιάθεσις. Βρέθηκα μία μέρα στην αίθουσα ενός θεάτρου και ύστερα στη σκηνή. Αναρωτιέμαι ακόμη κι' εγώ ο ίδιος, πώς έγινε αυτό. Η έκπληξις αυτή δεν μ' ένοχλει, μου άρέσει και με ικανοποιεί. Μία από τις αξίες και τις χαρές της ζωής είναι ή έκπληξις. Είναι ή συνειδησις εκείνων που κάποτε εύχθηκαμε ή κάναμε, που ξεπηδά μέσα από τα βάθη του είναι μας. Αυτό θά πη ζωή. Δεν χρειάζεται τίποτε άλλο παρά να αφήνεται στα αισθήματά σου, να δέχεσαι τις συνέπειές τους, να τους μένης πιστός. Η έλευθερία θρίσκειται στην αποδοχή του πεπρωμένου και στην υπάκουη έκπληρωσι των απαιτήσεων ενός επαγγέλματος.»

Ο Ζουβέ σαν φίλος και συνεργάτης

— Πώς γνωρίσατε τον Ζουβέ;
— Μέσον ενός κοινού φίλου.

— Τίνος;

— Του Μολιέρου.

Μάλιστα, ή πρώτη φορά που είδα τον Ζουβέ ήταν όταν έπαιζε με το θίασο του Κοπά, στο Βιέ-Κολομπιέ, στο έργο του Μολι-

έρου «Les Fourberies de Scapin» τον ρόλο του Ζερόντ. Στο ρόλο αυτό είχε κάτι από την άβέβαιη ήρεμία ενός κλάουν. Στην παράστασι αυτή ένας μεγάλος συγγραφέας, ο Άντρε Σουαρές, είχε αφιερώσει ένα κεφάλαιο που αξίζει να το ξαναδιαβάση κανείς τώρα, που ύστερα από 20 χρόνια ο Ζου-

βέ ξαναδιακρίθηκε άνεμάζοντας με το θίασο της Μαντελέν Ρενώ και του Ζάν Λουί Μπαρρώ το ίδιο έργο στο Μαρινύ.

Άκουστε το: «... Ένας ηθοποιός του Βιέ-Κολομπιέ, που έχει το καταπληκτικώτατο χάρισμα να αποδίδη τους χαρακτήρες με ένα ρούχο, με τη μορφή, με τις κινήσεις, ο Ζουβέ, έδωσε τον τύπο του Ζερόντ κατά τρόπο που να μην χωρή πιά άλλη έρμηνεία: έκανε να ξαναζήση ο παλινάστος της Νεαπόλεως. Το έδωσε στο χέρι μια «όμιλουσα» όμπρέλλα, που κανείς πιά δεν θά μπορούσε να του την αφαιρέση. Ο Ζερόντ αυτός —που μοιάζει με τύπο του Ντίκενς— είναι ένας πολύ παράδοξος χαρακτήρας. Ο Ζουβέ λοιπόν δημιούργησε την παράδοσι μιας σιλουέττας και ενός άξεσουάρ, υπέρτατη κατάκτησι του ηθοποιού...»

Διατήρησα από τον Ζουβέ ως Ζερόντ την ανάμνησι ενός θεατού, μάλιστα, ενός θεατού, που διασκέδαζε πολύ με το θέαμα.

Άρκοισε να δη κανείς το σκωπτικό του βλέμμα. Το βλέμμα του αυτό είχε μέσα του τρυφερότητα, ειρωνεία, περιέργεια. Ο Ζουβέ παρατηρώντας τον Ζερόντ φαινόταν να σκέπτεται: «Έμπρός λαιπόν. Να δούμε τί θά μάς πη ακόμη αυτός ο γεροξεμωραμένος. Οί κατεργαριές του είναι άφάνταστες! Και τί άδεξιότης!... Άν άνέβαζε κανείς αυτόν τον τύπο στο θέατρο, ο κόσμος θά φώναζε πως είναι άπίθανος και όμως ύπάρχει!»

Νά τί μου άρέσει στον Ζουβέ: ή κριτική που κάνει στο ρόλο τον καιρό που τον παίζει.

Μόνο αυτός μπορεί να το κάνει.

Αυτό το ξανάνοικσα πολλές φορές από τότε, βλέποντας τον

Στον «Δόν Ζουάν» του Μολιέρου

Ζουβέ να παίζη σε κωμωδίες.

Ποτέ δεν ξεμακραίνει από το πρόσωπο που υποδύεται. Δεν το αφήνει από τα μάτια του, το κατασκοπεύει, το παρακολουθεί όπως παρακολουθεί κανείς ένα άτακτο παιδί.

Όπως είναι φυσικό οί αντιδράσεις του Ζουβέ ποικίλλουν άνάλογα με το έργο που παίζει.

Εγώ, που σ'ας μιλω, είδα τον Ζουβέ τρομοκρατημένο από τον Δόν Ζουάν: «Άρκει να μη μου πάρη την ψυχή μου!». Ο Δόν Ζουάν τον είχε κυριεύσει. Πώς θά γλύτωνε μετά την παράστασι; Αυτή τη φορά τα πράγματα ή'αν δύσκολα. Κόλασι και καταδίκη. Έδω δεν έπρόκειτο πιά να γελάση κανείς με τις γκριμάτσες και τα άστεία ενός άνόητου γέρου, αλλά να ξεφύγη από τη γοητεία ενός επικίνδунου ανθρώπου. Επί είκοσι χρόνια, τον βασάνιζε ο Δόν Ζουάν... Το να υποδυθί τον Δόν Ζουάν δεν ήταν μήπως ένας τρόπος για να τον έξορκίση;

Λοιπόν, ο Δόν Ζουάν είχε πάψει πιά να τρομάζη τον Ζουβέ.

Τόν είχε δαμάσει!

Άς σταματήσουμε όμως τα άστεία...

Τί ζωή κι' αυτή του ηθοποι-

οὐ! Τὸ θέατρο, τὸ κονσερβατου-
άρ, ὁ κινηματογράφος, οἱ σκη-
νοθεσίες, οἱ πρεμιέρες, τὰ συνέ-
δρια, οἱ περιοδεῖες...

Δὲν παύει ποτὲ νὰ ἐξασκή τὸ
ἐπάγγελμά του. Μὲ τὸν δικό του
τρόπο εἶναι ἕνας μικροτέχνης,
ποὺ ξέρεי ἀπ' ὅλες τὶς δουλειές.

Στὴν Κομεντί τῶν Champs Ely-
sées ἔφτιαχνε ὁ ἴδιος τὰ σκηνικά.

Αὐτὸ ποὺ τοῦ ἀρέσει κατὰ θά-
θος, 'μοῦ ἔλεγε ἕνας κοινὸς φί-
λος, εἶναι ἡ ξυλουργική.

— Γιατί ὄχι; Καὶ αὐτὸ εἶναι
θέατρο.

Τὸ κοινὸ γνώρισε ὅλους τοὺς
παρτεναίρ τοῦ Ζουβέ, ἄνδρες καὶ
γυναῖκες: Βαλεντίν Τεσιέ, Μο-
νικ Μελινάν, Φελκονέττι, Ὁζεραί,
Μορένο, Ντομινίκ, Μπλανσάρ,
Ντορζιά, Πιέρ Ρενουάρ, Μπουκέ,
Ρενέ Λεφέβρ καὶ Μισέλ Σιμόν.

Πέρασα μὲ τὸν Ζουβέ εὐχάρι-
στες διακοπές στὴν Σαβοῖα.

Ἔργαζόμαστε ὅλη τὴν ἡμέρα,
ἐκεῖνος στὴν κάμαρά του καὶ γώ
στὴ δική μου...

Ἐτοίμαζε τὸν Δὸν Ζουάν.

ἔχει κολλήσει τοὺς τοίχους
τῆς κάμαράς του τὶς μακέττες
τῶν σκηνικῶν τοῦ Μπερὰρ καὶ
ἀπὸ τὸ πρωὶ ὡς τὸ θράδυ μελε-
τοῦσε τὸ ρόλο του, τὴν σκηνοθε-
σία, ἐπαναλάμβανε τὸ κείμενο,
σημεῖωνε παρατηρήσεις στὸ πε-
ριθώριο, σχεδίαζε κροκί, συγκέν-
τρωνε στοιχεῖα.

Ἐνῶ γράφω τὸν διάλογό μου,
ἀκούω τὴ φωνή του καθαρά σάν
νὰ μοῦ ὑπαγορεύη.

Πολλές φορές σταματῶ τὸ γρά-
ψιμο:

— "Ε! πὶὸ σιγά! Δὲν σὲ προ-
φθαίνω!

Εἶναι περίεργο. Μόλις προφέ-
ρω τὸ ὄνομα τοῦ Ζουβέ ἀμέσως
μοῦ παρουσιάζεται ὁλοζώντανος
μπροστά μου...

Μιὰ μέρα, στὴν προβολὴ σκη-

νῶν ἀπὸ μιὰ ταινία ποὺ εἶχε γυ-
ρίσει τὴν προηγούμενη ἡμέρα, ἔ-
τυχε νὰ εἶναι στὸ στούντιο, πρᾶγ-
μα ποὺ ἀπέφευγε πάντα.

— Πῶς θρῖσκες τὸν ἑαυτό σου;
τὸν ρώτησα.

— Δὲν ξέρω. Μόνο ἐσένα ἔ-
βλεπα στὴν σκηνή καὶ μόνο ἐσέ-
να ἄκουγα. Ἐγὼ μὴδ' ὅσον κι' ἐ-
σένα ἢ ἐσὺ σάν ἐμένα;

Ἄναφέρω αὐτὸ τὸ ἀνέκδοτο γι-
ατὶ ἔχει σημασία γιὰ ὅσους κα-
ταγίνονται μὲ τὴν ψυχολογία τοῦ
ἠθοποιοῦ.

Ὅταν συνεργαζόμαστε ἀπο-
φεύγουμε καὶ οἱ δύο μας νὰ συ-
ζητήσουμε αὐτὸ τὸ θέμα: ἐγὼ
ἀπὸ συστολή, ἐκεῖνος γιὰ νὰ μὴ
μ' ἐνοχλήσῃ.

Πάντοτε σκέπτομαι.

— Δὲν εἶναι καλὸ... Δὲν μπο-
ρῶ νὰ τοῦ τὸ πῶ...

Συμβαίνει νὰ τοῦ τηλεφωνήσω:

— Θάπρεπε ἴσως νὰ φάμε μα-
ζι γιὰ νὰ συζητήσουμε γιὰ τὴν
ταινία μας.

Καὶ νὰ μας καθισμένοι ὁ ἕνας
ἀπέναντι στὸν ἄλλο, στὸ ἐστιατό-
ριο: Μιλᾶμε γιὰ χίλια-δυὸ ἄλ-
λα, ἐκτὸς ἀπὸ τὴν ταινία.

☆

Καὶ τώρα ποὺ τελείωσα τὸ ἄρ-
θρο μου, θὰ τηλεφωνήσω στὸν
Ζουβέ.

Ξέρω τί θὰ μοῦ πῇ:

— Δούλεψες γιὰ μένα;

Θὰ τοῦ ἀπαντήσω θριαμβευτι-
κά:

— Ναί. Καὶ ἀλήθεια τελείωσα.
Δὲν λείπει παρὰ ἡ ὑπογραφή
μου.

Καὶ θὰ εἴμαστε καὶ οἱ δύο μας
πολὺ εὐχαριστημένοι, ἐγὼ γιατί
τελείωσα αὐτὸ τὸ ἄρθρο, καὶ κεῖ-
νος γιατί θὰ πιστεῦῃ πῶς τὸ σε-
νάριο τελείωσε...

Τὸ ἄρθρο αὐτὸ γράφτηκε ἀπὸ τὸν
HENRI JEANSON ὅταν ζοῦσε ὁ
κόμα ὁ Ζουβέ.

ΠΟΛΥΒΙΝΥΛΠΥΡΡΟΛΙΝΤΟΝ

Τεχνητὸ πλάσμα τοῦ αἵματος, φάρμακο
ἐναντίον τῶν δηλητηριάσεων, πρώτη ὕλη
γιὰ ἀδιάδροχα νάυλον κ.λ.π.

*Ἡ εὐτελέστατη ἀλλὰ καὶ θαυματουργή οὐσία ποὺ θγαίνει
ἀπὸ τὴν ἀσετυλίνη.*

Τὸ ὄνομα Πολυβινυλπυρρολιν-
τὸν δὲν εἶναι θέβαια καὶ τό-
σο εὐκολοπρόφερτο. Εἶναι ὡς τό-
σο ἕνα ὄνομα ποὺ θέλοντας καὶ
μὴ θὰ τὸ ἀκοῦμε ὄλο καὶ πὶὸ πο-
λὺ, γιατί πραγματικὰ ἀντιπρο-
σωπεύει μιὰ ἀπὸ τὶς πὶὸ παράξε-
νες ἀλλὰ καὶ τὶς πὶὸ εὐεργετικὲς
κατακτήσεις τῆς ἐπιστήμης. Εἶ-
ναι λοιπὸν χρήσιμο νὰ τὸ γνωρί-
σουμε ἀπὸ τώρα καὶ νὰ τὸ μά-
θουμε ἀπ' ἔξω ἢ τουλάχιστον νὰ
θυμόμαστε τὰ ἀρχικὰ ΡVΡ μὲ τὰ
ὀποῖα εἶναι γνωστὸ τὸ Πολυβι-
νυλπυρρολιντὸν στοὺς ἰατρικοὺς
καὶ, γενικά, στοὺς ἐπιστημονι-
κοὺς κύκλους ὅλου τοῦ κόσμου.

Πρόκειται γιὰ μιὰ οὐσία ποὺ
θγαίνει ἀπὸ τὴν ἀσετυλίνη καὶ
χρησιμοποιεῖται γιὰ νὰ κρατᾷ
στὴ ζωὴ ἀσθενεῖς καὶ τραυματίες
ποὺ ἔχουν ἀνάγκη ἀπὸ ἄμεση
μετάγγισι αἵματος. Ἐκτὸς ὅμως
ἀπ' αὐτὸ, χρησιμοποιεῖται καὶ
στὴν κατασκευὴ τῶν μοντέρνων
διαφανῶν ἀδιαβρόχων τύπου νά-
υλον, ποὺ γίνονται ἕνα μικρὸ δε-
ματάκι καὶ χωροῦν στὴν τσάντα
ἢ ἀκόμη καὶ στὴν τσέπη. Ἡ μόνη
διαφορὰ εἶναι ὅτι στὴν πρώτη

περίπτωσι χρησιμοποιεῖται σὲ ὑ-
γρὴ κατάστασι καὶ στὴν δευτέρη
σὲ στερεή.

Σὲ ὑγρὴ κατάστασι ὅμως —
καὶ αὐτὸ ἐνδιαφέρει πὶὸ πολὺ—
τὸ πολυβινυλπυρρολιντὸν εἶναι
τὸ τεχνητὸ πλάσμα τοῦ αἵματος.
Καθὼς γνωρίζουμε ἀπὸ τὴν Φυ-
σιολογία, τὸ αἷμα τοῦ ἀνθρώπου
καὶ τῶν ζώων ἀποτελεῖται ἀπὸ
τὰ αἱμοσφαίρια ποὺ εἶναι σάν νὰ
ποῦμε τὰ κύτταρά του, καὶ ἀπὸ
ἕνα διαυγὲς καὶ ὀχροκίτρινο ὑ-
γρὸ ποὺ τὸ ὀνομάζουμε πλάσμα
καὶ ποὺ ἀποτελεῖται κατὰ τὰ 91%
ἀπὸ τὸ ὑδατῶδες ὑγρὸ ποὺ εἶναι
γνωστὸ μὲ τὸ ὄνομα ὀρρός καὶ
κατὰ τὸ ὑπόλοιπο ἀπὸ τὸ ἰνῶ-
δες, ἕνα δίχτυ δηλαδὴ ἀπὸ λε-
πτότατες ἴνες ποὺ προσορῖσμός
του εἶναι νὰ συγκρατῇ τὰ αἱμο-
σφαίρια καὶ τὰ ἄλλα κυτταρικά
συστατικά.

Ἄν πάρουμε μιὰ ποσότητα ἀ-
πὸ αἷμα καὶ τὴν «κτυπήσουμε»
μὲ ἕνα πηροῦνι ὅπως κτυπᾶμε
τὰ αὐγά, τότε οἱ λεπτὲς ἴνες ποὺ
ἀποτελοῦν τὸ ἰνῶδες θὰ κολλή-
σουν στὰ δόντια τοῦ πηρουνοῦ
καὶ θὰ ἀπομείνῃ στὸ δοχεῖο ὁ

ὁρρός καὶ τὰ κυτταρικά συστατικά. Μὲ ἄλλα λόγια τὸ πλάσμα καὶ ὁ ὁρρός δὲν εἶναι τὸ ἴδιο πράγμα· ὁ ὁρρός εἶναι ἓνα ἀπὸ τὰ συστατικά τοῦ πλάσματος.

Εἶναι γνωστὸ ὅτι σὲ πολλές περιπτώσεις ἡ ζωὴ ἑνὸς ἀνθρώπου ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν ἔγκαιρη μετάγγισι στὸν ὁργανισμό του αἵματος ἢ πλάσματος. Γιὰ τὸν λόγο αὐτὸ ὑπάρχουν πάντοτε στὰ νοσοκομεία, στοὺς σταθμοὺς πρώτων βοηθειῶν καὶ σὲ ὅλα τὰ σχετικὰ ἰδρύματα ἀποθέματα αἵματος ἢ πλάσματος πρὶν προέρχεται ἀπὸ αἰμοδότες. Ὑπάρχουν ὅμως περιπτώσεις—καὶ αὐτὸ συμβαίνει πρὸ παντός σὲ πολεμικὲς περιόδους—πὺ τὸ αἷμα καὶ τὸ πλάσμα τῶν αἰμοδοτῶν δὲν ἀρκεῖ γιὰ νὰ καλύψῃ τὴν ἀνάγκη. Ἀκόμη καὶ τὸ αἷμα καὶ τὸ πλάσμα διατηροῦνται δύσκολα καὶ δείχνουν μεγάλη εὐπάθεια στὴ μεταβολὴ τῆς θερμοκρασίας.

Γιὰ ὅλους αὐτοὺς τοὺς λόγους ἔψαχνε ἡ ἐπιστὴμὴ ἀπὸ καιρὸ νὰ κατασκευάσῃ—ἀν ὅχι τεχνητὸ αἷμα πὺ εἶναι μᾶλλον ἀδύνατο—τοὐλάχιστον τεχνητὸ πλάσμα. Τὴν λύσι τὴν ἔδωσε τὸ Πολυβινυλπυρρολιντόν, πὺ, ὅπως τόσες ἄλλες ἐπιστημονικὲς κατακτήσεις, εἶναι καὶ αὐτὸ παιδί τοῦ πολέμου.

Ὅταν ἄρχισε ὁ πόλεμος στὴν Κορέα τὶς ἀρμόδιες ὑπηρεσίες τοῦ ἀμερικανικοῦ στρατοῦ τὶς ἀπασχόλησε σοβαρώτατα τὸ πῶς θὰ ἐξασφαλίσουν ἐπαρκεῖς ποσότητες πλάσματος γιὰ ἓνα τόσο μακρυνὸ μέτωπο. Ἐδωσαν λοιπὸν ἐντολὴν στὸ Ἐθνικὸ Συμβούλιο Ἐρευνῶν νὰ ἐξετάσῃ τὶς διάφορες συνθετικὲς ἢ ἄλλες οὐσίες πὺ θὰ μπορούσαν νὰ ὑποκαταστήσουν τὸ φυσικὸ πλάσμα.

Τὸ Συμβούλιο ἔκανε διάφορες μελέτες καὶ πειράματα καὶ ξεχώρισε τρεῖς οὐσίες, τὴν δεξτράνη, πὺ λαμβάνεται ἀπὸ τὴν ζύμωσι τῆς ζάχαρης, τὴν ζελατίνη καὶ τὸ Πολυβινυλπυρρολιντόν καὶ ἔδωσε τελικὰ τὴν προτίμησίν του στὸ τελευταῖο, ἐπειδὴ αὐτὸ μπορεῖ ν' ἀποκτηθῇ πολὺ φθηνὰ σὲ ἀπεριόριστες ποσότητες, δὲν χαλάει ὅσο καιρὸ καὶ ἀνμείνη καὶ δὲν ἐπηρεάζεται ἀπὸ τὴν ζέστη ἢ ἀπὸ τὸ κρύο. Ἐκτὸς ὅμως ἀπ' αὐτὰ τὸ Πολυβινυλπυρρολιντόν, ὅπως θὰ ἴδουμὲ πὺ κάτω, ἔχει καὶ πολλές ἄλλες ιδιότητες, ἐξαιρετικὰ πολύτιμες γιὰ τὴν ἐσωτερικὴ θεραπευτικὴ.

Ἡ μετάγγισις φυσικοῦ ἢ τεχνητοῦ πλάσματος ἀποτελεῖ ἰδεώδες μέσον σὲ ὅλες ἐκεῖνες τὶς περιπτώσεις πὺ ἀπὸ τὴν μιὰ ἢ τὴν ἄλλη αἰτία σταματᾷ ἢ γίνεται ἀνώμαλα ἢ κυκλοφορία τοῦ αἵματος. Τὸ πλοῦσιο σὲ λευκωματώδεις οὐσίες ὕγρo, εἰσαγόμενο στὸν ὁργανισμό, ξαναφέρει τὴν κυκλοφορίαν στὸν κανονικὸ τῆς ρυθμὸ καὶ μπορεῖ ὁ ἀσθενὴς νὰ περιμένῃ, χωρὶς νὰ διατρέχῃ τὸν παραμικρὸ κίνδυνο ὥσπου νὰ γίνῃ κανονικὴ μετάγγισις αἵματος ἢ ὅποια ἄλλη ἐπέμβασις εἶναι ἀναγκαία. Ἀσθενεῖς ἢ τραυματίες πὺ μεταφέρονται σὲ νοσηλευτικὰ ἰδρύματα σχεδὸν ἐτοιμοθάνατοι, χωρὶς σφυγμὸ καὶ χωρὶς πίεσι, ἀνακτοῦν ἀμέσως τὶς αἰσθήσεις τους μόλις μπῇ στὶς ἀρτηρίες τους τὸ πολῦτιμο πλάσμα. Δὲν εἶναι σπάνιες οἱ περιπτώσεις πὺ ἡ κυκλοφορία τοῦ αἵματος νὰ μπῇκε ὀριστικὰ στὸν κανονικὸ τῆς ρυθμὸ καὶ ἡ θεραπεία ἐπῆλθε χωρὶς καμμιὰ ἄλλη ἐπέμβασι. Εἶναι λοιπὸν φανερὸ πόσο μεγάλη σημασία ἔχει νὰ ὑπάρχῃ ἀφθονο

καὶ φθινὸ τὸ τεχνητὸ πλάσμα.

Ἀλλά, ὅπως εἴπαμε καὶ πὺ πάνω, τὸ Πολυβινυλπυρρολιντόν ἔχει καὶ ἄλλες πολύτιμες ιδιότητες, πολλές ἀπὸ τὶς ὁποῖες ἔχουν διαπιστωθῇ ἀπολύτως ἐνῶ ἄλλες ἐξετάζονται ἀκόμη. Ἔτσι ἔχει διαπιστωθῇ π.χ. ὅτι τὸ τεχνητὸ αὐτὸ πλάσμα ἔχει τὴν ιδιότητα νὰ παρατείνῃ σημαντικὰ τὴν δραστηριότητα τῶν φαρμάκων. Τὴν πενικιλίνη, τὴν ἀδρεναλίνη, τὴν ἰνσουλίνη καὶ ἄλλα τέτοια σωτήρια φάρμακα τὰ ἀποβάλλει ὁ ὁργανισμὸς μας πολὺ γρήγορα καὶ ἔτσι περιορίζεται σὲ μεγάλu βαθμὸ ἡ ἀποτελεσματικότης τους. Ἄν ὅμως εἰσαχθοῦν στὸν ὁργανισμό ἀνακατεμένα μέσα σὲ διάλυσι Πολυβινυλπυρρολιντόν τότε αὐξάνει ἡ χρονικὴ διάρκεια τῆς δραστηριότητός τους στὸ διπλάσιο ἢ καὶ στὸ τετραπλάσιο, ἀνάλογα μὲ τὸν ὁργανισμό. Ἀκόμη πὺ καταπληκτικὴ εἶναι ὅμως ἡ ιδιότης πὺ ἔχει τὸ τεχνητὸ αὐτὸ πλάσμα νὰ καθαρὶζῇ τὸν ὁργανισμό ἀπὸ δηλητηριώδεις οὐσίες. Κατὰ τὴ γνώμη τῶν εἰδκῶν τὰ μικροσκοπικὰ μόρια τοῦ Πολυβινυλπυρρολιντόν ἔχουν τὴν ιδιότητα νὰ «αἰχμαλωτίζουν» τὶς δηλητηριώδεις οὐσίες καὶ νὰ τὶς ὀδηγοῦν, μαζί μὲ τὴν κυκλοφορίαν τοῦ αἵματος, πρὸς τὰ νεφρὰ πὺ φροντίζουν νὰ τὶς πετάξουν ἔξω ἀπὸ τὸν ὁργανισμό πρὶν νὰ προφθάσουν νὰ τοῦ προσεγγίσουν θάλαθ.

Ἡ μεγάλη διάδοσις πὺ ἔχει πάρει ἡ οὐσία αὕτῃ τὸν τελευταῖο καιρὸ δίνει στοὺς ἐπιστήμονες τὴν εὐκαιρίαν νὰ παρακολουθοῦν καθημερινὰ καὶ ὅλες τὶς ἄλλες τῆς ιδιότητες, πὺ, καθὼς φαίνεται, εἶναι πολλές ἀκόμη καὶ πὺ τείνουν νὰ καταστήσῃ

τὸ εὐτελέστατο αὐτὸ παράγωγο τῆς ἀσετυλίνης ἓνα ἀπὸ τὰ πολυτιμότερα βοηθήματα τῆς θεραπευτικῆς.

☆

Καὶ τώρα δυὸ λέξεις γιὰ τὴν ἱστορίαν τοῦ θαυματουργοῦ φαρμάκου πὺ γίνεται—ὅπως εἴπαμε—καὶ ἀδιάβροχα ἀλλὰ καὶ ἐνὰ σωρὸ ἄλλα ἀντικείμενα τύπου «νάυλον».

Γεννήθηκε τὸν καιρὸ τοῦ τελευταίου μεγάλου πολέμου στὴ Γερμανία καὶ εἰδικότερα στὰ χημικὰ ἐργαστήρια τῆς πρώην ἐταιρίας Μπάγιερ, ἀπὸ τὰ ὁποῖα, ἐκτὸς ἀπὸ τὴν ἀσπιρίνη, ἔχουν βγῇ καὶ τὰ περισσότερα ἀπὸ τὰ περιφημὰ «ἐρζάτς» ἐπάνω στὰ ὁποῖα εἶχαν στηρίξει οἱ Γερμανοὶ πολλές ἀπὸ τὶς ἐλπίδες τους. Τὸν Φεβρουάριu τοῦ 1940, ὅταν οἱ τραυματίες τοῦ γερμανικοῦ στρατοῦ καὶ τοῦ ἀμάχου πληθυσμοῦ ὄλο καὶ αὐξάνειν καὶ ἐγίνε φανερό ὅτι τὰ ἀποθέματα καὶ οἱ προσφορὲς σὲ φυσικὸ πλάσμα δὲν ἦταν ἐπαρκεῖς, οἱ ἀρμόδιοι κάλεσαν τὸν Δρὰ Ρέππε ἓναν ἀπὸ τοὺς πὺ ἱκανοὺς ἐπιστήμονες στὸ θέμα αὐτό, καὶ τοῦ εἶπαν νὰ κατασκευάσῃ ἓνα τεχνητὸ πλάσμα τοῦ αἵματος πὺ νὰ συμβιβάζεται μὲ τὸν ἀνθρώπινu ὁργανισμό. Ὁ Ρέππε πῆρε ἓνα μπουκάλι ἀπὸ τὰ ράφια του καὶ τὸ ἀκούμπησε ἐπάνω στὸ τραπέζι:

— Αὐτὸ ἐδῶ εἶναι ἀκριβῶς ἐκεῖνο πὺ ζητᾷτε, εἶπε.

Ἀρχισαν τότε ἀμέσως πειράματα, πρῶτα σὲ ζῶα καὶ ὕστερα σὲ ἀνθρώπους, καὶ ἀπεδείχθη ὅτι τὸ «περιστόν»—ἔτσι τὸ εἶχαν βαφτίσει οἱ Γερμανοὶ—ἦταν ἀκίνδυνu. Ἔτσι ἄρχισε νὰ χορηγῇ ποιήματα εὐρύτατα ἢ νέα

ουσία, πρώτα στη Γερμανία και ύστερα σε διάφορες άλλες χώρες. Από τότε διαπιστώθηκαν στις γενικές τους γραμμές και οι άλλες θεραπευτικές της ιδιότητες. Αλλά οι πολεμικές και ακόμη περισσότερο οι μεταπολεμικές συνθήκες παρεμπόδισαν τότε τη συστηματική μελέτη της

που γίνεται σήμερα στην Αμερική και ή οποία αποδεικνύει το Πολυβινυλπυρρολιντόν κάτι περισσότερο από ιδανικό τεχνητό πλάσμα: ένα εξαιρετικό μέσο για την καταπολέμηση όλων των ασθενειών που συνδέονται με μόλυνση του αίματος.

«Popular Science Monthly»

"ΚΟΜΗΤΕΣ" ΣΤΟΝ ΕΙΡΗΝΙΚΟ

Όταν η Καναδική Αεροπορική Εταιρεία του Ειρηνικού βάλει στη γραμμή τα αεροπρωθούμενα «Κομήτες ντε Χάβιλαντ», ή συγκοινωνία Τόκιο—Βανκούβερ θα γίνεται μέσα σε 10 ώρες. Με την βοήθεια των δυτικών ανέμων ή επιστροφή από τη Βανκούβερ θα γίνεται μέσα σε 8 ώρες.

Ένα από τα κύρια χαρακτηριστικά του «Κομήτη» είναι ή απλότητα του σχεδίου του. Πολλές από τις ηλεκτροκίνητες συσκευές που χρησιμοποιούν τα άλλα αεροπλάνα είναι έδω περιττές και αντί γι' αυτές οι «Κομήτες» μπο-

ρουν να παίρνουν ωφέλιμο φορτίο. Οι πενήντα επιβάτες θα περνούν λιγώτερες ώρες στον αέρα, και επομένως ή εταιρεία δεν θα ξοδεύει τόσα χρήματα για τα γεύματα και για την παροχή άλλων εύκολων. Τα αεροπρωθούμενα αυτά σκάφη πετούν σε ύψος 40.000 ποδιών, πράγμα που ελαττώνει τους κινδύνους της ψύξεως των μηχανημάτων και δημιουργεί μεγάλη οικονομία στην κατανάλωση των καυσίμων. Οι ειδικοί υπολογίζουν ότι τα έξοδα των «Κομητών» θα είναι κατά 10—12% λιγώτερα από των άλλων αεροπλάνων.

Ένας από τους αεροπρωθούμενους «κομήτες»

Παράπονα ενός ψηλού!

Η ΣΥΝΩΜΟΣΙΑ ΤΩΝ ΝΑΝΩΝ

Τού

OSBERT SITWELL

Τό ύψος, όπως και ή όμορφιά, εξαρτάται, νομίζω, από τον τρόπο που το βλέπει κανείς. Οι γλύπτες π. χ. μās παρουσιάζουν πάντοτε την Βασίλισσα Βικτωρία σαν ένα καθισμένο γίγαντα, παρ' όλον ότι όλη τη χάρη και την αξιοπρέπεια της έμφανίσεως της την χρωστούσε στο μικρό της ανάστημα. Τό ίδιο συμβαίνει και με τους συγγραφείς. Οι άνθρωποι που δεν ασχολούνται με τό γράψιμο τους φαντάζονται μικροκαμωμένους και λεπτούς, σαν τά έντομα. Τό ύψος του Μπέρναρντ Σω πάντοτε προκαλούσε μεγάλη έκπληξη σε όσους δεν τον είχαν ξαναδύ: γιατί και τό ανάστημά του και τό ανάστημα του έργου του επί πενήντα χρόνια και περισσότερο δεν έπαψε να υποτιμάται. Ακόμη και τον υποφαινόμενο οι γελοιογράφοι έννοούν να τον παρουσιάζουν σαν ένα αδύνατο, μαυριδερό νάνο, ένω — αν ό καθρέφτης μου δεν με γελάει — δεν είμαι ούτε τόσο κοντός ούτε τόσο μαύρος, όσο φαίνομαι στις γελοιογραφίες. Τό μέτρο ύποστηρίζει τη μαρτυρία του καθρέφτη μου. Είμαι λίγο περισσότερο από 1.80 μ. Ώστόσο, μ' αυτό τό ύψος δεν θεωρούμαι σήμερα ψηλός. Πολλοί, κυρίως ανάμεσα στους φίλους μου, με περνούν

πολλούς πόντους, γιατί, είναι αλήθεια, ότι παρ' όλο που δεν είμαστε πολύ σοφώτεροι από τους προγόνους μας, πάντως είμαστε όπωσδήποτε πολύ ψηλότεροι απ' αυτούς.

Τά σπήλαια φανερώνουν ίχνη μιας γεροφτιαγμένης, αλλά μικρόσωμης ράτσας. Και στον μεσαιώνα ή πανοπλία πίεζε και κόνταινε τά σώματα των κυβερνώντων και ό ύποσιτισμός τά σώματα των κυβερνωμένων: γιατί όλο τό γεμύνα έτρωγαν κάθε 24 ώρες, τό φάρι κι' αυτό, χωρίς να δούν ποτέ τί τους φρούτα ή λαχανικά. Δεν απασχολούσαν τό μυαλό με τίς βιταμίνες και τίς ασθένειες που έτρωγαν εκείνη την εποχή. Τό ύψος, θέλω να πω, είναι κι' αυτό κάτι πολύ περίεργο, ποικίλλει από γενεά σε γενεά. Λέγεται ότι ύστερα από τον αποδεκατισμό της γαλλικής φυλής στους Ναπολεοντείους και στους Γαλλοπρώσικους πολέμους, ό μέσος Γάλλος έχασε δυό πόντους από τό μπόι του: και είναι πολύ πιθανό και οι Ρωμαίοι να ήταν ψηλότεροι από τους Ιταλούς. Ίσως τό ύψος να επηρεάζεται και από την κλίση προς την πολιτική που έχει επικρατήσει από ένα και περισ-

οὔσια, πρῶτα στὴ Γερμανία καὶ ὕστερα σὲ διάφορες ἄλλες χώρες. Ἀπὸ τότε διαπιστώθηκαν στὶς γενικές τους γραμμές καὶ οἱ ἄλλες θεραπευτικές τῆς ἰδιότητες. Ἀλλὰ οἱ πολεμικὲς καὶ ἀκόμη περισσότερο οἱ μεταπολεμικὲς συνθήκες παρεμπόδισαν τότε τὴ συστηματικὴ μελέτῃ τῆς

ποῦ γίνεται σήμερα στὴν Ἀμερικὴ καὶ ἡ ὁποία ἀποδεικνύει τὸ Πολυβινυλπυρρολιντὸν κατὰ περισσότερο ἀπὸ ἰδανικὸ τεχνητὸ πλάσμα: ἓνα ἐξαιρετικὸ μέσο γιὰ τὴν καταπολέμησι δυνάμεων ἀσθενειῶν ποῦ συνδέονται μὲ μόλυνσι τοῦ αἵματος.

«Popular Science Monthly»

"ΚΟΜΗΤΕΣ" ΣΤΟΝ ΕΙΡΗΝΙΚΟ

Όταν ἡ Καναδικὴ Ἀεροπορικὴ Ἑταιρεία τοῦ Εἰρηνικοῦ βάλῃ στὴ γραμμὴ τὰ ἀεριοπρωθούμενα «Κομήτες ντὲ Χάβιλλαντ», ἡ συγκοινωνία Τόκιο—Βανκούβερ θὰ γίνεταί μέσα σὲ 10 ὥρες. Μὲ τὴν βοήθειά τῶν δυτικῶν ἀνέμων ἡ ἐπιστροφή ἀπὸ τὴ Βανκούβερ θὰ γίνεταί μέσα σὲ 8 ὥρες.

Ἐνα ἀπὸ τὰ κύρια χαρακτηριστικὰ τοῦ «Κομήτη» εἶναι ἡ ἀπλότης τοῦ σχεδίου του. Πολλὲς ἀπὸ τίς ἡλεκτροκίνητες συσκευὲς ποῦ χρησιμοποιοῦν τὰ ἄλλα ἀεροπλάνα εἶναι ἐδῶ περιττὲς καὶ ἀντὶ γι' αὐτὲς οἱ «Κομήτες» μπο-

ροῦν νὰ παίρνουν ὠφέλιμο φορτίο. Οἱ πένηντα ἐπιβάτες θὰ περνοῦνε λιγώτερες ὥρες στὸν ἀέρα, καὶ ἐπομένως ἡ ἑταιρεία δὲν θὰ ξοδεύῃ τόσα χρήματα γιὰ τὰ γεύματα καὶ γιὰ τὴν παροχὴ ἄλλων εὐκολιῶν. Τὰ ἀεριοπρωθούμενα αὐτὰ σκάφη πετοῦν σὲ ὕψος 40.000 ποδιῶν, πράγμα ποῦ ἐλαττώνει τοὺς κινδύνους τῆς ψύξεως τῶν μηχανημάτων καὶ δημιουργεῖ μεγάλη οἰκονομία στὴν κατανάλωσι τῶν καυσίμων. Οἱ εἰδικοί ὑπολογίζουν ὅτι τὰ ἔξοδα τῶν «Κομητῶν» θὰ εἶναι κατὰ 10—12% λιγώτερα ἀπὸ τῶν ἄλλων ἀεροπλάνων.

Ἐνας ἀπὸ τοὺς ἀεριοπρωθούμενους «κομήτες»

Παράπονα ἐνὸς ψηλοῦ!

Η ΣΥΝΩΜΟΣΙΑ ΤΩΝ ΝΑΝΩΝ

Τοῦ

OSBERT SITWELL

Τὸ ὕψος, ὅπως καὶ ἡ ὁμορφιά, ἐξαρτᾶται, νομίζω, ἀπὸ τὸν τρόπο ποῦ τὸ βλέπει κανεὶς. Οἱ γλύπτες π. χ. μᾶς παρουσιάζουν πάντοτε τὴν Βασίλισσα Βικτωρία σὰν ἓνα καθισμένο γίγαντα, παρ' ὅλον ὅτι ὅλη τὴ χάρι καὶ τὴν ἀξιοπρέπεια τῆς ἐμφανισέως τῆς τὴν χρωστοῦσε στὸ μικρὸ τῆς ἀνάστημα. Τὸ ἴδιο συμβαίνει καὶ μὲ τοὺς συγγραφεῖς. Οἱ ἄνθρωποι ποῦ δὲν ἀσχολοῦνται μὲ τὸ γράψιμο τοὺς φαντάζονται μικροκαμωμένους καὶ λεπτοῦς, σὰν τὰ ἔντομα. Τὸ ὕψος τοῦ Μπέρναρντ Σὼ πάντοτε προκαλοῦσε μεγάλη ἐκπληξι σὲ ὅσους δὲν τὸν εἶχαν ξαναδῇ: γιατί καὶ τὸ ἀνάστημά του καὶ τὸ ἀνάστημα τοῦ ἔργου του ἐπὶ πένηντα χρόνια καὶ περισσότερο δὲν ἔπαψε νὰ ὑποτιμᾶται. Ἀκόμη καὶ τὸν ὑποφαινόμενο οἱ γελοιογράφοι ἐννοοῦν νὰ τὸν παρουσιάσουν σὰν ἓνα ἀδύνατο, μαυριδερὸ νάνο, ἐνῶ — ἂν ὁ καθρέφτης μου δὲν μὲ γελάει — δὲν εἶμαι οὔτε τόσο κοντὸς οὔτε τόσο μαῦρος, ὅσο φαίνομαι στὶς γελοιογραφίες. Τὸ μέτρο ὑποστηρίζει τὴ μαρτυρία τοῦ καθρέφτη μου. Εἶμαι λίγο περισσότερο ἀπὸ 1.80 μ. Ὡστόσο, μ' αὐτὸ τὸ ὕψος δὲν θεωροῦμαι σήμερα ψηλός. Πολλοί, κυρίως ἀνάμεσα στοὺς φίλους μου, μὲ περινοῦν

πολλοὺς πόντους, γιατί, εἶναι ἀλήθεια, ὅτι παρ' ὅλο ποῦ δὲν εἶμαστέ πολὺ σοφώτεροι ἀπὸ τοὺς προγόνους μας, πάντως εἶμαστέ ὀπωσδήποτε πολὺ ψηλότεροι ἀπ' αὐτοὺς.

Τὰ σπῆλαια φανερόνουν ἔχνη μιᾶς γεροφτιαγμένης, ἀλλὰ μικρὸσωμης ράτσας. Καὶ στὸν μεσαίωνα ἡ πανοπλία πίεζε καὶ κόνταινε τὰ σώματα τῶν κυβερνώντων καὶ ὁ ὑποσιτισμὸς τὰ σώματα τῶν κυβερνωμένων: γιατί ὅλο τὸ χειμῶνα ἔτρωγαν κάθε 24 ὥρες λίγο παστὸ ψάρι κι' αὐτὸ συνεχίζοταν χωρὶς νὰ δοῦν ποτὲ στὰ μάτια τοὺς φρουτὰ ἢ λαχανικά. Δὲν ἀπασχολοῦσαν τὸ μυαλό τους μὲ τ' ἐπιταμίους καὶ στὰ φαγητὰ ποῦ ἔτρωγαν ἐκείνη τὴν ἐποχὴ δὲν ὑπῆρχε οὔτε ἔχνος ἀπὸ δαῦτες... Τὸ ὕψος, βέβαια, εἶναι κι' αὐτὸ κατὰ πολὺ περιέργο, ποικίλλει ἀπὸ γενεὰ σὲ γενεὰ. Λέγεται ὅτι ὕστερα ἀπὸ τὸν ἀποδεκατισμὸ τῆς γαλλικῆς φυλῆς τοὺς Ναπολεοντεῖους καὶ τοὺς Γαλλοπρωσσικοὺς πολέμους, ὁ μέσος Γάλλος ἔχασε δύο πόντους ἀπὸ τὸ μπόι του: καὶ εἶναι πολὺ πιθανὸ καὶ οἱ Ρωμαῖοι νὰ ἦταν ψηλότεροι ἀπὸ τοὺς Ἰταλοὺς. Ἰσως τὸ ὕψος νὰ ἐπηρεάζεται καὶ ἀπὸ τὴν κλίσι πρὸς τὴν πολιτικὴν ποῦ ἔχει ἐπικρατήσει ἀπὸ ἓνα καὶ περισ-

σότερο αιώνα. Στο σημείο αυτό, και έντος παρενθέσεως, ίσως θ' αξίζει νά σημειώσω πόσο παράξενο είναι οί πολίτες μιάς ελεύθερης δημοκρατίας νά πρέπει νά είναι ψηλοί, ενώ ή έννοια της δημοκρατίας τούς θέλει μάλλον κοντούς και μέ τό ίδιο μπόι. Τό ύψος πρέπει νά μοιράζεται έξ ίσου.

Γιά ποιό λόγο, λοιπόν, ενώ σέ όλα τά μέρη οί νέοι είναι τόσο ψηλοί και τό ύψος έχει τόσο αύξηθῇ, ό σύγχρονος κόσμος έχει γίνει για χάρι τών νάνων; "Αν ριξουμε μιά ματιά γύρω μας είναι αλήθεια πολύ δύσκολο νά πιστέψουμε ότι οί νάνοι δέν ξευφάνουν μιά συνωμοσία έναντίον μας. "Ο ποιητής μπορεί νά γράφη: «Πόσο χαρούμενοι είναι οί μικρούληδες οί Μεξικάνοι!». "Ωστόσο δέν είναι τόσο χαρούμενοι όσο φαίνονται, γιατί είναι μιά σκληρή και κακόδοξη ράτσα. "Οπου κι' άν πάς — και ενώ όπου κι' άν πάη ένα συνηθισμένο άτομο μέ συνηθισμένο μπόι — είσαι υποχρεωμένος νά περπατάς μέ τά τέσσερα, τιμωρία πού μπορεί νά παραβληθῇ μέ εκείνη πού επιβαλλόταν στό μεσαιώνα, όταν οί άμαρτωλοί, ή όσοι τό είχαν τάξιμο, πήγαιναν στίς εκκλησίες μέ τά τέσσερα.

"Ας πάρουμε, παραδειγματος χάρι, τήν "Εθνική Πινακοθήκη τοῦ Λονδίνου τήν εποχή πού εξέθετε πραγματικά έργα τέχνης και όχι σήμερα πού είναι άδεια άπ' αυτά, αλλά όσώσο πολύ γνωστή στό κοινό. Οί αϊθουσες, παρ' όλο πού τότε δέν πατούσε άνθρωπος, είναι ύψηλές, τῆς παλιάς μόδας. Δέν είχες παρά νά τολμήσης νά ύψωσης τό βλέμμα σου και νά προσπαθήσης νά δῆς τούς πίνακες.

Τά πιό μεγάλα, τά πιό σημαντι-

κά έργα ήταν κρεμασμένα ακριβώς σέ ύψος πού έφθανε λίγο πιό κάτω άπό τόν ώμο σου, ενώ όλος ό χώρος άπό πάνω ήταν άδειος, έτσι πού νά λήγαν νεις ότι είχε γίνει έπίτηδες. "Ητάν απολύτως άδύνατο νά ήταν τυχαίο. Μέ λίγη προσπάθεια και λιγάκι στραβολαΐμισμα, κατάρθωνες νά δῆς — όχι όμως και νά απολαύσης — τόσο μέρος τοῦ πίνακος όσο σου επέτρεπε ή ανάκλασι τοῦ τζαμιού του. "Η εικόνα τοῦ φύλακα πού κοιμόταν στήν καρέκλα του, ή οί σειρές τών άδειων πάγκων και οί φεγγίτες σου επιβάλλονταν ίσως περισσότερο και άπό τήν κυρία τάσι πού εικόνιζε τό πορτραίτο, ή άπό τόν Βάκχο μέ τίς Βακχίδες του. Για νά πάρης τώρα μιά ιδέα άπό τή δεύτερη σειρά τών πινάκων πού ήταν κρεμασμένοι ένα πόντο πάνω άπό τό ξύλινο περβάζι τοῦ τοίχου, δηλαδή αρκετά ψηλά, έπρεπε νά ξαπλωθῆς φαρδύς - πλατύς στό πάτωμα. Καί ενώ αυτό ήταν άπαραίτητο για σένα, δυστυχώς ένοχλούσε τούς φύλακας ή τούς ανθρώπους πού τύχαινε νά βρίσκωνται στήν αίθουσα, παρ' όλο πού τούς περισσότερους άπ' αυτούς, μιά και είχαν έρθη «για νά γίνουν οί ίδιοι θέαμα», δέν τούς ένοχλούσε τό γεγονός ότι δέν μπορούσαν νά δοῦν τούς πίνακες... Οί νάνοι είχαν πραγματικά θριαμβέυσει.

Πιθανόν, αγαπητέ άναγνώστη, άν και ψηλός, νά είσαι και σύ ένας άπό κείνους πού προτιμοῦν τό θέατρο άπό τίς πινακοθήκες και γι' αυτό νά άμφιβάλλης για τήν ύπαρξι αὐτῆς τῆς συνωμοσίας. "Αλλά για εξέτασε καλότερα τά πράγματα. "Ο ιδιοκτήτης τοῦ θεάτρου είναι κι' αὐτός ένα άπό τά θύματα. Τό χειμώνα τό κτίριο θερμαίνεται τόσο πο-

λύ πού άναγκαστικά όταν θά βγῆς έξω θά άρπάξης κρύο. Τό καλοκαίρι πάλι, ύστερα άπό τά παγωμένα ρεύματα πού δημιουργοῦν τά ψυκτικά μηχανήματα είναι άδύνατο νά μήν πουντιάσης. Στήν αρχή ίσως νά νομίσης ότι ύπάρχει πολύς χώρος, ότι τῇ φορά αὐτῇ οί νάνοι νικήθηκαν. "Αλλά για προσπάθησε νά σηκωθῆς! τό κάθισμα σέ σφίγγει δυνατά γύρω στή μέση. Για προσπάθησε νά περάσης ανάμεσα σέ δυό σειρές καθίσματα!..

"Όσο για τά ξενοδοχεία, αὐτά έχουν κτιστή αποκλειστικά για νάνους. Δοκίμασε νά πλύνης τά χέρια σου σ' ένα δωμάτιο όποιουδήποτε μοντέρνου ξενοδοχείου. Μόνο γονατιστός — μόνο στή φρικτή αὐτή στάσι τῆς ύποταγῆς — θά μπορέσης νά πραγματοποιήσης αὐτό τό όνειρο! Μόνο μ' αὐτόν τόν τρόπο μπορείς νά φθάσης τόν νιπτήρα. Οί ντουλάπες, είτε είναι κτισμένες βαθιά στόν τοίχο, είτε προεξέχουν πολύ, είναι πολύ ρηχές για τά άνδρικά κουστούμια ή πολύ κοντές για τά γυναικεία φορέματα. "Αν τό ντουλάπι δέν είναι τοποθετημένο σέ ειδική έσοχή τοῦ τοίχου, τότε ύπάρχει φόθος κάθε φορά πού θά περνάς άπό μπροστά του νά σου βγάλῃ τό μάτι ή κορνίζα του... αλλά τό χειρότερο άπ' όλα, για προσπάθησε ν' ανοίξης τῇ βαλίτσα σου επάνω στό έπιπλο πού έχουν φτιάξει οί ειδικοί για τό σκοπό αὐτό. Πολλές φορές, ταλαίπωρο θύμα, πρέπει νά μείνης ακίνητο δέκα ή δεκαπέντε λεπτά προτοῦ μπορέσης νά συνέλθης άπό τό πιάσιμο πού σου προκάλεσε τό σκύψιμο. Μόνο ύστερα άπό πολλά μαθήματα ρυθμικῆς γυμναστικῆς ή άπό πολ-

λῶν χρόνων εξάσκησι στό γυμναστήριο θά μπορείς νά τό κατορθώσης χωρίς ζημιές.

Τά λιγώτερο συγχρονισμένα ιδιόκτητα σπιτία, είναι αλήθεια λιγώτερο νανόπληκτα άπό τά ξενοδοχεία, αλλά ό έχθρός διαθέτει και άλλο ένα όπλο, πολύ ισχυρό: Τίς μοντέρνες πολυκατοικίες, μέ τά χαμηλοτάβανα διαμερίσματα πού πιέζονται τό ένα μέ τό άλλο σάν σάντουιτς.

«Ποιός κατοικεῖ σ' όλα αὐτά τά διαμερίσματα;», είναι μιά έρώτησι πού τήν ακούμε συχνά, αλλά στήν όποία κανείς δέν μπορεί ν' άπαντήση, γιατί φαίνεται ότι τώρα τελευταία ένεσκηψε στόν κόσμο μιά έντελῶς νέα φυλή πυγμαίων πού φορεῖ γουναρικά και κάθεται σέ πολυκατοικίες. "Ισως νά έχωμε φθάσει σέ ένα καινούργιο στάδιο εξέλιξεως. "Ισως νά έφθασε ή στιγμή όπου ό κάτοικος τοῦ «διαμερίσματος» θά άντικαταστήσῃ τόν κάτοικο τοῦ «σπιτιοῦ» και θά πάρῃ τῇ θέσι του για πολλές χιλιάδες χρόνια, μέχρις ότου παρουσιασθῇ ένας νέος τύπος, όπως ακριβώς έγινε και στήν προϊστορική εποχή. Τότε ό κάτοικος τών λιθίνων οίκων παραγκώνισε τόν τραυλοδότη... "Οπως πάμε, δέν ύπάρχει άμφιβολία ότι ό άπόγονος τών αίωνων θά είναι νάνος —οί εργολάβοι και οί κτίστες έχουν φροντίσει γι' αὐτό...

Για νά πεισθῆτε, διαλέξετε ένα όποιοδήποτε διαμέρισμα πολυκατοικίας, πού σάς άρέσει ή πού δέν σάς άρέσει, και προσπαθήστε νά πλύνετε τά πιάτα στόν νεροχύτη. "Η μικρότερη άνταμοιβή σας, ή ελαφρότερη τιμωρία πού θά σάς επιβάλλουν οί νάνοι, είναι μιά όξεία κρίσις ισχιαλγίας. Καί τί νά πῇ κανείς

γιά τις διπλωτές καρέκλες που νομίζεις ότι θα σε κλείσουν για πάντα στην ψυχρή τους αγκαλιά και δεν θα μπορέσης να ξανασηκωθείς ;

Σε συμβουλεύω, λοιπόν, αγαπημένη μου, καθώς περνάς από τα ατελείωτα ἀκαλαίσθητα αὐτὰ «κουτιά», πού ὑψώνονται τὸ ἓνα πάνω στὸ ἄλλο πρὸς τὸν οὐρανὸ καὶ στεγάζουν σὲ κάθε τους πᾶτωμα τὰ παιδιά τῶν νάνων, νὰ μὴν ζηλέψης τις διάφορες παγίδες πού σοῦ ἔχουν στήσει, τάχα γιὰ νὰ κάνης εὐκολὰ τις δουλειές σου. Σκέψου μὲ κάποιο αἶσθημα ἀνωτερότητος ὅτι βρίσκεσαι στὸ δρόμο πρὸς τὸ σπίτι σου, ὅτι πηγαίνεις στὸ δικό σου τὸ σπίτι, πρᾶγμα πού οἱ κάτοικοι τῶν πολυκατοικιῶν δὲν θὰ νοιώσουν ποτέ, ἐκτὸς ἂν μὲ τὴ λέξι σπίτι ἐννοοῦν οἱ πυγμαῖοι αὐτοὶ καυγάδες καὶ θόρυβο. Αὐτὰ μποροῦν πολὺ εὐκολὰ νὰ τὰ θροῦν ἐκεῖ μέσα, μέσα σ' αὐτὰ τὰ γεμάτα ἀντήχηση, μηχανόπληκτα κουτιά, ἀνάμεσα στοὺς κακόβουλους δμοῖους τους.

Ἀλλά ἄς δοῦμε καὶ κάτι ἄλλο.

Λίν Γιουτάνγκ : Τὰ φορέματα τῶν γυναικῶν δὲν εἶναι παρὰ ἓνας συμβιβασμὸς μεταξὺ τῆς ἀναγνωρισμένης καὶ νόμιμης ἐπιθυμίας τους νὰ ντύνται καὶ τοῦ παράνομου πόθου τους νὰ γδύνονται.

★

Ἡ λογικὴ γυναίκα γιὰ τρία πράγματα δὲν λέει ποτὲ τὴν ἀλήθεια : γιὰ τὰ χρόνια της, γιὰ τὰ παιδιά της καὶ γιὰ τις ἀποδοχὲς τοῦ ἀνδρός της.

Answers

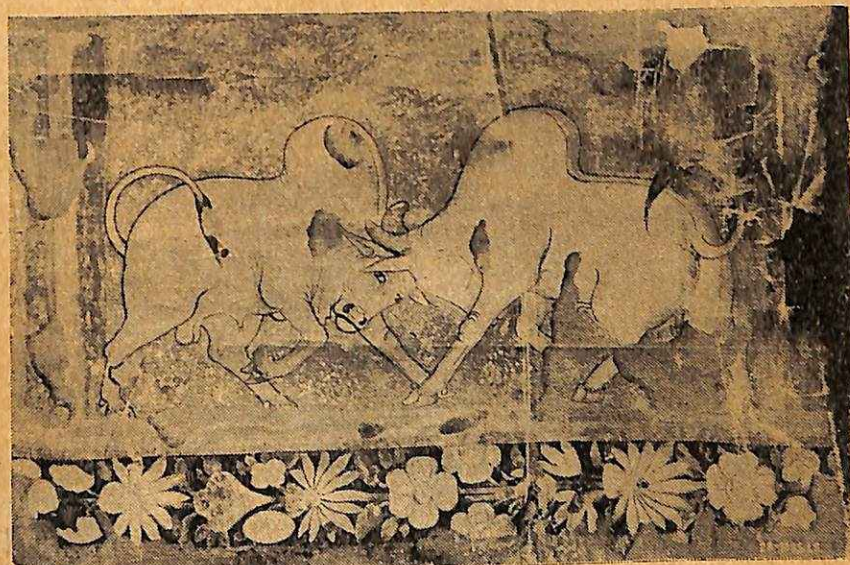
☆

— Ξέρετε ποιοί εἶναι οἱ λόγοι γιὰ τοὺς ὁποίους μιὰ γυναίκα δὲν παντρεύεται ; ρώτησε κάποτε ὁ Τζέιμς Στιούαρτ. Λοιπὸν ἀκοῦστε : Οἱ λόγοι εἶναι δύο. Ἡ λέει πολὺ συχνὰ τὸ ὄχι, ἢ χρησιμοποιοῖ περισσότερο τοῦ δέοντος τὸ ναί.

Nouvelles Littéraires

Μπροστά μας περνοῦν τρία αὐτοκίνητα : παρατηροῦμε πάλι τὴν ἴδια μεροληψία. Ἀκόμη καὶ τὰ μεγαλύτερα αὐτοκίνητα, κάθε μεταφορικὸ μέσο, κατασκευάζεται σήμερα γιὰ τοὺς νάνους. Μέσα σ' αὐτὰ, μόνο ἓνα ἀνδρεῖκελο, ἓνας νάνος, μπορεῖ νὰ καθίση ἀναπαυτικά... Γιὰ νὰ φθάσῃ στὸ πίσω κάθισμα ὅποιος τύχη νὰ περνᾷ λίγο τὸ μέτρο πρέπει νὰ βασανιστῇ, καὶ γιὰ νὰ βγῇ πάλι, γιὰ νὰ βάλῃ τὸ πόδι του στὸ σκαλοπάτι, εἶναι υποχρεωμένος νὰ πάρῃ τὴ στάσι Κοζάκου χορευτοῦ : νὰ σταυρώσῃ τὰ χέρια, νὰ διπλώσῃ τὸ ἓνα πόδι καὶ νὰ τεντώσῃ τὸ ἄλλο σὲ ὀρθή γωνία μὲ τὸ σῶμα του, καὶ αἶ, αἶ, αἶ !

Μόνο σὲ μιὰ περίπτωσι νικοῦν οἱ γίγαντες... Οἱ ὑπόγειοι σιδηρόδρομοι φαίνεται ὅτι κατεσκευάσθηκαν γιὰ νὰ τοὺς ἀνταμείβουν γιὰ ὅλα τους τὰ δεινὰ καὶ καθῶς ὁρμοῦν μὲ θόρυβο μέσα ἀπὸ τὴν σήραγγα βλέπει κανεὶς τὰ φτωχὰ ἀνθρωπάκια νὰ κρεμιοῦνται σὰν πίθηκοι ἀπὸ τὰ κρεμαστήρια καὶ μερικὲς φορὲς νὰ τὰ κυττάζουν μὲ πόθο, γιὰτὶ δὲν μποροῦν νὰ τὰ φθάσουν !

Μαχόμενοι ταῦροι (νωπογραφία).

ΛΑΞΕΥΤΟΙ ΝΑΟΙ ΤΩΝ ΙΝΔΙΩΝ

Στις νότιες Ἰνδίες, στὴν περιοχή τοῦ Χαϊντεραμπάντ, πάνω στοὺς ὁμορφους λόφους Βίντνα πού βρίσκονται βορείως τοῦ Ἀουραγκαμπάντ εἶναι κουρνιασμένοι μερικοὶ παμπάλαιοι λαξευτοὶ ναοί. Οἱ ναοὶ αὐτοί, ἢ τὰ σπήλαια Ἀτζάντα, ὅπως λέγονται, εἶναι ὅλο γραφικότητα καὶ ρομαντισμὸ, σὰν τὰ περισσότερα βουδιστικά τεμένη τῶν Ἰνδιῶν. Ἀποτελοῦν ἓνα ζωντανὸ μουσεῖο τῆς τέχνης τῶν παλαιῶν Βουδιστῶν μοναχῶν, πού πρῶτοι αὐτοὶ ἐλάξευσαν τὰ σπήλαια καὶ τὰ στόλισαν μὲ γλυπτὰ καὶ μὲ θαυμαστές ζωγραφικὲς συνθέσεις.

Οἱ λαξεύσεις ἄρχισαν τὸν 3 π. Χ. αἰῶνα μὲ τὴ βοήθεια βασι-

λέων καὶ εὐγενῶν καὶ συνεχίσθηκαν, σχεδὸν χωρὶς διακοπὴ, ἐπὶ χίλια χρόνια. Οἱ τελευταῖες ἐγιναν γύρω στὸ τέλος τοῦ 7ου αἰῶνος μ. Χ., δηλαδὴ λίγο πρὶν ἀπὸ τὴν παρακμὴ τοῦ Βουδισμού στὶς Ἰνδίες.

Μετὰ τὸν ἔβδομο αἰῶνα τὰ σπήλαια αὐτὰ ἐσχάστηκαν καὶ τὸ γειτονικὸ δάσος τὰ σκέπασε. Ἐτοὶ ἐσχασμένα ἔμειναν γιὰ χίλια χρόνια, μέχρι τὴν ὥρα πού κατὰ τύχη τὰ ἀνακάλυψε μιὰ ὁμάδα ἀπὸ στρατιῶτες πού κυνηγοῦσαν τίγρεις στὴν περιοχὴ αὐτή. Καθὼς προχωροῦσαν μέσα ἀπὸ τὰ πράσινα φυλλώματα τῶν δένδρων ξαφνικά ἡ ζωερὴ χρυσόκοκκινη ἀνταύγεια μιᾶς ἀψίδας κίνησε

την προσοχή τους. Κατευθύνθηκαν πρὸς τὰ ἐκεῖ καὶ σὲ λίγα λεπτά βρέθηκαν μπροστὰ στὴν καταπληκτικὴ ὁμορφιὰ τῶν λησμονημένων ναῶν.

Ναοὶ καὶ παρεκκλησία

Οἱ ναοὶ αὐτοί, ποὺ εἶναι λαξευμένοι μέσα στὸ συμπαγὲς θράχιο, εἶναι εἴκοσι ἑννιά. ἔχοντας γλυτώσει καὶ ἀπὸ τοῦ χρόνου τὶς καταστροφές καὶ ἀπὸ τῶν ἄλλων θρησκειῶν τοὺς θαναλισμούς, διατηροῦν τὰ πιὸ θαυμαστὰ λείψανα τῆς Ἰνδικῆς τέχνης. Ἀπὸ τὰ 29 αὐτὰ σπήλαια τὰ τέσσερα εἶναι Βουδικοὶ ναοὶ τρίκλιτοι μὲ τροῦλλο, ἀψίδα στὸ ἱερὸ καὶ κιονοστοιχίες.

Τὰ ὑπόλοιπα 25 εἶναι θιχάριας, δηλαδή Βουδικὰ μοναστήρια. Κάθε μοναστήρι ἀποτελεῖται ἀπὸ μιὰ κεντρικὴ μεγάλη αἶθουσα γύρω ἀπὸ τὶς τρεῖς πλευρές τῆς ὁποίας ὑπάρχουν μικρὰ κελλιά γιὰ τοὺς μοναχοὺς. Στὶς μακρὲς πλευρὲς τῆς αἰθούσης καὶ ἀπέναντι ἀπὸ τὴν κυρία εἴσοδο ὑπάρχει ἓνα μεγάλο ἱερὸ μὲ κιονοστοιχίες, κλίτη, νάρθηκα καὶ κελλιά. Μέσα στὸ ἱερὸ αὐτὸ ὑπάρχει ἓνα τεράστιο ἄγαλμα τοῦ Βούδα. Μερικὰ ἀπὸ τὰ μοναστήρια αὐτὰ ἀντιπροσωπεύουν τὴν τελειότερη Βουδικὴ τέχνη τῶν Ἰνδιῶν.

Τὰ ἱερὰ αὐτὰ χρησίμευαν ὡς Βουδικὰ πανεπιστήμια καὶ μοναστήρια καὶ οἱ προσκυνητὲς μπορούσαν νὰ σπουδάζουν τέχνη καὶ φιλοσοφία καὶ νὰ μυοῦνται στὴ Βουδικὴ θρησκεία. Χρησίμευαν ἐπίσης σὰν τόπος προσωρινῆς διαμονῆς τῶν ξένων μοναχῶν ποὺ ἐρχόντουσαν ἀπὸ μακρινὲς χώρες, ὅπως ἡ Κίνα καὶ ἡ Κεντρικὴ Ἀσία.

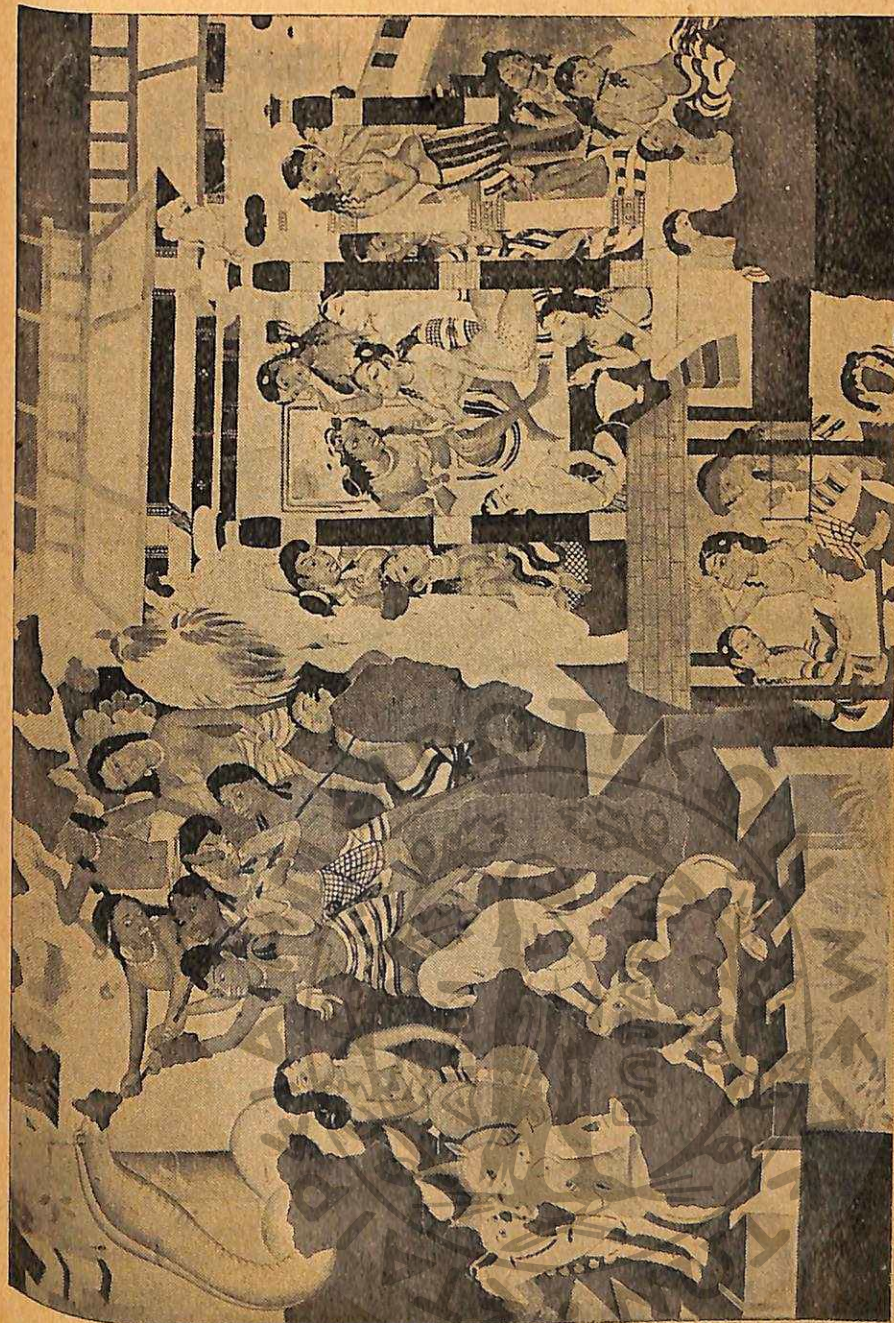
Εἰκόνες ἀπὸ τὴ ζωὴ τοῦ Βούδα

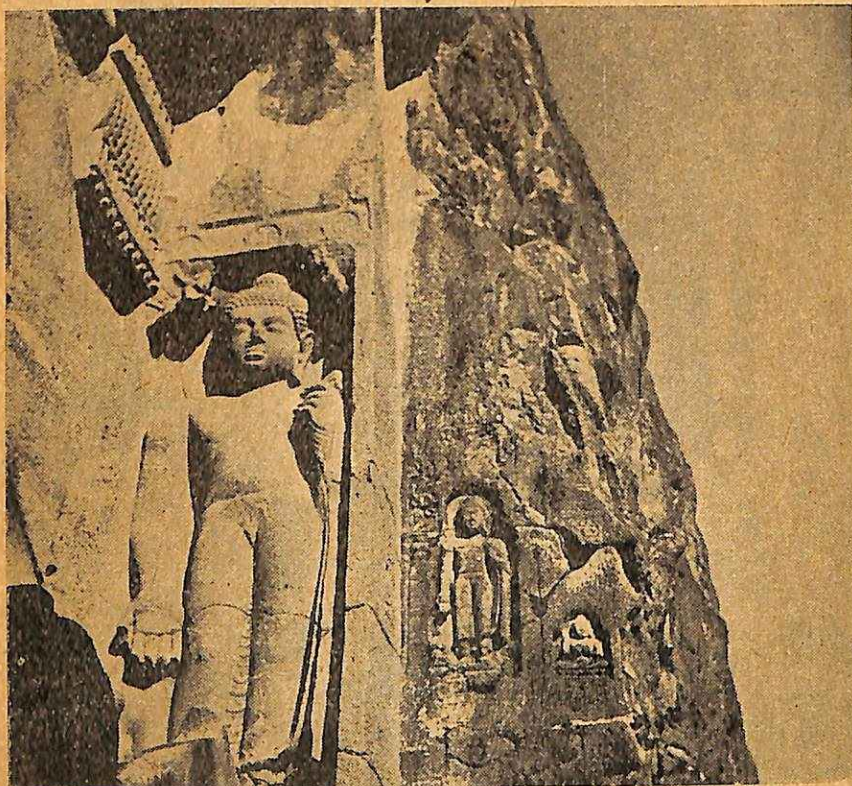
Οἱ γλυπτὲς καὶ ζωγραφικὲς παραστάσεις ποὺ κοσμοῦν τοὺς ναοὺς καὶ τὰ μοναστήρια ἀπεικονίζουν τὴ ζωὴ τοῦ Βούδα καὶ τὶς προγενέστερες ἑνσαρκώσεις τοῦ. Οἱ διακοσμημένοι τοῖχοι χρησίμευαν σὰν εἰκονογραφημένα βιβλία ἀπὸ ὅπου οἱ προσκυνηταὶ καὶ οἱ νεοφώτιστοι διδάσκονταν γιὰ τὶς πολλὲς ὑπάρξεις τοῦ Θεοῦ τους. Καμμιά φορά, τὰ θέματα τῶν παραστάσεων δὲν συμβιβάζονταν τέλεια μὲ τὴν ἀσκητικὴ ζωὴ ἑνὸς μοναστηριοῦ. Αὐτὸ ὅμως ἐξηγεῖται ἀπὸ τὸ γεγονὸς ὅτι ὁ Βούδας, προτοῦ φθάσει στὴ Νιρβάνα, δοκίμασε ὅλες τὶς μορφές τῆς ζωῆς.

Τὰ ὀνόματα τῶν ζωγράφων καὶ γλυπτῶν ποὺ φιλοτέχνησαν τὰ ἀριστουργήματα αὐτὰ δὲν ἀναφέρονται πουθενά, γιὰτὶ μοναδικὸς σκοπὸς τους ἦταν ἀπλῶς νὰ ἐρμηνεύσουν αἰσθητικὰ, χωρὶς καμμιά προσωπικὴ φιλοδοξία, τὸ φυσικὸ καὶ πνευματικὸ στοιχεῖο τῆς πίστεως τους. Ἀνάμεσα στοὺς καλόγερους καλλιτέχνες τοῦ Ἀτζάντα ὑπῆρχαν Ἰνδοὶ ποὺ χρησιμοποίησαν Βουδικὰ θέματα καὶ Βουδισταὶ ποὺ χρησιμοποίησαν Ἰνδικὰ θέματα. Τὰ ἔργα τους ἀποτελοῦν εὐγλωττὴ μαρτυρία γιὰ τὴν ζέσι μὲ τὴν ὁποία οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ προσπάθησαν νὰ ἀνακαλύψουν πρὸς χάρι τοῦ ἀνθρώπου τὶς αἰώνιες ἀλήθειες τῆς ζωῆς...

Δύο ἀπὸ τὰ σπήλαια τοῦ Ἀτζάντα εἶναι ἀσφαλῶς οἱ ὠραιότεροι καὶ οἱ πιὸ ἐνδιαφέροντες ναοὶ τῶν Βουδιστικῶν Ἰνδιῶν.

Σκηνὴ ἀπὸ τὴ ζωὴ τῶν Ἀνακτόρων
(τοιχογραφία)

Εἰσοδος ἐνὸς σπηλαίου τοῦ Ἀτζάντα. Βουδιστικά γλυπτά.

Εἶναι σωστὲς πινακοθήκες. Ἀκόμη καὶ σήμερα ἐκπλήσσειται κανεὶς ἀπὸ τὴ μεγαλοπρέπεια τῶν τοιχογραφιῶν τους, στὶς ὁποῖες κυριαρχεῖ τὸ χρυσὸ καὶ τὸ κόκκινο. Μερικὲς ἀπὸ τὶς τοιχογραφίες αὐτὲς εἶναι τοῦ 2ου ἢ τοῦ 3ου αἰῶνος π. Χ.

Μέσα στὰ σπήλαια τοῦ Ἀτζάντα ὑπάρχουν τὰ μεγαλύτερα ζωγραφικὰ ἀριστουργήματα τοῦ κόσμου. Ἐνὰ ἀπὸ τὰ πρῶτα φημισμένα παριστᾷ ἕνα βασιλεῖα νὰ ἀπειλῇ ἕναν αὐλικὸ χορευτὴ. Ἡ στάσι τοῦ βασιλεῖα εἶναι ὑπέροχη.

Ἄλλ' ἀκόμη πρὸ θαυμαστὴ εἶναι ἡ ἰδέα τοῦ καλλιτέχνη νὰ ἀποκρύψει τὸ πρόσωπο τοῦ χορευτῆ, τοῦ ὁποῖου φαίνεται μόνο τὸ σκυφτὸ κεφάλι πάνω ἀπὸ τὰ τεντωμένα του χέρια.

Ἡ ἀξία τῶν σπηλαίων τοῦ Ἀτζάντα δὲν ἔγκειται μόνο στὸ ὅτι διέσωσαν τόσο σπουδαῖα ἔργα τέχνης. Ἀποτελοῦν σήμερὰ τὴ μόνη πηγὴ ἀπὸ τὴν ὁποία μποροῦμε νὰ γνωρίσουμε τὴν ζωγραφικὴ παράδοσι τῶν ἀρχαίων Ἰνδῶν.

ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ

ΣΕ ΜΙΚΡΟΦΙΛΜ

Τοῦ

ANDREY RUSSELL

Εἷς τελευταῖος Βρεταννικὸς νόμος ὁρίζει ὅτι στὰ ἀρχεῖα τοῦ Βρεταννικοῦ Μουσείου πρέπει νὰ ὑπάρχῃ ἕνα ἀντίτυπο ἀπὸ ὅλες τὶς ἐφημερίδες ποὺ ἐκδίδονται στὴ Μεγάλῃ Βρεταννίᾳ. Ἐπειδὴ ὅμως οἱ σωροὶ τῶν ἐφημερίδων ἀρχίζουν νὰ μεγαλύνουν ἀπειλητικὰ, ἡ διεύθυνσις τοῦ Μουσείου ἀποφάσισε νὰ φωτογραφήσῃ σὲ μικροφίλμ κάθε σελίδα κάθε ἐφημερίδας τῶν τελευταίων 150 χρόνων. Γιὰ τὴν ἐργασία αὕτῃ χρησιμοποιοῦν ἀμερικανικὲς μηχανὲς ποὺ δώρισε τὸ Ἰνστιτοῦτο Ροκφέλλερ τῆς Νέας Ὑόρκης.

Εἶχα τὴν εὐκαιρίαν νὰ παρακολουθῶσιν δυὸ κοπέλλες τὴν ὥρὰ τῆς δουλειᾶς τους. Οἱ μηχανὲς περνοῦν ἐπάνω ἀπὸ ἕνα τραπεζὶ ὅπου βρίσκεται ἀπλωμένη ἡ ἐφημερίδα. Ὑπάρχουν εἰδικοί διακόπτες ποὺ ἐλέγχουν τὰ φῶτα καὶ τὴν κίνησι τῆς μηχανῆς καὶ ἡ φωτογράφησι γίνεται μὲ ἕνα πεντάλ ποὺ βρίσκεται στὸ πᾶτωμα.

Ἡ δουλειὰ προχωρεῖ μὲ ρυθμὸ ταχύ. Ἀνάμεσα στὰ λεπτὰ καὶ πολὺπλοκα μηχανήματα παρατήρησα καὶ ἕνα πολὺ σπιτικὸ ἀντικείμενο, ἕνα ἡλεκτρικὸ σίδερο. Μ' αὐτὸ ἰσιώνουν καὶ τὴν πα-

ραμικρὴ τσάκισι ποὺ μπορεῖ νὰ ὑπάρχῃ στὶς κιτρινισμένες σελίδες.

Γιὰ τὴ φωτογράφησι τῶν ἐφημερίδων χρησιμοποιοῦν εἰδικὰ φίλμ τῶν 35 χλστ. Τὸ φίλμ περνᾷ ἀπὸ μιὰ μεγάλη μηχανὴ ποὺ ἐμφανίζει τὸ ἀρνητικόν, πλένει καὶ στεγνώνει 300 μ. περίπου φίλμ μέσα σὲ 45 λεπτὰ τῆς ὥρας, δηλαδὴ περίπου 6.000 σελίδες μεγάλου σχήματος. Ἡ μηχανὴ εἶναι παραλλαγὴ τοῦ τύπου ποὺ χρησιμοποιεῖται στὸ Χόλλυγουντ. Τὸ ἴδιο εἶναι καὶ ἡ αὐτόματη φωτογραφικὴ μηχανὴ ποὺ τυπώνει 300 μ. περίπου θετικὸ φίλμ σὲ μισὴ ὥρᾳ.

Ὁ χώρος ποὺ κερδίζεται μ' αὐτὸ τὸ σύστημα εἶναι καταπληκτικὰ μεγάλος. Τὸ φίλμ μιᾶς σύγχρονης καθημερινῆς ἀπογευματινῆς ἐφημερίδας μπαίνει σὲ δυὸ μικρὰ κουτάκια 0,7X0,8 μ. ἐνῶ οἱ ἐφημερίδες χρειάζοντα χώρο στὸ ράφι 0,42X0,30 μ. καὶ τὸ ὕψος τους φθάνει τὰ 0,30 μ.

Γιὰ τὸ «διάβασμα» τῶν μικροφίλμ ὑπάρχει εἰδικὴ μηχανὴ. Τὸ φίλμ προβάλλεται σὲ εἰδικὴ ὀθόνη τετράγωνη μὲ πλευρὰ 0,40 μ. ποὺ μπορεῖ νὰ μικραίνει καὶ νὰ μεγαλύνῃ. Οἱ συσκευὲς αὐτὲς ἔχουν ἀπλὸ χερισμὸ καὶ μποροῦν νὰ χρησιμοποιηθοῦν εὐκόλᾳ ἀπὸ ἕνα ἄτομο.

Σὲ λιγότερο ἀπὸ δέκα χρόνια, ὅταν θὰ ἔχῃ τελειώσῃ ἡ φωτογράφησι τῶν ἐφημερίδων ἀπὸ τὸ συνεργεῖο τοῦ Βρεταννικοῦ Μουσείου, ὁποῖος θέλει, θὰ πηγαίνει ἐκεῖ καὶ θὰ ζητᾷ μιὰ ἐφημερίδα τοῦ περασμένου χρόνου ἢ καὶ τοῦ 1860 καὶ θὰ ἔχῃ τὸ ἀντίτυπο τοῦ φίλμ! μέσα σὲ λίγα λεπτά.

«London Calling»

ΤΑ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΑ ΤΗΣ ΑΝΑΣΥΓΚΡΟΤΗΣΕΩΣ

Τοῦ

ΔΗΜ. Ι. ΚΟΤΜΟΥΝΔΟΥΤΡΟΥ

(Γενικοῦ Γραμματέως τῆς Ἑλλήν. Φιλοτελικῆς Ἑταιρείας).

Συνήθεια τῶν πολιτισμένων κρατῶν ἔγινε τὸν τελευταῖο καρό, κάθε γεγονός ἱστορικό πού συμβαίνει στὴ χώρα τους, νὰ τὸ ἀπαθανατίζουν μετὸν φιλοτελισμό.

Ἔτσι καὶ ἡ Ἑλλάς μετὶ τῆ σειρά τῆς πρόκειται νὰ ἀπαθανατίσῃ τὴν ἀνασυγκρότησίν της σὲ μιὰ σειρά γραμματοσήμων πού τὰ ἔ-

καὶ τυπώθηκε σὲ 4.000.000 τεμάχια.

Τὸ τρίτο γραμματόσημο, ὀνομαστικῆς ἀξίας 1.300 δραχμῶν, μετὰράστασι πού συμβολίζει τὴν Ἀνοικοδόμησι, ἔχει χρῶμα οὐρανοκύανο καὶ τυπώθηκε σὲ 5.000.000 τεμάχια.

Τὸ τέταρτο γραμματόσημο, ὀνομαστικῆς ἀξίας 1.600 δραχμῶν,

θεσε σὲ κυκλοφορία στὶς 20 Σεπτεμβρίου 1951.

Τὸ πρῶτο γραμματόσημο, ὀνομαστικῆς ἀξίας 700 δραχμῶν, μετὰράστασι πού συμβολίζει τὴ Μηχανουργία, ἔχει χρῶμα πορτοκαλλί καὶ τυπώθηκε σὲ 27.000.000 τεμάχια.

Τὸ δεύτερο γραμματόσημο, ὀνομαστικῆς ἀξίας 800 δραχμῶν, μετὰράστασι πού συμβολίζει τὴν Ἀλιεία, ἔχει χρῶμα θαλασσί

μετὰράστασι πού συμβολίζει τὴ Γεωργία, ἔχει χρῶμα πρασινοφαίο καὶ τυπώθηκε σὲ 5.000.000 τεμάχια.

Τὸ πέμπτο γραμματόσημο, ὀνομαστικῆς ἀξίας 2.600 δραχμῶν, μετὰράστασι πού συμβολίζει τὴν Ὑφαντουργία, ἔχει χρῶμα γκριζοκόκκινο καὶ τυπώθηκε σὲ 5.000.000 τεμάχια.

Τὸ ἕκτο γραμματόσημο, ὀνομαστικῆς ἀξίας 5.000 δραχμῶν,

μετὰράστασι πού συμβολίζει τὸν Ἐξηλεκτρισμό, ἔχει χρῶμα θυσινί καὶ τυπώθηκε σὲ 4.000.000 τεμάχια.

Ὅλη ἡ σειρά εἶναι τυπωμένη μετὶ τῆ χαλκογραφικῆς μέθοδο (Gravée) ἀπάνω σὲ χαρτὶ ὑπόλευκο, λεῖο καὶ μετὰ ὑδατόσημο τὸ στέμμα.

Οἱ πρωτότυποι πλάκες ἔγιναν στὸ Λονδίνο, στὰ ἐργοστάσια τοῦ T. de la Rue, ἡ δὲ ἐκτύπωσις

στὴν Ἀθήνα, στὰ ἐργοστάσια τῆς Ε.Λ.Κ.Α.

Τὰ γραμματόσημα αὐτὰ θὰ κυκλοφορήσουν μέχρις ὅτου ἐξαντληθοῦν ὅλες οἱ ποσότητες. Ἀπὸ τίς πληροφορίες τῆς Ταχυδρομικῆς Ὑπηρεσίας γιὰ τὴν κατανάλωσι τῶν πρώτων ἡμερῶν, φαίνεται πὼς ἡ ἀναμνηστικὴ αὐτὴ σειρά ἔχει ἀρκετὸ φιλοτελικὸ ἐνδιαφέρον.

ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ ΠΟΛΥΤΕΛΕΙΑΣ

Μιά κυρία πήγε μιὰ μέρα σ' ἓνα κατάστημα πολυτελείας τῆς Μπόντ Στρήτ τοῦ Λονδίνου γιὰ νὰ ἐπιστρέψῃ ἓνα ζευγάρι παπούτσια πού εἶχε ἀγοράσει ἀπὸ κεῖ.

— Δὲν μοὺ κάνουν, εἶπε ἀπλὰ στὸν ὑπάλληλο. Δὲν μπορῶ νὰ περπατήσω μ' αὐτά.

— Κυρία μου, εἶπε ὁ ὑπάλληλος κυττάζοντάς την λίγο ἀφ' ὕψους, πελάτες πού εἶναι ἀναγκασμένοι νὰ περπατοῦν δὲν ἔρχονται νὰ ψωνίσουν ἀπὸ δώ.

Argosy

ΜΕ ΠΟΛΥ ΤΑΚΤ

Μιά ἐταιρεία ἀσφαλειῶν ζωῆς ζητοῦσε ἀπὸ τοὺς ὑπαλλήλους νὰ ἀναγγέλλουν μετὰ πολὺ τάκτ τὰ δυστυχήματα στοὺς συγγενεῖς τῶν ἀσφαλισμένων.

Μιά μέρα ἡ κυρία Ὁρμπού πήρε ἓνα τηλεφώνημα ἀπὸ τὴν ἐταιρεία.

— Καλημέρα σας, κυρία μου. Ἐδὼ ἀσφαλιστικὴ ἐταιρεία. Ἐχομε τὴν εὐχαρίστησι νὰ σας ἀναγγεῖλουμε ὅτι ὁ ἄνδρας σας κέρδισε ἓνα ἑκατομμύριο φράγκα σὲ ἓνα σιδηροδρομικὸ δυστύχημα.

Constellation

ΔΙΕΘΝΗΣ ΠΑΙΔΙΚΟΣ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΣΙ ΤΩΝ ΠΑΡΑΜΥΘΙΩΝ ΤΟΥ ΑΝΤΕΡΣΕΝ

*Υπό την προστασία του Υπουργείου Παιδείας, του Πατριωτικού
Ιδρύματος και της «Εκλογής».*

Τὸ Δανικὸν Ἰδρυμα Προστασίας τοῦ Παιδιοῦ (Red Barnet) ποὺ ἀνήκει στὴν Διεθνή Ἐνωσι Προστασίας τοῦ Παιδιοῦ τῆς Γενεύης, προκηρύσσει ἕνα παγκόσμιον παιδικὸ διαγωνισμὸ γιὰ τὴν εἰκονογράφησι δέκα παραμυθιῶν τοῦ Χάνς Χριστιανοῦ Ἀντερσεν.

Στὴν Ἑλλάδα τὴ διεξαγωγὴ τοῦ διαγωνισμοῦ ἀνέλαβαν ὑπὸ τὴν προστασία τοὺς ἀπὸ κοινοῦ τὸ Υπουργεῖον Παιδείας, τὸ Πατριωτικὸν Ἰδρυμα καὶ ἡ «Εκλογή».

Σκοπὸς τῆς ὥραίας αὐτῆς πρωτοβουλίας εἶναι νὰ λάβουν μέρος παιδιὰ ἀπὸ ὅλον τὸν κόσμον σὲ μιὰ κοινὴ προσπάθεια βοηθείας τῶν δυστυχισμένων παιδιῶν ποὺ πεινοῦν καὶ ὑποφέρουν σὲ πολλὰς χώρες. Τὰ καλύτερα σχέδια ἀπὸ κάθε χώρα θὰ σταλοῦν στὸ Δανικὸ Ἰδρυμα Προστασίας τοῦ Παιδιοῦ στὴν Κοπεγχάγη, τὸ ὁποῖον καὶ θὰ τὰ χρησιμοποιήσῃ γιὰ τὴν συγκέντρωσιν τῶν ὑλικῶν μέσων γιὰ τὴν πραγματοποιήσιν τοῦ ἀνθρωπιστικοῦ τοῦ ἔργου.

ΟΡΟΙ ΤΟΥ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΥ

1ον) Τὰ παραμύθια τοῦ Ἀντερσεν ποὺ θὰ εἰκονογραφηθοῦν εἶναι 10:

1. Τὸ ἀσχημόπαπο
2. Ἡ μικρὴ Σειρήνα
3. Ἡ μικρὴ μὲ τὰ σπέρτα
4. Μολυβένιος Στρατιώτης
5. Τὸ τσακμάκι τῆς μάγισσας
6. Τὰ καινούργια φορέματα τοῦ βασιλιᾶ
7. Τὸ ἀηδόνι
8. Ἡ βασιλοπούλα καὶ τὸ ρεβίθι
9. Χοιροβοσκὸς
10. Ἡ Κοντορεβιθούλα

2ον) Στὸν διαγωνισμὸ ἔχουν δικαίωμα νὰ λάβουν μέρος οἱ μαθηταὶ ὅλων τῶν σχολείων τῆς Ἑλλάδος, ἡλικίας 6 — 14 ἐτῶν.

3ον) Ἡ προθεσμία γιὰ τὴν ὑποβολὴ τῶν σχεδίων ἀρχίζει μὲ τὴν πρώτην ἡμέραν τοῦ σχολικοῦ ἔτους καὶ λήγει στίς 30 Ἰανουαρίου 1952.

4ον) Τὰ παιδιὰ εἶναι ἐλεύθερα νὰ διαλέξουν ὅ,τι μέσον σχεδιάσεως θέλουν (μολύβι, πέννα, ἀκουαρέλλα, παστέλ, σιλουέττα κ.λ.π.). Ἐπίσης καὶ στὸ σχῆμα τοῦ σχεδίου δὲν τίθεται κανένας περιορισμὸς.

5ον) Ὅσα παιδιὰ θέλουν νὰ λάβουν μέρος στὸ διαγωνισμὸ πρέπει νὰ ἐργασθοῦν ἐλεύθερα, χωρὶς μοντέλα ἢ χάραξι τοῦ σχεδίου ἀπὸ τρίτους.

6ον) Στὴν ὀπισθία πλευρὰ τοῦ κάθε σχεδίου πρέπει ν' ἀναγραφῇ τὸ ὄνομα, ἐπώνυμον, ἡ ἡλικία καὶ ἡ ἀκριβὴς διεύθυνσις τοῦ παιδιοῦ. Τὰ σχέδια πρέπει ἐπίσης νὰ φέρουν τὴ σφραγίδα τοῦ σχολείου.

7ον) Οἱ ὑπεύθυνοι διευθύνται τῶν σχολείων ὀφείλουν νὰ συγκεντρώσουν τὰ σχέδια καὶ νὰ τ' ἀποστείλουν στὴ Στέγη Γραμμάτων, κ. Κωνσταντῖνον Πάγκαλον, ὁδὸς Πατησίων, Ἀθήνας.

8ον) Τὰ 100 καλύτερα τῶν σχεδίων (ἀνὰ 10 γιὰ κάθε παραμύθι), τῶν ὁποίων ἡ ἐπιλογὴ θὰ γίνῃ ἀπὸ μιὰν ἐιδικὴ ἐπιτροπὴ, θ' ἀποσταλοῦν στὸ Ἰδρυμα Red Barnet στὴν Κοπεγχάγη.

Τὰ ἐπιτυχημένα σχέδια ποὺ θὰ συγκεντρωθοῦν ἀπὸ τὸ Δανικὸ Ἰδρυμα Προστασίας τοῦ Παιδιοῦ θὰ γίνουν ἰδιοκτησία τῆς Διεθνoῦς Ἐνώσεως Προστασίας τοῦ Παιδιοῦ, ἡ ὁποία θὰ κρίνῃ ἐλεύθερα γιὰ τὴν χρησιμοποίησιν τοὺς ὑπὲρ τοῦ ἔργου βοηθείας τῶν παιδιῶν ποὺ δυστυχοῦν.

Τὸ Υπουργεῖον Παιδείας ἔχει ἤδη ἀποστείλει ἐγκυκλίους σχετικὰς μὲ τὸ διαγωνισμὸ σ' ὅλα τὰ σχολεῖα τῆς Ἑλλάδος. Θὰ εἶναι εὐτύχημα ἂν στὴν ὥραία αὐτὴ παγκόσμια ἀμιλλὰ λάβουν μέρος ὅσο τὸ δυνατόν πρὸ πολλὰ Ἑλληνόπαιδα. Δὲν πρέπει ν' ἀπουσιάζουν τὰ παιδιὰ τῆς Ἑλλάδος ἀπὸ μιὰ τέτοια διεθνή ἐκδήλωσιν μ' ἕνα τόσο βαθιὰ ἀνθρωπιστικὸ σκοπὸ.

(Στὸ ἐρχόμενον τεῦχος θὰ ἐπανέλθωμε ἐπὶ τοῦ θέματος μὲ πρὸς πολλὰς λεπτομέρειας).

Η ΜΕΓΑΛΗ ΓΙΑΓΙΑ

(Διήγημα)

Τῆς
NANCY HALE

Εκείνο τὸν Αὐγουστο, ὅπου στὸ τέλος ἡ μεγάλη γιαγιά τοῦ μικροῦ, ἡ κ. Οὐέστ, παρέδωκε τὸ πνεῦμα, τὸ σπίτι ἦταν θαρροῦσες χωρισμένο σὲ ξεχωριστὰ κομμάτια. Ὁλητὴν ἡμέρα, ὅλη τὴ φθινοπωριάτικη κίτρινη ἡμέρα, τὸ ἐπάνω πάτωμα ἦταν τὸ ἄρρωστο διαμέρισμα, ὅπου ἡ γρηῃὰ γιαγιά διαρκῶς φώναζε καὶ καλοῦσε σὲ βοήθεια ἀνθρώπους πού εἶχαν πεθάνει πρὶν ἀπὸ πενήντα χρόνια. Κάτω ἦταν τὸ κανονικὸ σπίτι — τὰ καθημερινὰ δωμάτια καὶ ἡ κουζίνα καὶ οἱ ὑπηρετίες καὶ ἡ μαγείρισσα καὶ ἡ κόρη τῆς κυρίας Οὐέστ, ἡ κ. Καίμπριτζ. Ἐκεῖ θρискόταν καὶ τὸ βασίλειο τοῦ μικροῦ, ὁ κῆπος, γεμάτος ἀπὸ τὰ φθινοπωριάτικα λουλούδια, γεμάτος ἀπὸ γρύλλους, μετὶ τις περικοκλάδες καὶ τὴ χλόη καὶ τοὺς δυὸ θατράχους πού εἶχαν τὴ φωλιά τους κοντὰ στὴ θύση.

Μόνο τὴ νύχτα πῆγαιναν ὅλοι στὸ ἴδιο μέρος τοῦ σπιτιοῦ γιὰ ὕπνο, στὸ πάτωμα ὅπου βρίσκονταν οἱ καλοκαιρινὲς κρεββατοκάμαρες. Ἐκεῖνες τὶς ζεστές, ἀτέλειωτες νύχτες, ἡ ἄρρωστη πεταγόταν τρομαγμένη καὶ φώναζε — κάτι φωνὲς ἀσθενικὲς πού σ' ἔκαναν νὰ λυπᾶσαι. Ἀπὸ τό-

τε πού ἄρχισε νὰ χάνη τὰ λογικά της, τὸ σπίτι αὐτὸ, ὅπου ἔζησε μετὶ τὴν κόρη της εἴκοσι ὁλόκληρα χρόνια, εἶχε γίνεи γι' αὐτὴν — ἀνεξήγητο γιὰτί — ξενὰς ἐφιάλτης. Δὲν μπορούσε νὰ θρῆ ἡσυχία ἐκεῖ μέσα καὶ τὸ μόνο πού ζητοῦσε ἦταν νὰ φύγῃ. Μέσα στὸ φόβο της προσπαθοῦσε νὰ σηκωθῇ ἀπὸ τὸ κρεβάτι.

Ὁλητὴ νύχτα ἡ γέρικη ἀσθενική φωνὴ της ἀντηχοῦσε στὸ σπίτι: «Πατέρα! Πατέρα! ἔλα γρηγορά!» — καὶ οἱ σανίδες πού εἶχαν βάλει δεξιά καὶ ἀριστερά ἀπὸ τὸ κρεβάτι της γιὰ νὰ μὴν πέφτῃ χάμω, ὅλο ἔτριζαν. Καὶ ὕστερα ἀκουγες τὴ χαμηλὴ φωνὴ τῆς νοσοκόμου πού προσπαθοῦσε νὰ τὴν καθουχάσῃ. Μὰ ἡ γέρικη σπασμένη φωνὴ ἐξακολουθοῦσε νὰ ἀκούγεται μέσα στὸ σιωπηλὸ σπίτι: «Πατέρα! ἔλα καὶ πάρε με, πατέρα!» Ἐλα γιὰτί φοβάμαι, πατέρα!» Καὶ ἀκουγες τὰ θήματα τῆς νοσοκόμου πού περπατοῦσε στὰ νύχια γιὰ νὰ πάῃ στὸ λουτρό ἢ νὰ φτιάξῃ κάτι γιὰ νὰ πιῇ ἡ ἄρρωστή της. Τότε, τὸ σπίτι ἡσυχάζε γιὰ λίγο, ὅσο ἡ κυρία Οὐέστ κοιμόταν. Ὁμῶς τὸ ἀγοράκι ποτὲ δὲν ξυπνοῦσε τὴ νύχτα.

Ὅταν ἦταν πολλὴ ζέστη, ἡ για-

γιά του τοῦ ἔθαζε τὸ στρωματάκι του κοντὰ στὸ παράθυρο καὶ ἐκεῖ κοιμόταν θαριὰ ὡς τὸ πρῶτ. Προτοῦ πάῃ γιὰ ὕπνο, ἐκεῖ κατὰ τὰ μεσάνυχτα, ἡ γιαγιά του πάντα περνοῦσε νὰ δῇ μήπως ἡθελε τίποτε. Κοιμόταν μετὶ τις θαμβακερές του πιτζάμες, γυρισμένος στὸ πλάι μετὶ τὸ ἓνα πόδι τεντωμένο καὶ τὸ ἄλλο μαζεμένο σὰν νὰ ἔτρεχε, καὶ τὰ χέρια του πάνω ἀπὸ τὸ κεφάλι. Κοιμόταν θαθιά.

— Ὅταν κοιμάται, φαίνεται ἀκόμα σὰν μωρό, συλλογιζόταν ἡ γιαγιά.

Τὸ Αὐγουστιάτικο φεγγάρι ἔμπαινε ἀπὸ τὸ παράθυρο καὶ τοῦ φώτιζε τὸ μέτωπο καὶ τὶς ξανθὲς θλεφαρίδες του. Τὰ μαλλὰκια του εἶχαν μακρύνει τὸ καλοκαίρι καὶ ἔπεφταν σγουρὰ στὸ λαιμὸ του.

Πάντα κοιμόταν θαριὰ, ἀπὸ τὶς ἑπτὰ τὸ θράδυ, ὡς τὶς ἑπτὰ τὸ πρῶτ. Ἡ γιαγιά του φοβόταν μήπως τρομάξῃ ἀπὸ τὶς φωνὲς μέσα στὸ σκοτάδι, μὰ αὐτὸς ποτὲ δὲν εἶχε πάρει εἶδησι. Τὸ πρῶτ ἔτρωγε ἔξω, μαζί μετὶ τις ὑπηρετίες, στὸ τραπέζι τῆς κουζίνας. Ὑστερα τὸν πῆγαιναν ἀμέσως στὸν κῆπο. Τὸν ἔλεγαν Ρόμπερτ Καίμπριτζ, καὶ ποτὲ δὲν γνώρισε μητέρα, μόνο τὴ γιαγιά του εἶχε. Αὐτὴ τὸν ἔντυνε, αὐτὴ τοῦ κοῦμπωνε τὰ παπούτσια προτοῦ θγῇ ἔξω νὰ παίξῃ τὰ πρωινὰ, καὶ πάντα μετὶ τὴν ἐλπίδα ὅτι δὲν θὰ ἀκούσῃ τὶς φωνὲς τῆς μεγάλης γιαγιάς πού δὲν σταματοῦσαν ὅλη τὴν ἡμέρα. Συχνὰ κι' αὐτὴ ἀκόμη τρώμαζε.

Ὁλητὴν ἡμέρα ἡ κυρία Καίμπριτζ τριγύριζε μέσα στὸ μεγάλο, μελαγχολικὸ σπίτι, ἔκανε τοὺς λογαριασμούς καὶ ἔβλεπε τὸ μαγεῖρεμα καὶ διάβαζε ξαπλωμένη στὴν ψάθινη ξαπλωτὴ

πολυθρόνα πού ἦταν στὸ χῶλ. Ὁ ἥλιος ἔμπαινε ἀπὸ τὰ κλειστὰ ἐξώφυλλα καὶ ἐξάπλωνε στὰ σκοτεινὰ πατώματα. Οἱ καρέκλες ἦταν ὅλες ντυμένες μετὶ ἄσπρα λινὰ καλύμματα. Τὰ ἀσημένια θάζα εἶχαν μαυρίσει καὶ τὰ λουλούδια πού εἶχαν θαρρεῖς καὶ τὰ ἔδειχναν ἀκόμη πιὸ μαῦρα. Δίπλα τῆς ἡ κυρία Καίμπριτζ εἶχε μίαν κούπα μετὶ κρύο νερὸ καὶ ἐκεῖ μέσα ἔβρεχε ἓνα πανί καὶ τὸ ἔθαζε στὸ μέτωπό της. «Ἀδελφούλα μου, Λουίζα! ποῦ εἶσαι; Δὲν μπορούμε νὰ πᾶμε πιὸ γρηγορά στὸ σπίτι;» Ἐλα καὶ φοβάμαι τόσο πολὺ!» ἀκουγόταν ἀπὸ πάνω ἡ ἀσθενική, ἀπελπισμένη φωνή. Ἡ κυρία Καίμπριτζ γύριζε τὴ σελίδα καὶ ἔβρεχε τὴν κομπρέσσα της. Ἡ θεία Λουίζα εἶχε πεθάνει προτοῦ γεννηθῇ αὐτὴ.

Ἡ κυρία Καίμπριτζ ἔτρωγε τὸ μεσημέρι μετὶ τὸν Ρόμπερτ ἔξω, στὸ στρογγυλὸ τραπέζι κάτω ἀπὸ τὰ δέντρα. Ὁ μικρὸς ἦταν ὁλοκόκκινος καὶ τὰ μαλλιά του πέφτανε στὸ μέτωπό του καὶ καθὼς καθόταν στὸ τραπέζι κουνοῦσε πέρα-δῶθε τὰ πόδια του. Ὑστερα πῆγαινε γιὰ ὕπνο στὸν ψάθινον καναπέ στὸ καλοκαιρινὸ σπιτάκι καὶ ἡ κυρία Καίμπριτζ γύριζε στὸ σπίτι. Δὲν μπορούσε νὰ μένῃ πολὺ στὸν ἥλιο — τὴν ἔπιανε πονοκέφαλος.

Πιὸ ὕστερα, ἀνέβαινε νὰ δῇ τὴ μητέρα της ποτὲ ὅμως δὲν ἔμενε πολὺ, γιὰτί καθὼς δὲν μπορούσε νὰ τὴν γνωρίσῃ, τὴν ἔπαιρνε γιὰ ξένη, τρώμαζε καὶ φώναζε πιὸ δυνατὰ ἀπὸ ὅ,τι συνήθως.

Ἡ γρηῃὰ γιαγιά ἦταν μίαν σταλιά κάτω ἀπὸ τὸ σεντόνι της. Τὸ πρόσωπό της ἦταν ρυτιδωμένο καὶ κοκαλιάρικο καὶ ἡ κυρία Καίμπριτζ κυττοῦσε τὴ μητέρα της πού τὴ μεγάλωσε καὶ τὴν

περιποιήθηκε τόσα χρόνια και σκεφτόταν — έτσι θα ήταν ή μητέρα πάντα. Αυτή είναι ή πραγματική μορφή της... Προσπαθούσε να κρατήσει για λίγο το μικρό χλωμό χέρι της, να το χαϊδέψει, μα εκείνη τό τραβούσε τρομαγμένη και ζάρωνε στη γωνιά της και την κυττούσε με τὰ ἀνέκφραστα μάτια της που πετιόντουσαν ἀπὸ τὶς κόγχες τους και κρύβανε τὰ ἀληθινὰ μάτια τῆς Τζέην Ουέστ — τῆς Τζέην Γκάρντινερ που εἶχε γεννηθῇ πρὶν ἀπὸ ὀγδοντατέσσερα χρόνια.

“Ενα ἀπόγευμα ἡ νοσοκόμος ἔφερε στὴν κυρία Καίμπριτζ ἕνα χαρτί. Κουνούσε τὸ κεφάλι της και χαμογελοῦσε εἰρωνικά. «Χθὲς βράδυ» εἶπε, «ἤθελε νὰ γράψῃ. Εἶπε πὼς ἤθελε νὰ γράψῃ ἕνα γράμμα. Πάρτε το. Τὸ φύλαξα γιὰ νὰ σὰς τὸ δώσω».

Ἡ κυρία Καίμπριτζ διάβασε τὶς ἴδιες ἀπελπισμένες λέξεις :

Πατέρα μου, ἀγαπημένε, ἔλα γρήγορα! ἐγὼ καὶ ἡ Λουίζα φοβόμαστε πολὺ μέσα σ’ αὐτὸ τὸ σπίτι... περιμέναμε τόσο πολὺ στὸ σταθμό...

Ἡ κυρία Καίμπριτζ ἀναστέναξε και δίπλωσε τὸ χαρτί. Τὴν ἀγαποῦσε πολὺ τὴ μητέρα της, τώρα ὅμως καταλάβαινε πὼς δὲν μπορούσε νὰ τὴ βοηθήσῃ. Τὰ δονόματα και τὰ μέρη που ἀνέφερε ἡ μητέρα της, ἡ κυρία Καίμπριτζ τὰ εἶχε ἀκούσει μαρὸ κοριτσάκι νὰ τῆς τὰ διηγῆται ὅταν τὴν ἔβαζε νὰ κοιμηθῇ. Τῆς φαινόταν παράξενο πὺ ἡ μητέρα της θυμόταν μέσα στὴν ἀγωνία της τόσο παλιὰ πράγματα και καταλάβαινε πὼς τὸ παιδί δὲν ἔπρεπε νὰ ἀκούῃ αὐτὲς τὶς φωνὲς και τὰ δονόματα ἀνθρώπων που εἶχαν πεθάνει πρὶν ἀπὸ χρόνια.

Ὁ Ρόμπερτ εἶχε θγῇ ἔξω στὸ βάλτο νὰ μαζέψῃ ἀκρίδες. Ὁ ἱδρώτας ἔτρεχε ποτάμι στὴ γυ-

μνή του πλάτη. Καθόταν στὰ γόνατά του με τὰ χέρια χάμω γιὰ νὰ κρατῇ ἰσορροπία και τὸ μεγάλο ψάθινο καπέλλο του τὸν σκέπαζε σὰν ὀμπρέλλα. Μιὰ πρᾶσινη ἀκρίδα εἶχε καθῆσει σ’ ἕνα φύλλο, ἐκεῖ δίπλα του. Νά! τώρα θὰ ἀπλωνε τὸ ἡλιοψημένο χεράκι του νὰ τὴν πιάσῃ. Μὰ ἡ ἀθλία πήδαγε τόσο γρήγορα! ὥσπου νὰ σηκώσῃ τὸ χέρι του ἀπὸ χάμω, ἔχανε τὴν ἰσορροπία του και ἔπεφτε στὸ νωπὸ χῶμα.

Στὸ τέλος θαρῆθηκε. Σηκώθηκε και πῆρε σιγὰ-σιγὰ τὸ δρόμο γιὰ τὸ σπίτι. Τὸ παντελόνι του ἀπὸ πίσω εἶχε γίνει κατὰμαυρο.

“Εκεῖ στὴν ἄκρη τοῦ ἔλους, ἀνάμεσα στὰ ψηλὰ χορτάρια, τὸ μέρος ἦταν γεμάτο γρύλλους. Καθὼς περνοῦσε με γυμνοὺς τοὺς ὤμους, τὰ χόρτα τὸν γαργαλοῦσαν. Τὰ μῆλα ὠρίμαζαν στὰ δέντρα. “Ενα μῆλο ἔπεσε ξαφνικά μπροστά του και κύπησε θαρῇ στὴ γῆ. Ὁ Ρόμπερτ τινάχτηκε. “Εφτασε στὴν κληματαριά που ἀπλωνόταν σκιερὴ ἀπὸ πάνω του, φορτωμένη με τὰ τσαμπιά τὰ σταφύλια. “Οσα ἔφτανε τὰ εἶχε μαδῇ σὲ τὸ κάτω μέρος γιὰ νὰ παίξῃ πεντόβολα. “Ανέθηκε τὰ σκαλοπάτια, πέρασε στὸν κῆπο και πῆγε νὰ δῇ τοὺς θατράχους του.

Οἱ βάτραχοι κάθονταν ὁ ἕνας ἀπέναντι στὸν ἄλλο και ἀνοιγόκλειναν τὰ γυαλιστερά τους μάτια. Ζεσταίνονταν πολὺ και ἦταν θρώμικοι. Ὁ Ρόμπερτ ἔπιασε τὸν πιὸ μεγάλο που τὸν ἀγαποῦσε και πιὸ πολὺ και ἄρχισε νὰ τὸν ξεσκονίζει με τὴν ἄκρη τοῦ πανταλονιοῦ του. Ὁ ἄλλος τρύπωνε στὴ φωλιά του, στὰ θεμέλια τοῦ σπιτιοῦ.

Ὁ Ρόμπερτ προχώρησε, ἔστρι-

ψε ἀπὸ τὴ γωνιά τοῦ σπιτιοῦ και σκαρφάλωσε σ’ ἕνα σιδερένιο στύλο. Μὲ τὸν ἥλιο ἡ μπογιά εἶχε μαδῇσει και ὅταν προσπάθησε νὰ γλυστρήσῃ κάτω, τὰ ξέφτια της μπλέξανε στὰ ροῦχα του και γρατζούνιζαν τὰ πόδια του. Ξαναπροσπάθησε, μὰ ἄδικα. Στὸ τέλος πῆγε και ἐξάπλωσε στὸ χορτάρι κάτω ἀπὸ ἕνα δέντρο. Τὸ χορτάρι εἶχε πολὺ καιρὸ νὰ κοπῇ και τὰ φυλλαράκια του τοῦ γαργαλοῦσαν τὴν πλάτη. Τὰ μυρμήγκια που τριγύριζαν ἐκεῖ πῆγαν στὸν Ρόμπερτ. Γρατζούνισαν τὴν πλάτη του και τὴ γέμισαν κοκκινίλλες.

Κύτταξε ἀπὸ πάνω του τὰ πυκνὰ φύλλα που παίζανε στὸ γαλάζιο φόντο τοῦ οὐρανοῦ. Ὁ ἱδρώτας ἔτρεχε στὸ πρόσωπό του. Αὐτὸ που ἤθελε ἦταν νὰ ἔρθῃ κάποιος νὰ τὸν ἀπαλλάξῃ ἀπὸ τὸ μαρτύριο αὐτό. Σηκώθηκε και πῆγε νὰ θρῇ τὴ γιαγιά του.

“Ἦταν ξαπλωμένη στὴν ψάθινη πολυθρόνα στὸ χῶλ, με τὴν κομπρέσσα πεσμένη στὰ μάτια. Ὁ Ρόμπερτ πῆγε και στάθηκε δίπλα της. Ἡ ἀναπνοή του ἄγγιζε τὸ πρόσωπό της, μὰ ἐκείνη δὲν ἔυπνησε. Τὸ χέρι της εἶχε πέσει ἄτονο και πότε-πότε τινάζοταν.

«Πατέρα! Πατέρα! γιατί δὲν ἔρχεσαι!» ἀκούστηκε ἀπὸ πάνω μιὰ τρομαγμένη φωνή. Ὁ Ρόμπερτ θγῇκε σὲ μύτες τῶν ποδιῶν του ἀπὸ τὸ χῶλ και ἀνέβηκε τὴ σκάλα φοβισμένος ἕνα-ἕνα σκαλί.

Πῆγε στὸ δωμάτιο ἀπὸ ὅπου ἔρχοταν ἡ φωνή. “Εκεῖ, μέσα στὸ κρεβάτι της, θρισκόταν ἡ μεγάλη γιαγιά. Πόσο μικρὴ ἦταν! Δεξιὰ και ἀριστερὰ τῆς εἶχαν βάλεῖ αὐτὰ τὰ ἐϋλά, σὰ φράκτη. Ὁ Ρόμπερτ πῆγε στὸ κρεβάτι και τέντωσε τὸ λαιμό του γιὰ νὰ

δῇ κάτω ἀπὸ τὶς σανίδες. “Ἡ μεγάλη γιαγιά ἔκλαιγε.

— Τί ἔχεις, γιαγιάκα; ρώτησε με τὴν καθαρὴ φωνούλα του. Ποῦναι;

“Απλῶσε τὸ σκελετωμένο της χέρι και ἔπιασε τὸ ζεστὸ τρυφερό χεράκι τοῦ μικροῦ.

— Βοήθησέ με! φώναξε κλαίγοντας. Εἰσαι μεγάλο παιδί. “Απὸ που ἔρχεσαι;

— “Απὸ τὸ βάλτο, γιαγιάκα, εἶπε ὁ Ρόμπερτ. Μὴ φοβᾶσαι, γιαγιά μου.

— Βοήθησέ με! φοβᾶμαι ἐδῶ μέσα ἔτσι μοναχὴ που εἰμαι!

— Θὰ σὲ βοηθήσω, εἶπε ὁ Ρόμπερτ. Κύτταξε τὸ πρόσωπό της και τοῦ ἔκανε ἐντύπωση πόσο μικρὸ ἦταν.

— Μὴ φεύγῃς. Μὴν τοὺς ἀφήσῃς νὰ ἔρθουν τὸ βράδυ! Εἰσαι κοτζᾶ μου παιδί!

— Καλὰ, εἶπε ὁ Ρόμπερτ κρατώντας τὸ τρεμάμενο, κοκκαλιάρικο χέρι της.

— Θέλω τὸν πατέρα μου! δὲν μπορῶ νὰ τὸν βρῶ. Καὶ ἄρχισε νὰ τραβιέται μέσα στὸ κρεβάτι προσπαθώντας νὰ σηκωθῇ.

— “Ἦταν νὰ ἔρθῃ; ρώτησε ὁ Ρόμπερτ και πάτησε σὲ μύτες τῶν ποδιῶν του γιὰ νὰ ψηλώσῃ ὅσο μπορούσε περισσότερο.

— Ναί! ἦταν νὰ ἔρθῃ, νὰ πάρῃ τὴ Λουίζα και μένα — πρὶν ἀπὸ πολὺν καιρὸ — μὰ δὲν μπορῶ νὰ τὸν βρῶ πουθενά.

— Θέλεις νὰ πάω νὰ τὸν βρῶ ἐγώ;

— Θὰ πᾶς; πές μου, θὰ πᾶς; “Α! “Αν μπορούσες νὰ τὸν θρῇς... Πατέρα!

Ὁ Ρόμπερτ ἄφησε μαλακὰ τὸ χέρι της και ξεκίνησε γιὰ κάτι. Στὸ κεφαλόσκαλο εἶδε τὴ για-

για του. 'Ανέβαινε στη μεγάλη γιαγιά. Τό χώλ ήταν μεγάλο και σκοτεινό και ο Ρόμπερτ ήταν μικρός, ζεστός και τὰ μαλλιά του ήταν όλόχρυσα.

— Ρόμπερτ, ήσουν στήσ γιαγιάς; Δέν σοῦ εἶπα πῶς δέν πρέπει νά πηγαίνης ἐκεῖ; Εἶναι πολὺ ἄρρωστη· πάρα πολὺ.

— Δέν ἔχει τίποτα· μόνο πού φοβάται, γιαγιά, εἶπε ὁ Ρόμπερτ. Περιμένει τὸν μπαμπά της. Εἶναι καιρὸς τώρα πού κι' αὐτὴ

καὶ ἡ Λουίζα τὸν περιμένουν. Πάω νὰ τὸν βρῶ.

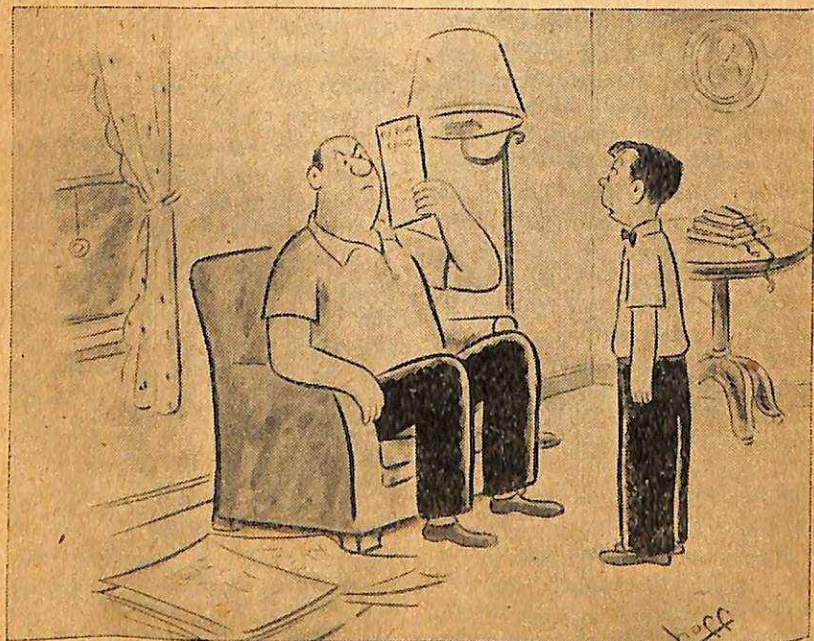
Ἄρχισε νὰ κατεβαίνει βιαστικά τὴ σκάλα. Ἀπὸ τὸ δωμάτιο στὸ θάθος τοῦ μεγάλου χώλ ἡ τρομαγμένη φωνὴ ξανάρχισε:

— Πατέρα! εἰμαι ὀλομόναχη! Πατέρα, ἔλα γρήγορα!

Ὁ Ρόμπερτ στάθηκε μιὰ στιγμή. Γύρισε κ' εἶπε:

— Ἡσύχασε. Πάω νὰ τὸν φέρω. Ἡ φωνὴ δέν ξανακούστηκε πιά.

ΟΙ ΒΑΘΜΟΙ ΤΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ

— Δέν ξέρω τί φταίει σέ μένα, μπαμπά, τὸ περιβάλλον ἢ ἡ κληρονομικότης...

ΤΟ ΣΥΜΠΑΝ

Σύμφωνα με τὴν κοσμολογικὴ θεωρία τοῦ Χόϋλ

Ἀπὸ τὸ «TIME»

Η κοσμολογία, δηλαδή ἡ ἐπιστήμη πού μελετᾷ τὸ σύμπαν, θεωρεῖται ἕνας τομέας δύσκολος καὶ ἀπρόσιτος στὸ εὐρὺ κοινό. Ὡστόσο, ἡ νέα θεωρία πού ἐκθέτουμε ἐδῶ σὲ γενικὲς γραμμὲς προκάλεσε μεγάλο ἐνδιαφέρον σὲ ἑκατομμύρια ἀναγνώστες στὴν Ἀγγλία καὶ στὴν Ἀμερική. Οἱ ραδιοφωνικὲς ὁμιλίες τοῦ Φρέντ Χόϋλ ἀπὸ τὸ B.B.C. γιὰ τὴ «Νέα Κοσμολογία» προκάλεσαν τέτοιο ἐνθουσιασμό πού χρειάστηκε νὰ ἐπαναληφθοῦν. Ἐπίσης τὸ βιβλίο του «Ἡ φύσι τοῦ Σύμπαντος» μέσα σὲ ἐλάχιστο χρονικὸ διάστημα πούληθηκε σὲ 60.000 ἀντίτυπα, πρᾶγμα πού ἀποτελεῖ ρεκόρ γιὰ ἐπιστημονικὸ βιβλίο.

★

Τὸ 1937 ὁ Φρέντ Χόϋλ, 22 ἐτῶν, καὶ ὁ Ράϋμοντ Ἀρθουρ Λύτλετον, 25 ἐτῶν, νεαροὶ καθηγητὰ τῶν μαθηματικῶν στὸ Πανεπιστήμιο τοῦ Καίμπριτζ, ἀποφασίσαν νὰ ἐξηγήσουν τὸ σύμπαν: νὰ μελετήσουν ὄχι ἀπλῶς τὶς κινήσεις τῶν ἀστρῶν καὶ τῶν νεφελωμάτων, ἀλλὰ ὀλόκληρο τὸν ἀπέραντο μηχανισμό του σὲ συνάρτησι μετὰ τὸ χρόνο καὶ τὸ χρονο, τὴν ὕλη καὶ τὴν ἐνέργεια. Σήμερα ἡ περίεργη θεωρία τους ἀ-

ποτελεῖ μιὰ ἀπὸ τὶς σπουδαιότερες συμβολὲς τῆς Μεγάλης Βρετανίας στὴ σύγχρονη ἐπιστημονικὴ φιλοσοφία. Φυσικὰ ἡ θεωρία αὐτὴ ἔχει καὶ τοὺς ἀντιπάλους της. Ἀπὸ τὸ 1930 περίπου, πού ὁ Σέρ Τζέιμς Τζήνς καὶ ὁ Σέρ Ἀρθουρ Στάνλεϋ Ἐντινγκτων ὡδήγησαν τὴ φαντασία τοῦ ἀνθρώπου στὰ ἀχανῆ βάθη τοῦ σύμπαντος δέν διατυπώθηκε τολμωρότερη κοσμολογικὴ θεωρία ἀπὸ τὴ θεωρία τοῦ Χόϋλ καὶ τοῦ Λύτλετον.

Ἀπὸ τὶς ἡμέρες τοῦ Ἐντινγκτων καὶ τοῦ Τζήνς ἡ ἐπιστήμη ἔκαμε τεράστια βήματα προόδου. Ἐγινε γνωστὸ ὅτι τὸ κύριο χημικὸ συστατικὸ τῶν ἀστρῶν εἶναι ὕδρογόνο καὶ ὅτι πηγὴ τῆς ἐνεργείας τους εἶναι οἱ πυρηνικὲς ἀντιδράσεις πού μετατρέπουν τὸ ὕδρογόνο σὲ ἥλιον. Οἱ ἀστέρες καὶ τὰ νεφελώματα μελετήθηκαν καὶ ταξινομήθηκαν, γενικὴ ὁμῶς θεωρία περὶ τοῦ σύμπαντος δέν εἶχε διατυπωθῇ.

Ἡ διαπλανητικὴ οὐσία.

Ὁ Χόϋλ καὶ ὁ Λύτλετον, ἀκόμη καὶ πρὶν ἀρχίσουν νὰ συνεργάζονται, εἶχαν δώσει ἰδιαίτερη σημασία στὸ νεώτερο ἐπιστημονικὸ δεδομένο ὅτι τὸ μεγαλύτερο ποσοστὸ τῆς ὕλης τοῦ σύ-

μπαντος δὲν ἀποτελεῖται ἀπὸ τὰ ἄστρα, ἀλλὰ ἀπὸ τῆ μεταξὺ τῶν ἀστρῶν ἀραιή οὐσία. Τὴν νύκτα, ὅταν ἡ ἀτμόσφαιρα εἶναι καθαρὴ, μπορεῖ κανεὶς νὰ διακρίνῃ ἀκόμη καὶ μὲ γυμνὸ μάτι τὰ νεφελώματα τῆς «διαπλανητικῆς οὐσίας». Μοιάζουν μὲ μαύρες τρύπες ὅπως αὐτὲς ποὺ διακρίνονται στὸ Γαλαξία. Μὲ τὸ τηλεσκόπιο ἡ διαπλανητικὴ οὐσία φαίνεται σὰν σκοτεινὰ μακριὰ κύματα καὶ σὰν μεγάλες στρογγυλὲς κηλίδες, μερικές ἀπὸ τίς ὁποῖες ἔχουν τέτοιες διαστάσεις ὥστε τὸ φῶς (μὲ ταχύτητα 186.000 μιλίων στὸ δευτερόλεπτο) κάνει 100 χρόνια γιὰ νὰ τίς διασχίσῃ. Ἡ διαπλανητικὴ οὐσία ἀποτελεῖται κυρίως ἀπὸ ὕδρογόνο, τὸ ὁποῖο κατὰ τόπους εἶναι ἀναμειγμένο μὲ βαρύτερα στοιχεῖα. Ἡ οὐσία αὕτη εἶναι ἀραιότερη ἀπὸ τὸ «κενὸ» ποὺ πετυχαίνουμε ἐργαστηριακῶς, στὸ σύνολό τῆς ὅμως εἶναι πολὺ βαρύτερη ἀπὸ τὴν οὐσία τῶν ἀστρῶν ποὺ βρίσκονται σκοπισμένα μέσα τῆς.

Πολλοὶ ἀστρονόμοι παραδέχονται ὅτι τὰ ἄστρα δὲν εἶναι τίποτε ἄλλο ἀπὸ συμπυκνώσεις τῆς διαπλανητικῆς οὐσίας. Οἱ Χόουλ καὶ Λύτλετον, προχωρώντας περισσότερο, κατέληξαν στὸ συμπέρασμα, ὅστερα ἀπὸ μακρόχρονο μαθηματικὸς ὑπολογισμούς, ὅτι αὐτὰ ποὺ συμβαίνουν σ' ἓνα ἄστρο κατὰ τὴν διάρκειά τῶν δισεκατομμυρίων ἐτῶν τῆς ζωῆς του, ἐξαρτῶνται ἀπὸ τὸ ποσό τῆς διαπλανητικῆς οὐσίας ποὺ τὸ ἄστρο αὐτὸ κατάφερε νὰ ἀπορροφήσῃ. Ὅταν ἀπορροφήσῃ μικρὸ ποσοστὸ διαπλανητικῆς οὐσίας, παραμένει ἄστρο κοινὸ ὅπως εἶναι ὁ ἥλιος. Ὅταν ἀπορροφήσῃ μεγάλο ποσοστὸ διαπλανητικῆς οὐσίας σιγὰ-σιγὰ χάνει

τὴ σταθερότητά του καὶ τελικὰ ἐκρήγνυται.

Πῶς δημιουργήθηκαν οἱ Γαλαξίες.

Κατὰ τὸν Χόουλ καὶ τὸν Λύτλετον τὸ σύμπαν δὲν ἔχει οὔτε ἀρχὴ οὔτε τέλος οὔτε περιφέρειά μέσα στὸ χῶρο καὶ στὸ χρόνο. Εἶναι δύσκολο νὰ ἀποφασίσῃ κανεὶς πῶς πρέπει νὰ ἀρχίσῃ τὴν περιγραφή ἑνὸς τέτοιου ἀντικειμένου μὲ χωρὶς ἀρχὴ καὶ χωρὶς τέλος. Ἕνας τρόπος θὰ ἦταν νὰ φαντασθοῦμε τὸ διάστημα ὁμοιόμορφα γεμάτο μὲ ἀραιὸ ὕδρογόνο, τὸ ὁποῖο εἶναι τὸ ἀπλούστερο καὶ ἐλαφρότερο ἀπὸ τὰ στοιχεῖα. Τὸ ὁμοιογενὲς αὐτὸ ἀέριο παρουσιάζει μιὰ «ἐλκτικὴ ἀστάθεια». Τὰ ἄτομά του ἔλκονται ἀμοιβαίᾳ καὶ σιγὰ-σιγὰ σχηματίζουν πυκνώματα, ὅπως περὶπου ἓνα λεπτὸ στρώμα νεροῦ πάνω σ' ἓνα τζάμι σχηματίζει σταγόνες. Τὰ πυκνώματα αὐτὰ ἢ νέφη, ταξιδεύοντας στὸ διάστημα δισεκατομμύρια χρόνια, ἐνώνονται θαμνηδὸν καὶ ἀποτελοῦν τεράστιες ἀέρινες μάζες ποὺ τὸ θάρος τους εἶναι ὅσο τὸ θάρος δισεκατομμυρίων ἀστρῶν. Οἱ μάζες αὐτὲς ἀπὸ ὕδρογόνο, ποὺ στὴν οὐσία εἶναι σχηματιζόμενοι Γαλαξίες, σιγὰ-σιγὰ ἀποκτοῦν μιὰ περιστροφικὴ κίνησι. Ἡ φυγόκεντρος δύναμι τοὺς δίδει τὸ σχῆμα δίσκου ποὺ ἡ διάμετρός του ἔχει μῆκος 60.000 ἐτῶν φωτὸς καὶ τὸ πάχος του 10. Στὸ ἐσωτερικὸ τοῦ δίσκου τὰ μόρια τοῦ ἀερίου ὅλο καὶ πυκνώνουν καὶ θερμαίνονται ὑπὸ τὴν ἐπίδρασι τῆς κεντρομόλου δυνάμεως ποὺ μετατρέπεται σὲ θερμότητα. Ὅταν ἓνα νέφος ὕδρογόνου πυκνώσῃ σὲ σημεῖο ποὺ ἡ διάμετρός του νὰ φθάσῃ τὸ ἓνα ἑκατομμυριοστὸ τοῦ ἀρχικοῦ τῆς μή-

κους, στὸ κέντρο τοῦ ἀναπτύσσεται θερμότης ἱκανὴ νὰ προκαλέσῃ πυρηνικὲς ἀντιδράσεις οἱ ὁποῖες μετατρέπουν τὸ ὕδρογόνο σὲ ἥλιον. Ἡ μετατροπὴ αὕτη συνοδεύεται μὲ τὴν ἀποδέσμευσι τεραστίας ἐνεργείας.

Τὰ συνήθη ἄστρα, ὅπως ὁ ἥλιος, εἶναι ἓνα τέτοιο συμπυκνωμένο λαμπρὸ νέφος πάνω στὸ ὁποῖο γίνονται πυρηνικὲς ἀντιδράσεις. Μόλις ἡ ἐνέργεια ποὺ παράγεται ἀπὸ τίς ἀντιδράσεις αὐτὲς ἰσοσταθμισθεῖ μὲ τὴν ἐνέργεια ποὺ ἀκτινοβολεῖται, τὸ ἄστρο ἀποκτᾷ μιὰ σταθερότητα. Ἄν τὸ ἄστρο ἦταν μεμονωμένο καὶ ἀνεξάρτητο, γιὰ δισεκατομμύρια χρόνια θὰ ἐξακολουθοῦσε νὰ «καίῃ» τὸ ὕδρογόνο του.

Αὐξηση τοῦ μεγέθους τῶν ἀστρῶν.

Τὰ περισσότερα ἄστρα δὲν εἶναι μεμονωμένα. Στους σχηματιζόμενους γαλαξίες, καὶ τὰ ἄστρα καὶ τὸ μεταξύ τους ἀέριο κινεῖται περιστροφικὰ καὶ σχηματίζουν δίνες. Στὶς δίνες αὐτὲς παρὰσφύρονται καὶ τὰ γύρω ἄστρα. Ὅταν ἓνα ἄστρο θρῆθῃ μέσα σὲ πυκνώματα τῆς διαπλανητικῆς οὐσίας, ἀρχίζει νὰ παρὰσύρῃ πίσω του ὀρισμένα μόριά της. Μερικὰ ἀπὸ τὰ μόρια αὐτὰ ἀλληλοσυγκρούονται καὶ μὲ ὀρμὴ πέφτουν πάνω στὸ ἄστρο, αὐξάνοντας ἔτσι τὸν ὄγκο του.

Ὅταν ἓνα ἄστρο συγκεντρώσῃ πάρα πολὺ διαπλανητικὴ οὐσία, ὁ μεγάλος ὄγκος του τὸ ἀναγκάζει νὰ καίῃ τὸ ὕδρογόνο του μὲ ταχύτερο ρυθμὸ. Αὐτοῦ τοῦ εἶδους τὰ ἄστρα λάμπουν χίλιες φορές περισσότερο ἀπὸ τὸν ἥλιο. Μοιάζουν μὲ τὸν φιλόδοξο ἄνθρωπο ποὺ ἐξαντλεῖ γρηγορώτε-ρα τὸν ἑαυτοῦ καὶ φθάνει συν-

τομώτερα στὸ τέλος του. Κατὰ τὸν Χόουλ, τὰ ὑπερμεγέθη αὐτὰ ἄστρα καταναλίσκουν τὸ ὕδρογόνο τους σὲ 500 περίπου ἑκατομμύρια χρόνια, ἐνῶ τὰ μικρὰ «συνετὰ» ἄστρα, ὅπως ὁ ἥλιος, τὸ καταναλίσκουν σὲ 50 δισεκατομμύρια χρόνια.

Ὅταν ὅλη ἡ ποσότης τοῦ ὕδρογόνου ἑνὸς ἄστρου μετατραπῇ σὲ ἥλιον, τὸ ἄστρο ἀρχίζει νὰ μικραίνει. Καθὼς ἡ ὕλη του μαζώνεται πρὸς τὸ κέντρον του, ἡ θερμοκρασία στὸ σημεῖο αὐτὸ συνεχῶς αὐξάνει. Ἡ συστολὴ τοῦ ἄστρου ἔχει καὶ μιὰ ἄλλη συνέπεια: νὰ αὐξηθῇ ἡ ταχύτητα τῆς περιστροφῆς του. Συμβαίνει δηλαδὴ ὅτι γίνεται μὲ τὸν παγοδρόμο ποὺ στριφογυρίζει γρηγορώτερα ὅταν κολλήσῃ τὰ χέρια του στὸ κορμὶ του. Τελικὰ τὸ ἄστρο ἐποκτᾷ τόσο μεγάλη περιστροφικὴ κίνησι, ὥστε μερικὰ κομμάτια ἀπ' αὐτὸ ἀρχίζουν νὰ ἐκτοξεύονται στὸ διάστημα.

Καμμιά φορὰ τέτοιες ἐκτοξεύσεις δὲν γίνονται. Τὸ ἄστρο ὅμως ἐξακολουθεῖ νὰ συστέλλεται, καὶ συγχρόνως νὰ περιστρέφεται μὲ μεγαλύτερη ταχύτητα καὶ νὰ ἀποκτᾷ μεγαλύτερη θερμοκρασία. Κατὰ τοὺς ὑπολογισμοὺς τοῦ Χόουλ, στὴν περίπτωσι αὕτη τὸ ἄστρο μπορεῖ νὰ γίνῃ μικρότερο ἀκόμη καὶ ἀπὸ τὴ Γῆ. Ἡ ὕλη του ὅμως ἀποκτᾷ καταπληκτικὸ θάρος: μιὰ κυβικὴ ἴντσα ἀπὸ τὸ κέντρο του ἔχει θάρος ἓνα δισεκατομμύριο τόννους. Ἡ περιφέρειά του ἀπὸ τὴν ὁποία ἐκπέμπονται ἀκτίνες X περιστρέφεται μὲ ταχύτητα 100 ἑκατομμυρίων μιλίων τὴν ὥρα.

Ὅταν ἡ θερμοκρασία τοῦ ἐσωτερικοῦ τοῦ ἄστρου πλησιάσῃ τὸ 300 πλάσιο τῆς θερμοκρασίας τοῦ ἐσωτερικοῦ τοῦ ἡλίου, ἀρχί-

ζουν νέες πυρηνικές αντιδράσεις, οι οποίες μετατρέπουν το ήλιον σε βαρύτερα στοιχεία (σίδηρο, ούράνιο). Οι αντιδράσεις αυτές απορροφούν ενέργεια και έτσι η θερμοκρασία του εσωτερικού του άστρου πέφτει. Στο σημείο αυτό επέρχεται η καταστροφή του άστρου με μία τρομακτική έκρηξη που λέγεται «σουπερνόβα».

Πώς δημιουργήθηκαν οι πλανήτες.

Ο Χόυλ και ο Λύττλετον δίδουν ιδιαίτερη σημασία στο φαινόμενο «σουπερνόβα», γιατί πιστεύουν ότι από τέτοιες καταστρεπτικές εκρήξεις έχουν προέλθει τα πλανητικά συστήματα. Πολλά χαρακτηριστικά του ήλιακού συστήματος επιβεβαιώνουν τη θεωρία Χόυλ — Λύττλετον: Οι πλανήτες του συστήματος αυτού αποτελούνται το περισσότερο από «βαρέα» στοιχεία, ενώ ο ήλιος αποτελείται από υδρογόνο και ήλιον. Οι πλανήτες διαγράφουν τροχιές μακριά από τον ήλιο και περιστρέφονται με μεγαλύτερη ταχύτητα απ' αυτόν, οπότε είναι άπιθανο να αποτελούσαν ποτέ τμήμα του.

Σχεδόν τα μισά από τα άστρα που μπορεί να διακρίνει ο άνθρωπος ανήκουν σε δυαδικά όμοκεντρικά συστήματα (= όταν δύο άστρα περιστρέφονται γύρω από κοινό κέντρο). Εάν ένα από τα

άστρα αυτά εκραγεί ως «σουπερνόβα» ένα μεγάλο μέρος του θα εκτοξευθεί έξω από το σύστημα. Μερικά όμως από τα άeria, που θα παραχθούν στο τέλος της εκρήξεως, θα έλξη το άλλο άστρο του συστήματος. Τα άeria αυτά σχηματίζουν ένα δακτύλιο γύρω από το άστρο, ο οποίος σιγά-σιγά δημιουργεί πυκνώματα και τελικώς μετατρέπεται σε πλανήτες και δορυφόρους. Οι πλανήτες αυτοί αποτελούνται κυρίως από «βαρέα» στοιχεία. Αυτό κατά τον Χόυλ είναι πολύ φυσικό, γιατί η έκρηξη «σουπερνόβα» έγινε άφου (και έπειδή) μέσα στο άστρο δημιουργήθηκε μεγάλο ποσοστό «βαρέων» στοιχείων.

Ο ήλιος, που κάποτε ήταν ταίρι ενός άστρου - «σουπερνόβα», θα «σεβασθή», κατά τον Χόυλ, τους πλανήτες του για άρκετο χρόνο. Ύστερα όμως από δέκα δισεκατομμύρια χρόνια θα αρχίσει να γίνεται θερμότερος. Κάθε ζωή θα εξαφανισθή τότε από τους πλανήτες. Ύστερα από 50 δισεκατομμύρια χρόνια ο ήλιος θα καταβροχθίσει τους πιο κοντινούς του πλανήτες, μαζί και τη Γη, αλλά τελικά θα σβήσει και αυτός και θα κινηθεί σκοτεινός μέσα στο διάστημα.

Ο Χόυλ υπολογίζει ότι σχεδόν δέκα εκατομμύρια άστρα έχουν εκραγεί από τότε που σχηματίσθηκε ο Γαλαξίας, δηλαδή

Πριν από 3½ δισεκ. χρόνια το ταίρι του ήλιου εξερράγη (Supernova)

Ο πυρήνας του άφησε ένα νέφος με βαριά στοιχεία, που σχημάτισαν

ένα περιστρεφόμενο δίσκο, που συμπυκνώθηκε σε πλανήτες.

πριν από τέσσερα δισεκατομμύρια χρόνια. Κάθε έκρηξη έπροκάλεσε, όπως πιστεύει, τη δημιουργία ενός πλανητικού συστήματος σαν το ήλιακό. Κανένα όμως δεν είναι όρατο ούτε με τηλεσκόπιο. Κατά τον Χόυλ, 100 000 απ' αυτά τα συστήματα πρέπει να έχουν τουλάχιστον από ένα πλανήτη στον οποίο να υπάρχουν όροι ενοικοί για την ανάπτυξη της ζωής. Το πρόβλημα αν αναπτύσσεται ζωή όπου υπάρχουν ενοικοί όροι γι' αυτήν, αφήνει να το λύσουν οι βιολόγοι. Πιστεύει όμως ότι πρέπει να αναπτύσσεται και μάλιστα ότι δεν θα είναι πολύ διαφορετική από τη ζωή που υπάρχει στη Γη.

Συνεχής δημιουργία.

Εδώ πρέπει να σημειωθεί ότι οι πλανήτες μέσα στο άχανές σύμπαν δεν έχουν περισσότερη σημασία απ' όση ένας κόκκος άμμου πάνω στη γη. Γι' αυτό ο Χόυλ και ο Λύττλετον και οι μαθηματικοί του Καίμπριτζ Χέρμαν Μπόντι και Θωμάς Γκόλντ, που άρχισαν να συνεργάζονται μαζί τους μετά τον πόλεμο, έχουν στρέψει περισσότερο την προσοχή τους στους γαλαξίες.

Λίγο πριν από το 1930 μία ανακάλυψη που έγινε στην Καλιφόρνια από τον Έντουιν Χόμπλ και άλλους έπιστήμονες δημιούρ-

γησε στην κοσμολογία τέτοια σύγχυση που και σήμερα ακόμη είναι αίσθητη. Ο Χόμπλ, σιηριζόμενος στη φασματική ανάλυση του φωτός των πιο μακρινών γαλαξιών, απέδειξε ότι οι άστερισμοί αυτοί απομακρύνονται συνεχώς από το ήλιακό σύστημα και ότι όσο απομακρύνονται τόσο η ταχύτητά τους μεγαλώνει. Σε δυο δισεκατομμύρια περίπου χρόνια οι γαλαξίες θα απομακρύνονται από το ήλιακό σύστημα με την ταχύτητα του φωτός και έπομένως θα πάψουν να είναι όρατοι.

Γεννάται τώρα το έρώτημα: γιατί οι γαλαξίες απομακρύνονται; Ωρισμένοι κοσμολόγοι υποθέτουν ότι κάποια μεγάλη έκρηξη που πιθανώς έγινε προκάλεσε μετακίνηση ολοκλήρου του σύμπαντος από ώρισμένο κοινό κέντρο. Άλλοι πιστεύουν ότι η παγκόσμια έλξη εξασκείται πότε προς τη μία κατεύθυνση και πότε προς την άλλη, προκαλώντας έτσι διαδοχικά επέκταση και συσπείρωση του σύμπαντος. Ο Χόυλ, ξεκινώντας από την υπόθεση ότι το διάστημα είναι γεμάτο από άραιό υδρογόνο, κατέληξε στο συμπέρασμα ότι υπάρχει συνεχής δημιουργία γαλαξιών και συνεχής δημιουργία υδρογόνου. Από ποδυ όμως προέρχεται το υδρογόνο αυτό, ο Χόυλ και οι συνεργάτες του δεν το ξέρουν. Τονίζουν μόνο

Η περιστροφή έκανε τους πλανήτες να διασπασθούν σε μικρότερους

και τότε σχηματίσθηκαν πολλοί μικρότεροι πλανήτες, οι δορυφόροι.

Σε 50 εκ. χρόνια, ο ήλιος θα έξογκωθεί και θα καταβροχθίσει τους γείτονές του.

ὅτι. ἔξ ἴσου ἀξιοσημείωτη εἶναι ἢ ξεφάνισι τῶν ἀπομακρυνομένων γαλαξιδῶν καὶ ἰσχυρίζονται ὅτι ἡ μάζα τῶν γαλαξιδῶν αὐτῶν εἶναι ἴση μὲ τὴ μάζα τοῦ ὕδρογόνου ποὺ δημιουργεῖται καὶ παίρνει τὴ θέσι τους. Συμβαίνει δηλαδή, κατὰ τὸν Χόυλ, ὅ,τι γίνεται μὲ ἕνα γεμᾶτο θαρέλι στὸ ὁποῖο τὸ νερὸ ποὺ φεύγει ἰσοῦται μὲ τὸ νερὸ ποὺ μπαίνει σ' αὐτό.

Οἱ ἀντιλήψεις αὐτὲς θρῖσκονται σὲ πλήρη ἀντίθεσι μὲ τὶς ὑπάρχουσες κοσμολογικὲς θεωρίες κατὰ τὶς ὁποῖες τὸ σύμπαν εἶναι

ἐνιαῖο, νεκρὸ καὶ ἀκίνητο στὸ σύνολό του.

Ἡ ἰδέα τῆς συνεχοῦς δημιουργίας φαίνεται σὲ πολλοὺς τολμηρὴ καὶ ἀπαράδεκτη. Σ' αὐτὸ δὲν συμφωνεῖ ὁ Χόυλ καὶ οἱ συνεργάτες του, οἱ ὁποῖοι λένε ὅτι δὲν εἶναι δυσκολώτερο νὰ δεχθῇ κανεὶς τὴν ἰδέα αὐτὴ ἀπὸ τὴν κοινὴ ἀντίληψι ὅτι τὸ σύμπαν δημιουργήθηκε διὰ μιᾶς σὲ κάποια πολὺ παλιὰ ἐποχὴ. Ὡς πρὸς τὸν ὅρο Γένεσι, τὸν ἀφήνουν στοὺς θεολόγους γιὰ νὰ τὸν χρησιμοποιοῦν στὸ δικό τους κοσμολογικὸ σύστημα.

ΑΠΟ ΓΚΑΦΑ ΣΕ ΓΚΑΦΑ

Μιά μέρα πῆγε στὴν Τράπεζα ἕνας πλούσιος χωριάτης. Ἡ Μὲς Λὴ τὸν περιποιήθηκε.

— Ὑστερα ἀπὸ κανένα μῆνα ὁ χωρικὸς ξαναπῆγε.

— Βλέπω πὼς παχύνετε, Μὲς Λὴ, τῆς εἶπε χαμογελώντας.

— Δὲν ξέρεις πὼς ποτὲ δὲν λένε σὲ μιὰ γυναῖκα πὼς πάχυνε; ἀπάντησε ἐκείνη λίγο πειραγμένη.

— Ναί, δὲ λέω, ἀλλὰ γιὰ μιὰ γυναῖκα τῆς ἡλικίας σας, νόμιζα πὼς δὲν θὰ εἶχε σημασία.

True

ΑΠΟ ΠΟΥ ΤΗΛΕΦΩΝΟΥΣΕ;

Ἐνα πρωῒ, ὅπως πάντα, ὁ κ. Μπράουν ἔπαιρνε τὸ πρωινό του καὶ διάβαζε τὴν ἐφημερίδα του. Σὲ μιὰ στιγμὴ σταμάτησε ξαφνιασμένος.

— Ἀκοῦς ἐκεῖ! νὰ γράφουν πὼς πέθανα!

Θυμωμένος πῆρε στὸ τηλέφωνο τὸ φίλο του τὸν Σμίθ.

— Ἐμπρός—ἐστὶ Σμίθ; Εἶδες τὴν ἀγγελία τοῦ θανάτου μου στὴν ἐφημερίδα;

— Ἐ, ναί, ἀπάντησε ὁ Σμίθ. Ἀπὸ ποῦ μιλάς;

Outspan

ΓΙΑ ΣΑΣ, ΚΥΡΙΑ ΜΟΥ

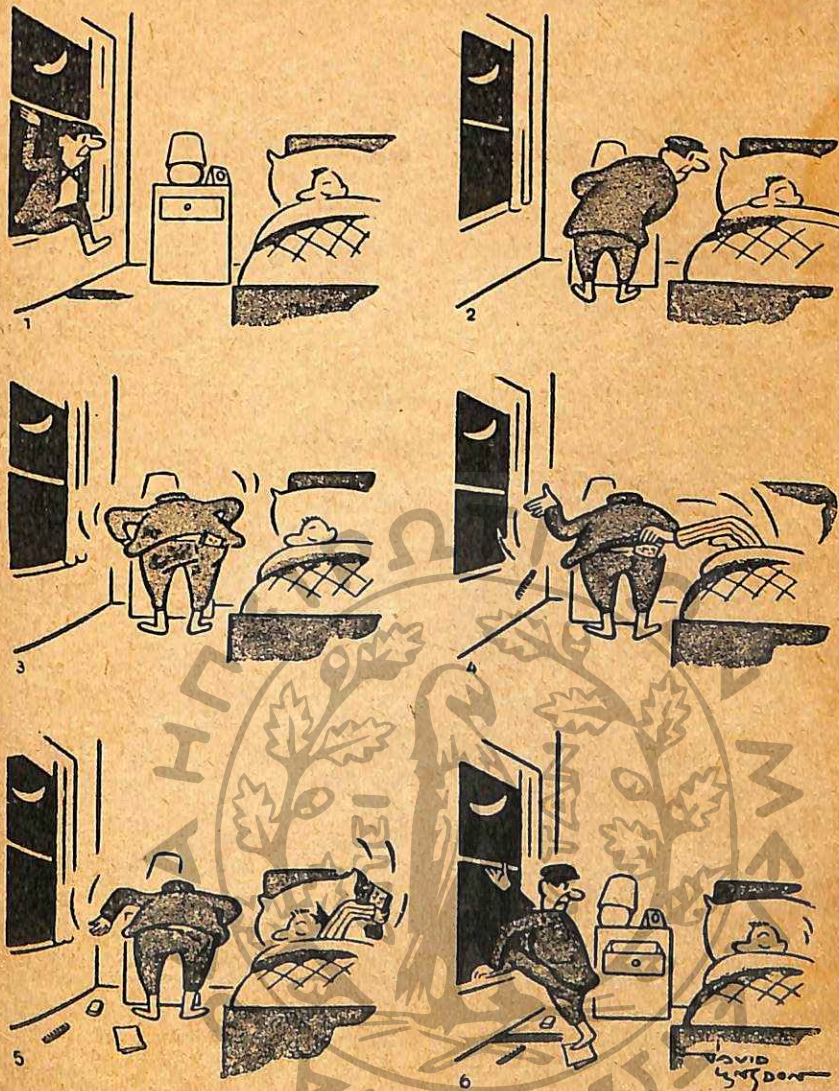
— Ὁ σύζυγός σας, κυρία μου, πρέπει νὰ μένη ἀπολύτως ἥσυχος. Σὰς ἔγραψα ἕνα καλὸ ὑπνωτικόν.

— Καὶ κάθε πότε θὰ τοῦ τὸ δίνω, γιατρέ μου;

— Δὲν θὰ τοῦ τὸ δίνετε, κυρία μου. Θὰ τὸ παίρνετε ἐσεῖς.

Laughs with Medicos

ΚΑΙ ΟΙ ΔΥΟ ΕΥΧΑΡΙΣΤΗΜΕΝΟΙ...

ΕΚΔΙΚΗΣΙΣ

Τού

VENTURA GARCIA CALLERON

Όταν διηγούμαι αυτήν την ιστορία στην Εύρώπη σπάνε στα γέλια και με κοροϊδεύουν και δεν πιστεύουν. Κ' έν τούτοις, τί άπλούστερο ; Υπάρχουν πολλοί που έχουν προκαταλήψεις σχετικά με τον πολιτισμό και τη θαρραλότητα, σαν να ήταν αδύνατον να θρής σέ κανένα καταγώγιο της Λόντρας πραγματικούς άγριανθρώπους.

Τόν είχα πολύ σχετιστή τόν Βινιόν, τόν έξερευνητή, που είχε δημοσιεύσει τόσα έκτακτα βιβλία, λησμονημένα κάπως τώρα μετά τόν πόλεμο, και μπορώ να σάς διηγηθώ την ιστορία του με τούς 'Ινδούς Βιτότος του τόπου μου. Τόν είχα γνωρίσει στην Περούβιανή Πρεσβεία, στο Παρίσι. Ήταν ένας νευρικός Γάλλος, συμπαθέστατος, με σουθλερό γενάκι, γαλανά λαμπερά μάτια, κοσμογυρισμένος. "Όταν ο σπιτόγατος ο Γάλλος άποφασίσει να βγῆ δέω!.. Φίλος του Γκωγκαίν, ο Βινιόν, ήταν ο πρώτος που έρευνήσε μερικά από τα νησιά του Ειρηνικού. Πῆγε έπειτα στο Θιβέτ, κ' άπεφάσισε ύστερα να πάη στο Περού. Άλλά δεν έμεινε στη Λίμα, τόν τραβούσε τó παρθένο δάσος.

Τό ταξίδι στο 'ΙΚίτος, τó με-

γάλο λιμάνι του Άμαζονίου, δεν ήταν τότε άστεία. Βαστούσε τουλάχιστον ένα μήνα, με όλα τὰ μέσα συγκοινωνίας. Πρώτα - πρώτα, τó τραίνο πού, κρεμασμένο στην άβυσσο των χειμάρρων, σκαρφάλωνε πάνω στις άπειρες χιονισμένες κορυφές. Έπειτα καθάλα στο μουλάρι ή πεζῆ, ή με φορείο μέσα στην καταπληκτική φαρμακερή θλάστησι και τη ζώνη των μεγάλων βροχών, απ' όπου ξεκινούν οί παραπόταμοι κ' οί χείμαρροι που πάν να θρέψουν τόν μεγαλύτερο ποταμό του κόσμου. Πρέπει τότε ν' άφίσης να σέ δέσουν πάνω σέ μια πλατεία σανίδα, την «μπάλα» του τόπου μου, που γλυστρά πάνω στο νερό με τόν φανερό κίνδυνο να μὴν μπορέσης να διηγηθῆς ποτέ την ιστορία, αν δέ τó θέλει ή τύχη σου. Φεύγοντας σαν ταχύ Ινδιάνικο βέλος, καταθρεγμένος από τούς πήδους της σχεδίας, μπορείς να στείλεις χαιρετίσματα στους δικούς σου, σφίγγοντας όμως καλά τὰ μάτια, γιατί μ' αυτό τó πέσιμο μέσα στις άβύσσους σου έρχεται ίλιγγος. Χωρίς άλλο, ο Βινιόν δεν είχε θρῆ αυτόν τόν τροπό ταξιδιού τόσο τρομερό, γιατί μόλις έφτασε στο 'ΙΚίτος ζῆ-

τησε να φύγη για τó άγνωστο δάσος, μακριά, μακρύτερα από τó «Άλμυρό Βουνό» όπου όλες οί φυλές του Άμαζονίου τσακίζονται να τρέξουν να θροῦν τó πολύτιμο άρτυμα, τó αλάτι!..

☆

Τό 'ΙΚίτος είναι ήδη αρκετό για όποιον γυρεύει έξωτικές άπολαύσεις με κανένα θόα, πού, σά γάτα, σου χαϊδεύει τó χέρι, ή τίποτα νεαρές έχιδνες που χώνονται στο κρεβάτι σου, όχι μεταφορικώς, και με τούς «αουτλόου» από είκοσι διαφορετικές χώρες, πού, τίς Κυριακές, έτσι γι' άστείο, παίζουν κυνηγητό στο δάσος και που έχουν πιῆ, και θαστούν τὰ καλύτερα ευρωπαϊκά περιστροφά.

Ο Κυβερνήτης του Λορέτο τόν πήρε άμέσως από συμπάθεια αυτόν τόν ένεργητικό και γελαστό Φρανσέζο που δεν εύρισκε τόν τόπο και τόσο άγριο. "Ε! μά τότε αν ήθελε σφοδρότερες συγκινήσεις ως πήγαινε στους ανθρωποφάγους! Δεν του φαινότανε τόν ίδιοι εξαιρετικά περίεργη αυτή ή περιγητική μανία, γιατί την είχε αισθανθῆ κι' αυτός την θανάσιμη ἔλξι του δάσους. Λίγες μέρες πρίν, δεν είχαν δῆ τόν μίστερ Ρόμπερτς, τόν τυπικώτερο Άγγλο του κόσμου, να χάνεται στις πηγές του Παρανά, ντυμένος σαν άγριος Κάμπα, με φτερά στο κεφάλι και τó γυμνό του σώμα βαμμένο με χτυπητά χρώματα ; «Κείνο που μ' ένοχλεί κάπως», είπε στους φίλους του πρίν έγκαταλείψει την πολιτισμένη ζωή, «είναι ή άξιοπρέπεια της Μεγάλης Βρετανίας». Θά μπορούσε βέβαια πάντα να πῆ κανείς ότι έπρόκειτο για έκκεντρικό Έγγλέζο. Καλά : μά κι

ο άνεσιός του Γαριβάλδη, σάς παρακαλώ, που έγινε άρχηγός άγρίας φυλής ; Και ο Συνταγματάρχης ντέ Λίμα, και οί δυό του κόρες που πήραν άγρίους ; Άλλά δεν μάς ενδιαφέρει. Άφοῦ ο Βινιόν ήταν τόσο άτρόμητος, ως πήγαινε λοιπόν να θρῆ τούς ανθρωποφάγους, που ήταν οί φοβερότεροι από τούς 'Ινδούς του Λορέτο. Ο Κυβερνήτης του δάνεισε μερικούς 'Ινδούς εξημερωμένους και έναν λεγκουαράζ (μαπῆ διερμηνεύς και φαφλατάς μαζί) που ήξερε τουλάχιστον είκοσι τοπικές διαλέκτους. Και να τους, ένα μήνα τώρα γυρίζουν τη θαυμάσια κόλασι, τρώγοντας πιθήκους και γιγάντιες χελώνες και τρέμοντας την τίγρη και τούς άγρίους, που είναι χειρότεροι από την τίγρη. Τά θέλη τους, μακριά σαν κοντάρια, πέφτουν κάθετα από τόν ουρανό και καρφώνουν έναν άνθρωπο για πάντα. Μιά μέρα που συνάντησαν, σ' ένα άδεντρο, μια μικρή φυλή και την κυνήγησαν, φεύγοντας οί άγριοι χάθηκαν, αλλά άφηκαν πίσω μια γρηά και μαζί της μια κοπελίτσα νόστιμη, που δάγκανε κείνους που την έπιασαν. Χρειάστηκε να την δέσουν σαν ζωάκι, και ο Βινιόν την πήρε να φύγη, τριγυρισμένη μ' ένα χαμάκ σαν σέ δίχτυ. Μικρή σειρήνα ἔλεγε άργότερα ο Βινιόν γελώντας! Πίσω στο 'ΙΚίτος ή γρηά δεν μπόρεσε να αναλάβῃ από τίς συγκινήσεις. Έτοιμοθάνατη, φαινότανε να ζητάη από την έγγονή της μια χάρι, μια μεγάλη χάρι. Ο λεγκουαράζ είχε καταλάβει πως ή γρηά ήταν μια τρομερή μάγισσα, ή μάγισσα της φυλής, όπως φαινόταν από τὰ ξερά μάτια που φορούσε γύρω στο λαιμό. Πέθανε την άλλη μέρα με κατάρες τρομερές στο στόμα, και

άφρους, και άγριες φωνές, και ύψωμένα χέρια.

“Όταν ή γρηά είχε μάθει από τόν διερμηνέα πώς θά την έθαθαν μετά τόν θάνατό της, είχε αρχίσει νά κλαίη και νά παρακαλάη όλους τούς θεούς της. “Όχι! “Όχι!. Ζητούσε μετά τόν θάνατό της νά την φάη ή έγγονή της... Είναι τó δυσκολώτερο μέρος της ιστορίας μου. Πώς νά τó εξηγήσω στην Εύρώπη, όπου αποδίδουν πάντα στους κανιθάλους άπαίσια λαίμαργα ένστικτα; Υπάρχουν θέβαια μεταξύ τους και οί ύλισται πού δέν σκέπτονται παρά τó εκλεκτό κομμάτι, αλλά σās θεβαιώνω πώς οί περισσότεροί τους είναι ιδεολόγοι!..

Αυτή ή γρηά μάγισσα δέν φερότανε παρά όπως μιά καθολική κυρία πού θά ζητούσε νά πεθάνη κατά τούς κανόνες της εκκλησίας της. Ήταν θεβαία πώς ή δύναμι της φυλής διατηρείται όταν τρώνονται οί νεκροί, και πώς μόνο έτσι οί άρετές της κληρονομούνται στους αιώνες. Ή ιδέα πώς θά την έθαβαν της ήταν άνυπόφορη. Ο Βινιόν δέν άφησε την έγγονή νά εκτελέση τó κατά τούς Βιτότος υϊκό της καθήκον. Ή μικρή έμεινε άπαρηγόρητη όκτώ μέρες και ήσύχασε μόνο όταν την έπεισαν πώς ή άπαγόρευσι δέν ήταν τιμωρία. Φοβερά έξυπνη, ή μικρή Ίνδιάνα, ύπερήφανη, όπως όλοι της φυλής της, ήταν άποφασισμένη νά μὴ ξαφνιαστή με τίποτα. Μπρός στον πρώτο καθρέφτη πού είδε στη ζωή της, έκανε προφυλακτικά τó γύρο νά δῇ ποιός ήταν πίσω από τó γυαλί, κ' έμεινε γιά λίγο παραγμένη πού δέν είδε κανένα.

Στόν κινηματογράφο όμως — έχει και στό Ίκίτος — έμεινε άτάραχη σάν νά μὴν ήταν κάτι τι καινούργιο. Γρήγορα έμαθε με-

ρικές ισπανικές λέξεις, τρεις ιδιαιτέρως, και τις πρόφερε καλά: θρωμιάρη, ψεύτη, κλέφτη, πού συνώψιζαν γι' αυτήν τόν πολιτισμό!.. Ή αλήθεια είναι πώς είχε περάσει όλα της τά χρόνια όλόγυμνη μέσ' τά ποτάμια από τó πρώτ' έως τó θράδυ, πώς δέν ήξευρε τί είναι ψέμα ούτε κλεψιά, μιά πού ή κλεψιά δέν άνήκει στα έθιμα των άγρίων του τόπου μου. Στην αρχή ό Βινιόν έπαιζε μαζί της σάν με γατί. Μά έξι μήνες άργότερα την στόλισε στα άσπρα και μ' ένα μπουκέτο από άνθη λεμονιάς και την παντρεύτηκε στην εκκλησία του Ίκίτος. Ή πόλις όλη έτρεξε νά κοροϊδέψη, μά ό μικρός διάβολος στεκότανε υπερήφανη, κ' είχε θαυμάσια μάθει, — χάρις σ' έναν ιεραπόστολο — νά γονατίζει, νά σταυρώνει τά χέρια και νά παρακαλή τόν ξένο Θεό.

Τέλος ό Βινιόν γύρισε στό Παρίσι με την περίεργη σύζυγό του και τούς συνάντησα εκεί. Μπρός στους ξένους έμενε σιωπηλή, κ' έχθρική μάλλον. Σε στενό όμως κύκλο έλεγε, σε μιά δύσκολη γλώσσα, ισπανικά και γαλλικά άνάκcata, πράγματα σωστά. Ή μικρή άνθρωποφάγα διάβαζε κι' όλας ρωμάντσas και περιηγήσεις. Μιά μέρα μου έδειξε στό χάρτη τó μέρος ακριβώς πού την είχε βρη ό άντρας της.

Ο Βινιόν ύστερα από λίγον καιρό θέλησε νά έπιστρέψη στό Περου νά συμπληρώση την εργασία του. Τόν τραβούσε ή γοητεία του δάσους, πού τίποτε δέν σέ γιάτρευε απ' αυτήν και πού έχει τις κρίσεις της σάν την έλονοσία. Άφήκε την γυναίκα του στη Γαλλία. Λίγους μήνες άργότερα ή Πρεσβεία μας έλαβε ένα τηλεγράφημα από τη Λίμα: «Βινιόν έξηφανίσθη περιοχήν Ίκίτος». Φαντασθήκαμε στην αρχή ότι εί-

χε γίνει άρχηγός καμμιός φυλής όπως ό διευθυντής της Άγγλικής εταιρίας Καουτσούκ ή όπως ό άνεπιός του Γαριβάλδη. “Όχι όμως. Τό πράγμα ήταν πολύ σοβαρώτερο. Τόν είχε φάει ή φυλή της γυναίκας του! Φυσικά, όταν τά έξηγουσα αυτά στο Παρίσι, οί χαριτωμένες κυρίες με διέκοπαν πάντα: «Τόν έφαγε ή πεθερά του!» και γελούσαν όλοι. Αυτοί οί Γάλλοι είναι άδιόρθωτοι! Σās θεβαιώ πώς μιλώ σοβαρά και σās διηγούμαι τόν επίλογο όπως μου τόν είπαν φίλοι μου από τó Λορέτο:

Οί άγριοι βλέπονται συχνά στο δάσος και ή ιστορία της μικρής πολιτισμένης τούς είχε κάνει έξω φρενών. Μόλις ό Βινιόν γύρισε στο Ίκίτος, άποφασισαν νά τόν σκοτώσουν. Τί λέω! δέν είχε ακόμη ξεκινήσει από τó Μανάος στη Βραζιλία και τó «Βουνό» όλόκληρο είχε μάθει χάρις στον τηλεγράφο των Ίνδων — έναν τρύπιο κορμό δέντρου ίκανό νά στείλη μιλια μακρυά με τη θροντή κανονιού τηλεγραφικούς ήχους — πώς ό έξερευνητής είχε γυρίσει πίσω. Δέν άργησαν νά τόν ξεγελάσουν. Ο Βινιόν δέν ύποψιάστηκε τίποτα. Του ύπόσχονταν τις ώραιότατες πεταλούδες της φωτιάς. Μιά μέρα όλόκληρη στο δάσος, ό οδηγός του άγορασμένος με μερικές χοφτες μπαρούτι, έχασε τó δρόμο, γιατί έπρεπε νά τόν πιάσουν ζωντανό σε καμμιά παγίδα γιά τίγρεις, ένα είδος φωλιάς από σάπις φύλλα στερεά περικυκλωμένη με κλαδιά. Ο άρχηγός

έφαγε πρώτος, σε μιά έπίσημη έορτή, περίεργη τελετή, ειρωνική κάπως, σ' ένα άδεντρο του δάσους. Βρήκαν άργότερα τó ευαγγέλιο με τά κεριά ματωμένα και δυό θέλη σταυρωτά. Τά είχαν κανονίσει κάτι παλιοί μαθηταί των ιεραποστόλων — πού τó είχαν σκάσει μιά μέρα από την Όκόπα — γιά ν' άποδείξουν στους πολιτισμένους πώς τά γνώριζαν τά μαγικά τους θιβλία και τούς κωμικούς Θεούς τους.

Κάνετε μου τη χάρι ν' άπομακρύνετε κάθε ιδέα λαιμαργίας. Οί Ίνδοί μου, είναι, τó ξαναλέω, ιδεολόγοι.

Τρώνοντας τόν Γάλλο πού είχε φάει τó πτώμα της γρηάς μάγισσας τους — ήταν άπολύτως θεβαιοί γι' αυτό — ή φυλή άνακτούσε τις πνευματικές δυνάμεις πού είχε χάσει και τά πολύτιμα μαγικά μυστικά, και κατακτούσε και τις διαβολικές ικανότητες αυτών των ανθρώπων με τά χρυσά μαλλιά και τά γαλανά μάτια και τά τουφέκια. Όλα ήταν πάλι έντάξει, και οί συντηρητικοί ικανοποιημένοι.

Και ή κυρία Βινιόν, θά μου πῆτε: Γύρισε κ' εκείνη πίσω με τις παριζιάνικες τουαλέττες της. Τις φορεί μέσα στο δάσος, γιατί έχει πιά συνηθίσει νά μὴ γυρίζει γυμνή. Οί Ίνδοί της φυλής της την περιφρονούν γιατί είναι πολιτισμένη, δηλαδή, έχει μάθει νά λή ψέματα, νά κλέβη τις γυναίκες των άλλων, και δέ θέλει πιά νά λούζεται από τó πρώτ' έως τó θράδυ σ' άγια ποτάμια του τόπου μου.

“Όταν ένας άνδρας καταλαβαίνει τη γυναίκα, τότε είναι άξιος νά καταλάβη ότιδήποτε.

Αιώνιος κατηγορούμενος

Ο

ΚΑΠΝΟΣ

Του

Α. C. BENITTE (Ίατροῦ)

Ηθικολόγοι και γιατροί σ' όλες τις χώρες και σ' όλες τις εποχές έρχονται κάθε τόσο να κηρύξουν τον πόλεμο εναντίον του καπνού. Ούτε του Χίτλερ τον κατατρεγμένο δεν μπόρεσε να γλυτώσει ο καπνός και άσφαλώς θα πρέπει να περηφανεύεται γι' αυτό. Τόσο πολύ δεν μπορούσε να υποφέρει τον καπνό ο Φύρερ, ώστε είχε βγάλει ειδική διαταγή που απαγόρευε το κάπνισμα μπροστά του. "Ίσως να υπάρχει μάλιστα και κάποια σχέση ανάμεσα στην απέχθεια αυτή του Χίτλερ και στα πειράματα που έγιναν στο ρωσικό μέτωπο για να αποδειχθεί αν ο καπνός δημιουργούσε στους Γερμανούς στρατιώτες προδιάθεση για τα κρουαγήματα. Για να ήσυχάσουν μερικοί τους πληροφορούμε ότι τα συμπεράσματα των πειραματιστών ήταν άρνητικά.

Όσο που δεν ήταν η πρώτη φορά που κάποια αρχή, κάποιος υπεύθυνος, προσπάθησε να προφυλάξει τους καπνιστές από το πάθος τους. Ο Πάπας Ουρβανός ο 8ος (1624) και ο Κλήμης ο

9ος (1628) απαγόρευαν τον καπνό. Ο βασιλιάς της Αγγλίας Ιάκωβος 1ος έγραψε εναντίον του καπνού ένα περίφημο δοκίμιο με τον τίτλο : «Μισόκαπνος» (κατά το Μισάνθρωπος) και ο σουλτάνος Άμυράτ 4ος, περισσότερο ρεαλιστής, ήθελε να καίη τους καπνιστές επάνω σε φωτιές από φύλλα καπνού. Ο Σάχης της Περσίας Άμπας 1ος είχε βγάλει διαταγή να κόβουν τη μύτη όσων έπιαναν να ρουφούν ταμπάκο και τα χείλη όσων κάπνιζαν.

Αντίθετα η γνώμη των γιατρών ήταν πάντα πιο συντηρητική. Θεωρούσαν βέβαια τον καπνό μάλλον βλαβερό (αν και οι κατηγορίες τους ήταν αρκετά άοριστες) συγχρόνως όμως του άπείδιδαν και μερικές πολύτιμες ιδιότητες.

Ο ταμπάκος (ή σκόνη) έκανε, έλεγαν, καλό στο συνάχι, στις ρινορραγίες και στις έκθλαστές. Πίστευαν ακόμη ότι μπορούσε να έπουλώσει έλκη και καρ-

Πολύ γρήγορα έφτιαξαν χάπια με καπνό που τα έδιναν για διουρητικό και καθαρτικό. Οι γιατροί χορηγούσαν καπνό σε ρευστό για περιπτώσεις δυσεντερίας, παραλύσεων και περιεσφιγμένης κήλης. Φύλλα καπνού θρασμένα ή φτιαγμένα κατάπλασμα έκαναν καλό στην ψώρα, στην κασίδα, σε έντερικες διαταραχές.

Ακόμη τα φύλλα του καπνού, όταν τα μασούσαν, ώφελοῦσαν στα δόντια και στο σκορβούτο.

Από όλες αυτές τις θεραπευτικές μεθόδους σήμερα δεν στέκεται καμία. Η ανακάλυψη της νικοτίνης το 1809 από τον Βωκελαίν, οι έρευνες του Κλώντ Μπερνάρ (1856) για την επίδραση της κ.λ.π. και ποικίλες κλινικές και πειραματικές παρατηρήσεις που έγιναν από τότε, ξεκαθάρισαν αρκετά το ζήτημα. Οι σύγχρονες μελέτες υπογράμμισαν κυρίως την τοξικότητα του καπνού.

Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι η νικοτίνη βοηθεί την πέψη με την διεγερτική επίδραση που έχει στους λείους ιστούς των εντέρων. Συγχρόνως βοηθεί πολύ την διανοητική εργασία.

☆

Το πρόβλημα της τοξικότητας του καπνού είναι περίπλοκο. Η κατάχρησή του φέρνει οργανικές διαταραχές, όπως η αύξηση της αρτηριακής πίεσης ή οι διαταραχές της μνήμης. Όλα αυτά όμως εξαφανίζονται μόλις παύσει κανείς να καπνίζει. Και ρωτάμε τώρα : είναι δυνατό το πολύ κάπνισμα να προκαλέσει στο τέλος σοβαρές διαταραχές ;

Τον Μάιο του 1950 οι Άμερικανοί γιατροί Έρνεστ Ουίντερ και Έντουαρντ Γκράχαμ δημοσίευσαν τα πορίσματα μιας μελέ-

της που βασιζόταν σε 684 περιπτώσεις καρκίνου των πνευμόνων. Από τις απαντήσεις 639 άσθενών σε ένα λεπτομερές έρωτηματολόγιο, φάνηκε ότι 605 απ' αυτούς (δηλαδή 96,5%) που είχαν καρκίνο των θρόγχων, ήταν παλιοί καπνιστάι. Απ' αυτούς επίσης τα 51,2% κάπνιζαν 15—35 τσιγάρα την ημέρα, επί είκοσι χρόνια περίπου. Τα 92,5% κάπνιζαν τσιγάρα, 4% πίπα και 3% πουρα.

Κατά τη γνώμη των έρευνητών τα συμπτώματα του καρκίνου θα μπορούσαν να παρουσιαστούν και ύστερα από δέκα χρόνια και αν ακόμη στο διάστημα αυτό οι άσθενείς δεν κάπνιζαν καθόλου. Οι Άμερικανοί γιατροί νομίζουν ότι η συνήθεια πολλών καπνιστών να καταπίνουν τον καπνό αυξάνει τις περιπτώσεις του καρκίνου.

Είναι αλήθεια ότι ο καρκίνος των θρόγχων παρουσιάζεται πιο συχνά στους άντρες παρά στις γυναίκες, οι οποίες καπνίζουν λιγότερο. Όσο που μέσα στα όρια της έρευνας για τα δύο είδη μιλούμε, στους 25 άσθενείς οι 10 δεν κάπνιζαν καθόλου.

Σύμφωνα με μια άλλη στατιστική που έγινε την ίδια εποχή, από τους γιατρούς Μόρτον, Λ. Λέβιν, Χάϊμαν Γκόλντσταϊν και Πώλ Γκέρχαρντ, ο καρκίνος των πνευμόνων παρουσιάζεται συχνότερα σε ανθρώπους που άρχισαν να καπνίζουν πριν από τα 25 τους χρόνια.

☆

Τι συμπεράσματα να βγάλει κανείς από τις στατιστικές αυτές ;

Πάντως μπορούμε να παρατηρήσουμε ότι ο καπνός μόνος του δεν προκαλεί καρκίνο. Οι εργάτες των καπνεργοστασίων δεν προσβάλλονται περισσότερο από τους άλλους.

Ἡ ἀπλὴ καύσι τοῦ καπνοῦ ἀρκεῖ γιὰ νὰ ἀλλάξῃ τὶς ιδιότητές του. Οἱ προσπάθειες ποὺ ἔγιναν γιὰ τὴ δημιουργία ἑνὸς καρκινογόνου παρασκευάσματος ἀπὸ τὴν ὕλη ποὺ μένει ὅταν καεῖ ὁ καπνὸς καὶ ποὺ μοιάζει μὲ πίσσα, ἔδωσαν ἐντελῶς ἀντιφατικὰ ἀποτελέσματα. Πολλὲς φορὲς ἀναφέρονται οἱ ἐργασίες τοῦ Ρόφφο, ποὺ κατάρθωσε νὰ παρασκευάσῃ ἕνα καρκινογόνον παρασκεύασμα καπνοῦ στὸ δέρμα τοῦ αὐτιοῦ ἑνὸς κουνελιοῦ καὶ σ' ἕνα ποντικό. Ἀντίθετα ὅμως στὸ Ἰνστιτούτο Μέθεσντα (Οὐάσιγκτον) ὅπου ἐπέτυχαν νὰ φτιάξουν ἕνα τέτοιο παρασκεύασμα σὲ ὀξυγονοῦχο ἀτμόσφαιρα, παρατήρησαν ὅτι ἦταν τελείως ἀβλαβὲς καὶ στοὺς πνεύμονες καὶ στὸ δέρμα.

Ὁ καθηγητὴς Ρ. Οὐγκενέν, τῆς ἔδρας καρκιнологίας τῆς Ἰατρικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου τῶν Παρισίων, νομίζει ὅτι στὴν πρακτικὴ ἱατρικὴ δὲν φαίνεται καθόλου θέβαιο ὅτι ὁ καπνὸς μπορεῖ νὰ προκαλέσῃ καρκίνον στὸν ἄνθρωπο. Εἶναι δύσκολο νὰ θροῦμε καλύτερο κριτὴ ἀπὸ τὸν Γάλλο καθηγητὴ καὶ φαίνεται πὼς στὸ ζήτημα πρέπει νὰ δοθῇ ὀριστικὰ ἀρνητικὴ ἀπάντησι. Ὁ ὁπωσδήποτε οἱ ιδιότητες τοῦ καπνοῦ εἶναι τέτοιες, ὥστε τὸ κάπνισμα (τσιγάρου, πούρου καὶ πίπας) νὰ ἀπαγορεύεται σὲ περιπτώσεις ἐνοχλήσεων τῶν ἀναπνευστικῶν ὀργάνων.

Ὁ καπνὸς τοῦ... καπνοῦ ἔχει πραγματικὰ πολλὰ συστατικὰ ποὺ ἐρεθίζουν τὸν βλενογόνο τοῦ ἀναπνευστικοῦ συστήματος.

Ὁ καθηγητὴς Ρ. Φρόμεντ ἀναφέρει ὅτι πολλοὶ μελετηταὶ τοῦ ζητήματος εἶναι ἔτοιμοι νὰ ἐξηγήσουν τὶς συχνὲς παθήσεις τῶν ἀρτηριῶν καθὼς καὶ τὴ στηθάγχη στοὺς ἄντρες ἀπὸ τὴν τοξίνω-

σι ποὺ προκαλεῖ ὁ καπνός. Ὁ Γκαλλαβαρντέν (1932) ὅμως ἔκανε μιὰ στατιστικὴ: πῆρε 1076 ἄντρες ποὺ ὑπέφεραν ἀπὸ στηθάγχη μὴ συφιλιδικῆς μορφῆς. Περισσότερο ἀπὸ τὰ 20% τῶν ὑποκειμένων δὲν εἶχαν καπνίσει ποτὲ καὶ λιγώτερο ἀπὸ 20% ἦταν μεγάλοι καπνισταί. Ἄν πάρουμε ἄνδρες καὶ γυναῖκες μαζί, ἡ ἀναλογία τῶν μὴ καπνιστῶν ξεπερνᾷ τὸ 40%. Κατὰ τὸν γιατρὸ Πιέρ Νοέλ Ντεσάν τὸ μόνο ποὺ μπορεῖ νὰ προκαλέσῃ τὸ κάπνισμα — καὶ αὐτὸ σὲ περίπτωσι ὑπερβολῆς — εἶναι αὐξήσις τῆς ἀρτηριακῆς πιέσεως σὲ κείνους ποὺ καταπίνουν τὸν καπνόν.

Τὰ συμπτώματα τῆς τοξινώσεως παρουσιάζονται στοὺς καπνιστὰς ὅταν ἕνα-δυὸ τσιγάρα ἢ μιὰ πίπα τοὺς φέρνουν δυσφορίαν στὴν καρδιά, διατάραχες τοῦ σφυγμοῦ, πόνους στὸ ἀριστερὸ χέρι, ἰλίγγους, ἢ πονοκεφάλους. Ἡ ἀϋπνία μπορεῖ ἐπίσης νὰ θεωρηθῇ σημεῖον κινδύνου.

Ἀπὸ πειράματα τοῦ γιατροῦ Α. Κλάρκ ἔχει ἀποδειχθῇ ὅτι ὅταν ὁ καπνὸς καταπίνεται, ἐπηρεάζει τὴν καρδιά πρὸ γρήγορα ἢ εἶναι καπνὸς τῆς Ἀνατολῆς.

Ὅταν καπνίζῃ κανεὶς νησιτικὸς ὁ καπνὸς τὸν θλάπτει πρὸ πολλοῦ. Ὁ Λεὸν Μπινέ καὶ ὁ Ροζέ Κρονιέ ἀπέδειξαν ὅτι σὲ περίπτωσι ἀνεπαρκοῦς διατροφῆς ὁ καπνὸς θλάπτει περισσότερο.

Μαζὶ μὲ τοὺς δυὸ λοιπὸν αὐτοὺς διακεκριμένους καθηγητάς, μπορούμε καὶ μεῖς νὰ συμπεράνουμε ὅτι ἡ ἐπίδρασις τοῦ καπνοῦ στὴν ὑγείαν τοῦ ἀνθρώπου εἶναι ἀνάξια προσοχῆς, ἢ ἡ διατροφὴ του εἶναι κανονικὴ καὶ ὁ καπνιστὴς δὲν κάνει κατάχρησι καὶ δὲν καταπίνει τὸν καπνόν.

«Science et Vie», Παρίσι

ΣΥΝΕΔΡΙΟ

ΚΑΛΗΣ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑΣ

Τοῦ

PETER STEVENS

Σὲ λίγες ἐβδομάδες πρόκειται νὰ συναντηθοῦν στὸ Λονδίνο τρεῖς γυναῖκες γιὰ νὰ συζητήσουν τὴν ἔκδοσι ἑνὸς διεθνοῦς κώδικος καλῆς συμπεριφορᾶς.

Οἱ γυναῖκες αὐτὲς ἔχουν γράψει τοὺς κώδικες τῆς καλῆς συμπεριφορᾶς ποὺ εἶχαν τὴν μεγαλύτερη κυκλοφορία στὶς χώρες τους: ἡ Μίς Ἐλίζαμπεθ Γκόρντον (Ἡνωμένες Πολιτεῖες), ἡ Μαντάμ Ζαννὲτ Γκαλλέν (Γαλλία) καὶ ἡ Μίσσεσ Ντάφν Σόμμερς (Μεγάλη Βρεταννία).

Καὶ οἱ τρεῖς μαζί θὰ προσπαθήσουν νὰ συντάξουν ἕνα διεθνὴ κώδικα «καλῆς συμπεριφορᾶς». Τὰ συνθήματα τῶν τριῶν αὐτῶν ἱερειῶν θὰ συγχωνευθοῦν σὲ ἕνα.

Τρόποι ποὺ θεωροῦνται ἀβρότατοι στὸ Παρίσι, ὑπάρχει φόβος νὰ φανοῦν μᾶλλον ἐξεζητημένοι καὶ ὄχι τόσο εὐγενικοὶ στὸ Λονδίνο. Καὶ πολλὲς φορὲς ἔχει τῆς ἑνὸς καλοαναθρεμμένου Ἑγγλέζου νὰ αἰσθανθῇ ὅτι τὸν κυττάζουν λοξὰ στὴ Νέα Ὑόρκη, γιὰτὶ, χωρὶς νὰ τὸ ξέρῃ, καταστρατήγησε τοὺς ἀμερικανικοὺς κανόνες τῆς καλῆς συμπεριφορᾶς.

«Ἡ Διάσκεψις τοῦ Λονδίνου»,

θὰ ρυθμίσῃ «ὀριστικὰ καὶ ὑπεύθυνα» ὅλα τὰ «διεθνή προβλήματα», μοῦ εἶπε ἡ Μίσσεσ Σόμμερς.

Πρώτη θέσι στὴν ἡμερησία διάταξι θὰ ἔχῃ τὸ ζήτημα τοῦ κατὰ πόσον οἱ ἀγγλοσαξωνικὲς χώρες θὰ «ἀνεχθοῦν» τὸ γαλλικὸ χειροφίλημα.

Ὡς σήμερα οἱ τρεῖς Κυρίες συμφώνησαν σὲ ἄρκετὰ σημεῖα καὶ κατάρθωσαν νὰ λύσουν 74 «Προβλήματα τῆς Καθημερινῆς ζωῆς» μὲ ἀλληλογραφία, τηλεφωνικὰς συνδιαλέξεις καὶ τηλεγραφήματα.

Κατὰ τὴ συνάντησί τους στὸ Λονδίνο θὰ ἐξετάσουν δυὸ ὁμάδες προβλημάτων τὴν «Ὑψηλὴ Ἐθιμοτυπία» (στὴν ὁποία ὑπάγονται ἀκανθώδη ζητήματα, ὅπως τὸ «Πὼς θὰ προσαγορεύετε ἕναν ἀρχιεπίσκοπο») καὶ τὰ «Προβλήματα τῆς Καθημερινῆς ζωῆς» (ὅπως π.χ. τὸ «Τί εἶδους ἐπιστολόχαρτο πρέπει νὰ χρησιμοποιοῦν οἱ κυρίες»).

Σχετικὰ μ' αὐτὸ τὸ τελευταῖο, ἔδωσαν καὶ τὴν ἀπάντησι:

«Τὸ καλύτερο εἶναι τὸ ἄσπρο, τὸ γκρι ἀνοιχτὸ καὶ τὸ θαλασσὶ μὲ φακέλλους ὁμοιόχρωμους».

Για τις Κυρίες...

«Αν χρησιμοποιήσετε πολύ μεγάλα μονογράμματα ή διευθύνσεις με χρυσά γράμματα, κινδυνεύετε να θεωρηθίτε γυναίκα χωρίς γούστο.

«Αν θέλετε να επιτύχετε στην κοινωνία του 1951 και του μέλλοντος, δεν έχετε παρά να διαθέσετε μερικές από τις έρωτήσεις... και τις απαντήσεις των 'Ιερειών. 'Ακούστε λοιπόν :

— 'Επιτρέπεται μία κυρία (και να μην ξεχνάμε ότι μετά τα 25 όλες τις γυναίκες πρέπει να τις αποκαλούμε κυρίες) να συστήση την υπηρέτρια του σπιτιού σε ένα φιλοξενούμενο ;

— Βέβαια όχι, απαντούν οι Πυθίες. Αυτό θα ήταν παράτυπο. Μπορεί όμως ή οικοδέσποινα, όταν θα τύχουν μαζί φιλοξενούμενες και ή υπηρέτρια, να πη : «'Η Ναννέτ θα είναι ευτυχής να κάνει ό,τι μπορεί για να σας ξευπηρετήσει».

— Πώς πρέπει μια κυρία που γευματίζει μόνη της στο εστιατόριο να καλέση το γκαρσόνι ;

— Μπορεί να κτυπήση ελαφρά το ποτήρι του νερού με το κουτάλι της — δεν πρέπει όμως ποτέ να το φωνάξη. «Ετσι λέει ο κώδιξ. «Αν το γκαρσόνι αγνοήσει την κλήση ή είναι «ιδιαιτέρως απρόσεκτο», μπορεί να καλέση τον μάιτρ ντ' ότελ και να του πη : «Θα είχατε, παρακαλώ, την καλωσύνη να στείλετε ένα άλλο γκαρσόνι στο τραπέζι μου γιατί το δικό μου φαίνεται πολύ απασχολημένο;»

— «Όταν συστήνωμε έναν κύριο σε μια κυρία, ή κυρία πρέπει να του δώση το χέρι της ;

«'Η έρώτησι αυτή προκάλεσε κάποια διαφωνία. Κατά μία θε-

ωρία μπορεί να το δώση «άν προηγουμένως έχη ακούσει πολλά για τον άνθρωπο αυτό και θεωρεί τον έαυτό της πολύ ευτυχή που τον συναντά». (Βεβαίως ή Μεγάλη Βρεταννία διαφώνησε καί έψήφισε κατά της χειραψίας).

Και φθάνουμε στο δίλημμα : «Αν θέλη κανείς να συστήση δύο ανθρώπους, ο ένας από τους οποίους είναι πιο διακεκριμένος από τον άλλο, ποιόν θα παρουσιάση πρώτον ;

— Πρέπει να πη πρώτα το όνομα του διακεκριμένου προσώπου ύψωνοντας και τη φωνή του — 'Η κυρία ΣΠΟΥΔΑΙΟΠΟΥΛΟΥ

— 'Η Δνίς Τιποτοπούλου.

Για τους Κυρίους...

Οι τρεις Πυθίες δεν ξέχασαν τους κυρίους. Σ' αυτούς μάλιστα είπαν πολύ σοβαρότερα απ' ό,τι στις κυρίες.

«Έχουν, βέβαια, πολύ καλούς τρόπους για να πούν φανερά ότι θεωρούν τους περισσότερους άνδρες μπουλούκι από αγριόχοιρους. 'Ωστόσο οι λεπτομερείς συμβουλές που τους δίνουν μάλλον κάτι τέτοιο δείχνουν.

Οι κύριοι δεν πρέπει ποτέ μπροστά σε κόσμο να κυττάζουν στον καθρέφτη ή να χτενίζονται. Το περισσότερο που μπορούν να κάνουν είναι να διορθώνουν την γραβάτα τους.

Κάθε φορά που θα ανάψουν τσιγάρο πρέπει να προσφέρουν και στην κυρία που συνοδεύουν.

— Δεν μου λέτε, κύριε, ξέρετε πώς να χαιρετάτε ;

Δεν αρκεί να θγάλετε το καπέλλο σε μια κυρία πρέπει συγχρόνως να κλίνετε και το κεφάλι σας και να μειδιάσετε, άλ-

λά, προσοχή ! και τα δύο πολύ ελαφρώς.

Σήμερα πιά δεν χρειάζεται όταν μιλάτε με μια κυρία στο δρόμο να θγάζετε το καπέλλο σας και να το κρατάτε στο χέρι. Αυτό ήταν δείγμα καλής συμπεριφοράς πριν από 50 χρόνια, σήμερα όμως δεν ισχύει πιά.

Το ζήτημα του «καπέλλου μέσα στο άσπασέρ» έγινε άφορμή να διαφωνήση ή 'Αμερική με τις δύο Εύρωπαϊες φίλες της.

Στην 'Αμερική είναι κανόνας απαραίτητος : «Μη θγάζετε το καπέλλο σας αν το άσπασέρ είναι σε κτίριο γραφείων ή επιχειρήσεων» θγάλετε το όμως σε όλα τα άλλα άσπασέρ !»

«'Η βρεταννική άποψις είναι ότι οί κύριοι πρέπει να θγάζουν το καπέλλο τους μόνο όταν υπάρχουν κυρίες και το άσπασέρ είναι μικρό. «'Αν ένας κύριος είναι κρουολογημένος, είναι εν τάξει με τους κανόνες της καλής συμπεριφοράς, αν θγάλη το καπέλλο του όταν μπαίνει και όταν θγαίνει από το άσπασέρ».

Τέλος πάντων ποιόν ν' ακούση κανείς : «Πρός θεού μην θγάζετε το καπέλλο σας», λέει ή Γαλλίς arbiter elegantiarum.

Οι κύριοι δεν πρέπει να χαιρετούν με τα γάντια. 'Ωστόσο αυτό είναι προτιμότερο παρά να κάνουν τον άλλο να περιμένη πέντε λεπτά ώσπου να τα θγάλουν.

Ποτέ δεν πρέπει να λένε : «Με συγχωρείτε που σάς χαιρετώ με το γάντι !», έκτός αν θέλουν να θεωρηθούν ως ντεμοντέ».

Ποτέ δεν πρέπει να κρατούν άγκαζε μίαν κυρία όταν διασχίζουν ένα δρόμο, έκτός αν αυτή είναι πολύ ήλικιωμένη, κοντή, και

ο δρόμος είναι παγωμένος και υπάρχουν κίνδυνος να γλυστρήση.

Ποτέ επίσης δεν πρέπει να προτείνουν σε μια κυρία να τους αποκαλή με το μικρό τους όνομα. Δεν πρέπει ποτέ να τις πη : «Λέγετέ με Τζών». Πρέπει ν' αφήνουν σ' εκείνη την πρωτοβουλία.

66 ζητήματα για τους καλούς τρόπους στο τραπέζι.

Με εξαιρετική ευχαρίστησι σάς αναγγέλλω ότι οί τρεις 'Ιέρειες συμφώνησαν απολύτως σχετικά με τους 66 κανόνες της καλής συμπεριφοράς στο φαγητό.

— Πιάνεται ή φτερούγα ή το πόδι του κοτόπουλου με το χέρι ;

— «'Εγκλημα, όταν θρискόσατε στον καλό κόσμο. Κάτω όλα τα κόκκαλα ! Πρέπει να καθαρίζωμε το κρέας από τα κόκκαλα με το μαχαίρι και το πηρούνι και ύστερα να το τρώμε.

— Μήπως συνηθίζετε να θρυμματίζετε το ψωμί ή και να παίζετε με το πηρούνι και το μαχαίρι ;

— Προσέξτε τί λένε σχετικώς οι έμπειρογνώμονες : «'Όταν δεν τρώτε, τα χέρια σας πρέπει να μένουν ακίνητα».

— Τί πρέπει να κάνετε αν χύσετε κρασί στο τραπέζομάντηλο ;

— 'Απολύτως τίποτε, είναι ή απάντησι. 'Ο δράστης, ή οικοδέσποινα και οί άλλοι συνδαιτημόνες πρέπει να άγοήσουν έντελώς το γεγονός. Μη θελήσετε να προσελκύσετε την προσοχή τους λέγοντας κάτι άστείο.

Και τώρα μια συμβουλή για όσους τρώνε σταφύλια σε έπίσημο τραπέζι : φέρνετε το χέρι σας μισοκλεισμένο προς το στόμα, φτύνετε τα κουκούτσια, αλλά «έ-

λαφρώς» μέσα στο χέρι σας και αργότερα τὰ τοποθετήτε στην ἄκρη του πιάτου σας.

— Ἐπιτρέπετε νὰ ἀνασηκώσετε τὸ πιάτο μὲ τὴ σούπα ;

Τὸ ζήτημα αὐτὸ προκάλεσε θυελλώδεις συζητήσεις πρὶν ἀπὸ 20 χρόνια.

— Ἡ ἀπάντησις εἶναι «ναί», μὲ τὴν διαφορὰ — γιὰτὶ ἐδῶ πάντα ὑπάρχει καὶ διαφορὰ — ὅτι τὸ πιάτο δὲν πρέπει νὰ τὸ γέρνετε πρὸς τὰ ἔξω, δηλαδὴ πρὸς ἑσᾶς, ἀλλὰ πρὸς τὰ μέσα. («Ἀπαισία συνήθεια», λέει ἡ Γαλλίδα Ἰέρεια», «ἡ ὁποία ὅμως ἔχει υἱοθετηθῇ ἀπὸ τὴν καλὴ κοινωνία»).

Ἄν κατὰ τὴ διάρκειαν τοῦ φαγητοῦ συνηθίζετε νὰ πίνετε νερὸ ἢ κρασί, σκουπίζετε τὸ στόμα σας πρὶν πιῆτε. Μὴν κόβετε τὴ σαλάτα μὲ τὸ μαχαίρι. Μὴν βουτᾶτε ψωμὶ στὴ σάλτσα ἔστω κι' ἂν αὐτὸ εἶναι κολακευτικὸ γιὰ τὴν οἰκοδόμοισιν.

Ἡ «Ὑψηλὴ Ἐθιμοτυπία»

Ἐδῶ οἱ Ἰέρειες συμφωνοῦν ἀπολύτως σὲ πολλὰ πράγματά, ὑπάρχουν ὅμως καὶ μερικά ἄλλα προβλήματα. Θὰ μπορέσῃ π. χ. ἡ

Μεγ. Βρεταννία νὰ συμφωνήσῃ μὲ τὴ Γαλλία στὸ ζήτημα : ἂν πρέπει νὰ χαιρετᾷ πρῶτος ὁ κύριος ἢ ἡ κυρία ;

Στὴν Εὐρώπῃ, ὅταν ἓνας ἄνδρας συναντήσῃ μία γνωστὴ του στὸ δρόμο, βγάζει πρῶτος τὸ καπέλλο καὶ ὕστερα ἡ κυρία τοῦ ἀνταποδίδει τὸ χαιρετισμό. Στὴν Ἀγγλία ὁ ἄνδρας πρέπει νὰ περιμένῃ νὰ χαιρετίσῃ ὅταν ἡ κυρία τὸν... «ἀναγνωρίσῃ». Αὐτὸ ποὺ στὴν Ἀγγλία θεωρεῖται εὐγενικό, στὸ Παρίσι θὰ ἔθεωρεῖτο ὡς... καταστρατήγησις τῶν κανόνων καλῆς συμπεριφορᾶς.

Ἡ Ἀγγλὶς ἐμπειρογνώμων θεωρεῖ τὴν ἀγγλικὴ συνήθεια πολὺ ἀνώτερη — ἐνῶ ἡ Μαντάμ Γκαλλὼ μὲ διαβεβαίωσε σ' ἓνα τηλεγράφημά της ἀπὸ 300 λέξεις — ὅτι θὰ ἀγωνισθῇ «μέχρις ἑσχάτων» γιὰ τὴν ἐπικράτησιν τῆς εὐρωπαϊκῆς συνήθειας.

Ἔτσι ἡ «Διάσκεψις Καλῆς Συμπεριφορᾶς», ὅπως πολλὲς ἄλλες διεθνεῖς διασκέψεις, πιθανὸν νὰ μὴν μπορέσῃ νὰ καταλήξῃ σὲ συμφωνία. Καὶ τὸ ζήτημα ἐδῶ εἶναι σοβαρό : «θέσπισις διεθνῶν κανόνων καλῆς συμπεριφορᾶς!»

D. P.

Μία φορὰ ρώτησαν ἓναν ἀπεσταλμένο τῆς Σοβιετικῆς Κυβερνήσεως ποιὲς ἦσαν οἱ ἐντυπώσεις του ἀπὸ τὴ διαμονή του στὶς Ἠνωμένες Πολιτεῖες τῆς Ἀμερικῆς.

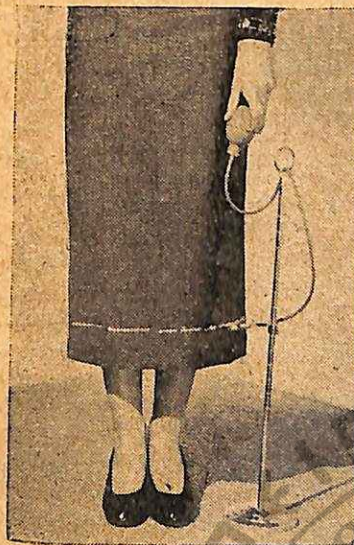
— Μερικὰ πράγματά εἶναι θαυμάσια, ἀπάντησε ὁ Ρώσος. Ὑπάρχουν ὅμως καὶ μερικά ποὺ δὲν τὰ καταλαβαίνω. Τὰ μέσα ὑγιεινῆς π.χ. στὶς πόλεις σας, εἶναι τελείως ἀνεπαρκῆ. Ἐνῶ στὴ Σοβιετικὴ Ἑνῶσι σὲ κάθε σιδηροδρομικὸ σταθμὸ κάπως μεγάλου, βρίσκει κανεὶς ἓνα κέντρο ἀποφθειριάσεως, σὲ ὁλόκληρες τὶς Ἠνωμένες Πολιτεῖες δὲν κατάρθωσα νὰ βρῶ οὔτε ἓνα.

Ἡ ἀλήθεια εἶναι καλὴ θεά, ἀλλὰ τὰ πάθη τοῦ ἀνθρώπου συχνότατα τὴ νομίζουν ἐχθρὴν.

Σολωμός

Ἡ ΕΠΙΣΤΗΜΗ ΣΤΗΝ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ

ΑΥΤΟΜΑΤΟΣ ΣΤΡΙΦΩΜΑΤΟ- ΓΡΑΦΟΣ

ΞΕΚΟΥΡΑΣΤΟ ΔΙΑΒΑΣΜΑ

Ὅταν ἡ δουλειὰ τῆς ἡμέρας τελειώσῃ, ἡ νοικοκυρὰ μπορεῖ νὰ ξαπλώσῃ καὶ νὰ διαβάσῃ ξεκούραστα τὸ περιοδικὸ ἢ τὸ βιβλίο της χωρὶς νὰ πιάνονται τὰ χέρια της καὶ νὰ πονᾶνε οἱ ἀγκῶνες της.

Σὲ μιὰ ἔκθεσι, στὸ Λονδίνο, ἐπεδείχθησαν κάτι εἰδικὰ πρισματικά γυαλιὰ μὲ τὰ ὁποῖα μπορεῖ κανεὶς νὰ διαβάξῃ ἄνετα, ξαπλωμένος.

ΦΟΡΗΤΟΣ ΑΧΘΟΦΟΡΟΣ

Μὲ λίγα χρήματα, οἱ κυρίες θὰ μποροῦν νὰ ἀπαλλαγοῦν ἀπὸ τὸν μπελᾶ τῶν ἀχθοφόρων ποὺ πότε τοὺς βρίσκει κανεὶς καὶ πότε δὲν τοὺς βρίσκει. Ὁ φορητὸς ἀχθοφόρος μὲ τὶς ρόδες, πάνω στὸν ὁποῖο μπαίνει ἡ θαλίτσα, προχωρεῖ εὐκόλα, ὅσο θαριὲς καὶ ἂν εἶναι οἱ ἀποσκευές.

Ἀπὸ τώρα καὶ στὸ ἐξῆς, δὲν θὰ χρειάζεται νὰ παρακαλῇτε μιὰ φίλη σας νὰ σᾶς κανονίσῃ τὸ στρίφωμα τοῦ φορέματός σας. Μὲ τὸν στριφωματογράφο αὐτό, ἀφοῦ τὸν τοποθετήσετε στὸ ὕψος ποὺ θέλετε, θὰ μαρκάρετε τὸ στρίφωμά σας. Γυρίζετε ἀργὰ γύρω-γύρω καὶ συγχρόνως πιέζετε τὸ πουάρ. Στὸ σημεῖο ποὺ κανονίσατε, ὁ στριφωματογράφος θὰ ἀφήσῃ μιὰ λεπτὴ ἄσπρη γραμμὴ ἀπὸ κιμωλία ποὺ φεύγει εὐκολώτατα.

ΑΠΟΣΤΟΛΗ ΣΤΗΝ ΑΝΤΑΡΚΤΙΚΗ

Ἀπὸ τὸ «ILLUSTRATED»

Η απόστασι ἀπὸ τῆ θαλπωρῆ τοῦ Παρισιοῦ ὡς τις παγωμένες καὶ ἐρημικὲς ἐκτάσεις τῆς Ἀνταρκτικῆς εἶναι πολὺ μεγάλη. Ὡστόσο ὅλοι πιστεύουν πὺς ἡ ἐξερεύνησι τῶν ἐκτάσεων αὐτῶν ἐπιφυλάσσει μεγάλα ὄφελῃ. Ἦδη γίνεται πολὺς λόγος γιὰ τὴν πιθανὴ ἀνακάλυψι οὐρηνίου, χρυσοῦ, πετρελαίου καὶ γαιανθράκων στὸ Νότιο πόλο.

Τὸ τελευταῖο ἔθνος ποὺ παρασύρθηκε στὴ μανία τῶν πολικῶν ἐξερευνησέων εἶναι ἡ Γαλλία. Ἡ Μεγάλῃ Βρεταννία ἔχει πέντε θάσεις στὴν Ἀνταρκτική. Ἐπίσης ἔχουν θάσεις καὶ οἱ Αὐστραλοὶ καὶ οἱ Ἀμερικανοί. Στις μέρες μας ἔβαλαν καὶ οἱ Γάλλοι πόδι, σ' ἓνα τομέα τῆς παγωμένης αὐτῆς ἡπείρου, στὴν Ἀντελί. Ἡ Ἀντελί εἶναι ἓνα στενόμακρο κομμάτι ἐρημικῆς ἐκτάσεως, μήκους 1.500 μιλίων ποὺ ἀρχίζει ἀκριβῶς ἀπὸ τὸ Νότιο πόλο καὶ φθάνει ὡς τῆ θάλασσα.

Ἡ Ἀντελί ἀνακαλυφθηκε τὸ 1840 ἀπὸ τὸν Ντυμόντ Ντ' Ὑρβίλ. Ἀπὸ μιὰ Γαλλικὴ ἀποστολὴ ποὺ ἔγινε πρὶν ἀπὸ σαράντα χρόνια στὴν περιοχὴ αὐτὴ διαπιστώθηκε ὅτι ἡ ναυσιπλοία στὶς ἀκτὲς τῆς ἦταν ἐξαιρετικὰ ἐπικίνδυνῃ. Κάποτε οἱ Γάλλοι ἔλεγαν νὰ ἱδρῶσουν ἐκεῖ ἓνα σταθμὸ γιὰ τὸ ψάρεμα τῆς φάλαινας.

Σήμερα ἡ Ἀντελί, καθὼς καὶ

Ἡ Ἀνταρκτική, ὡς ἡπείρος τοῦ Νοτίου Πόλου, ἔχει ὅση ἐκτασι ἔχουν ἡ Εὐρώπῃ καὶ οἱ Ἠνωμένες Πολιτεῖες μαζί. Ὡς πρὶν ἀπὸ λίγα χρόνια ἡ σημασία τῆς ἦταν πολὺ μικρῇ. Σήμερα, γιὰ λόγους στρατηγικῆς, ὅλα τὰ μεγάλα κράτη τοῦ κόσμου σπεύδουν νὰ καταλάβουν ἀπὸ μίαν περιοχὴ τῆς. Ἐστὶ ἓνα τμήμα τῆς ἀνήκει στὴν Ἀμερική, ἓνα ἄλλο στὴ Νορβηγία, τὰ νησιά Φάλλαντ καὶ Γκράχαμ στὴ Μ. Βρεταννία καὶ ἡ περιοχὴ Ρος στὴ Ν. Ζηλανδία. Στὴ Γαλλία ἀνήκει ἡ μικρότερη περιοχὴ τῆς Ἀνταρκτικῆς, ἡ Ἀντελί, ἡ ὁποία ἐκτείνεται ἀπὸ τῆ θάλασσα μέχρι τὸν πόλο καὶ χώνεται σὰν σφήνα μέσα στὴν Αὐστραλιανὴ πολιτικὴ περιοχὴ.

Ὀλόκληρῃ ἡ Ἀνταρκτική, ἀντιμετωπίζεται μὲ ἄλλο πνεῦμα. Ἐχε ἀποκτήσει στρατηγικὴ σημασία. Στις 10 Φεβρουαρίου τοῦ 1950, ἔντεκα Γάλλοι ὑπὸ τὴν ἀρχηγία τοῦ Ἀντρέ Λιστάρ ξεκίνησαν ἀπὸ τὴν πατρίδα τους μὲ πρόγραμμα νὰ μείνουν ἓνα ὁλόκληρο χρόνον στὶς παγωμένες ἐκτάσεις τῆς Ἀντελί.

Πῆραν μαζί τους ὅλα τὰ ἐφόδια: ἓνα λυόμενον σπῆτι, πάνω ἀπὸ 200 τόννους τροφίμων, σκύλους εἰδικῆς ράτσας καὶ διάφορα γεωλογικὰ ὄργανα. Τὸ πλοῖο τους «Πλοίαρχος Σαρκὼ» ἔμεινε στὴν Ἀντελί ὅσο ἀκριβῶς χρει-

αζόταν γιὰ ν' ἀποβιθασθοῦν. Ἐτοὶ βρέθηκαν ξαφνικὰ ἀπομονωμένοι πάνω σὲ μιὰ ἀπέραντη παγωμένη ἐκτασι. Πρὶν περάσῃ ἓνας χρόνος, σκέψι γιὰ ἐπιστροφὴ δὲν μπορούσε νὰ γίνη.

Ἀκόμῃ καὶ ἡ θάλασσα σιγὰ - σιγὰ τοὺς ἐγκατέλειπε. Πρῶτα πάγωσε στὴν ἀκτὴ. Σὲ λίγες μέρες ὅμως τὸ παγωμένο νερὸ τῆς τὸ ἔβλεπε νὰ ἐκτείνεται ἑκατοντάδες μίλλια πρὸς βορρᾶν. Ὑστερὰ ἀπὸ δώδεκα μῆνες οἱ πάγοι πάλι θὰ ἔλυωναν καὶ ὁ «Πλοίαρχος Σαρκὼ» θὰ ἐρχόταν νὰ τοὺς πάρῃ.

Οἱ ἔντεκα ἄνδρες τῆς ἀποστολῆς ἔστησαν τὸ σπῆτι τους καὶ ἐγκατεστάθηκαν. Εἶχε μήκος 14 περποῦ μέτρα καὶ πλάτος 7. Εἶχε ἓνα μεγάλο κοινὸ δωμάτιο, μιὰ κουζίνα, ἓνα ἐργαστήριον καὶ ἓνα κοιτῶνα μὲ πολλὰ κρεβάτια. Ἀν καὶ μιὰ σόμπα μὲ κάρβουνο ἔκαιγε μέρα - νύκτα, ἡ θερμοκρασία στὸ ὕψος τοῦ πατώματος ἦταν κάτω ἀπὸ τὸ μηδέν. Μόνον σὲ ὕψος ἐνάμιου μέτρου περίπου ἡ θερμοκρασία ἦταν κάπως μεγαλύτερη. Ἀντὶ γιὰ νερὸ ἔπιναν λυωμένο πάγο ποὺ τὸν μετέφεραν ἀπὸ ἑκατὸ μέτρα μακριὰ καὶ πολλὰς φορὲς οἱ χιονοθύελλες τοὺς ἐμπόδιζαν νὰ φθάσουν ὡς ἐκεῖ.

Πολὺ γρήγορα τὰ γένια ἀρχισαν νὰ μεγαλώνουν καὶ ὁ ἀντιπρόσωπος τοῦ Ἰνστιτούτου Παστὲρ ἔμοιαζε σωστὸς ἐγκληματίας. Γιὰ πλύσιμο πολὺ σπάνια μπορούσε νὰ γίνη λόγος. Ὁ ἀνταρκτικὸς χειμῶνας μαίνεταν γύρω τους. Οἱ χιονοθύελλες διαρκοῦσαν ὁλόκληρες ἐβδομάδες. Τὸ χιόνι, ψιλὸ σὰν ἀλεύρι, τρύπωνε μέσα στὸ σπῆτι ἀπὸ τὶς χαραμάδες ποὺ εἶχαν οἱ πόρτες καὶ τὰ παράθυρα. Ὁ ἀέρας φυσοῦσε μὲ ταχύτητα 150 μιλίων τὴν ὥρα

καὶ ἡ θερμοκρασία, ἔξω, στὸ ὑπαίθρο, ἦταν 35 βαθμοὶ κάτω ἀπὸ τὸ μηδέν. Ἀν κανεὶς τολμοῦσε νὰ θγῇ ἔξω, ὁ ἀέρας τὸν ἔρριχνε χάμω.

Ὡστόσο οἱ ἄνδρες τῆς ἀποστολῆς συνέχιζαν τὴ δουλειὰ τους, δουλειὰ μονότονῃ καὶ σχολαστικῇ, ὅπως κάθε ἐπιστημονικὴ ἔρευνα. Ὅλοι περίμεναν τὸ καλοκαίρι.

Στις 21 Ἰουνίου ἡ ἀποστολὴ γιόρτασε τὴν «καρδιά τοῦ χειμῶνα». Ὅλων οἱ σκέψεις πέταξαν στὸ Παρίσι καὶ στὶς ἡμέρες ἀκτὲς τῆς Γαλλίας. Μὲ τὴν εὐκαιρίαν τῆς γιορτῆς ὁ ὕδρογράφος Φραγκίσκος Ταμπυτῶ ἔγραψε ἓνα δραματάκι καὶ ἔτσι ἡ μέρα πέρασε μὲ λίγο θέατρο καὶ μ' ἓνα καλὸ γεῦμα. Διασκεδάσεις ὑπῆρχαν πολὺ λίγες. Μιὰ καρτίδια σκάκι ποὺ ἄρχισαν μὲ τὸν ἀσυρματο μὲ μιὰ Αὐστραλιανὴ ἀποστολὴ ποὺ εἶχε κατασκηνώσει σὲ ἀπόστασι 1200 μίλλια, κράτησε τέσσερις μῆνες. Τελικὰ νίκησαν οἱ Αὐστραλοὶ.

Οἱ ἄνδρες ζύμωναν μόνοι τους τὸ ψωμί τους. Τὸ περισσότερο ζοῦσαν μὲ κονσέρβες καὶ γιὰ νὰ προλάβουν τὸ σκορβοῦτο ἔπαιρναν βιταμίνες. Ἀν ἐξαίρεσουμε τὶς χιονίστρες ποὺ ἔπαθαν, κατὰ τὰ ἄλλα ἦταν πολὺ καλὰ. Ὅλη τὴν ἀνοιξὴ ἔτρωγαν φρέσκο κρέας ἀπὸ φώκιες. Κάθε μέρα ὁ ἀσυρματιστὴς Ρενὲ Γκρός μετέδιδε μετεωρολογικὰς πληροφορίες στὸ Σύννευ. Μιὰ φορὰ τὸ μῆνα ἔστελναν μὲ τὸν ἀσυρματο μηνύματα στὶς οἰκογένειές τους, χωρὶς βέβαια νὰ ἀναφέρουν τίποτα γιὰ τὶς κακουχίες καὶ τὴ μοναξιά τους.

☆

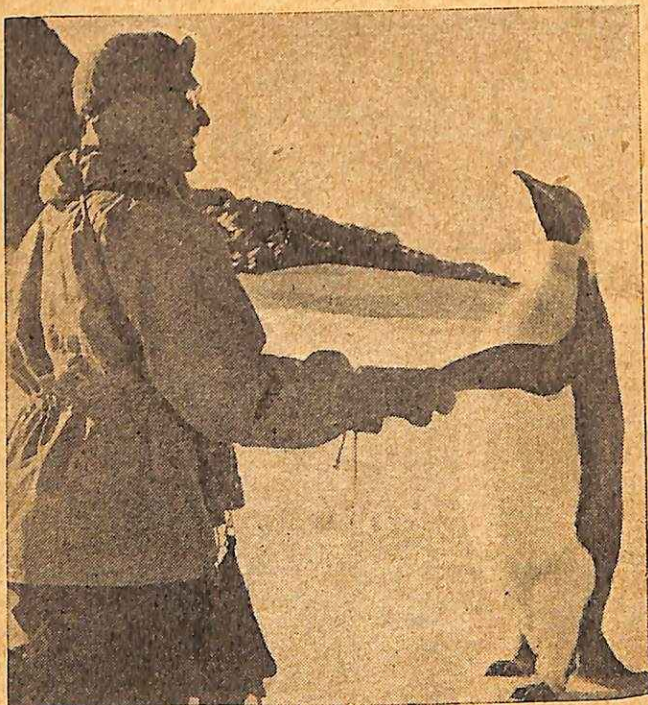
Ὅταν γύρισαν στὴν πατρίδα τους οἱ ἄνδρες τῆς ἀποστολῆς δι-

ηγόντουσαν τις περιπέτειές τους. Στόν πόλο όλοι οί άνθρωποι γίνονται ήρωες. Έκεϊ διαρκώς ύποφέρει κανείς.

Ό μετεωρολόγος Έρρίκος Μπουζόν γινόταν ήρωας πέντε φορές τήν ήμέρα, γιατί πέντε φορές έπρεπε νά βγή από τό σπίτι καί νά πάη στό μετεωρολογικό σταθμό πού θρισκόταν σέ απόστασι τριάντα μέτρων. Χωρίς τή βοήθεια ενός σχοινοϊού πού έβωνε τό σταθμό με τό σπίτι δέν θα μπορούσε

τό χειμώνα νά διασχίση τή μικρή αυτή απόστασι. Ό άέρας θα τόν παρέσυρε καί θα χανόταν. Κάθε φορά πού γύριζε, τό πρόσωπό του ήταν σκεπασμένο με ένα στρώμα πάγου, κάθε φορά όμως είχε μαζί του τά στοιχεία πού ήθελε.

Τό ίδιο ήρωες ήταν καί οί σκύλοι. Σέ μιá έξοδο πού έκαμαν καί περπάτησαν 210 μίλλια κατá μήκος του 67 παραλλήλου, ό σκύλος «Άσπρινή» συνεχώς έτρεχε μπροστά τους. Δέκα μίλλια πρίν γυρίσουν στή θάσι τους, ό σκύλος έξαντλήθηκε καί χρειάστηκε νά τόν μεταφέρουν στό έλκηθρο. Ό έξερεύνησι του 67 παραλλήλου κράτησε 42 μέρες καί κατέληξε στή συγκέντρωσι

Έγκαρδιότης χαρακτηρίζει τις σχέσεις ντόπιων καί ξένων

πολυτίμων πληροφοριών για τήν Άντελί.

Οί άνδρες περπατούσαν μπρός καί πίσω από τά έλκηθρα πού τά είχαν φορτωμένα με διατηρημένο κρέας. Προχωρούσαν με τή βοήθεια μιáς ήλιακής πυξίδας, γιατί ή κοινή μαγνητική πυξίδα ήταν άχρηστη.

Σέ κάθε είκοσι μίλλια έμπηγαν τήν τρίχωρη γαλλική σημαία στόν πάγο για νά διευκολυνθοϋν στήν επιστροφή. Τή νύκτα έμεναν στίς σκηνές. Τούς σκύλους τούς έδεναν για νά μήν τρώνε τίς προμήθειες. Στήν μοναξιά τών πάγων ό σκύλος είναι ό μοναδικός φίλος του ανθρώπου. Χωρίς αυτόν τό ταξίδι με τό έλκηθρο είναι άδύνατο. Πολύ λίγα

άλλα ζωά θα μπορούν νά κοιμώνται μέσα στή χιονοθύελλα με τό κορμί τους σκεπασμένο από τό χιόνι.

Όταν οί άνδρες θρισκόντουσαν μακριά από τή θάσι τους, ποτέ δέν μπορούσαν νά ξεκουραστούν πραγματικά. Ό Άνταρκτική είναι ύπουλη χώρα. Ό φύσι κυνηγάει με μανία τόν άνθρωπο. Μιά φορά ό νεαρός Τζώρτζ Σβάρτζ είχε βγή για κυνήγι. Δέν είχε άπομακρυνθē περισσότερο από τετρακόσια μέτρα, όταν μιá ξαφνική θύελλα τόν έκαμε νά χαθē. Μέσα σέ λίγα λεπτά όλόκληρο τό πρόσωπό του ήταν ένα κρουπάγημα.

Έκτός όμως από τούς κινδύνους, τό ταξίδι στήν Άνταρκτική είχε καί τά άπρόοπτά του. Σέ μιá κρίπη οί Γάλλοι έξερευνητές θρήκαν τρόφιμα πού τά εί-

χε αφήσει εκεί πρίν από σαράντα χρόνια μιá Αυστραλιανή άποστολή με τόν Σέρ Ντάγκλας Μώζον. Ήταν κονσέρβες με λαχανικά καί γάλα πού δέν είχαν πάθει απολύτως τίποτε. Έκείνο τό θράδυ οί έντεκα Γάλλοι τής άποστολής δείπνησαν με τρόφιμα του 1911.

Οί κακουχίες του πόλου ξεχάστηκαν στο μαγευτικό ταξίδι τής επιστροφής με σταθμούς στήν Ταϊτή, στόν Παναμά καί στίς Άντίλλες. Τό μόνο δυσάρεστο στο ταξίδι αυτό ήταν πώς πέθαναν οί πιγκουίνοι πού θέλησαν νά μεταφέρουν στήν πατρίδα τους. Πέθαναν από πείνα μέσα στή μεγαλύτερη άφθονία τροφίμων. Δέν μπόρεσαν νά ζήσουν μακριά από τήν Άνταρκτική καί από τόν καϋμό τους δέν έτρωγαν τίποτε.

Μιά φορά ένας μικροεπιχειρηματίας από τό Μπέρμινγκχαμ κέρδισε από ένα στοίχημα στίς κούρσες τής Ίρλανδίας 100.000 λίρες. Έκείνες τίς ήμέρες ήταν στο κρεβάτι. Καθώς ύπόφερε από τήν καρδιά του, ή γυναίκα του δέν άποφάσισε νά του πη τό ευχάριστο νέο. Φοβόταν μήπως ή μεγάλη χαρά του κάνη κακό. Στο τέλος άποφάσισε νά πη στο γιατρό νά του τό άναγγείλη αυτός όσο μπορούσε πιό μαλακά.

— Πώς πάνε λοιπόν οί δουλειές; άρχισε ό γιατρός.

— Έ! Καλά νά τά λέμε καλά νά γίνονται! άπάντησε ό άρρωστος.

— Χμ! χαμογέλασε ό γιατρός. Έχετε παίξει στίς κούρσες τής Ίρλανδίας;

— Τί θα λέγατε αν κερδίζατε 500 λίρες;

— Δέν βαριέστε, γιατρέ μου, κανείς δέν κερδίζει στίς κούρσες. Άν όμως κέρδιζα λίγα χρήματα, θα έστειλα τήν οικογένειά μου στήν έξοχή καί ύστερα θα πλήρωνα τά χρέη μου.

— Καί αν κερδίζατε 1000 λίρες;

— Λοιπόν, αφού επιμένετε νά παίζετε, γιατρέ μου, θα μεγάλωνα τή δουλειά μου.

— Καί αν κερδίζατε 50.000 λίρες;

— Θα άγόραζα τό σπίτι πού κάθομαι καί θα έπαίρνα καί ένα στήν έξοχή.

— Καλά αυτά. Σκεφθήτε όμως νά πιάνετε τίς 100.000 λίρες!

— Ό καρδιακός κύτταξε κατάματα τό γιατρό.

— Έ λοιπόν σάς όρκίζομαι, γιατρέ μου! θα σάς έδινα τά μισά!

— Ό γιατρός πήρε μιá βαθειά άναπνοή, άνοιξε τό στόμα του καί έπεσε ξερός.

Κουίζ

ΜΠΟΡΕΙΤΕ ΝΑ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΘΗΤΕ :

- 1 2 9 1 4 8 7 5 6 3 9 4 6 7 8 8 3 1 2 3 4 5 6 7 8 9 9 7 6 5 4 3 7
- 2 9 8 7 6 5 4 3 2 1 9 8 7 6 5 4 3 1 4 2 1 5 2 1 6 2 1 7 2 8 1 9 2
- 3 1 2 3 4 5 6 7 8 9 1 2 3 4 5 6 7 1 5 2 1 6 3 1 7 4 6 1 3 5 1 2 4
- 4 3 3 4 6 7 3 8 2 9 1 4 5 6 7 3 4 9 1 2 9 1 2 3 1 9 8 7 6 5 1 9 0
- 5 5 3 9 8 2 7 7 4 6 7 5 3 7 0 9 8 8 0 2 8 3 8 2 0 8 2 4 6 5 9 3 4
- 6 2 0 5 6 3 7 7 0 8 9 5 7 4 9 7 4 5 5 0 5 5 3 3 5 5 4 4 6 5 5 0 5
- 7 6 4 3 2 8 9 7 6 3 7 8 2 0 9 3 8 2 4 5 7 8 6 4 0 1 8 2 5 8 6 4 0
- 8 7 6 5 5 4 7 4 4 4 6 6 6 8 8 8 3 1 3 4 5 1 7 8 9 1 3 1 4 1 5 6 1
- 9 3 2 1 3 2 1 1 2 3 1 2 3 5 4 3 7 8 2 3 9 2 3 7 2 3 6 3 2 4 3 7 6
- 10 9 8 7 9 8 7 8 7 6 8 2 6 7 6 5 7 0 1 9 8 6 8 4 7 4 3 2 8 9 6 1 0
- 11 1 9 8 7 3 8 2 6 4 5 5 9 1 0 8 8 4 2 3 4 5 6 8 3 4 5 6 7 9 4 6 7
- 12 2 4 6 8 2 4 6 8 3 6 9 1 1 8 1 9 4 4 5 5 5 6 6 6 6 7 7 7 7 3 8
- 13 8 3 6 5 9 1 7 2 3 7 5 9 4 3 7 6 7 7 6 6 5 5 4 4 3 3 2 2 1 1 9 9
- 14 9 1 8 2 7 3 6 4 5 5 8 1 8 3 7 2 9 1 0 8 2 0 7 4 5 6 7 8 9 2 3 4
- 15 2 7 3 4 8 5 5 6 4 7 2 3 7 8 0 2 6 7 7 5 6 7 5 6 7 5 6 4 5 7 6 6
- 16 6 3 8 6 0 9 1 8 7 6 4 3 8 2 9 2 8 7 6 5 4 6 5 4 3 5 4 3 2 3 2 1
- 17 9 7 5 4 3 3 5 4 6 8 2 2 5 4 6 6 8 5 7 4 6 3 5 2 9 6 6 4 5 3 4 2
- 18 4 0 4 3 9 3 4 7 3 6 8 2 4 7 4 6 3 6 4 7 5 8 6 9 7 2 8 3 7 2 8 3
- 19 9 0 1 6 1 9 8 4 6 3 2 8 7 6 4 2 8 4 8 7 6 5 9 0 7 1 1 5 1 6 8 2
- 20 8 3 6 5 4 2 8 9 6 6 1 0 3 6 8 2 6 7 5 4 6 9 8 4 5 7 3 4 2 8 9 1
- 21 4 8 6 5 4 8 7 6 9 8 3 4 7 3 8 9 6 4 7 4 6 7 6 4 7 6 4 7 3 4 6 8
- 22 8 9 5 7 3 8 6 9 0 1 0 2 8 5 3 7 8 2 3 2 8 1 8 1 7 1 6 1 5 6 4 8
- 23 6 4 2 8 6 4 9 7 6 2 8 0 1 8 3 6 5 2 8 3 6 6 7 7 8 8 9 9 1 1 2 2
- 24 4 8 2 9 5 1 6 3 8 3 7 8 4 6 7 5 2 2 6 6 3 3 7 7 4 4 8 8 5 5 9 9
- 25 6 2 4 8 2 7 4 6 3 8 9 6 1 9 8 4 8 3 2 8 4 5 5 9 1 8 2 6 4 3 7 9

Σ' αυτή τη δύσκολη άσκηση, σε κάθε γραμμή υπάρχουν ζεύγη αριθμών που το άθροισμά τους μάς δί-

νει τον αριθμό 10. Βρείτε αυτά τα ζεύγη και υπογραμμίστε τα.
Παράδειγμα: στη γραμμή αυτή υ-

πάρχουν 3 ζεύγη, τα οποία και υπογραμμίζουμε.
2 9 4 6 1 1 9 3 5 5 6 7 8 5 4 7

Το χρονικό περιθώριο που σας δίνουμε είναι 7 λεπτά. "Αν παραλείψετε από 0 έως 26 ζεύγη, είστε πολύ καλός. Από 27 έως 37, καλός. Από 38 έως 48, υποφερτός. Από 49 έως 143, κακός.
"Η άσκηση αυτή δίνεται στους υποψηφίους της μεγαλύτερης στρατιωτικής σχολής των "Ην. Πολιτειών.

ΕΙΣΤΕ ΔΥΝΑΤΟΙ ΣΤΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ :

Μπορείτε να ονομάσετε τα 13 αυτά κράτη που απεικονίζονται στο χάρτη ;
Το τεστ αυτό δόθηκε σε "Αμερικανούς οι οποίοι απέδειξαν ότι στην Γεωγραφία δεν αξίζουν και πολλά, παρ' όλο που επρόκειτο για γείτονές τους. "Όσοι είχαν τελειώσει Πανεπιστήμιο βρήκαν τα 4 από τα 13 κράτη. Οί απόφοιτοι του γυμνασίου έπιασαν τα τρία και οί άλλοι περιωρίστηκαν στα 2.
"Αν δεν μπορείτε γυρίστε στη σελ. 132.

ΚΑΙ ΛΙΓΗ ΠΡΟΣΘΕΣΙΣ

A

9		
		9
	3	(21)

B

9		
		7
7		(34)

Γ

9		
		7
		8
	8	(34)

Βάλτε στα λευκά τετραγωνάκια αριθμούς που προστιθέμενοι οριζοντίως και καθέτως θα σας δίνουν το νούμερο που είναι γραμμένο έξω από το τετράγωνο, μέσα στον κύκλο. Χρησιμοποιήστε αριθμούς μεγαλύτερους από το μηδέν.

ΑΛΗΘΕΙΑ — ΨΕΜΑΤΑ

(Σβήστε το αλήθεια ή ψέματα)

1. "Όταν τα μαλλιά μείνουν πολύ στο νερό, γίνονται σκουλήκια, αλήθεια — ψέματα.
2. "Ο Βάτραχος πίνει νερό με το δέρμα του, αλήθεια — ψέματα.
3. Τα μυρμηγκία μυρίζουν με τα πόδια τους, αλήθεια — ψέματα.

ΔΟΚΙΜΑΣΤΕ

Μπορείτε να διπλώσετε ένα φύλλο χαρτί περισσότερο από 8 φορές; Δοκιμάστε με το μεγαλύτερο ή με το μικρότερο μέγεθος. Είναι ακριβώς το ίδιο.

ΞΕΡΕΤΕ ΜΗΠΩΣ ;

Πόσα κουβάρια νήμα χρειάζονται για να ενώσουμε την "Αθήνα με το Πεκίνο ;

(Λύσεις στη σελίδα 132)

ΓΙΑ ΝΑ ΠΕΡΝΑ Η ΩΡΑ

Σε μιὰ συγκέντρωσι μιὰ κοπέλλα, γνωστή για την κακογλωσσιά της, παρπονέθηκε σε κάποιον πώς την έτσουζε το χέιλι της.

— Μπά, δέν είναι τίποτε, τής είπε ο νεαρός, θα άκούμπησε στη γλώσσα σου !

R. H. Kindel

‘Η μητέρα τής νύφης καυχιόταν σε μιὰ φίλη της για την προίκα που είχε δώσει στην κόρη της.

— Τόσα άσημικά που τής έχω τής Μπέσους μου, δέν ξέρω τί θα τὰ κάνη.

— Θα τὰ καθαρίζη, χρυσή μου, τής άπάντησε ψύχραιμα ή φίλη της.

Up.

Δυο τρελλοί ταξιδεύουν μαζί στο τράμ.

— Σάς παρακαλώ, κύριε, τί ώρα είναι ;

‘Ο άλλος βγάζει από την τσέπη του ένα θερμόμετρο, τó κυτάζει με προσοχή και άπαντά :

— Παρασκευή.

— Εύχαριστώ, άπαντά ο άλλος. Θα κατέβω στην έπομένη στάσι.

The Tatler

Μιά φορά ένα μικρόβιο περπατούσε στις φλέβες ενός άρρώστου. ‘Εκεί που πήγαινε συνάντησε ένα άλλο, που φαινόταν πολύ στενοχωρημένο.

— Τί έχεις, βρέ φίλε ; Δέν φαίνεσαι στα κέφια σου.

— Μην έρχεσαι κοντά μου και θα κολλήσης, άπάντησε τó μικρόβιο. Φοβάμαι πώς έχω πάρει πενικιλίνη.

Up.

Σε μιὰ μικρή έπαρχιακή πόλι ο άστυνόμος έκαμε άνακρίσεις για ένα φόνο. Στο τέλος έβγαλε τó πόρισμα: «‘Ο θάνατος τού θύματος δύναται να χαρακτηρισθί ως άυτοκτονία. ‘Επετέθη πρώτος με έξάσφαιρο περίστροφο έναντίον ανθρώπου ώπλισμένου με στρατιωτικό, όπλον».

Face à main

“Ένα κορίτσι άπ’ την ήμέρα που θα γεννηθί ως τὰ 18 του χρόνια χρειάζεται καλούς γονείς. ‘Από τὰ 18 ως τὰ 35 όμορφιά. ‘Από τὰ 35 ως τὰ 55 προσωπικότητα και όταν περάσει τὰ 55... παραδάκι.

Kathleen Norris

Στο βιβλίό του «Golf without tears», ο Γούντχαους έχει την έξης άφιέρωσι :

Στην άγαπητή μου κορούλα που χωρίς τó καρτερικό ένδιαφέρον της και την επίμονη βοήθειά της, τó βιβλίό αυτό θα είχε γραφθί στο μισό χρονικό διάστημα.

Στο βιβλίό τού Γερμανού άστρονόμου Γιοχάννες Κέπλερ βρίσκουμε τήν έξης άφιέρωσι :

‘Ο κύβος έρρίφθη. Τó βιβλίό γραφθηκε για να διαβασθί είτε από τούς συγχρόνους, είτε από τούς μεταγενεστέρους. Δέν με ένδιαφέρει. Μπορεί να περιμένη και έναν αιώνα, ώσπου να βρεθί ένας άναγνώστης. ‘Ο Θεός περίμενε 6.000 χρόνια ώσπου να βρή έμένα.

Η "ΛΙΟΓΕΝΝΗΤΗ"

ΚΑΙ Ο "ΜΑΓΟΣ ΜΟΥΣΙΚΟΣ"

Δύο χοροδράματα που θ' άνεβάσθ ή 'Ομάδα Μαϊεύ στις άρχές 'Οκτωβρίου στο 'Ωδεϊόν 'Ηρώδου τού 'Αττικού.

Τού

ΚΩΣΤΗ ΜΙΧΑΗΛΙΔΗ

Σκηνοθέτη τού Β. Θ.

Τό άριστούργημα τής 'Ακριτικής ποιήσεως «'Η Λιογέννητη» έδωσε στον 'Αργύρη Κουνάδη την άφορμή να γράψη μουσική για ένα χορόδραμα. Είναι ή πρώτη φορά που ένα θυζαντινό ακριτικό ποίημα χρησιμοποιείται για μιὰ χορευτική έρμηνεία. 'Αλήθεια, τó ποίημα αυτό με τίς δυνατές δραματικές συγκρούσεις, με τη λακωνική κι άπείριτη έκφρασι, με τó έντονο έλληνικό - μεσαιωνικό χρώμα, νομίζουμε ότι πολύ προσφέρεται για χορευτικό θέμα. 'Η «Χορευτική ομάδα Μαϊεύ», με επί κεφαλής την χορογράφο και χορεύτρια 'Υβόννη ντέ Κίρικο και σε συνεργασία με τόν Ν.

Χατζηκυριάκο-Γκίκα για τὰ κοστύμια και τόν ύποφαινόμενο για τή σκηνοθεσία, έδημιούργησε τó χορόδραμα που θα ίδούν οί 'Αθηναίοι στις άρχές 'Οκτωβρίου στο 'Ωδεϊόν 'Ηρώδου τού 'Αττικού.

Βασική μουσική ιδέα (μετά την 'Ακριτική «Λιογέννητη») ύπήρξε και τó σύγχρονο λαϊκό τραγούδι «'Αρχόντισσα», που δίνεται διασκευασμένο ρυθμικά έτσι που να άφομοιώνεται με την άτμόσφαιρα τής όλης μουσικής. 'Η μελωδική πρωτοτυπία της και ή πηγαία της έμπνευσι ξετυλίγεται χωρίς κενά και περιττολογίες και ξαναγυρίζει, όταν τó έργο φθάση στο τραγικό κορύφω-

Μακέττα τού Χατζηκυριάκου - Γκίκα

μά του, στο μικρό λαϊκό τραγούδι, πού άπετέλεσε τόν πυρήνα της.

Οί μακέττες του Γκίκα μās μεταφέρουν με τὸ σίγουρο χέρι τοῦ «μάστορα» στο κλίμα τοῦ βυζαντινοῦ ἀκριτικοῦ κόσμου.

Ἡ χορογραφία τῆς Ὑθόννης ντὲ Κίρικο, σφιχτοδεμένη με τὴ μουσική, γεμάτη αἴσθημα καὶ χωρίς ἐξωτερικὲς «φιγούρες», ἐξυπηρετεῖ πάντα τὴν ἐσωτερικὴ πλοκὴ τοῦ ἔργου.

Τοὺς κύριους ρόλους ὑποδύονται ἡ Ὑθόννη ντὲ Κίρικο, ὁ Σπῦρος Λασκαρίδης καὶ ἡ Ὀλγα Μάμου.

☆

Τὸ δράμα, ὅπως τὸ περιγράφει τὸ ἀκριτικὸ τραγούδι, ξετυλίγεται γύρω ἀπὸ τὸν ἔρωτα τοῦ Κωνσταντῆ γιὰ τὴ Λιογέννητη. Ὅταν ἀρνιέται ἡ κόρη νὰ τὸν πάρῃ :

δὲ θέλω τον, δὲ χρήζω τον
δὲν καταδέχομαί τον

ὁ Κωνσταντῆς κοιτάει νὰ τὴ μαγέψῃ. Μὰ τὰ μάγια δὲν πιάνουν, γιατί ἡ κόρη εἶναι ἀγνή. Θὰ χρειασθῇ νὰ ντυθῇ ὁ Κωνσταντῆς γυναικᾶ, γιὰ νὰ τὴν ξεγελάσῃ ἔτσι, νὰ πλαγιάσῃ μαζί του. Ἡ σκηνὴ αὐτὴ, ὅπου ἀρχίζει νὰ ξυπνᾷ ὑποσυνειδητὰ μέσα στὴ Λιογέννητη ὁ ἔρωτας γιὰ τὴν ξένη «ἀξαδέρφῃ» εἶναι ἀπὸ τίς ὡραιότερες τοῦ ἔργου. Διατάσσει τίς δάγιες τῆς :

Βάλετε στρώμα - ν - ἀργυρὸ
στρώμα μαλαματένιο
καὶ στρώστε πάτους βασιλκὸ
καὶ πάτους μαντζουράνα
καὶ πάτους δεντρολίβανο
νὰ κοιμηθῶμε ἀντάμα

Καὶ προσθέτει ὁ λαϊκὸς ποιητῆς :

Ὀλονυχτὶς κοιμούντανε
σάν δυὸ γλυκὰ ἀδερφάκια
καὶ πρὸς τὰ ξημέρωματα
σάν τ' ἀγρία πουλάκια.

Τὴν ἄλλη νύχτα ἡ Λιογέννητη βγαίνει :

Ξυπόλυτη, ξεσκούφωτη
καὶ ξεμαλλιοπλεγμένη

καὶ χτυπάει τὴν πόρτα τοῦ Κωνσταντῆ :

Ἄνοιξε μάγισσας παιδι
καὶ μάγισσας ἀγγόνι
μ' ἐβούρλισαν τὰ μάγια σου
κ' ἦρθα κοντὰ σὲ σένα

Μὰ ἡ μάννα τοῦ Κωνσταντῆ, προσωποποίησι τῆς μοίρας τῆς Λιογέννητης, δὲν τῆς ἀνοίγει, ἀν δὲν πῆλ τὸ φαρμακωμένο νερὸ τῆς γούρνας. Τρεῖς φορές ἐπαναλαμβάνεται ἡ στιχομυθία, πού με τὴ λακωνικότητα καὶ τὴν πυκνότητά της θυμίζει ἀρχαία τραγωδία. Νικημένη πιά ἡ Λιογέννητη πίνει τὸ νερὸ καὶ πεθαίνει. Στὸ πτώμα τῆς ὁ Κωνσταντῆς :

Χρυσὸ μαχαίρι - ν - ἔβγαλε
ἀπ' ἀργυρὸ φηκάρι
στὸν οὐρανὸ τὸ πέταξε
μέσ' στὴν καρδιά του πάει.

Ἀπὸ τὸ θέμα αὐτὸ ἐπήραμε, με τὴν ἀναγκαίαν ἀναγωγή, τὰ στοιχεῖα πού μās χρειάσθηκαν γιὰ τὸ χορόδραμά μας. Τὸ χορόδραμα, σάν κάθε εἶδος τέχνης, ἔχει τοὺς δικούς του νόμους. Ὡς μέσα ἐκφράσεως μεταχειρίζεται τὴν ἔρρυθμη κίνησι, σφιχτοδεμένη καὶ συνυφασμένη με τὴ μουσική. Ἡ κίνησι ὅμως αὐτὴ, ἀν θέλῃ νὰ διατηρήσῃ τὴ γνησιότητά της, δὲν πρέπει νὰ εἶναι «περιγραφικὴ» (παντομίμα). Πρέπει νὰ ἐρμηνεύῃ συναισθήματα, ψυχικὲς καταστάσεις.

Καὶ ὅπως μία ἀκολουθία ἀπὸ νότες πού ἀποτελοῦν μιὰ μελωδία, χωρίς νὰ ἔχῃ ἐννοιολογικὸ περιεχόμενο, μπορεῖ νὰ ξυπνήσῃ μέσα μας ἕναν ὁλόκληρο κόσμο, ἔτσι καὶ μία κίνησι χωρίς τὴ βοήθεια τοῦ λόγου, χωρίς νὰ καταφεύγῃ σὲ ἐξωτερικὴ περιγραφή

πού χρειάζεται ὡς μεσάζοντα τὴ λογικὴ τοῦ θεατῆ, μπορεῖ νὰ μεταδώσῃ συναισθήματα, ψυχικὲς καταστάσεις, δραματικὴ πλοκή.

☆

Τὸ δεύτερο ἔργο πού θ' ἀνεβάσῃ ἡ Ὀμάδα Ματέυ ἔχει ὡς θέμα τὴ μαγικὴ δύναμι πού ἀναβλύζει ἀπὸ κάθε δυνατὴ καλλιτεχνικὴ προσωπικότητα. Ἡ μουσικὴ εἶναι τοῦ Μότσαρτ. Τὸ θέμα : μιὰ μαγικὴ φλογέρα στὰ χέρια ἑνὸς μουσικοῦ κάνει ὅλο τὸν κόσμο νὰ χορεύῃ. Κάποτε πού ἀποκοιμῆται ὁ μουσικός, δύο θεῆλοι ἀπὸ κλέβουν τὴ φλογέρα, γιὰ νὰ ἐξασκήσουν τὴ μαγικὴ τῆς δύναμι ἐπάνω στο λαό. Μὰ ἡ φλογέρα στὰ χέρια τοὺς βουβαίνεται καὶ ὁ κόσμος δὲν μπορεῖ νὰ χορέψῃ. Πρέπει νὰ ξαναφτάσῃ στὰ χέρια τοῦ κυρίου

τῆς, τοῦ μόνου πού μπορεῖ νὰ τὴν παίξῃ, γιὰ νὰ μαγέψῃ πάλι τὸν κόσμο με τίς ἀθάνατες μελωδίες του καὶ νὰ δώσῃ σὲ ὅλους τὰ φτερά τοῦ χοροῦ.

Τὸ θέμα εἶναι τῆς Πολυξένης Ματέυ - Ρουσοπούλου, ἡ γενικὴ χορογραφία καὶ οἱ ἐνδυμασίες τῆς Ὑθόννης ντὲ Κίρικο. Τὸν ρόλο τοῦ Μάγου Μουσικοῦ ἐρμηνεύει με προσωπικὴ του συμβολὴ ὁ Ροβέρτος Σαραγᾶς, τοὺς ἄλλους κύριους ρόλους, ἐκτὸς τῆς Ὑθόννης ντὲ Κίρικο, ἡ Μάρμα Γεωργαλᾶ καὶ ἡ Ὀλγα Μάμου. Τὴν ἀρχήστρα καὶ στὰ δύο ἔργα διευθύνει ὁ κ. Κ. Κυδωνιάτης.

☆

Τὸ μαγικὸ στοιχεῖο ἀπετέλεσε τὴν κεντρικὴ ἰδέα, πού συνδέει τὰ δύο χοροδράματα.

Μακέττες τοῦ Χατζηκυριάκου - Γκίκα

γιὰ τὰ κοστούμια τῆς «Λιογέννητης»

Η ΤΕΧΝΗ ΤΗΣ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑΣ

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΕ ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ

Σήμερα έχουμε πολλά γράμματα με έρωτήσεις τεχνικής φύσεως. Διακρίνουμε λοιπόν τα άρθρα μας και απαντάμε άμεσα στις ερωτήσεις. Τα θέματα, εύτυχώς, των ερωτήσεων είναι γενικής φύσεως και συνεπώς ενδιαφέρουν όλους. Υπάρχει σκέψις αντί άρθρων, να εγκαινιάσει η στήλη αυτή μαθήματα πάνω στη φωτογραφία με απαντήσεις σε απορίες των αναγνωστών. Γράφοντας οι αναγνώστες της στην «Έκλογη» θα έχουν λεπτομερή απάντησι στο γράμμα τους. Είναι μία ιδέα, και όχι απόφασις. Περιμένουμε να μάθουμε τί θέλουν οι αναγνώστες μας.

Λ. 'Αργυρίου, 'Ανθυπολοχαγόν ΒΣΤ 902. 'Από το γράμμα σας μοιάζει να ασχολείσθε σοβαρά με τη φωτογραφία. 'Απαντώ με τη σειρά στις ερωτήσεις σας: α) 'Όσον αφορά τον εμφανιστή χρωμάτων των 'Ανσκοκόλορ φίλμς με το όνομα «ντικολαμίν», πολύ σωστά σκεφθήκατε ότι πρόκειται περί έμπορικης ονομασίας. Είναι ένα διάλυμα άλατος υδροχλωρικής - διαιθυλο - παραφαινυλο - διαμίνης παρουσία μικρής ποσότητας οξίνου θειώδους νατρίου. 'Η ντικολαμίν ενεργεί ως εμφανιστής επί των μορίων του βρωμιούχου αργύρου του προσδληθέντος από το φώς μετά την πρώτη εμφάνισι και συγχρόνως προκαλεί οξειδώσεις στις ειδικές χημικές ουσίες που υπάρχουν στα τρία διαφορετικά στρώματα της έμουλσιον με αποτέλεσμα την εμφάνισι των χρωμάτων. 'Η ντικολαμίν, ή οποία παράγεται μόνον από το εργοστάσιο 'Ανσκο, μπορεί να αντικατασταθί, με τα αυτά αποτελέσματα, με το GENO-CHROM που παράγει το 'Αγγλικό εργοστάσιο MAY AND BAKER. Μπορείτε να το παραγγείλετε μέσω του εν

Νερό (52°C)	750.0	%. έκατ.
Metol	8.0	γραμ.
Sodium Sulfite (Anhydrous)	125.0	»
Sodium Carbonate (Monohydrated)	5.75	»
Potassium Bromide	2.50	»
Νερό (κρύο) μέχρι συμπληρώσεως	1000.0	%. έκατ.

'Αθήναις αντιπροσώπου κ. Α. 'Αγγελάκη, 28ης 'Οκτωβρίου 75, ο οποίος θα σας προμηθεύσει και το σχετικό έντυπο για τον τρόπο διαλύσεως του. β) Κανείς στην 'Ελλάδα δεν επιστρέφει φακούς μπλέ. γ) Τα Κόντακ Πλούς Χ όταν είναι γαλλικής κατασκευής παρουσιάζουν κάπως μεγαλύτερο κόκκο όφειλόμενο στην κατωτέρα ποιότητα ζελατίνης που χρησιμοποιούν. Πάντως δεν νομίζω ότι με την εμφάνισι που χρησιμοποιείτε ο κόκκος μπορεί να είναι σημαντικός. Για κάπως καλύτερα αποτελέσματα σας συμβουλεύω να χρησιμοποιείτε για κάθε εμφάνισι φρέσκο υποσουλφίτ, όχι πλέον των 8 λεπτών και το πλύσιμο να γίνεται σε τρεχούμενο νερό, με συνεχές κούνημα του φίλμ. το πολύ επί 15 λεπτά.

Α. Φασόλην, 'Ενταύθα: α) Σχετικώς με την αγορά Λάικα και εξαρτημάτων διεβίβασα το γράμμα σας στον εδώ αντιπρόσωπο του εργοστασίου. β) Για να αποφεύγετε το κιτρίνισμα των φωτογραφιών προσέξτε ώστε η εμφάνισι των φίλμς να μην διαρκεί περισσότερο από 2 λεπτά στους 180°C και πριν από το υποσουλφίτ ξεπλένετε τα επί 1 λεπτό σε διάλυσι οξικού όξος (45 κ. έκ. οξικού όξος πυκνότητος 28%, σε ένα κιλό νερό). γ) Το γυάλισμα των φωτογραφιών έπιτυγχάνεται με λεπτές εννικελωμένες λαμαρίνες πάνω στις οποίες κολλούν τις φωτογραφίες άπ' τη μεριά της εικόνας μέχρις ότου στεγνώσουν έντελως. δ) Για μεγενθύνσεις πρέπει να χρησιμοποιήτε μεγεθυντικό χαρτί, γιατί το «γκάζ-λάιτ» είναι πάρα πολύ άργη. Π. Βερέτταν, Ν. Σμύρνη. εμφάνισι των παχρωματικών φίλμς πρέπει να γίνεται πάντα στο σκοτάδι. Μία καλή εμφάνισι είναι αυτή:

Θα διαλύσετε τα διάφορα χημικά με τη σειρά που είναι στη συνταγή. Πριν προσθέσετε το επόμενο προσέξτε να έχει διαλυθί τελείως το προηγούμενο. Για καλύτερα αποτελέσματα να χρησιμοποιείτε νερό άπεσταγμένο, το οποίο μπορείτε να προμηθευθή από το φαρμακείο. 'Εάν χρησιμοποιήσετε νερό της πόλεως, πρέπει προηγούμενως να

το αφήσετε να κατακαθήσι επί 24 ωρες. Οι χρόνοι της ανωτέρω εμφάνισως είναι 8 έως 12 λεπτά στους 180°C. 'Ο ελάχιστος χρόνος είναι για τα άργα φίλμς και ο μέγιστος για τα πολύ ευαίσθητα. Μετά την εμφάνισι να ξεπλύνετε το φίλμ στην εξής διάλυσι, επί 1 λεπτό.

'Οξικόν όξυ (πυκνότης 28%)	45.0	%. έκατ.
Νερό (κρύο) μέχρι συμπληρώσεως	1000.0	%. έκατ.

Κατόπιν θα φιάξετε το φίλμ σ' αυτήν την διάλυσι :

Νερό (50 - 60 °C)	700.0	%. έκατ.
'Υποσουλφίτ Potassium Metabisulfite	240.0	γραμ.
Νερό (κρύο) μέχρι συμπληρώσεως	15.0	»
	1000.0	%. έκατ.

Σ' αυτό το διάλυμα το φίλμ θα παραμείνη επί 10 λεπτά. Στο τρίτο λεπτό μπορείτε να ανάψετε φώς. Μετά το φιάξιμα, πλύνετε το σε τρεχούμε-

νο καθαρό νερό επί μισή ώρα περίπου. Για την εμφάνισι χαρτιών να χρησιμοποιήσετε την κάτωθι συνταγή:

Νερό (52 °C)	750.0	%. έκατ.
Metol	1.5	γραμ.
Sodium Sulfite (Anhydrous)	25.0	»
Hydroquinone	6.0	»
Sodium Carbonate, Monohydrated,	45.0	»
Potassium Bromide	1.0	»
Νερό (κρύο) μέχρι συμπληρώσεως	1000.0	%. έκατ.

Χρόνος εμφάνισως, στους 180°C, 1 — 1½ λεπτό. Μετά την εμφάνισι, ξεπλύνετε στο λουτρό άσιντ (όξικού όξος) που σας δίνω παραπάνω για τα φίλμς και εν συνεχεία στο υποσουλφίτ επί 10

λεπτά. Τελικά πλύσιμο σε τρεχούμενο καθαρό νερό επί 30 — 45 λεπτά. PH. FILIOS. Ταγκανίκα. Για να κάνατε τις φωτογραφίες σας «σέπια» θα έργασθητε ως εξής:

Διάλυμα α'.

10% διάλυμα Potassium Ferricyanide	500.0	%. έκατ
10% διάλυμα Potassium Bromide	100.0	%. έκατ.
10% διάλυμα Sodium Carbonate	200.0	%. έκατ.
Νερό	200.0	%. έκατ.

Διάλυμα β'.

Sodium Sulfide (προσοχή όχι Sulfite)	45.0	γραμ.
Νερό μέχρι συμπληρώσεως	1000.0	%. έκατ.

Το διάλυμα α θα χρησιμοποιήσετε όπως έχει. 'Από το διάλυμα β θα πάρετε ένα μέρος και θα προσθέσετε όκτώ μέρη νερό. Θα πλύνετε πολύ καλά τις

φωτογραφίες και μετά θα τις λευκάνετε στο διάλυμα α μέχρις ότου η μαύρη εικόνα πάρη χρώμα πολύ άνοιχτό καφέ (περίπου σε ένα λεπτό της ώρας).

Κατόπιν θα πλύνετε τις φωτογραφίες επί 10 έως 15 λεπτά και θα τις ξαναεμφανίσετε στο άραιωμένο διάλυμα 6 επί 1 λευκό. Μετά το τέλος της εμφάνισης τα χαρτιά θα πλυθούν επί 30 λεπτά και θα στεγνώσουν.

Εάν παρουσιασθούν λεκέδες ή δακτυλικά αποτυπώματα, ξεπλύνετε τη φωτογραφία σε διάλυμα 3% οξικού οξέος και μετά πάλι πλύσιμο επί 10 λεπτά με νερό. Προσοχή: Τα σκεύη που θα χρησιμοποιήσετε να είναι καθαρά και να μην είναι χαλασμένο το έμαγιέ τους, ώστε τα υγρά να έρχονται σε επαφή με το μέταλλο γιατί θα σχηματισθούν πάνω στη φωτογραφία άνεξίτηλοι μπλε λεκέδες.

Β. Μαυρουδήν, Ένταυθα. Η τιμή που μου γράφετε είναι πάρα πολύ φθηνή για μια Λάικα. Πιθανόν να πρόκειται περί Ρωσικής κατασκευής, ή όποια είναι άπορριπτά. Προτιμότερο είναι να αγοράσετε καινούργια μηχανή και άς μην είναι και τέλεια.

Δ. Ηλιοπούλου, Ένταυθα: Τα άρθρα της στήλης αυτής άρχισαν τον Οκτώβριο του 1950. Πότε θα τελειώσουμε άγνωστο. Εξαρτάται από τη φιλοξενία της «Εκλογής» και το ένδιαφέρον των αναγνωστών.

Ι. Μπενέτον, Ένταυθα. Φυσικά, ο έσωτερικός μηχανισμός της Λάικα δεν μπορεί να σκουπισθή με δουρτά-

κι παρά μόνο σε ώρισμα σημεία. Μπορείτε δοάζοντας το φακό και άνοίγοντας το κλείστρο να σκουπίσετε το πίσω μέρος του θαλάμου πάνω στο οποίο τρίβεται το φίλμ. Ο μεγαλύτερος κίνδυνος για τη σκόνη είναι από την κασέτα. Γι' αυτό να μεταχειρίζεσθε πάντοτε καινούργια, σφραγισμένη και όχι μεταχειρισμένη και ξαναγεμισμένη. Επίσης να έχετε τη μηχανή πάντα μέσα στη θήκη της.

Μ. Κόντον, Ένταυθα. Οι σελίδες της φωτογραφικής στήλης μάλλον θα ελαττωθούν λόγω έλλειψης χώρου. Για όποιο θέμα θέλετε γράψτε μου να σας άπαντήσω.

Φ. Δημητρίου, Ένταυθα. Ελληνικά περιοδικά ή βιβλία σχετικά με τη φωτογραφία δυστυχώς δεν υπάρχουν.

Μ. Μυλωνά, Θεσσαλονίκη: Οι φωτογραφίες σας άπεκλείσθησαν λόγω διαστάσεων. Κρίμα γιατί όλες είναι πολύ καλές και έξαιρετικά καλά τυπωμένες.

Ελάβαμε τα γράμματα των κ. κ. Ν. Παπαδημητρίου, Ι. Μπλουκίδη, Δ. Πιτταδάκη, Τ. Σακελλαρίου, Ι. Σμυρνάιου, Ν. Άποστολίδη, Σ. Στέλλα και τους εύχαριστούμε θερμά. Το ζήτημα της λείψης το έχουμε ύπ' όψι μας.

Σ. Δ. Α.

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

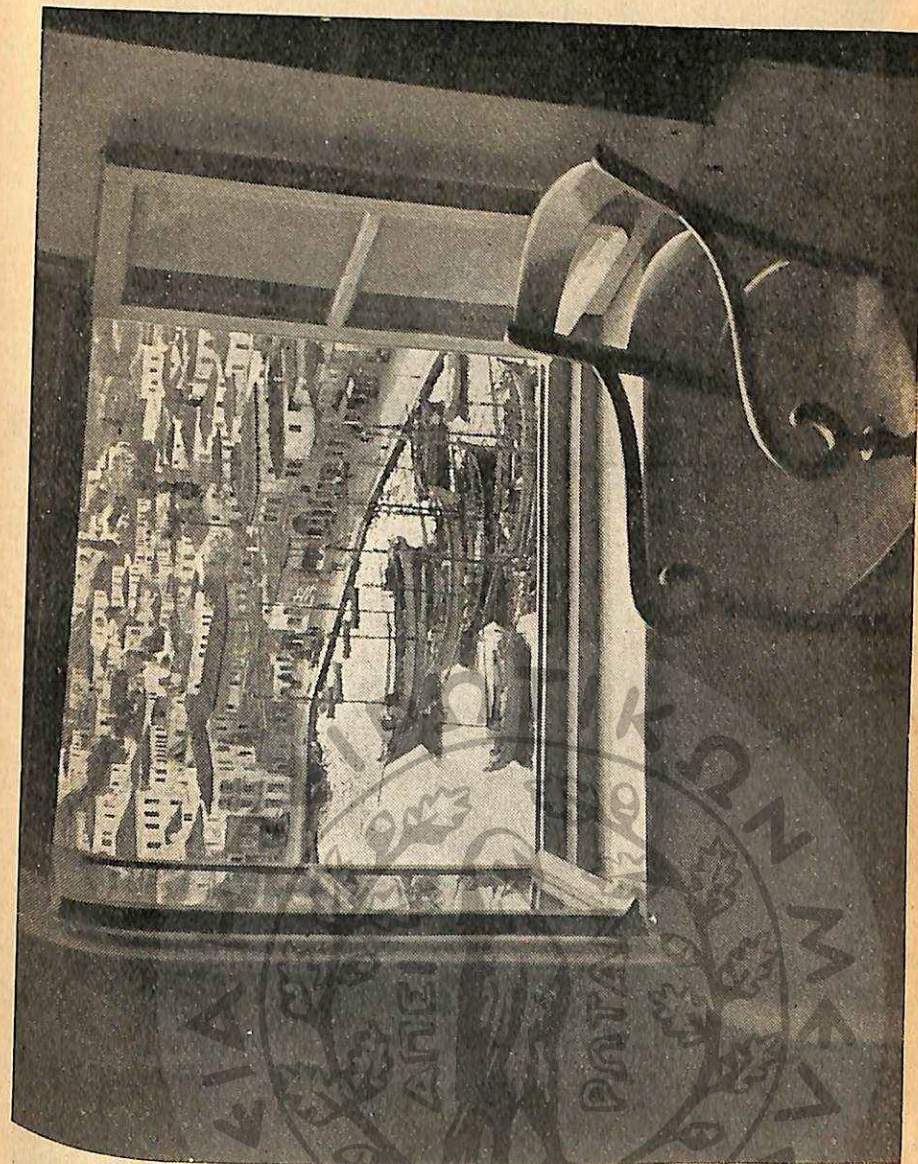
Β' ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΟΥ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΥ ΤΗΣ «ΕΚΛΟΓΗΣ»

Από τις πολλές και έξαιρετικές πραγματικά φωτογραφίες που πήρε ή «Εκλογή», βραβεύει πέντε:

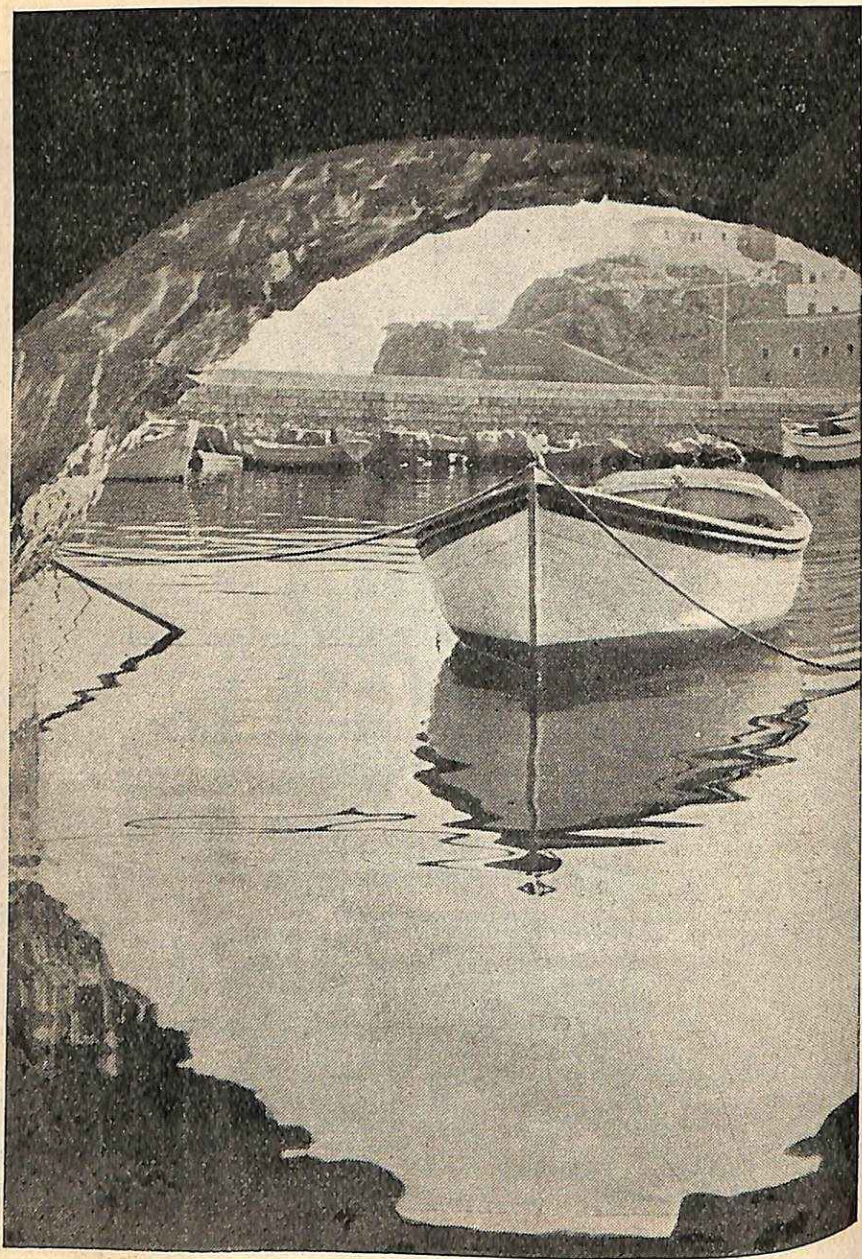
- 1) «Το παράθυρο του Καπετάν Νικόλα», του Ι. Λάμπρου.
- 2) «Υδρα», του Φ. Τζελεπίδη.
- 3) «Δύο Σταυροί», του Γ. Σταματάκη.
- 4) «Ψαράδες», του Ν. Μαυρογέννη.
- 5) «Πρωινή Γαλήνη», του Μ. Μακρή.

Παρακαλούνται οι βραβευθέντες να περάσουν από τα γραφεία της «Εκλογής» το Σάββατο άπόγευμα (6 μ. μ.), 6 Οκτωβρίου.

Επειδή οι καλές φωτογραφίες ήταν πάρα πολλές, ή «Εκλογή» θα δημοσιεύση μιά σειρά στο προσεχές τεύχος της. Για την ώρα εύχαριστούμε θερμά όλους εκείνους που είχαν την καλσύνη να μās στείλουν φωτογραφίες και λυπούμεθα που ό χώρος δεν μās επιτρέπει να τ αναφέρουμε όνομαστικώς.

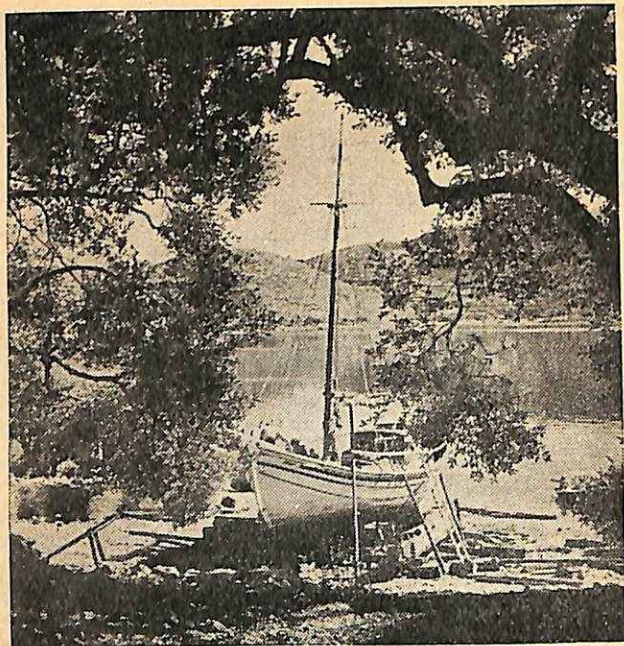
Α' Βραβείον, Ι. Λάμπρος «ΤΟ ΠΑΡΑΘΥΡΟ ΤΟΥ ΚΑΠΕΤΑΝ ΝΙΚΟΛΑ»
Μηχ.: Super Ikon
ta A. Χρόν.: f.
8. 1) 100, φίλμ.:
Plus X Έμφάν.:
D 76.

Β' Βραβείον, Φ. Τζελεπίδης «ΥΔΡΑ». Μηχ.: Contessa. f: 16, 1)100.
Φίλτρο: Κίτρινο 0.

Γ' Βραβείον, Γ. Σταματάκης «ΛΥΟ ΣΤΑΤΡΟΙ» (Μύκονος).

Ε' Βραβείον, Μ. Μαζοῆς «ΠΡΩΤΗΝ ΓΑΛΗΝΗ». Μηχ.: Rolleiflex
Φίλμ: Cevaert.

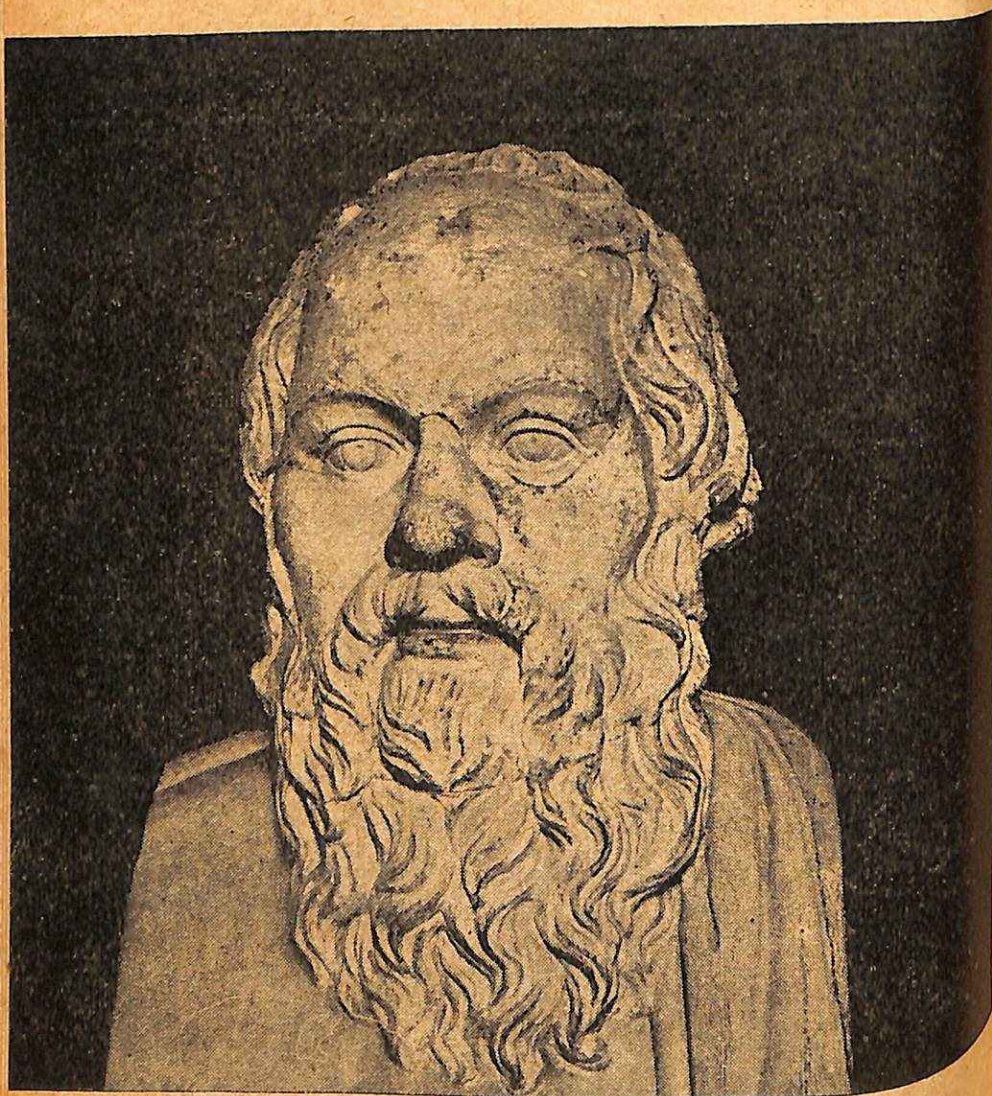

Δ' Βραβείον, Ν. Μαυρογένης «ΨΑΡΑΛΕΣ». Μηχ.: Leica Summifur. Χρόν.:
f: 11, 1/100 Φίλτρο: Πράσινο.

Ἡ ὥορεία τοῦ ἀνθρώπου

Γιὰ τὴν ἀπόκτησι τῶν δικαιωμάτων τοῦ ὁ
ἄνθρωπος ἀγωνίσθηκε ἐπὶ πολλοὺς αἰ-
ῶνες. Κανένας ὅμως δὲν ἔμπορεῖ νὰ καυ-
χηθῇ καὶ σήμερα ὅτι πραγματικά χαίρει
ὅλων τῶν δικαιωμάτων του. Ὁ ἄνθρω-
πος συνεχίζει τὸν ἀγῶνα. Καὶ στὴ μεγάλη
αὐτὴ προσπάθειά του θέλει νὰ τὸν βοηθήσῃ
ἡ «Οὐνέσχο». Ὅπως καὶ νὰ κατακτησῇ,
ἔτσι καὶ ἡ κατάκτησι τῶν δικαιωμάτων του
ἐπιβάλλει στὸν ἄνθρωπο τὸν ἀληθινὸ ἐν-
στερνισμὸ τῶν νέων ιδεῶν. Ἡ παρακολού-
θησι τῆς ἐξελιξέως του μέσα στοὺς αἰῶνες,
ἡ γνῶσι τῆς θέσεώς του στὶς περασμένες
ἐποχὰς τοῦ παρέχουν τὴ δυνατότητα νὰ
συγκοίνη καὶ νὰ παραβάλῃ. Τότε μόνον ἔ-
μπορεῖ νὰ κατανοήσῃ τὴ σημασία καὶ τοὺς
σκοποὺς τῆς προόδου καὶ τοῦ πολιτισμοῦ—
ἐνὸς πολιτισμοῦ ποὺ πρότειν ν' ἀποβλέπῃ
στὴν ἐλευθερία καὶ ὄχι στὴν καταδυνάστευ-
σι τῶν λαῶν. Καὶ μόνον ὅταν οἱ ὅλους
τοὺς ἄνθρώπους γίνῃ κοινὴ συνείδησι τὸ
περιεχόμενον τῆς Διακηρύξεως τῶν Δικαιω-
μάτων τοῦ Ἀνθρώπου, τότε θὰ ἐξασφαλι-
σθῇ ἡ ἐλευθερία καὶ ἡ εἰρήνη. Ἡ «Οὐ-
νέσχο» καλεῖ ὅλους τοὺς ἄνθρώπους καλῆς
θελήσεως νὰ συμβάλουν ὁ καθένας στὸν
κύκλον τοῦ σὸ μεγάλο αὐτὸ ἔργο. Χωρὶς τὴ
συνεργασίαν ὅλων, τὸ ἰδεώδες τῆς Διακηρύ-
ξεως τῶν Δικαιωμάτων τοῦ Ἀνθρώπου κιν-
δυνεύει νὰ παοαμείνῃ νεκρὸν γράμμα. Προ-
εῖ ὅλοι οἱ ἄνθρωποι νὰ γνωρίσουν τὰ δι-
καιώματα καὶ νὰ ἐκπληρῶν τὰ καθήκον
τους. Ἄν ἐπιτευχθῇ αὐτό, καμμιά δύναμις
δὲν θὰ σταθῇ ἱκανὴ νὰ τοὺς ὑποδουλώσῃ.

Οὐνέσχο, 1951

ΤΟ ΞΥΠΝΗΜΑ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

Ἡ ἀρχὴ τοῦ σεβασμοῦ τῆς ζωῆς καὶ ἡ κατάργησις τῆς βίας — αὕτη εἶναι μὴ ἀπὸ τῆς βάσεως τοῦ πολιτισμοῦ. Στὸν πρωτόγονο ἄνθρωπο κάθε ἰδέα ἠθικῆς ἦταν ἀγνωστὴ. Πέρασαν χιλιάδες χρόνια ἕως οὗτου δημιουργηθῶν στὶς Ἰνδίες καὶ στὴν Κίνα πολιτισμοὶ μὲ βάσιν τὸν ὀρθὸ λόγον, τὴν ἀγάπην πρὸς τὴν εἰρήνην καὶ τὸν καθορισμὸ τῶν ἀμοιβαίων καθηκόντων καὶ δικαιωμάτων. Κυριαρχοῦσαν ὅμως ὀρισμέναι κλάσεις. Τὸ σύνολο τοῦ λαοῦ ᾔκουσε στὴν ὑποταγή. Πρῶτα στὴν Ἑλλάδα μὲ τὴν ἐμφάνισιν τοῦ Σωκράτη καὶ τῶν ἄλλων μεγάλων σοφῶν καὶ νομοθετῶν, γεννήθηκε τὸ πνεῦμα τῆς ἀνεξαρτησίας καὶ τῆς ἐλευθερίας. Ἦταν τὸ ξύπνημα τοῦ ἀνθρώπου στὴν πλατεῖαν ἐννοίαν τοῦ ὄρου.

ΔΙΑΚΗΡΥΞΙΣ

ΤΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

Στις 10 Δεκεμβρίου τοῦ 1948 ἡ Γενικὴ Συνέλευσις τοῦ Ὁργανισμοῦ Ἑνωμένων Ἐθνῶν ψήφισε τὴν Παγκόσμιον Διακήρυξιν τῶν Δικαιωμάτων τοῦ Ἀνθρώπου, ποὺ ἀποτελεῖται ἀπὸ 30 ἄρθρα. Τὰ ἄρθρα αὐτὰ τὰ παραθέτουμε περιληπτικὰ στὶς δύο ἐπόμενες σελίδες. Ἀλλὰ κύριος σκοπὸς μας δὲν εἶναι ἡ ξηρὴ ἀπαρίθμησις τῶν ἁρθρῶν τῆς Διακηρύξεως: εἶναι ἡ παραστατικὴ ἀφήγησις τῆς πορείας τοῦ Ἀνθρώπου ποὺ ξεκίνησε ἀπὸ τὸ σπήλαιον, βρῆκε τὰ πρῶτα ἐργαλεῖα, ἄρχισε νὰ καλλιεργῇ τὴ γῆ, βρῆκε τὸ ἀλφάβητον καὶ ἄρχισε τὸν ἀγῶνα τοῦ πολιτισμοῦ, γιὰ νὰ κατακτήσῃ καὶ νὰ ἐξασφαλίσῃ τὰ δικαιώματα ποὺ τελευταῖα ἐπίσημα κατοχυρώσε μὲ τὸ παγκόσμιον κῦρος τοῦ Ὁ.Η.Ε. Γιὰ τὸ σκοπὸ αὐτὸ χρησιμοποιοῦμε μιὰ σειρά ἀπὸ εἰκόνες, ποὺ σχετίζονται μὲ τὰ πρὸ χαρακτηριστικὰ γεγονότα τοῦ ἀνθρώπινου πολιτισμοῦ, ὅπως εἶναι ἡ κατάργησις τῆς δουλείας, ἡ κατάργησις τῶν μαρτυρίων, ἡ καθιέρωσις τῆς ἰσότητος πρὸ τοῦ νόμου, ἡ ἀναγνώρισις τοῦ δικαιώματος ἐργασίας, ἡ χειρραφείησις τῆς γυναίκας, ἡ ἀναγνώρισις τοῦ δικαιώματος ἐλευθερίας τῆς σκέψεως κ.λ.π. Μὲ τὶς εἰκόνες αὐτὰς, ποὺ εἶναι παρμένες ἀπὸ τὶς ἐκδηλώσεις διαφόρων λαῶν, φυλῶν καὶ πολιτισμῶν, ὑπογραμμίζεται ἡ ἐνότητα τοῦ ἀνθρώπινου γένους καὶ κυρίως τὸ γεγονὸς ὅτι τὰ δικαιώματα τῆς Διακηρύξεως ἔχουν γενικὴ καὶ ἀνεξάρτητη ἰσχὺν γιὰ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους τῆς γῆς.

ΑΡΘΡΟΝ 1

Ὅλοι οἱ ἄνθρωποι γεννῶνται ἐλεύθεροι καὶ μὲ ἴσα δικαιώματα. Χρέος τοὺς εἶναι νὰ συμπεριφέρονται ὁ ἕνας πρὸς τὸν ἄλλον ἀδελφικά.

ΑΡΘΡΟΝ 2

Τὰ δικαιώματα τῆς διακηρύξεως αὐτῆς εἶναι ἐντελῶς ἀνεξάρτητα ἀπὸ κάθε διαφορὰ φυλῆς, χρώματος, φύλου, θρησκείας, πολιτικῶν πεποιθήσεων, καταγωγῆς, κ.λ.π.

ΑΡΘΡΟΝ 3

Σὲ ὅλα τὰ ἄτομα ἀναγνωρίζεται τὸ δικαίωμα ζωῆς, ἐλευθερίας καὶ προσωπικῆς ἀσφαλείας.

ΑΡΘΡΟΝ 4

Ἀπαγορεύεται κάθε μορφή δουλείας.

ΑΡΘΡΟΝ 5

Ἀπαγορεύονται τὰ βασανιστήρια.

ΑΡΘΡΟΝ 6

Σὲ ὅλες τὶς χώρες τοῦ κόσμου ἀναγνωρίζεται ἡ νομικὴ ὑπόστασις τῆς προσωπικότητος κάθε ἀτόμου.

ΑΡΘΡΟΝ 7

Ὅλοι εἶναι ἴσοι πρὸ τοῦ νόμου καὶ ἔχουν δικαιώματα ἴσης προστασίας ἀπ' αὐτόν.

ΑΡΘΡΟΝ 8

Κάθε ἄνθρωπος μπορεῖ νὰ καταφύγῃ στὰ δικαστήρια τῆς χώρας του, γιὰ τὴν προστασία τῶν δικαιωμάτων του πρὸς τὸ ἀναγνωρίζει τὸ Σύνταγμα καὶ οἱ νόμοι.

ΑΡΘΡΟΝ 9

Κανεὶς δὲν ἐπιτρέπεται νὰ συλληφθῇ, νὰ φυλακισθῇ ἢ νὰ ἐξορισθῇ αὐθαίρετως.

ΑΡΘΡΟΝ 10

Κάθε ἄνθρωπος ὅταν κατηγορεῖται ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ δικασθῇ δημοσίως ἀπὸ ἀμερόληπτο δικαστήριο.

ΑΡΘΡΟΝ 11

Ὅταν ἓνας ἄνθρωπος κατηγορεῖται γιὰ μιὰ ἀξιοποινὸν πράξι, θεωρεῖται ἀθῶος μέχρι τὴν στιγμήν πού ἡ ἐνοχὴ του θὰ ἀποδειχθῇ δικαστικῶς.

ΑΡΘΡΟΝ 12

Ἀπαγορεύεται ἡ παραβίασις τῆς ιδιωτικῆς ζωῆς τοῦ ἀτόμου : τῆς οἰκογενείας του, τῆς κατοικίας του, τῆς ἀλληλογραφίας του.

ΑΡΘΡΟΝ 13

α) Κάθε ἄνθρωπος ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ κυκλοφορῇ ἐλεύθερα στὸ ἐσωτερικὸ τοῦ κράτους τοῦ ὁποίου εἶναι πολίτης.

β) Κάθε ἄνθρωπος ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ ἀναχωρήσῃ ἀπὸ μιὰ χώρα, ἀκόμη καὶ ἀπὸ τὴν πατρίδα του, καὶ νὰ ἐπιστρέψῃ σ' αὐτή.

ΑΡΘΡΟΝ 14

Ὅταν ἓνας καταδιώκεται, ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ ζητήσῃ ἄσυλο σὲ ξένη χώρα, ἐκτὸς ἐὰν εἶναι ἐγκληματίας τοῦ κοινού ποινικοῦ δικαίου.

ΑΡΘΡΟΝ 15

Κάθε ἄνθρωπος δικαιούται νὰ ἔχῃ μιὰ ἐθνικότητα. Κανεὶς δὲν μπορεῖ νὰ τοῦ τὴν στέρησῃ αὐθαίρετα οὔτε νὰ τὸν ἐμποδίσῃ νὰ τὴν ἀλλάξῃ.

ΑΡΘΡΟΝ 16

Μετὰ τὴν ἐνηλικίωσί τους ὁ ἄνδρας καὶ ἡ γυναίκα ἔχουν δικαίωμα νὰ παντρευθοῦν καὶ νὰ κάμουν οἰκογένεια. Ὁ γάμος συνάπτεται μόνο ὅστερ ἀπὸ συγκατάθεσι καὶ τῶν δύο μελλόντων συζύγων. Ἡ οἰκογένεια εἶναι τὸ φυσικὸ καὶ βασικὸ στοιχεῖο τῆς κοινωνίας καὶ προστατεύεται ἀπὸ τὸ κράτος.

ΑΡΘΡΟΝ 17

Ὁ ἄνθρωπος ἔχει τὸ δικαίωμα τῆς ιδιοκτησίας καὶ κανεὶς δὲν ἐπιτρέπεται νὰ τοῦ ἀφαιρήσῃ αὐθαίρετα τὴν περιουσίαν του.

ΑΡΘΡΟΝ 18

Σὲ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους ἀναγνωρίζεται ἡ ἐλευθερία σκέψεως, συνειδήσεως καὶ θρησκείας.

ΑΡΘΡΟΝ 19

Κάθε ἄνθρωπος ἔχει δικαίωμα νὰ ἐκφράζῃ ἐλεύθερα τὶς πεποιθήσεις του.

ΑΡΘΡΟΝ 20

Τὰ ἄτομα ἔχουν τὸ δικαίωμα τοῦ συνέρχεσθαι καὶ συνεταίριζεσθαι ὅταν οἱ σκοποὶ τους εἶναι εἰρηνικοί.

ΑΡΘΡΟΝ 21

Κάθε ἄνθρωπος ἔχει δικαίωμα νὰ μετάσῃ στὴ διακυβέρνησι τῆς χώρας του εἴτε ἀμέσως εἴτε δι' ἀντιπροσώπου ἐλευθέρως ἐκλεγομένου. Ἡ κρατικὴ ἐξουσία στηρίζεται στὴ θέλησι τοῦ λαοῦ, ἡ ὁποία ἐκφράζεται μὲ τίμιες καὶ μυστικὰς ἐκλογὰς πού γίνονται περιοδικῶς.

ΑΡΘΡΟΝ 22

Κάθε ἄτομο, ὡς μέλος τῆς κοινωνίας, ἔχει δικαίωμα συμμετοχῆς στὸ σύστημα κοινωνικῆς ἀσφάλισις.

ΑΡΘΡΟΝ 23

Κάθε ἄνθρωπος ἔχει τὸ δικαίωμα ἐργασίας. Τὴν ἐργασίαν του μπορεῖ νὰ τὴν ἐκλέξῃ ἐλεύθερα. Ὁ ἐργαζόμενος δικαιούται νὰ λάβῃ τέτοια ἀμοιβὴ ὥστε νὰ ἐξασφαλίζεται μιὰ ἀξιοπρεπὴς ζωὴ καὶ σ' αὐτὸν καὶ στὴν οἰκογένειάν του.

ΑΡΘΡΟΝ 24

Κάθε ἄνθρωπος ἔχει τὸ δικαίωμα ἀναπαύσεως. Δικαιούται νὰ ἐργάζεται ὠρισμένες μόνο ὥρες. Ἐπίσης δικαιούται κάθε χρόνον ὠρισμένη ἀδεια μὲ πλήρεις ἀποδοχές.

ΑΡΘΡΟΝ 25

Κάθε ἄνθρωπος δικαιούται νὰ ζῇ ἀνετα καὶ ὑγιεινὰ ἀπὸ ἄποψι τροφῆς, κατοικίας κ.λ.π. καὶ σὲ περίπτωσι ἀσθενείας, γήρατος ἢ ἀναπηρίας δικαιούται νὰ ἔχῃ κοινωνικὴν προστασίαν. Ἡ μητρότης καὶ ἡ παιδικὴ ἡλικία προστατεύονται ἰδιαίτερα.

ΑΡΘΡΟΝ 26

Ὅλοι οἱ ἄνθρωποι ἔχουν τὸ δικαίωμα ἐκπαιδεύσεως. Ἡ στοιχειώδης ἐκπαίδευσις πρέπει νὰ εἶναι ὑποχρεωτικὴ.

ΑΡΘΡΟΝ 27

Κάθε ἄνθρωπος ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ μετέχῃ στὶς πολιτιστικὰς ἐκδηλώσεις καὶ νὰ ἀπολαμβάνῃ τὰ ἀγαθὰ τοῦ πολιτισμοῦ τῆς κοινότητος στὴν ὁποία ζῇ.

ΑΡΘΡΟΝ 28

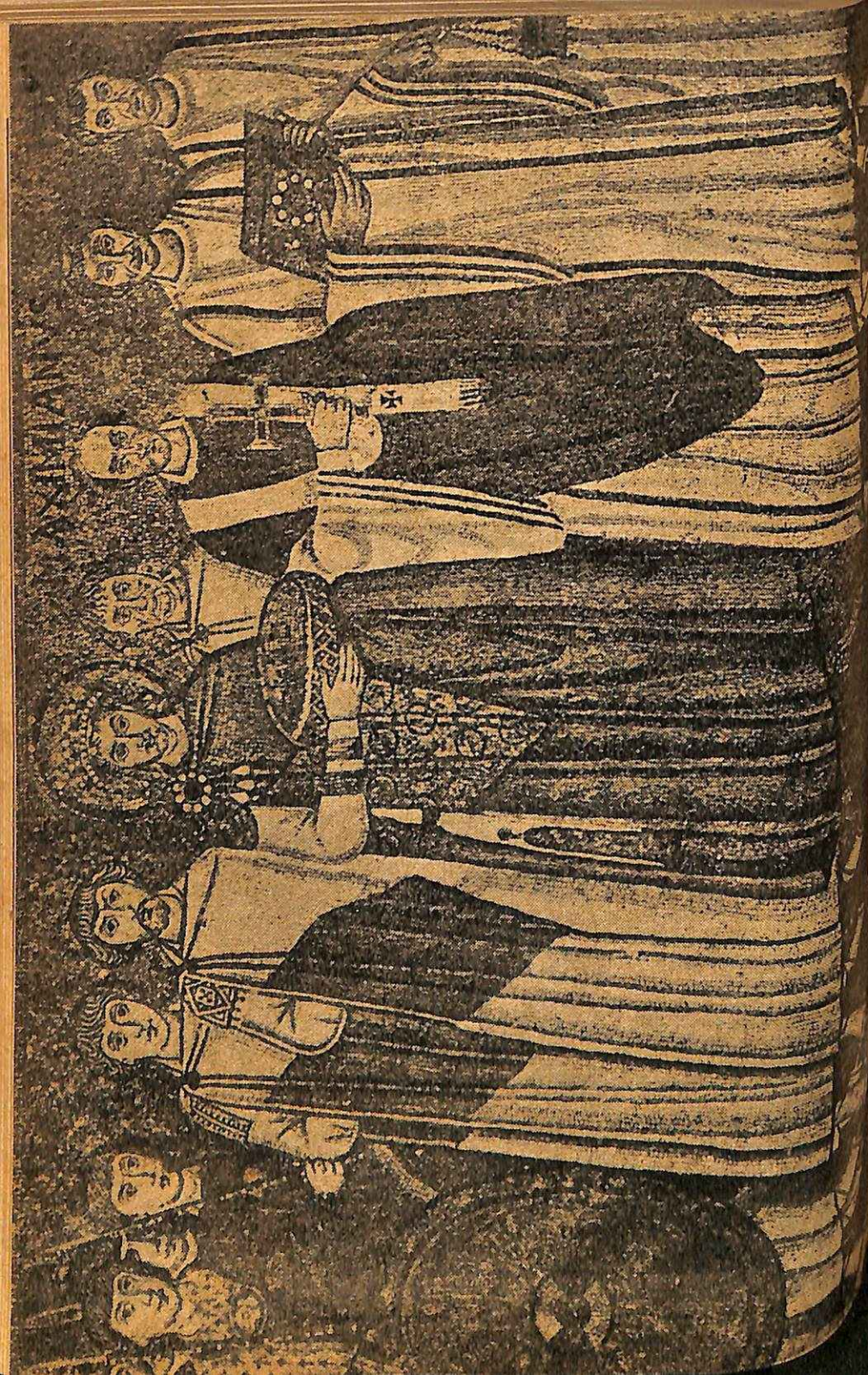
Δικαίωμα κάθε ἀνθρώπου εἶναι νὰ ὑπάρχῃ —διεθνῶς καὶ κοινωνικῶς— ἐν τῷ τέτοιῳ καθεστῶτι, πού νὰ ἐξασφαλίσῃ τὶς ἐλευθερίες καὶ τὰ δικαιώματα πού παρέχει ἡ Διακήρυξις αὐτή.

ΑΡΘΡΟΝ 29

Ὁ ἄνθρωπος ἔχει καὶ ὑποχρεώσεις πρὸς τὴν κοινότητα στὴν ὁποία ζῇ. Κατὰ τὴν ἐξάσκησιν τῶν δικαιωμάτων του δὲν πρέπει νὰ καταπατῇ τὰ δικαιώματα τῶν συνανθρώπων του.

ΑΡΘΡΟΝ 30

Κανένα ἄτομο, κράτος ἢ ὁμάδα κρατῶν δὲν ἔχει δικαίωμα νὰ καταπατῇ τὶς ἐλευθερίες καὶ τὰ δικαιώματα τοῦ ἀνθρώπου, ὅπως ἐκτίθενται στὴν παρούσα Διακήρυξι.

ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ

ΑΤΟΜΙΚΗ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ

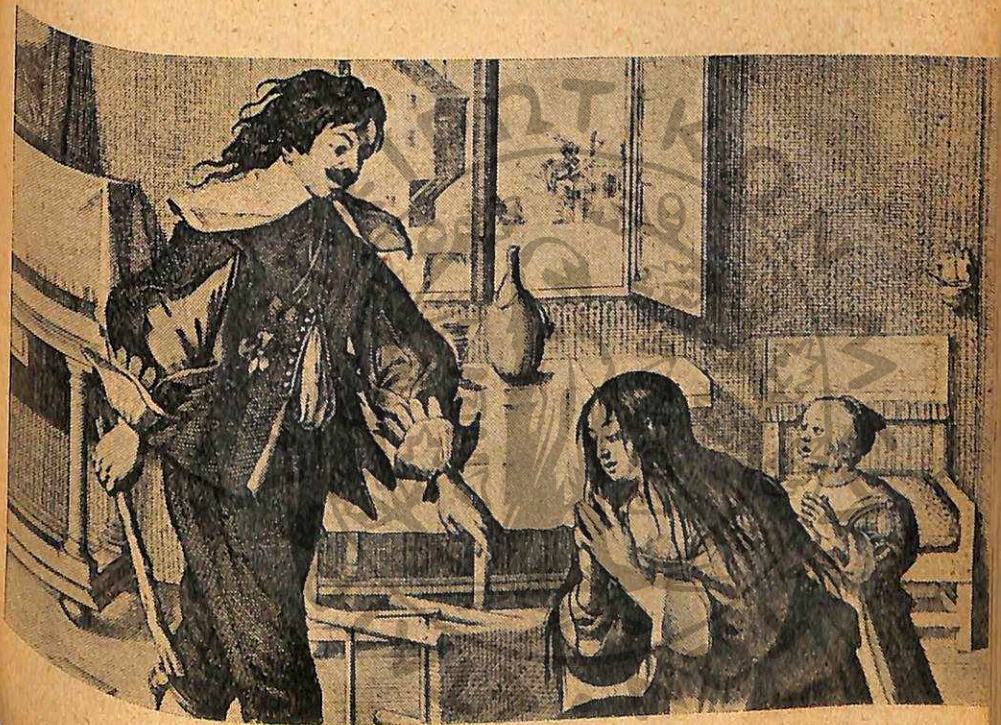
ΠΡΩΤΗ ΔΙΑΚΗΡΥΞΙΣ ΤΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

Οι ἑλληνικὲς ἰδέες εὐθὺς ἀνέστησαν ἐπὶ τὸ κληροῖμα τοῦ Χριστοῦ. Ὁ Χριστιανισμὸς καθιέρωσε τὸ σεβασμὸν τοῦ αἰώμου. Οἱ Ῥωμαῖοι καὶ ἀργότερα ὁ Αὐτοκράτωρ τοῦ Βυζαντίου Ἰουστινιανὸς ἔθεσαν τὴν θέσιν τοῦ συγχρόνου δικαίου — τοῦ ἀπογορευμένου λίθου τοῦ πολιτισμοῦ. Ἀλλὰ ἡ ἀνθρωπότητα καὶ ἡ ἀδίκια δὲν ἄρχισαν νὰ ἀποχωροῦν παρὰ μετὰ τὴν Γαλλικὴν Ἐπανάστασιν. Γνωρίζοντες τὸ συμβόλιον τῆς τυραννίας, τὴν Βασίλισσιν, ὁ γαλλικὸς λαὸς διεκήρυξε τὸ σεβασμὸν τῶν δικαιωμάτων τοῦ ἀνθρώπου. Ἐπειὶ ἀνέστησαν διὰ τὰς αἰτίας οἱ πόλεις πρὸς τὴν ἐξέλιξιν καὶ τὴν πρόοδον. — (Ἄνω: Ψηφιστὸν τῆς Ραβέννας ποὺ παρουνιάζει τὸν Ἰουστινιανὸν καὶ τὴν Αὐλήν του. — Ἀριστερά: Παλιὰ χαλκογράφια ποὺ ἀναπαριστᾷ τὴν κατεδάφισιν τῆς Βασίλισσας).

Ἡ ὁργάνωσις τῶν ἀρχαίων κοινωνιῶν προϋπέθετε τὴν χρησιμοποίησιν σκλάβων, πού δὲν ζοῦσαν ὅμως παντοῦ ὑπὸ τὶς ἰδίες συνθήκες. Στὰς ἀρχαίας Ἀθήνας ἡ μεταχειρίσις τῶν σκλάβων ἦταν ἀνεκτὴ. Οἱ σκλάβοι εἶχαν τὴν δυνατότητα ν' ἀποκτήσουν τὴν ἐλευθερίαν τους ὅπως καὶ στὴ Ρώμῃ ἀργότερα. Ὁ Χριστιανισμὸς κατεδίκασε τὴν δουλείαν σὲ ὅλες τὶς μορφές. Πολλοὶ αἰῶνες πέρασαν μέχρις ὅτου ὁ Ἀμερικανὸς Πρόεδρος Ἀβραμὸν Ἀμπρόλμπερς νὰ καταργήσῃ τὴν δουλείαν. Ἀλλ' αὐτὸ τὸ πλήρωσε μὲ τὴ ζωὴ του.—(Ἀριστερά: Οἱ μαύροι δούλοι μεταφέρονται ἀπὸ τὴν Ἀφρικὴν σιβαγμένοι σὲ καράβια σὰν κτήνη. Κάτω: Συμβολικὸ μνημεῖο τοῦ Προέδρου Ἀβραμὸν Ἀμπρόλμπερς).

Ἡ θέσις τῆς γυναίκας στὴν κοινωνία διαφέρει πολὺ κατὰ ἐποχές. Στὶς πρωτόγονες κοινωνίες ἦταν ὑποζύγιο. Στὴν ἀρχαία Ἑλλάδα ζοῦσε περιορισμένη στὸ γυναικωνύτῃ. Οἱ Ῥωμαῖοι τὴν θεωροῦσαν καλὸ σύντροφο στὴν ἰδιωτικὴ τους ζωὴ. Ὁ ἀγὼνας τῆς γυναίκας γιὰ τὴν ἐξίσωσί της μὲ τὸν ἄνδρα ἄρχισε τὸν 19ον αἰῶνα. Σήμερα ἔχει πὰ κατοχυρωθῇ καὶ στὸ σύνταγμα πολλῶν προοδευμένων χωρῶν ἡ ἰσοτιμία ἀνδρὸς καὶ γυναικός.—(Κάτω: Σχέδιον τοῦ 18ου αἰῶνος ἀπεικονίζον τὴν κακομεταχείρισιν τῆς γυναίκας. — Ἀριστερά: Ἐμμελὶν Πάνκχερστ, ἡ μεγάλη Ἀγγλίδα «σουφραζέττα»).

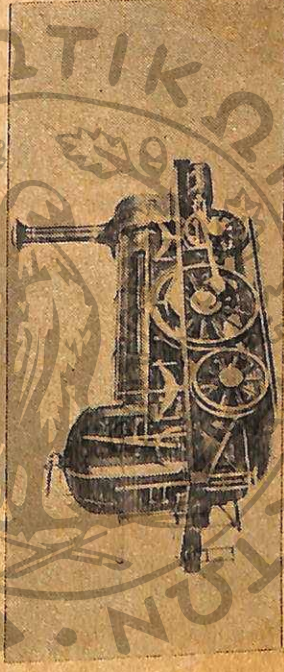
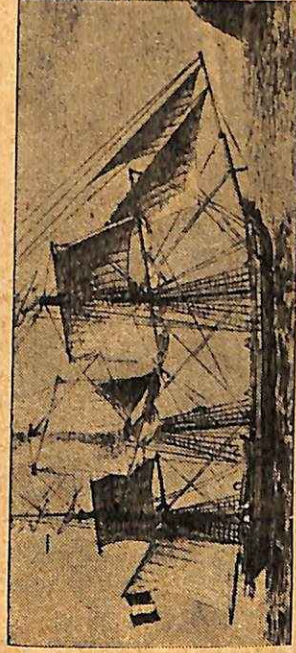

ΙΣΟΤΗΣ ΠΡΟ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ

«Όλοι είναι ίσοι ενώπιον τοῦ νόμου» — ἀκατάλυτη ἀρχὴ τοῦ ἀνθρωπισμοῦ. (Μογγόλος Αὐτοκράτορ διατάσσει τὴ σύλληψιν τῆς Αὐτοκρατορίδας, τὴν ὁποία κατήγγειλε μὴ γυναῖκα τοῦ λαοῦ).

ΔΕΝ ΥΠΑΡΧΟΥΝ ΠΙΑ ΑΠΟΣΤΑΣΕΙΣ

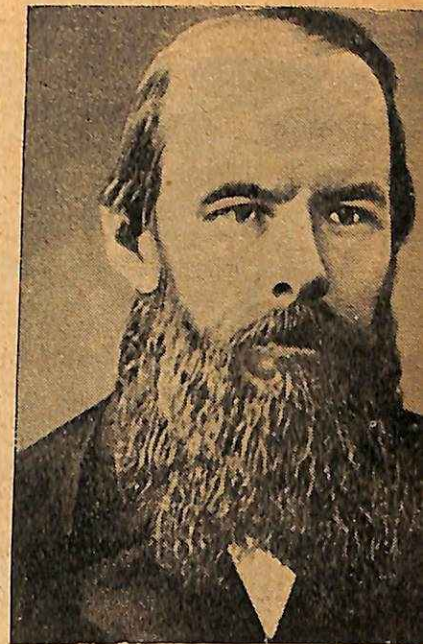

Ἐπὶ πολλοὺς αἰῶνες οἱ συγκοινωνίες μεταξύ τῶν ἠπείρων ἦσαν ἀοαιές καὶ ἐπικίνδυνες. Μὲ τὴν πρόοδο τῶν συγκοινωνιακῶν μέσων δάδισε παρὰ λήληθα καὶ ἡ διάδοσις τοῦ πολιτισμοῦ. Σήμερα δὲν ὑπάρχουν πιά ἀποστάσεις.

ΑΝΕΞΙΘΡΗΣΚΙΑ—ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΛΟΓΟΥ

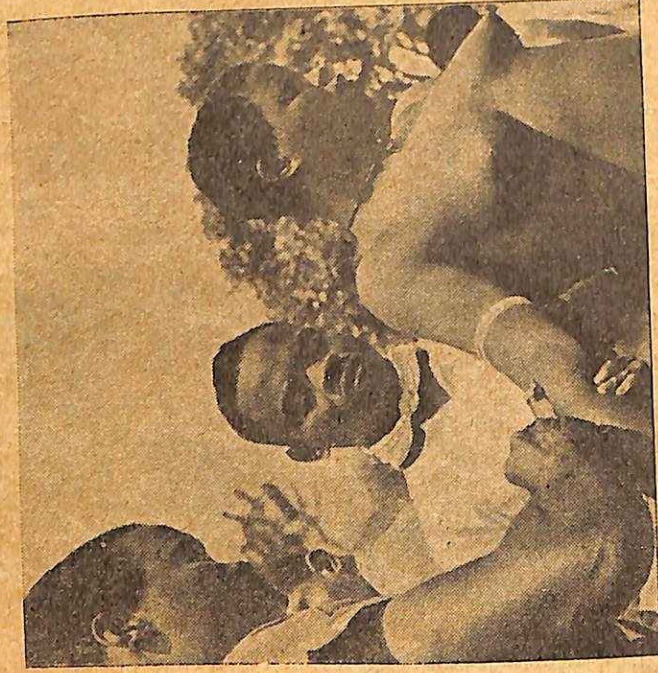
Στην ιστορία της ανθρωπότητας οι θρησκευτικοί διωγμοί ήταν κάτι το συνηθισμένο. Οι φωτισμένες διάνοιες όμως ποτέ δεν είχαν παύσει να καταπολεμούν τον φανατισμό και την αυθαιρεσία. Φιλόσοφοι, μεταρρυθμιστές, ποιητές κατηγορήθηκαν για τον φιλελευθερισμό τους, φυλάκισθηκαν και πολλοί θανατώθηκαν. Αυστηρώς ο φανατισμός και η καταπίεσις της ελευθερίας του λόγου και της σκέψεως δεν έλειψαν μέχρι σήμερα. Είς την σύγχρονη όμως δημοκρατίαν προβλέπει ο νομοθέτης απεριόριστη ελευθερία στην άσκησι της θρησκευτικής λατρείας, στη

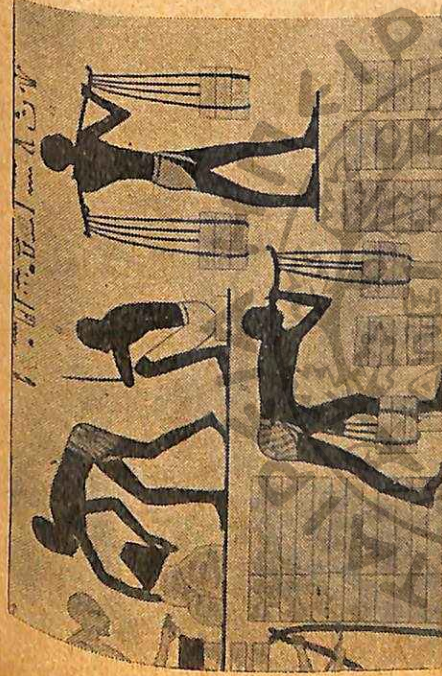
ΚΑΙ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΣΚΕΨΕΩΣ

γραπτή ή προφορική έκφρασι ιδεών και στη σκέψιν. — (Άνω κατά σειράν έξ' αριστερών προς τα δεξιά: 1. Στόν Μεσαίωνα έκαμαν επί της πυρός τα συγγράμματα των πρωτοπόρων της έπιστήμης. 2. 'Ο συγγραφέας του «Ροβινσώνας Κρούσου» Ντάνιελ ντε Φόε, που κατεδιώχθη για το σατιρικών και καυστικών του πνεύμα. 3. 'Ο Ντοστογιέβσκι που καταδικάστηκε σέ θάνατο και έπέγρασε πολλά χρόνια έγκλειστος στη Σιβηρία. — Κάτω έξ' αριστερών προς τα δεξιά: 1. 'Η σφαγή της νυκτός του 'Αγίου Βαρθολομαίου (1572). 2. Σήμερα δέν νοείται ελευθερία χωρίς την άφοβη έκφρασι γνώμης).

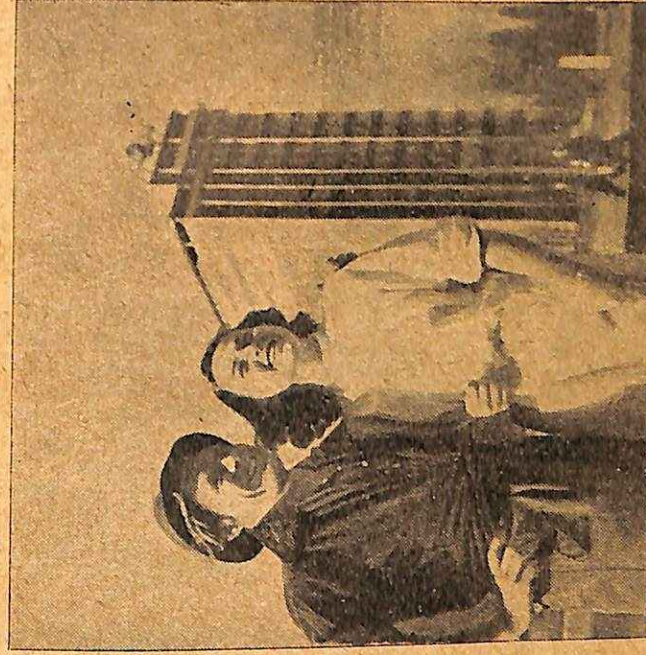

Μέσω τὴν βουλγαρικὴ ἐπανάστασι τοῦ 19ου αἰῶνος, ἡ κοινωρικὴ πρόνοια ἦταν ἀγνωστὴ. Τὰ πολιτισμένα ἔθνη σήμερα θεωροῦν ἑστὸν καθήκον τὴν προστασίαν τοῦ λαοῦ ἀπὸ τὴν ἀνάγκη καὶ τὴν ἀρρώστια. — (Ἀριστερά: Ἡ φτώχεια, ἔργο τοῦ 18ου αἰῶνος. — Δεξιά: Ἡ ἐπιστήμη ἔχει εἰσδύσει καὶ στὰ πὰ ἀτομαρχα μέρη τῆς γῆς).

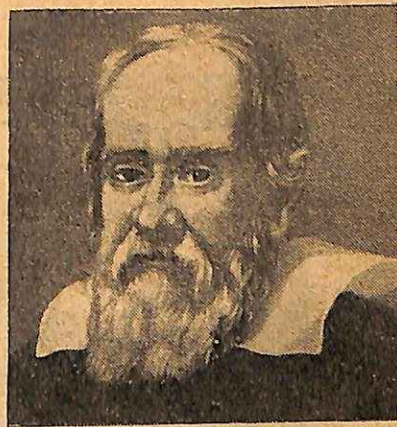
Σκληρὴ ἦταν ἡ ζωὴ τῶν ἐργαζομένων σὲ παλιὰς ἐποχές. Μὰ καὶ ὅταν ἀόμα ἐμφανίστηκε ἡ μηχανή, ὁ ἐργάτης δὲν εἶδε πάλι νὰ βελτιωνεῖται ἡ θέσις του. Δὲν ὑπῆρχαν κανονικοὶ ἐργασίαι καὶ ὁ ἐργάτης ἐξακολούθησε νὰ εἶναι ἀποστατάτος ἀπέναντι στὴς ἐμμεταλλευτικές ἀρρέξεις τῶν ἐργοδοτῶν. Ὁ ἐργατικὸς κόσμος ἀγωνίστηκε ἐπιμονὰ μέχρις ὅτου κατορθώσει νὰ ἐξασφαλίσει μέσα στὰ πλαίσια τοῦ συγγένου δημοκρατικοῦ κράτους τὴν ἀπαραίτητη προστασία τῶν νομίμων. Σ' ὅλες τὴς προοδευμένες χώρας ἡ νομοθεσία γιὰ τὴν προστασία τῶν ἐργατῶν τελειοποιεῖται καθημερινῶς. Ὁ σύγχρονος ἐργάτης καὶ ἡ ἀπογένειά του συμμετέχουν στὴς γαίες καὶ τὴς ἀνάσεις τῆς ζωῆς. — (Ἀνω: Ἐργάτες στὴν ἀρχαία Αἴγυπτο. — Δεξιά: Ἐνα ἑνός-ἐργατῶν τῆς ἐποχῆς μας. Στὸ πρόσθιο τοὺς καθορίζεται ἡ βιολογία καὶ ἡ γαστρί).

ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΩΝ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ

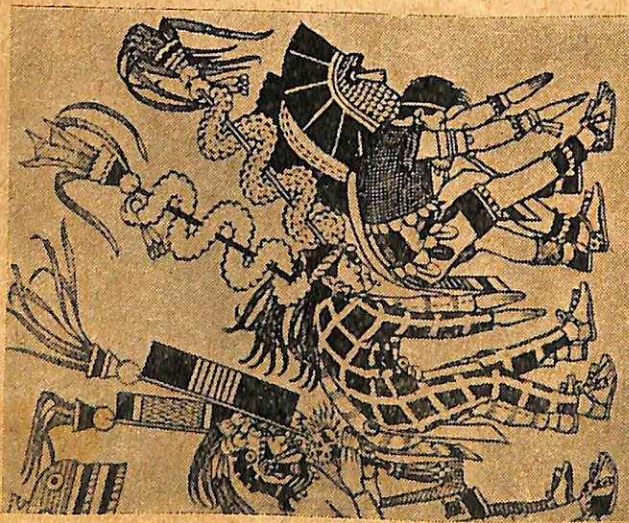

Ἡ παιδεία ἦταν ἄλλοτε πολυτέλεια καὶ λίγοι εἶχαν τὰ μέσα νὰ μορφωθοῦν. Καὶ σήμερα ἀκόμα δὲν ἔχει γίνῃ ἡ ἐκπαίδευσις κοινὸ ἀγαθόν, ἀλλὰ παντοῦ καταβάλλονται προσπάθειες γιὰ τὴν καταπολέμησιν τοῦ ἀναλφαβητισμοῦ. — (Ἄνω ἄριστερά: Παιδιὰ ἀριστοκρατικῆς οἰκογενείας τῶν Ἀθηνῶν μετὰ τὸν παιδαγωγὸν του.—Κάτω: Κινέζος μαθητὴς ποὺ διδάσκει τὴν μητέρα του ἀνάγνωσι).

Ἄλλοτε τοὺς πρωτοπόρους τοῦ πνεύματος καὶ τῆς ἐπιστήμης τοὺς κατεδίωκε τὸ ἀπολυταρχικὸν κράτος. Χάρις ὅμως σὲ τις θυσίες καὶ τὴν ἀφοσίωσιν τῶν σοφῶν ποὺ ἔθεσαν τὶς βάσεις τοῦ συγχρόνου πολιτισμοῦ, ὁ κόσμος ἔφθασε στὴ σημερινὴ πρόοδον. — (Ἄνω: Ὁ Γαλιλαῖος, ὁ ὁποῖος ἐκάη ἐπὶ τῆς πυρᾶς γιὰ τὶς ἰδέες του.—Κάτω: Μοντέρνος ὑδρογράφος ποὺ παράγει ἠλεκτροκίνη ἐνεργεῖαν).

Ο άνθρωπος δοκίμασε και δοκιμάστηκε από όλα τα είδη πολιτεύματος. Η εξουσία ήταν σέ παλιές εποχές απόλυτη δικαίωμα ενός ηγεμόνος ή ενός τυράννου. Το σημερινό δημοκρατικό κράτος δίνει στους πολίτες του το δικαίωμα να συμμετέχουν στη διακυβέρνηση της πολιτείας. — (Αριστοτέλης: Δημογεροντες των Ίντας έχουνται να προσκινήσουν τους υγιοντάς τους. — Δεξιά: Πολιτική συνγένεσις στις Ηνωμένες Πολιτείες για την εκλογή δημάρχου).

Μικρός

ΟΔΗΓΟΣ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Μερικὲς χρήσιμες πληροφορίες

Ανάμεσα στα τόσα και τόσα γράμματα που μας έστειλαν οι αναγνώστες μας σαν απάντησι στις «Ερωτήσεις της Έκλογής», πήραμε πολλά από μιά υπόδειξι που όμολογούμε ότι την βρίσκουμε απόλυτα σωστή.

«Περισσότερες πληροφορίες για την Ελλάδα». «Περισσότερες πληροφορίες για τον τρόπο που θα μας κάνη να γνωρίσουμε καλύτερα τον τόπο μας, τους κλασικούς του χώρου, τις υπέροχες φυσικές του καλλονές, τα ήθη και έθιμα της υπαίθρου, τα προϊόντα της γής και γενικά κάθε τι που συνδέεται με την ελληνική ζωή».

Είμαστε σύμφωνοι. Και άκολουθώντας την σύστασι πάρα πολλών από τους έπιστολογράφους μας, καθιερώνουμε αυτόν τον «Μικρό Όδηγό του Έσωτερικού Τουρισμού» που θα παρέχη τακτικά χρήσιμες και πρακτικές πληροφορίες για τον τρόπο με τον οποίο θα μπορέσουν οι Έλληνες να γνωρίσουν την Ελλάδα χωρίς ταλαιπωρίες, χωρίς απογοητεύσεις και χωρίς πολλά έξοδα.

Στόν λίγο χώρο που διαθέτει η «Έκλογή» δίνει στους αναγνώ-

στες της τις διευθύνσεις και τα τηλέφωνα των οργανισμών, σωματείων, ιδρυμάτων κ.λ.π. από όπου θα μπορούν να παίρνουν οποιαδήποτε στιγμή περισσότερες και περισσότερο υπεύθυνες πληροφορίες. Έπειδή μάλιστα γίνεται συχνά αλλαγές στα δρομολόγια, στις τιμές κ.λ.π. κάνουμε στους αναγνώστες μας την σύστασι, αφού συμβουλευθούν τον Όδηγό μας, που οι πληροφορίες του προέρχονται από τις πιο έπίσημες και τις πιο υπεύθυνες πηγές, να ζητάνε από εκεί τα τηλέφωνα και τις άλλες πηγές και όποια άλλη συμπληρωματική πληροφορία θέλουν.

Η προθυμία με την οποία μας παραστάθηκαν τα διάφορα ιδρύματα, σωματεία, οργανισμοί κ.λ. που συνδέονται με τον έσωτερικό τουρισμό μας κάνει να πιστεύουμε ότι θα μπορέσουμε να προσφέρουμε μιιά θετική έκδούλευσι στους αναγνώστες μας που τόσο επίμονα μας ζήτησαν τον Τουριστικό Όδηγό. Και τους παρακαλούμε να μας υποδείξουν τί άλλο χρειάζεται ή τί είναι περιττό ώστε ο Όδηγός μας να πλησιάση όσο μπορεί στο τέλειο.

ΤΑ ΥΠΕΡΑΣΤΙΚΑ ΛΕΩΦΟΡΕΙΑ

Από ποῦ ξεκινοῦν; Χιλιόμετρικὲς ἀποστάσεις. Ἀριθμοὶ τηλεφώνων. Πόσο κάνει τὸ εἰσιτήριο;

Κατεύθυνσις *	Ἀφετηρία	Χλμ.	Ἀρ. τηλεφώνου	Τιμὴ εἰσιτηρ.
Ἀγ. Ἀνδρέας	Λεωφ. Ἀλεξάνδρας 2	31		Δρχ. 7.500
Ἀγρίνιον	Ψαρρῶν 4	384	51.122	» 68.000
Αἴγιον	Πλ. Ἀγ. Κων/τίου	177	51.219, 51.050	» 41.500
Αἰδηψός	Πλ. Ἀγ. Κων/τίου		51.219, 51.050	» 55.000
Ἀμφισσα	Σατωδριάνδου 59	188	52.495	» 43.200
Ἄργος **	Πλ. Ἀγ. Κων/τίου	138	51.219, 51.050	» 32.500
Ἀταλάντη	Βίκτωρος Οὐγκῶ 10	285	55.251	» 40.000
Βίλλια	Πλ. Ἀγ. Ἀσμάτων	54	31.112	» 13.000
Βόλος	Κουμουνδούρου 8	343	55.666	» 89.000
Γύθειον	Πλ. Ἀγ. Κων/τίου	305	51.219, 51.050***	» 73.000
Δαφνί	Πλ. Ἐλευθερίας (Κουμουνδούρου)	10	54.972	» 1.500
Δελφοί	Σατωδριάνδου 29	165	52.495	» 39.000
Διόνυσος	Σατωδριάνδου - Πα- τησιῶν	24		» 5.600
Ἐλευσίς	Πλ. Ἐλευθερίας (Κουμουνδούρου)	22	54.972	» 3.000
Ἐρυθραί	Πλ. Ἐλευθερίας (Κουμουνδούρου)	58	31.112	» 13.500
Θήβαι	Δεληγιάνη (Θέατρον «Περρόκε») 70		56.084	» 15.550
Ἰτέα	Σατωδριάνδου 29	178	52.495	» 43.000
Ἰωάννινα	Ψαρρῶν 4	553	51.122	» 123.100
Καλάμαι	Πλ. Ἀγ. Κων/τίου	289	51.219, 51.050	» 70.000
Κάλαμος	Μαυροματαίων - Ἰ- ουλίου	45	63.452	» 10.400
Καμμένα Βοῦρλα	Βίκτωρος Οὐγκῶ 10	204	55.251	» 49.150
Κιάτον	Πλ. Ἀγ. Κων/τίου	108	51.050, 51.219	» 26.000
Κισύρκα	Μαυροματαίων - Ἰ- ουλίου	31	63.452	» 7.800
Κοζάνη	Κουμουνδούρου 8	439	55.666	» 104.000
Κόρινθος	Πλ. Ἀγ. Κων/τίου	85	51.050, 51.219	» 20.000
Κορωπί	Πλ. Θεσείου	24		» 2.900
Κριεκούκι	Πλ. Ἀγ. Ἀσμάτων	58	31.112	» 13.500
Κύμη	Ζήνωνος - Δεληγιάνη	—	51.557	» 46.500
Λαμία	Πατησιῶν - Σολωμοῦ	212	54.308	» 50.000
Λάρισα	Χαλκοκονδύλη 45	323	593.626	» 68.000
Λαύριον	Μαυροματαίων - Ἰ- ουλίου	52	52.787	» 12.300
Λεβάδεια	Ψαρρῶν 4	117	56.684	» 26.500
Λιδωρίκιον	Πλ. Μητροπόλεως	230	35.620	» 55.000
Λουτράκι	Πλ. Ἀγ. Κων/τίου	84	51.050, 51.219	» 19.500
Μάνδρα	Πλ. Ἀγ. Ἀσμάτων	27	31.112	» 6.150
Μαρκόπουλο	Λεωφ. Ἀλεξάνδρας 2	27		» 6.500
Μαραθῶν	Λεωφ. Ἀλεξάνδρας 2	42	62.368	» 10.000
Μεγ. Πεύκο	Πλ. Ἀγ. Ἀσμάτων	33	31.112	» 8.500
Μέγαρο	» »	42	31.112	» 10.000
Μεσολόγγι	Ψαρρῶν 4	340	51.122	» 52.000
Μπογιάτι	Πλ. Βάθης (Μάρνη 42)	25	52.014	» 6.000
Μυκῆναι *	(6λ. Σπάρτη)	—		
Μυστράς	Πλ. Ἀγ. Κων/τίου	148	51.050, 51.219	» 35.000
Ναύπλιον	Γ' Σ'θρίου - Χαλκο- κονδύλη	127	55.756	» 30.000
Νεμέα	Πλ. Ἀγ. Κων/τίου	312	51.050, 51.219	» 65.000
Ὀλυμπία	Πλ. Ἀγ. Κων/τίου	125	51.050, 51.219	» 28.500
Ξυλόκαστρον				

Κατεύθυνσις	Ἀφετηρία	Χλμ.	Ἀρ. τηλεφώνου	Τιμὴ εἰσιτηρ.
Πάρνης****	Πλ. Ἀγ. Κων/τίου	218	51.050, 51.219	» 50.750
Πάτραι	Πλ. Ἀγ. Ἀσμάτων	64	31.112	» 15.500
Πλαταιαί	Λεωφ. Ἀλεξάνδρας 2	35		» 9.300
Πόρτο Ράφτη	Πλ. Ἀγ. Κων/τίου	337	51.050, 51.219	» 65.000
Πύργος	Λεωφ. Ἀλεξάνδρας 2	27		» 9.300
Ραφίνα	Μαυροματαίων - Ἰ- ουλίου	62	52.787	» 14.250
Σούνιον	Πλ. Ἀγ. Κων/τίου	260	51.050, 51.219	» 61.500
Σπάρτη (Μυστρά)	Πλ. Ἀγ. Κων/τίου	197	51.050, 51.219	» 46.500
Τρίπολις	Πειραιῶς 10	106	52.764	» 24.500
Χαλκίς	Μαυροματαίων - Ἰ- ουλίου	50	63.452	» 13.000
Ὠρωπός				

* Στὸν πίνακα αὐτὸν περιλαμβάνονται μόνον οἱ ἀνεγνωρισμένες ὑπεραστικὲς λεωφορεῖες γραμμῆς.
** Τάραξι τοπικὸ λεωφορεῖο Ἄργος — Μυκῆναι. Τὸ εἰσιτήριο Ἀθῆναι — Μυκῆναι στοιχίζει δραχ. 29.500.
*** Ἀπὸ τοὺς τηλεφωνικοὺς αὐτοὺς ἀριθμοὺς μπορεῖτε νὰ ζητᾶτε πληροφορίες γιὰ ὅλες τὶς γραμμὲς τῆς Πελοποννήσου καθὼς καὶ γιὰ τὴν Αἰδηψό.
**** Πληροφορίες γιὰ ἐκδρομικὰ λεωφορεῖα Πάρνης δίνει τὸ περίπτερο ἔξω ἀπὸ τὸ θέατρο «Ὀλὺμπια», ὁδὸς Ἀκαδημίας.

ΠΟΥ ΥΠΑΡΧΟΥΝ ΠΕΡΙΠΤΕΡΑ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Ὁ Ἐθνικὸς Ὄργανισμὸς Τουρισμοῦ (Ε.Ο.Τ.), ὁδὸς Ὀμήρου 30, (τηλ. ἀριθ. 28.152) ἔχει ἰδρύσει — ἢ ἔχει ὑπὸ κατασκευὴν — τουριστικὰ περίπτερα στοὺς ἀρχαιολογικοὺς τόπους καὶ σὲ ἄλλα μέρη τοῦ παρρουσιάζουν τουριστικὸ ἐνδιαφέρον.

Τὰ περίπτερα αὐτὰ προορισμὸ ἔχουν νὰ προσφέρουν στοὺς ἐπισκέπτες, Ἕλληνες καὶ ξένους, ἕνα πολιτισμένον περιβάλλον χωρὶς ἐκμετάλλευσι.

ΔΑΦΝΙ : Τουριστικὸ περίπτερο χωρὶς ξενῶνα. Προσφέρει φαγητό, πρόγευμα, ἀναψυκτικά, τσάϊ κ.λ.π.

ΔΗΛΟΣ : Τουριστικὸ περίπτερο χωρὶς ξενῶνα.
ΜΑΡΑΘΩΝ (στὸ φράγμα τῆς λίμνης) : Τουριστικὸ περίπτερο χωρὶς ξενῶνα.

ΞΥΛΟΚΑΣΤΡΟ : Τουριστικὸ περίπτερο μὲ ξενῶνα γιὰ 6 ἄτομα.

ΠΑΛΗΟΚΑΣΤΡΙΤΣΑ (Κερκύρας) : Τουριστικὸ περίπτερο χωρὶς ξενῶνα.

ΣΟΥΝΙΟΝ : Τουριστικό περίπτερο χωρίς ξενώνα κοντά στον ναό του Ποσειδώνος.

Για οποιαδήποτε πληροφορία ή παράπονα σχετικά με την λειτουργία των περιπτέρων μπορείτε να τηλεφωνήτε στον αριθμό 28.152 Γραφείον Πληροφοριών Ε.Ο.Τ.

ΤΑ ΝΕΑ ΠΕΡΙΠΤΕΡΑ

Έκτος από τα περίπτερα που αναφέρουμε πιο πάνω, βρίσκονται υπό κατασκευήν και θα είναι έτοιμα ως το τέλος του μηνός αυτού ή το πολύ εντός του Νοεμβρίου και τα ακόλουθα νέα που κατασκευάζονται με χρήματα του Σχεδίου Μάρσαλ για την προαγωγή του Τουρισμού:

ΔΕΛΦΟΙ : Περίπτερο με ξενώνα για 28 άτομα.

ΛΙΝΔΟΣ (Ρόδος) : Περίπτερο χωρίς ξενώνα.

ΜΥΚΗΝΑΙ : Περίπτερο χωρίς ξενώνα.

ΜΥΚΟΝΟΣ : Περίπτερο με ξενώνα για 35 άτομα.

ΝΑΥΠΛΙΟΝ : Περίπτερο με ξενώνα για 28 άτομα.

ΠΑΛΑΙΑ ΕΠΙΔΑΥΡΟΣ : Περίπτερο χωρίς ξενώνα.

ΠΑΛΑΙΑ ΚΟΡΙΝΘΟΣ : Περίπτερο με ξενώνα για 6 άτομα

Για την έναρξη της λειτουργίας των περιπτέρων αυτών θα ξαναδώσουμε πληροφορίες όταν θα είναι καιρός.

ΠΟΥ ΥΠΑΡΧΟΥΝ ΟΡΕΙΝΑ ΚΑΤΑΦΥΓΙΑ ΤΟΥ Ε.Ο.Σ.

Έλληνικός Όρειστικός Σύνδεσμος — το εξαιρετικό αλλά τόσο παραγνωρισμένο από τις αρμόδιες αρχές ελληνικό αυτό σωματείο — είχε την καλωσύνη να απαντήσει στην ερώτησι που μας έκαναν πολλοί από τους αναγνώστες μας: «Πού και πού υπάρχουν σήμερα ορεινά καταφύγια σε κατάστασι που να μπορούν να χρησιμοποιηθούν;»

Υπάρχουν λοιπόν :

ΣΤΗΝ ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΔΑ

ΠΑΡΝΗΣ : Στην θέσι Μπάφι, σε ύψόμετρο 1.165. Καταφύγιο με 80 θέσεις.

ΠΑΡΝΗΣ : Στην θέσι Όρνιο, σε ύψόμετρο 1.365. Καταφύγιο με 15-20 θέσεις.

ΠΑΡΝΑΣΣΟΣ : Σε ύψόμετρο 1.900. Καταφύγιο με 18-20 θέσεις.

ΣΤΟ ΠΡΟΣΕΧΕΣ : Τα περίπτερα του Τουρισμού στη Πελοπόννησο, Θεσσαλία, Μακεδονία, Ήπειρο.

Μόδα

1952

Τὸν ἀπὸ βελούδο ρῶξ κεντημένη με παγιέτες ὁρσέλ.

ΤΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΜΟΔΑΣ

Η νέα Μόδα, που μόλις έκανε την εμφάνισή της στο Παρίσι, ξεκινάει τώρα με τα έλαφρά, κομψά και σύγυρά της θήματα για να φθάση στην τελευταία γωνίτσα της γής. Εύτυχώς και έφέτος είναι απόλυτως συμπαθής. Δεν επιβάλλει έξωφρενικά καπρίτσια, ούτε πολυέξόδους νεωτερισμούς.

Αρχίζοντας από τα καπέλλα, έχουμε: τα μπερέ τα οποία τοποθετούνται τελείως ίσια, σαν... μικρές πηττες στο κεφάλι, και κολακεύουν μόνο τα πολύ νεανικά, κοκκέτικα πρόσωπα. Έρχονται ύστερα τα μικρά καπέλλα, εφαρμοστά, που κρατούν μια λοξη γραμμή, και σκιάζουν το ένα μέρος του προσώπου.

Η όλη γραμμή, ή βασική, διαφέρει ελάχιστα από την περσινή μόδα. Δυστυχώς τα φορέματα. Στα 32 με 34 εκατοστά από τη γή. Χάρης σ' αυτά τα δύο εκατοστόμετρα φαίνεται ή σιλουέττα πιο λεπτή στο μάτι, γιατί

έχει ανέβει και ανεπαίσθητα ή μέση. Και εδώ έχουμε δυο βασικούς τύπους φορεμάτων και ταγιέρ. Τα πολύ στενά, κονδυλένια, και τα πολύ πλούσια, με πάρα πολύ φαρδείς φούστες, που φοριούνται άπάνω από ταφταδένια μισοφόρια. Ακόμη και πολλά ταγιέρ έχουν τέτοιες φούστες πλισέ, ή με βαθιές ασιδέρωτες πιέττες.

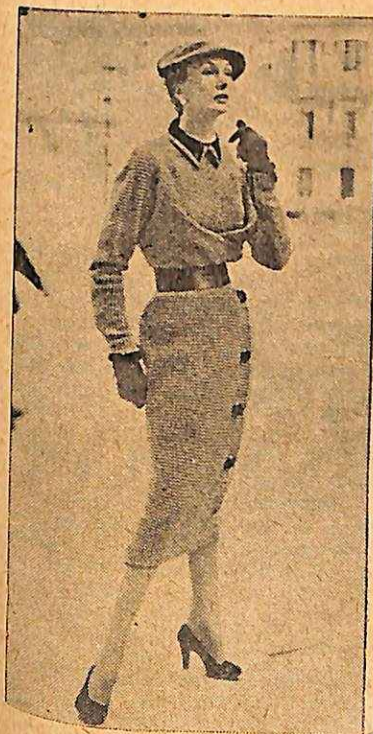
Για το απόγευμα πλούσια ύφασματα, ταφτάδες, μπρισε, έρχονται να σχηματίσουν φούστες γεμάτες, μέσες στενές, κορσάζ εφαρμοστά. Τα ντεκολτέ τα οποία λανσάρισε πρόπερσι ο Ντιόρ, τα κάπως τολμηρά, εμφανίζονται σπανιώτερα. Μάλλον ψηλά ανεβαίνουν τα «ντραπές» πάνω από την μέση και σχηματίζουν γιακάδες - σάρπη και λεπτά τοποθετημένες πτυχές.

Για το βράδυ — αν και είναι νωρίς για τας Αθήνας όπου ή «σαιζόν» των βραδινών αρχίζει γύρω από τον Δεκέμβριο — οι δύο βασικές σιλουέττες κυβερνούν: Η πάρα πολύ στενή, και

ΜΟΝΤΕΛΟ ΤΟΥ ΟΙΚΟΥ ΛΑΝΒΕΝ - ΚΑΣΤΙΛΛΟ

Πολλά από τα νέα σημεία της μόδας ξεχωρίζουν σ' αυτή τη φωτογραφία της Μεξιάνας 'Αννίτας, γνωστού μαννεκέν του οίκου Λανβέν-Καστίλλο. Τό μπερέ με την σωστή κλίση, τὸ ταγιέο με πολὺ κλειστό γιακά, τὴν στενὴ μέση, τὴν φαρδεῖα φούστα, τὸ «μανσόν», τὴν ἑλλειψι ζώνης, τὰ λίγα κοσμήματα.

Φόρεμα σπόρ ἀπὸ τουίντ ἄσπρο καὶ μαῦρο τοῦ Ζὰν Γκρίφ.

ἡ πάρα πολὺ φαρδεῖα. Κανένας ἐνδιάμεσος σταθμὸς δὲν ὑπάρχει. Τὰ μὲν πολὺ φαρδιά με τεράστιες φούστες ἀπὸ διπλὰ καὶ τριπλὰ τούλια, καὶ ἀπὸ μουσελίνα σὲ δυὸ καὶ τρία χρώματα, τὰ δὲ πολὺ στενὰ «φουρρῶ» ἀπὸ μπροκάρ ἢ βελούδο, με ἓνα σχίσιμο στὸ πλάϊ, γιὰ νὰ διευκολύνεται τὸ περπάτημα.

Χαρακτηριστικὲς λεπτομέρειες: Οἱ γιανκάδες ποὺ ἀνεβαίνουν πολὺ ψηλά. Τὰ μανίκια με μεγάλο φάρδος στὸ ὦμο (χωρὶς βάτες βέβαια). Τὸ φοδράρισμα τῆς ζακέττας καὶ τοῦ παλτοῦ ἀπὸ ὕφασμα σὲ χρώμα ζωηρὸ ποὺ καὶ ἀντίθεσι. Ἡ ἀπλότης στὰ κουμπιὰ καὶ στὶς ζώνες. Ὅλα σκέτα, ἀνδρικοῦ. Τὸ γαρνίρισμα με γούνα, με στενὲς μπάντες ἀπὸ ἀστράκάν. Τὰ μαλλιά πάντα κοντά, συνήθως

δουρτισμένα πρὸς τὰ πίσω, σχηματίζουν μικρὰ κεφάλια, καὶ ἀφίνουν τὸ μέτωπο τελείως ἐλεύθερο. Τὸ μακιγιάζ ἐξακολουθεῖ νὰ συγκεντρώνει τὴν προσοχὴ τοῦ στὰ μάτια, τὰ ὁποῖα θέλει ἐξωτικά, ἀνατολίτικα, σ' ἓνα πρόσωπο μᾶλλον ὠχρὸ καὶ ἄβαφο.

Οἱ τσάντες, μετρίου μεγέθους, εἶναι σὲ κλασσικὰ σχήματα, βολικὲς, ὁπὸ ὥραία πετσιὰ. Κατὰ τὸν ἴδιον τρόπο καὶ τὸ παπούτσι τοῦ 1952 εἶναι τὸ γοβάκι με σχετικῶς χαμηλὸ τακούνι σὲ σχῆμα «μποττέ». Ὅχι λεπτό. οὔτε καὶ τετράγωνο, ἀλλὰ κάτι στὴ μέση.

Λίγα κοσμήματα, λίγα «μπιχλιμπίδια». Ἡ προσοχὴ τῆς μόδας ἔχει στραφεί στὴ σιλουέττα, στὴν πολὺ λεπτὴ μέση, στὴν ὥραία κίνησι τοῦ φορέματος, σὲ μιὰ γενικὰ ἀπέριττη, ἐλαφριά, αὐστηρὴ γραμμὴ, ποὺ ζωντανεύει χάρις στὴν ὥραία ποιότητα τοῦ ὕφασματος, στὸ ζωντανὸ χρώμα—λιγώτερα ἀπὸ ποτὲ εἶναι τὰ μαῦρα—καὶ στὸν ἀέρα αὐτῆς ποὺ τὸ φοράει...

ΜΑΡΙΝΑ

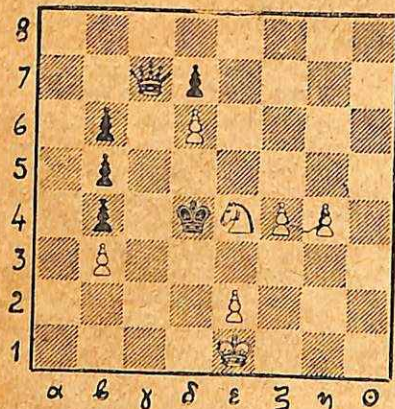
Φόρεμα ἀπογευματινὸ ἀπὸ ταφτὰ γαμαμέλ τοῦ Ζὰν Ντεσσέ.

ΣΚΑΚΙ

ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΑΡ. 34

OTTO FUSS
ΜΑΥΡΑ (5)

ΛΕΥΚΑ (8)

Τὰ Λευκά παίζουν και κάνουν ματ
σε «τρεις» κινήσεις.Αρ. 35. H. OTTEN. Λευκά (6) :
P08. B07. A6. 188. ε6. Σ64.Μαύρα (6) : P66. Bγ2. Aα4. 1α5.
Σ82. δ3.Τὰ Λευκά παίζουν και κάνουν ματ
σε δύο κινήσεις.Αρ. 36. F. ROWLAND. Λευκά (7) :
Pζ8. Bη4. Πα5. γ2. 1ζ2. Σε2. ζ7.

Μαύρα (5) : P66. Πε6. Σ64. ζ4. ζ6.

Τὰ Λευκά παίζουν και κάνουν ματ
σε δύο κινήσεις.

ΑΠΟ ΤΟ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΝ

ΠΡΩΤΑΘΛΗΜΑ

ΔΩΔΕΚΑΘΗ ΠΑΡΤΙΔΑ

Λευκά : Μπρόνσταϊν

Μαύρα : Μποτβίνικ

(Όλλανδική Άμυνα)

1) δ4, ε6. 2) γ4. ζ5. 3) ε3, 1ζ6. 4)
1γ3. δ5. 5) 103. γ6. 6) Aδ2, Aδ6. 7)
Bγ2, 0—0. 8) 0—0—0, Bε7. (Τὰ Λευ-
κά διάλεξαν έναν ήρεμο τρόπο παιξι-
ματος στην τοποθέτησι των πεσσών των,

το όποιον όμως, λόγω των δύο αντι-
θέτων ροκέ, αρχίζει να λαμβάνη όξεϊ-
αν μορφήν) 9) ζ3, δXγ4. 10) ε4, ζXε4.
11) 1Xε4. (Με την κίνησιν αυτήν χά-
νεται θαυμηδόν ή παρτίδα. ζXε4! ήτο
ή σωστή κίνησις με την άπειλην ε5!
Τώρα τὰ Μαύρα μπορούν να κρατήσουν
το πιόνι γ4) 11).... ε5. 12) 1Xδ6,
BXδ6. 13) ζ4, 1α6. 14) Ae2, γ5. 15)
Aζ3, Π68. 16) Aγ3, 1ε4. (Η επίθε-
σις των Μαύρων κινείται στην δ' γραμ-
μή υποστηριζόμενη από το μπλόκ των
πιονιών ε5, γ5, γ4. (Διά να την δια-
σπάσουν τὰ Λευκά, θυσιάζουν και άλλο
πιόνι, το α2) 17) δXγ5, 1Xα2+ 18)
P61, 1Xγ3+ 19) BXγ3, BXγ5. 20)
Π0ε1, 06. 21) Πε5, Bγ7. 22) η4, A67.
23) AX67, ΠX67. 24) η5, 1δ5. 25)
Πδ1Xδ5 (Μια θυσία «άπελπισίας» σε
μία ήδη χαμένη, από απόψεως θέσεως,
παρτίδα) εXδ5. 26) Bδ4, γ3. 27) 63,
Bδ7. 28) 1ζ2, γ2+ 29) Pγ1, 0Xη5
30) ΠXη5, Bε6. 31) Πε5, Bδ6. 32)
PXγ2, Πγ7. 33) Pδ2, Bγ5. 34) BXγ5,
ΠXγ5. 35) 1δ3, Πγ6. 36) ΠXδ5, α6.
37) 04, Π68. 38) 05, Π0ζ6. 39) 64,
Πζ5. 40) Πδ6, Πζ8—ζ6.

Τὰ Λευκά εγκατέλειψαν την παρτίδα.

ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΛΑΘΗ

Συχνά λάθη σε μία παρτίδα σκακιο-
γίνονται ενδιαφέροντα λόγω των συνθη-
κών που συνήθως τὰ συνοδεύουν. Θά
μπορούσε να πη κανείς ότι γίνονται έ-
νιοτε και ιστορικά. Διότι το να κάνη
ένας παγκόσμιος πρωταθλητής ένα λά-
θος είναι κάτι το διαφορετικό από το
ίδιο λάθος που θά κάνη ένας αρχάριος!

Ούτω π. χ. στην έκτη παρτίδα του
παγκοσμίου πρωταθλήματος δημιουργή-
θηκε ή παρακάτω θέσις :

Λευκά (Μπρόνσταϊν) : P63. 1δ8.
Σγ4. γ3.

Μαύρα (Μποτβίνικ) : Pζ4. Σε5. 67.
ε3.

Έδω, οι περισσότεροι παίκται, θά
επαιζαν ασφαλώς, χωρίς πολλήν σκέ-
ψιν, 1) 1ε6+ και 2) 1δ4 για συνέχεια
για ν' αλλάξουν τον Ίππο με το έπι-

κίνδυνο ελεύθερο πιόνι. Ό Μπρόνσταϊν
έν τούτοις δοκίμασε άλλη μία κίνησι :
1) Pγ2;; θασιζόμενος στην ακόλουθη
έξελιξι : 1).... Pζ3; 2) 1ζ7, ε2. 3)
1ε5+ με 4) 1δ3(+) κ.λ.π. Προς μεγά-
λην του όμως έκπληξιν ήκολούθησε
1).... Pη3!!

Έτσι ό Μαύρος θασιλιάς ξέφυγε με
πονηρό τρόπο από ένα μελλοντικό σάχ
και τὰ Μαύρα εξηφάλισαν την μετα-
τροπή του ελεύθερου πιονιού των. Τά
Λευκά, φυσικά, εγκατέλειψαν άμέσως.

Αυτό μάς θυμίζει το Ιστορικό εκείνο
λάθος του τότε πρωταθλητού του κό-
σμου Δόκτορος Άλιέχιν έναντιόν του
Δόκτορος Όυβι το 1935. Έκεί δημι-
ουργήθηκε στην 24η παρτίδα το παρα-
κάτω «άπλο» (και έν τούτοις τόσο δύ-
σκολο!) φινάλε πιονιών :

Λευκά : Pε2. Σε2. ζ2. ζ3. η3. 04.

Μαύρα : Pζ8. Σε7. 65. γ7. ε5. η7.

Τὰ Μαύρα (Άλιέχιν) έπαιξαν 1)....
γ5;; όποτε τὰ Λευκά είχαν τον καιρό
με 2) Pε3, γ4. 3) ζ4, εXζ4+. 4) PX
ζ4! να εξασφαλίσουν το Ρεμί.

Η σωστή κίνησις 1).... α5! έν
τούτοις, δέν θά έδιδε στα Λευκά την
πιθανότητα να διαλύσουν τὰ διπλωμέ-
να πιόνια των, όποτε τὰ Μαύρα θά έ-
κέρδιζαν ασφαλώς.

Τέτοια λάθη έχουν και την ψυχολο-
γική πλευρά τους : Η αυτοπεποίθησις
κλονίζεται και ή έμπιστοσύνη στην ά-
τομική κρίσι ελαττούται.

ΤΙ ΕΙΝΑΙ ΤΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ ;

Έν πρώτοις το πρόβλημα του σκα-
κιού πρέπει να είναι ένα σωστό αί-
νιγμα. Πρέπει να σαγηνεύη τον λύτην,
να τον έλκύη να τὸ λύση. Ό τρόπος
της λύσεως δέν πρέπει να είναι φανε-
ρός, πρέπει να παρουσιάζη πολλές έκ-
πληξεις. Τότε και μόνον το πρόβλημα
μπορεί, και από τη σκοπιά του καλλι-
τεχνίου, να θεωρηθῇ ως ένα μικρό καλ-
λίτεχνημα.

Όραία και ιδιότυπα μάτ, ενδιαφέ-
ρουσες παραλλαγές, καλά μελετημέ-
νες θέσεις, και έκπληκτικες κινήσεις
χαρακτηρίζουν αυτό το στύλ των συν-
θέσεων.

Τελευταία ή νεογερμανική Σχολή ά-
πέκτησε πολλούς όπαδούς, οι όποιοι
χαρακτηρίζουν την σύνθεσιν των προ-
βλημάτων ως σωστήν επιστήμην, ή ό-
ποια τὰ αναλύει με σύστημα και ακρί-
βειαν.

Μήπως ή παρακάτω θέσις, μία σύν-
θεσις του Κάρπεντερ, δέν έλκύει κυ-
ριολεκτικά προς λύσιν ;

Λευκά : Pζ1. Πδ3. 102.

Μαύρα : P01. Σε4.

Μάτ σε τρεις κινήσεις.

Το 1Xη4 καταλήγει σε πάτ. Μόνον
έτσι επιτυγχάνεται το μάτ :

1) Π03!! ηX03. 2) 1η4, 02. 3) 1ζ2+
μάτ.

Άλλά και ή παρακάτω σύνθεσις του
R. ZANGGER είναι ένα σωστό αίνιγμα:

Λευκά : Pζ5. 1γ5. 1ε4. Σε3. δ6.

Μαύρα : Pδ5. Σε4. γ6. γ7. ε5.

Μάτ σε τρεις κινήσεις.

Η λύσις είναι στην απλότητά της,
σωστό αυγό του Κολόμβου!

1) Pζ6! γXδ6. 2) Pε7, δXγ5. 3)
1ζ6+ και μάτ!

Ιδιαίτεραν έκπληξιν πάντοτε προκα-
λεί εις τον λύτην, όταν ή λύσις λαμβά-
νει χώραν σε ένα έντελώς διαφορετικό
σημείο της σκακιάρας από εκείνο που
υπελόγιζε ό λύτης.

I. X.

(Λύσεις στη σελίδα 13)

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

Ε. Παπαδόρου. Η εξαιρετική σας
σύνθεσις δημοσιεύεται εις το τεύχος του
Νοεμβρίου.

Χ. Ίακωβίδην. Θά απαντήσωμεν εις
το προσεχές τεύχος.

Γράμματα τῶν ἀναγνωστῶν μας

ΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΤΟΥ ΑΓΝΑΝΤΕΡΟΥ

Ἀγαπητὴ «Ἐκλογὴ»

Ὅπως πληροφοροῦμαι ἀπὸ τὸν Ἀθηναῖο, στὸ Ἀγναντερὸ χτίζεται ἓνα σχολεῖο. Ἡ δαπάνη προέρχεται ἀπὸ ἔρανο μεταξὺ τῶν μαθητῶν τῆς Δανίας. Ὑμνήστε τους. Γιατὶ εἶναι πολὺ σπουδαῖο, πολὺ ἀνθρωπιστικὸ τὸ ἔργο αὐτῶν τῶν παιδιῶν.

ΚΩΣΤΑΣ ΓΙΟΒΑΝΙΔΗΣ

Γιὰ τὸ σχολεῖο ποὺ χτίζουν στὸ Ἀγναντερὸ οἱ Δανοὶ μαθηταί, ἡ «Ἐκλογὴ» ἔγραψε ἓνα ἄρθρο στὸ τεύχος Μαΐου 1951.

ΤΑ ΚΑΛΥΜΜΑΤΑ

ΤΗΣ «ΕΚΛΟΓΗΣ»

Τὰ καλύμματα τῆς «Ἐκλογῆς» ἔχουν ἐξαντληθεῖ πρὶν ἀπὸ καιρὸ, ὑπάρχουν ὅμως, δεμένα σὲ τόμους, τὰ τεύχη 1950 καὶ 1951.

ΚΑΙ ΠΑΛΙ ΟΙ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΕΣ

Εὐχαριστοῦμε τοὺς ἀναγνώστες μας γιὰ τὴ συνεργασία ποὺ προθυμοποιοῦνται νὰ μᾶς στείλουν, ἀλλὰ ἂς μὴν ξεχνοῦν προηγουμένη μας παράκλησι.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΑΝΑΓΝΩΣΤΩΝ

— Δεκανέα Χατζῆ Παναγιώτη: Τὸ τεύχος μὲ τὴν Ἐπιστολὴ πρὸς Χίτλερ τοῦ Γ. Βλάχου μπορεῖτε νὰ τὸ προμηθευθεῖτε ἀπὸ τὰ γραφεῖα τῆς «Ἐκλογῆς».

ΖΗΤΩ ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

... μὲ νέους καὶ νέες τοῦ ἐξωτερικοῦ μὲ σκοπὸ τὴν ἀνταλλαγὴ γραμματοσήμων. Εἶμαι 19 ἐτῶν, ἀπόφοιτος γυμνασίου.

Ἀστέριος Σ. Ἀποστόλου
Ὁδὸς Βύρωνος 24
Νάουσα - Μακεδονία

... μὲ νέους καὶ νέες οἰασδήποτε μορφώσεως.

Δεκανεὺς Τσάκωνας Σπυρίδων
176 Μοῖρα Ἀντιαεροπορικοῦ (Πυρ)κοῦ
Σ.Τ.Γ. 911

καὶ
Ἀσυρματιστὴς Τουλούπας Βασίλειος
176 Μοῖρα Ἀντιαεροπορικοῦ (Πυρ)κοῦ
Σ.Τ.Γ. 911

... μὲ νέους καὶ νέες σὲ θέματα κοινωνικὰ, φιλοσοφικὰ, καλλιτεχνικὰ.
Στρατιώτης Χρηστάκης Λεωνίδας
Στρατολογία 406 Στρ. Νοσοκομείου
Β.Σ.Τ. 900

... μὲ νέους καὶ νέες τοῦ ἐσωτερικοῦ καὶ ἐξωτερικοῦ γιὰ τὴν ποίησι.

Γεώργιος Κωσταντίνου
Σανταρόζα 18
Καβάλα

... μὲ νέους καὶ νέες.

Μαθητὴς Μαχαίρας Χρήστος
Σχολὴ Μονίμων Ὑπαξιωματικῶν
1ος Λόχος Σ.Τ.Γ. 925

... μὲ Ἑλληνοαμερικανοπούλες καὶ Ἑλληνοαμερικανόπουλα κάτω τῶν 18 ἐτῶν γιὰ ὅτιδήποτε θέμα.

Διονύσιος Γ. Καρρᾶς
Μαθητεύομενος Μηχανικὸς
Ἐδουάρδου Λώ 5
Ἀθῆναι

... μὲ ἀναγνώστες καὶ ἀναγνώστρι-
ές σου.
Μαθητὴς Κατσιλιέρης Κωνσταντῖνος
Σ.Μ.Υ. 2ος Λόχος
Σ.Τ.Γ. 925

καὶ Μαθητὴς Παπαδασιλίου Κων(νος)
Σ.Μ.Υ. 2ος Λόχος
Σ.Τ.Γ. 925

Μαθηταὶ Μπέκος Λούλης
καὶ Γκέκας Νότης
Σ.Μ.Υ. 2ος Λόχος
Σ.Τ.Γ. 925

... μὲ νέους καὶ νέες. Ἀλληλογραφῶ
ἐλληνικὰ, κινεζικὰ, ἰαπωνικὰ, ἐσπεράν-
το καὶ γερμανικὰ.

Χάρης Θ. Ζίας
Ἀγίου Κωνσταντίνου 9
Ν. Φάληρον

... μὲ ὅποιον θέλει νὰ μοῦ κρατῇ λί-
γη συντροφιά.

Δεκανεὺς Μποζίνης Κωνσταντῖνος
513 Τ.Π. (Διαχειρίσις)
Σ.Τ.Γ. 914 α'

... μὲ νέους καὶ νέες γιὰ ὅποιοδή-
ποτε θέμα.

Στρατιώτης Ἀδράμης Ἀλέκος
631 Λ.Α.Γ.Σ. Σ.Τ.Γ. 908

... μὲ ἀναγνώστες καὶ ἀναγνώστρι-
ές σου.

Μαθητὴς Δερῶσσης Ριχάρδος
Σ.Μ.Υ. 2ος Λόχος Σ.Τ.Γ. 925

... μὲ φίλους καὶ φίλες τῆς «Ἐ-
κλογῆς».

Σμηνίται Καράμπας Ἐπαμεινώνδας

καὶ Χρηστόπουλος Θεοχάρης
Κ.Ε.Β. Σ.Τ.Γ. 925 Α.Β.Α.

... γύρω ἀπὸ διάφορα θέματα καὶ
ταξίδια.

Στρατιώτης Μ. Πευτιτσέλης
6η Μεραρχία Λόχος Στρατηγείου
Σ.Τ.Γ. 920

... μὲ ἀναγνώστριές σου γιὰ ὅποιο
ἂν θέματα.

Στρατιώτης Μπούρας Δημήτριος
καὶ Παπακίτσος Χρήστος
233 Τ. Προκαλύψεως Β.Σ.Τ. 900
Λόχος Διοικήσεως

... μὲ φίλους καὶ φίλες τῆς «Ἐ-
κλογῆς».

Μαθητὴς Καράμπας Ἀναστάσιος
Σ.Μ.Υ. 4ος Λόχος Σ.Τ.Γ. 925

... μὲ Ἑλληνίδες γιὰ νὰ βρῶ λίγη
συντροφιά ἐδῶ πάνω στὰ βουνά.

Ἀσυρματιστὴς Τσίκουρας Σωτήριος
Διμοιρία Διαβιβάσεων
90 Σύνταγμα Πεζικοῦ Σ.Τ.Γ. 917 6'

... μὲ φίλους καὶ φίλες τῆς «Ἐ-
κλογῆς».

Στρατιώτης Τσαούσης Ἀδὰμ
513 Τ.Π. 1ος Λόχος Σ.Τ.Γ. 914 α'
καὶ Μαθητὴς Κωστόπουλος Νικόλαος
Σ.Μ.Υ. 3ος Λόχος Σ.Τ.Γ. 925

... μὲ νέους καὶ νέες τοῦ ἐσωτερικοῦ
γιὰ ζητήματα λογοτεχνίας καὶ μουσι-
κῆς ἐπίσης καὶ γιὰ ψυχολογία. Ἀλλη-
λογραφῶ καὶ γαλλικὰ.

Κώστας Μαγνήσαλης
Μπιζανίου 16
Θεσσαλονίκη

... γιὰ τὸν κινηματογράφο καὶ τὸ
θέατρο.

Καμπάνης Χρήστος
552 Τ.Π. Λόχος Διοικήσεως
Σ.Τ.Γ. 915 α'

... μὲ νέους καὶ νέες τῆς Ἑλλάδος.
Στρατιώτης Διαμανδένιος Εὐάγγελος
242 Τ.Π. 1ος Λόχος Σ.Τ.Γ. 917

... μὲ νέες γιὰ ὅποιοδήποτε θέμα
καὶ μὲ νέους γιὰ θέματα μηχανικῆς.

Σπύρος Λάγκος
Σεράρη 28
Ἀθῆναι

... γιὰ διάφορα θέματα καὶ πρὸ πολ-
λὴ γιὰ λογοτεχνικὰ, καλλιτεχνικὴ κίνη-
σι, φυσιολατρεῖα.

Στρατιώτης Κεραμίδης Εὐάγγελος
527 Τ.Π. 3ος Λόχος Σ.Τ.Γ. 913 γ'

... μὲ νέους καὶ νέες ἀναγνώστες
σου γιὰ διάφορα θέματα, τῆς ἐπιστή-
μης μου, κοινωνικὰ ἢ κινηματογραφικὰ.
Εἶμαι φοιτητὴς τῆς κτηνιατρικῆς στὸ
Πανεπιστήμιό τῆς Νεαπόλεως.

Demetrio Coghiazas
Vico Fico
Al'. Purgatorio 15
Presso grossa
Napoli — Italia

... μὲ νέους καὶ νέες ἀπὸ ὅλη τὴν
Ἑλλάδα.

Ἀσυρματιστὴς Γαλάνης Θεόδωρος
508 Τ.Π.

... με φίλους και φίλες σου από το εξωτερικό ή το εσωτερικό.

Στρατιώτης Βαβούρης 'Αριστείδης
513 Τ.Π. Λόχος Διοικήσεως
Σ.Τ.Γ. 914 α'

... με όσους θελήσουν να γνωρίσουν το ωραίο νησί της Ρόδου.

Μαθητής της 8ης Πρακτικού Λυκείου
Μανουσός Παναγιώτης
Πολυδώρου 11
Ρόδος

... για να ανταλλάσω γραμματόσημα.

'Αθανάσιος Μαυρίδης
Προσωτσάνη Δράμας

... με νέους και νέες για οποιοδήποτε θέμα.

Στρατιώτης Παπαργύρης 'Αναστάσιος
521 Τ.Π. 3ος Λόχος Σ.Τ.Γ. 913 α'

... για θεολογικά ζητήματα.
Μαθητής Κερανόπουλος Παναγιώτης
6ος Λόχος Σ.Τ.Γ. 925

... με 'Ελληνίδες του εξωτερικού και του εσωτερικού.

Λοχίας Κορονιός Μόσχας
628 Τ.Π. 3ος Λόχος Σ.Τ.Γ. 918 α'

και Δεκ. Γαλιατσάτος Εύαγγελος
('Ασυρματιστής)
628 Τ.Π. Λ. Διοικήσεως Σ.Τ.Γ. 918α'

... με φίλους και φίλες της «'Εκλογής».

Σμηνίται Πέππας 'Αντώνιος
Γκούφας Παναγιώτης
Χαλδαίος 'Ανδρέας
402 Μ.Π.Α. Σ.Σ.Τ. 904 Α.Β.Α.

... με νέους και νέες για οποιοδήποτε θέμα.

'Υποσμηνία 'Ασυρματισται
Σταυρόπουλος Γεώργιος

και Δανδάλης Πέτρος
202 Μοίρα Σ. Β.Σ.Τ. 904 Α.Β.Α.
και Στρατιώτης 'Αναστασίου Ρούλης
430 Σ.Ν. — Β.Σ.Τ. 902

... με φίλους και φίλες σου.
Λοχίας Διαμαντίδης Ευστάθιος
242 Τ.Π. 3ος Λόχος Σ.Τ.Γ. 917

και Κολόβαρης Λουκάς

'Επιλοχίας 2ου Λόχου 507 Τ.Π.
Σ.Τ.Γ. 912 γ'

... με νέους και νέες.
Σμηνίτης Ευσταθίου Νίκος
415 Σ.Ν. Β.Σ.Τ. 902

... με νέους και νέες από όλη την 'Ελλάδα.

Στρατιώτης Μάνθος 'Ηλιάδης
Κ.Υ.Τ. 2ος Λόχος Β.Σ.Τ. 902

... με άναγνώστες της «'Εκλογής».
Είμαι φοιτητής της 'Ιατρικής και τώρα στρατιώτης.

Λοχίας Σπύρου Νίκος
238 Χειρουργείον 'Εκστρατείας
Σ.Τ.Γ. 920

... με φοιτητές ή φοιτητρίες για ό,τι αφορά τη μουσική ή την σύγχρονη ζωή.

Δεκανεύς Βέης Βασίλειος
994 Σ.Μ. Σ.Τ.Γ. 913

... με νέους και νέες για θέματα κοινωνικά, πνευματικά, οικονομικά.

Στρατιώτης Φαρμάκης Γεώργιος
501 Τ.Π. Ταμείον Σ.Τ.Γ. 912 α'

... με νέους και νέες από όλη την 'Ελλάδα.

Διαβιβαστής Εύθυμιος Μπανιάς
242 Τ.Π. 1ος Λόχος Σ.Τ.Γ. 917

... με συναδέλφους άναγνώστες και άναγνώστριες σε θέματα λογοτεχνικά, βρησκευτικά ή αγροτικά και μελισσοκομικά.

'Ασυρματιστής 'Αββαγιάννης 'Εμμ.
Δ.Δ. 72 Σ.Π. Σ.Τ.Γ. 920 γ'

... με φίλους και φίλες της «'Εκλογής».

Μαθητής Παπούλιας Σωτήριος
Σχολή 'Εφέδρων 'Ας)κών Κερκύρας
3ος Λόχος Β.Σ.Τ. 900

... με νέους και νέες για θέματα πάσης φύσεως.

Στρατιώτης Μαγκούτας 'Αθανάσιος
Γ. 2.) Β.Σ.Σ. Β.Σ.Τ. 901

... με νέους και νέες για οποιοδήποτε θέμα.

Σμηνίτης Λάζαρης 'Αλέξανδρος
202 Μοίρα Συντηρήσεως
Β.Σ.Τ. 904 Α.Β.Π.

και

Σμηνίτης Λίρης Παναγιώτης
3.3.6. Μ.Ε.Β. Β.Σ.Τ. 904 Α.Β.Α.

... σε θέματα κατά προτίμησι καλλιτεχνικά.

Ναύτης Π. Σπανάκης
Β.Π. ΑΡΗΣ Β.Σ.Τ. 902

... για οποιοδήποτε θέμα ελληνικά ή και γαλλικά.

Δεκανεύς Σάμπρης Δημήτριος
238 Χ.Ε. Σ.Τ.Γ. 920

... με νέους και νέες. Είμαι φοιτητής της 'Ιατρικής και τώρα στρατιώτης.

Στρατιώτης Βασιλακάκης Ευστράτιος
238 Χειρουργείον 'Εκστρατείας
Σ.Τ.Γ. 920

... με νέους και νέες που σε αγαπούν.

Στρατιώται Λιανόπουλος 'Ιωάννης
Σαββίδης Ευθύμιος
602 Τ.Π. 2ος Λόχος Σ.Τ.Γ. 920 α'

... γύρω από γεωργικά θέματα.
Στρατιώτης Τσέλλος Βασίλειος
994 Σ.Μ. Σ.Τ.Γ. 913

... με φίλες και φίλους της «'Εκλογής».

Δεκανεύς Μαθητής
Μπέγκας Νικόλαος
Σ.Μ.Υ. 1ος Λόχος Σ.Τ.Γ. 925

και Μαθητής Σταμπουλίδης Χαράλαμπος
Σ.Μ.Υ. 1ος Λόχος Σ.Τ.Γ. 925

... με 'Ελληνόπουλα της 'Αμερικής.
Στρατιώτης Χαράκιδης Παναγιώτης
606 Τ.Π. 3ος Λόχος Σ.Τ.Γ. 920 γ'

... με νέες του εσωτερικού και του εξωτερικού.

'Ασυρματιστής Νικολέττος Θεόδωρος
Greek EXPED. FORCES
GAPO 5.800
Δ. Διαβιβάσεων

... με νέους και νέες.
Μαθητής 'Ακρίτας Περίανδρος
Σ.Μ.Υ. 3ος Λόχος Σ.Τ.Γ. 925

και Πολιτίδης Δημήτριος
Σ.Μ.Υ. 1ος Λόχος Σ.Τ.Γ. 925

... με 'Ελληνίδες σε θέματα κοινωνικής αγωγής.

Λοχίας 'Αλεξόπουλος 'Ιωάννης
230 Χ.Ε. Σ.Τ.Γ. 918

... με 'Ελληνοπούλες.
Μαθητής Περδικίδης Παναγιώτης
Σ.Μ.Υ. 3ος Λόχος Σ.Τ.Γ. 925

... για την ανταλλαγή γραμματόσημων ελληνικών ή ξένων.

Μωύσης Κ. Κωνσταντίνης
Παλαμηδίου 37
'Αθήναι

... με νέους και νέες από όλη την 'Ελλάδα. Είμαι φοιτητής και ένα άτύχημα με έρριξε στο ορθοπαιδικό νοσοκομείο της Βούλας.

Νικόλαος Κακούρος
'Ορθοπαιδικόν 'Ασκληπιείον Βούλας
Περίπτερον Παρασκευοπούλειον

... με νέους και νέες.
'Ανθ)γός Κυριακόπουλος Παναγιώτης
508 Τ.Π. Λόχος Διοικήσεως
Σ.Τ.Γ. 912 γ'

ENGLISH GLASSES
ΑΓΓΛΙΚΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ
υπό Α. Ι. ΜΑΛΛΙΔΗ
Καθηγητού
του 'Ινστιτούτου 'Αγγλικών
Σπουδών
Πληροφορίες 10 — 1 και 5 — 8
όδος Σίνα 22

«ΑΦΝΕΙΟΣ»
ΜΑΥΡΟΔΑΦΝΗ
ΒΛ. ΠΑΤΣΗ
ΚΟΡΙΝΘΟΣ •

ΛΥΣΕΙΣ

«ΣΤΑΥΡΟΛΕΞΟ» από σελίδα 7.

ΟΡΙΖΟΝΤΙΩΣ :

1. ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ. 2. ΥΠΕΡΒΟΛΗ. — ΠΙ. 3. ΝΕ. — ΕΑ. — ΟΜΑΧΑΣ. 4. ΗΡΩΝ. — ΤΣΙΡΟΤΑ. 5. ΘΙΑΣΟΙ. — ΛΗΡ. 6. ΕΟ. — ΜΠΑΛΙ. 7. ΙΡΑ. — ΜΑΡΕΓΓΑ. 8. ΑΔΕΙΑΝΩΝ. 9. ΟΤΙ. — ΟΥΓΙΑ. 10. ΑΝΗΛΙΚΟ. — ΛΩ. 11. ΛΙΝΗ. — ΟΙΝΑΝΘΗ. 12. ΣΑΝΣΟΥΣΙ. — ΑΣ.

ΚΑΘΕΤΩΣ :

1. ΣΥΝΗΘΕΙΑ. — ΑΛΣ. 2. ΥΠΕΡΙΟΡΔΑΝΙΑ. 3. ΜΕ. — ΩΑ. — ΑΕ. — ΗΝΝ. 4. ΠΡΕΝΣΑ. — ΙΟΛΗΣ. 5. ΕΒΑ. — ΜΑΤΙ. 6. ΡΟ. — ΤΙΤΑΝΙΚΟΥ. 7. ΙΛΟΣ. — ΡΩ. — ΟΙΣ. 8. ΦΗΜΙΣΜΕΝΟ. — ΝΙ. 9. ΟΝΑΡ. — ΠΓ. — ΥΛΑ. 10. ΧΟΛΑΓΩΓΩΝ. 11. ΑΠΑΤΗΛΑ. — ΘΑ. 12. ΙΣΑΡΙ. — ΒΑΘΗΣ.

«ΣΚΑΚΙ» από σελίδα 130.

Άρ. 34. 1) Βγ7—δ8!! Έξαναγκασμός κινήσεως!

1).... Ρδ4—δ5. 2) Βδ8—θ8, Ρδ5—γ6. 3) Βθ8—α8+ μάτ.

2).... Ρδ5—ε6. 3) Βθ8—η8+ μάτ.

2).... Ρδ5Χε4. 3) Βθ8—ε5+ μάτ.

1).... Ρδ4Χε4. 2) Βδ8—η5, κατά βούλησιν. 3) Βη5—ε5+ μάτ.

1).... Ρδ4—ε3. 2) Βδ8—ζ6, Ρε3Χε4. 3) Βζ6—ε5+ μάτ.

Άρ. 35. 1) Ιε6—γ7! Άπειλή. 2)

Άρ. 36. 1) ε2—ε4! Άπειλή. 2) Ρα5—δ5+ μάτ. Βθ7—ε7+ μάτ.

«ΕΙΣΤΕ ΔΥΝΑΤΟΣ ΣΤΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ;» από σελίδα 89.

1 Γαλλική Γουιάνα. 2 Χιλή. 3 Βρετανική Γουιάνα. 4 Παραγουάη. 5 Ίσημερινός. 6 Βολιβία. 7 Όλλανδική Γουιάνα. 8 Βενεζουέλα. 9 Ούρουγουάη. 10 Περού. 11 Βραζιλία. 12 Κολομβία. 13 Άργεντινή.

«ΚΑΙ ΛΙΓΗ ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΑ» από σελίδα 89.

Α 9—9—3, 3—9—9, 9—3—9.
Β 9—9—9—7, 9—9—7—9, 7—9—9—9, 9—7—9—9.
Γ 9—8—9—8, 9—9—7—9, 8—9—9—8, 8—8—9—9.

«ΑΛΗΘΕΙΑ — ΨΕΜΑΤΑ» από σελίδα 89.

1. Ψέματα.

Ή ιδέα αυτή ίσως να προήλθε από το γεγονός ότι τα στάσιμα νερά είναι κατάλληλο περιβάλλον για την ανάπτυξη βακτηριδίων, σκουληκιών καθώς και άλλων μικροοργανισμών που μοιάζουν με τα μαλλιά.

2. Άλήθεια.

Ό Βάτραχος «πίνει» με το δέρμα του. Μπορεί να πιή ακόμη και από ένα βρεγμένο κομμάτι στυπόχαρτο.

3. Άλήθεια.

Έτσι τουλάχιστον πιστεύουν οι έντομολόγοι. Ποιος μπορεί όμως να το αποδείξει;

«ΔΟΚΙΜΑΣΤΕ» από σελίδα 89.

Άδύνατον.

«ΞΕΡΕΤΕ ΜΗΠΩΣ;» από σελίδα 89.

Ένα, αν είναι αρκετά μεγάλο!

ΟΤΕ

«Έδεσε τόν χαιδάρο της!

ΚΟΥΖΙΝΑ **Izola**

ΓΙΑ ΝΑ ΕΙΝΑΙ ΗΣΥΧΗ Η ΝΟΙΚΟΚΥΡΑ
ΕΚΘΕΣΙΣ - ΧΟΝΔΡΙΚΗ ΠΩΛΗΣΙΣ ΑΜΕΡΙΚΗΣ 22